

60. SAYI

ŞALOM

Dergi

EKİM 2016 10TL

Adam gibi adam
**İSHAK
ALATON**

**ŞİMON
PERES'e**
Veda

*Kanadalı
Yahudi*
**OSCAR
SCHINDLER**

*Akdeniz'in
en özel adası*
SİCİLYA

EZİDİLER...

*Bir 'Simha Tora'
anlatısı*
**ASKER
İLE ÇOCUK**

Noa
*Polonya'da Papa
ile kucaklaştı*

VAKKO

EDİTÖRDEN

Sevgili okur,

Eylül ayını geride bıraktık, hazan ayını, hüzün ayını...
Yolcularken sonsuzluğa değer verdiklerimizi...
Alaton'u, Peres'i, Akan'ı, Türkali'yi...

Evrende yegâne değişmeyen, "DEĞİŞİM" in ta kendisi!
Bazen bir dolu zaman alsa da!

Geçtiğimiz ay yitirdiğimiz iş adamı İshak Alaton, katıldığı son TÜSİAD toplantısındaki konuşmasına aynen bu sözcüklerle başlamıştı... Biz ise değişiyor muyuz? Doğal olarak karar değerlendirenindir. Ama birçoğumuz gibi, çabalıyoruz çabaların en içtenleriyle.

Başarıyı yakalamanın tutkusuyla, fark yaratmanın samimi isteğiyle...

Doludizgin bir seveda ile... Hiç durmamacasına... Bazen yaşamıza başımıza hiç orali olmaksızın... Örneğin, "Tolstoy'un Bisikleti" öyküsüne her zaman tutunabiliyoruz... Çünkü Tolstoy bisiklet kullanmayı öğrendiğinde tam 67 yaşındaydı. Bugün ise, "Tolstoy'un Bisikleti" diye bir kavram vardır - "Hiç bir şey için geç değildir" anlamına gelen...

Aslen önemli olan inanmak, güven duymak ve denemeye ara vermemek, kanımca.

Amerikan Gallup Enstitüsü, yaptığı bir araştırmada ülkemizi 'pozitif hislerin en az yaşandığı ülkeler' listesine almış.

Örseleyici, kâbus dolu, karanlık geceleri takip eden günlerin ertesinde bile gökler çokça bulutlu, ufuklar karanlık da olsa...

"POST TENEBRAS LUX" - Genç yaşlarımda öğrendiğim ilk Latince deyim oldu. Üstelik beş yıl boyunca okul kepimdeydi, bu dize.

Karanlıklardan sonra gelecek olan aydınlıktan söz eden...

Ben de aydınlıkların karanlığı yeneceğine inananlardan iken, naçizane...

Geçtiğimiz ayki köşemde, heyecandan mıdır nedir, hiç bir kutlamadan dem vurmamıştım... Bu kez, öncelikle geçmiş Kurban Bayramı'nı kutlarım, dostların... Sonra da Yahudilik dünyasının yeni yılı - Roş Aşana'yı, ardından gelen Sukot'u - Çardaklar Bayramı'nı (veya Hasat Bayramı) ve onun son, sekizinci günü olan Simha Tora'yı da (Tevrat Coşkusu) kutlarım.

Her gün şehitlere veda ediyorsak da... Geçen ayın ilk günü yılgınlığa uğramadan kutladığımız 1 Eylül - Barış Günü'ne de değinirken... "Çardak" kavramının her tür insanın bir arada yaşayarak kaynaşacağı, yardımlaşacağı simgesini anımsatırken...

Ve tabii ki 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı'mız da hepimize kutlu olsun.
Sevgiyle kalın...

Suzan Nana TARABLUS

suzannana@gmail.com

ŞALOM Dergi

Gözlem Gazetecilik Basın ve Yayın A.Ş. adına İmtiyaz Sahibi

Av. Yakup Barokas

Genel Yayın Yönetmeni
İvo Molinas

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Işık Sivil Karakoç

Editör ve Yan Yayınlar Koordinatörü

Suzan Nana Tarablus

Reklam Planlama Koordinatörü

İsak Behar

Sayfa Tasarımı

Bella Parlakşımşek

Semra Öner

İlknur Hersek

Kapak Tasarımı

Bella Parlakşımşek

Yazı Kurulu

Gila Erbeş

Dalia Maya

Tuna Saylağ

Suzan Nana Tarablus

Yönetim Yeri

Atiye Sok. Polar Apt. 12/6

Teşvikiye - İstanbul

T: (0212) 231 92 82 - 240 41 44

F: (0212) 231 92 83

www.salomdergi.com

Basıldığı Yer

Gezegen Basım Ltd. Şti

Yüz Yıl Mahallesi, Matbaacılar Sitesi,

2. Cadde, No: 202/A

Bağcılar - İstanbul

T: (0212) 325 71 25

www.gezegenbasim.com.tr

Yayın Türü

Yaygın - Süreli

Seçkin kitapçılarda
satılmaktadır.

**ŞALOM GAZETESİ'NİN EKİDİR
ABONELERE ÜCRETSİZDİR**

ÇİZGİ DIŞI

İRVİN MANDEL

16

AYIN PORTRESİ

ADAM GİBİ ADAM İSHAK ALATON

içindekiler

8 KİM - NEREDE - NASIL?

36 BİRİKİMLER - Öğretmenim Ayla Özberk

44 HABER - Yahudi İşadamı Ezidileri Kurtarıyor

46 TARİHTE BU AY

62 GURME - Hayatımın İtalya Maçı

64 BİR YAZAR - BİR KİTAP - Gabriel García Marquez - Kırmızı Pazartesi

66 EDEBİYAT - Aslanları Uyandırmak - Ayelet Gundar Goshen

70 KÜLTÜR - Ankara Yahudileri

74 ANI - "Kerido Toledo"

78 ARKEOLOJİ - Bir Kaunos Öyküsü

82 BİR İNSAN - BİR DÜNYA Elena K. Uygan

86 ASTROLOJİ - Meral Erduran Ilgaz ile Astrolojiye Dair...

90 PORTRÉ - Musa Adlı Bir Kadın - Harriet Tubman

94 GÜNCEL - Nedir Bu Cadılar Bayramı?

98 TEKNOLOJİ - Hayat Kurtarıcı Giyilebilir Teknoloji

100 FELSEFE - Neden Umut?

102 SİNEMA - Macar Sineması

104 SANAT - Sinemayla Şiir Yazarlar

108 VEDA - Tarık Akan

110 MÜZİK - Giora Feidman

111 GELENEK - Bir Simha Tora Anlatısı

114 KISA KISA

112 SANAT
AJANDASI

24 GEZİ - Dopdolu Bir Hafta ile Sicilya Ajandası

66

30 TARİHTE İZ BIRAKANLAR
Nükleer Alandaki Öncülükten Barış Elçiliğine...
Şimon Peres

12 KAPAK KONUSU

Noa Polonya'da Papa ile Kucaklaştı

38 SÖYLEŞİ - Araştırmacı Tuğrul Yalınzoğlu ile Ezidiler

50 LEZZET DOSYASI

Tat mıdır, Koku mudur, Ses midir?

Otel & restoran %5 indirim: Yurt içindeki ve yurt dışındaki tüm otel ve restoran harcamalarınızı %5 indirim ayrıcalığı ile yapabilirsiniz. Kampanyadan işlem bazında en fazla 50 TL, aylık bazda ise en fazla 500 TL indirim kazanabilirsiniz. Döviz Hesap Özeti talimatı olan müşterilerin yurt dışındaki otel ve restoran

Yapı Kredi Crystal sahipleri için ayrıcalıkların sınırı yoktur.

- > Her ay yurt içinde farklı sektörlerde yapılacak alışverişlerde %10 indirim
- > Yurt içindeki anlaşmalı otel ve restoranlarda %20 indirim
- > Sabiha Gökçen Duty Free'de %5 indirim
- > Dünyanın her yerinde yapacağınız otel ve restoran harcamalarında %5 indirim
- > Puanların değerli kullanımı ile yapılan seyahat harcamaları

PAHADA AĞIR ŞEYLERİ ALMANIN EN HAFİF YOLU

YapıKredi
Crystal

KİM - NEREDE - NASIL?

Nelly BAROKAS

HOLLYWOOD'UN EN PAHALILARI

Forbes dergisinin gerçekleştirdiği en pahalı film oyuncularını listesinde üç Yahudi oyuncu yer alıyor. Yılda 30 milyon dolar ile Adam Sandler erkek oyuncular listesinin 12. sırasında yer alırken, 11 milyon dolarla Mila Kunis 9. sırada bulunuyor. Scarlett Johansson 25 milyon dolarla kadın oyuncular listesinin 3. sırasına yerleşmiş durumda. En pahalı kadın oyuncu listesinin birinciliğini 46 milyon dolarla Jennifer Lawrence kimseye kaptırmıyor. Ancak erkek oyuncuların ücretlerinin kadın oyunculara oranla daha yüksek olduğu göze çarpıyor.

ARJANTİNLİ YAHUDİ BOKSÖR DÜNYA ŞAMPİYONU

İki yıl ara verdikten sonra yeniden ringlere dönen Arjantinli Carolina Raquel Duer, Uluslararası Boks Federasyonunun horoz-siklet klasmanı şampiyonluğunu kazandı. 38 yaşındaki boksör Duer, Buenos Aires yakınında Quilmes'de düzenlenen maçta rakibi Aline de Casia Scaranello'yu altıncı rauntta yendi. Arjantin'in televizyon programlarına konuk edilen Carolina Raquel Duer ülkesinde (ailesi Suriye göçmeni olduğu halde) "La Turka" olarak tanınıyor. 2010'da dünya şampiyonluk kupasını taşıyan ilk Yahudi kadın unvanını kazanan Duer, 2014'ten beri Arjantin Ulusal televizyonunda boks haberleri sunuculuğu yapıyor.

STREISAND TRUMP'A KARŞI

Ünlü müzisyen / aktris Barbra Streisand, Cumhuriyetçilerin adayı Donald Trump'ın Kasım ayında gerçekleşecek başkanlık seçimini kazanması durumunda Avustralya'ya göç edeceğini söyledi. Demokrat aday Hillary Clinton'u destekleyen Streisand konuk olduğu Avustralya televizyonunda Trump'a neden böylesi ilgi gösterdiğini anlamadığını ve ona destek çıkanların bu tutumlarından vaz geçip doğru yolu bulacaklarını umduğunu belirtti. Barbra Streisand bu ara 35. albümünün tanıtımı için turnede bulunuyor.

GENIUS

National Geographic televizyon kanalı antolojik Genius dizisinde Albert Einstein'ı işleyecek. Dizide yetişkin Einstein'ı Geoffrey Rush, genç Einstein'ı Johnny Flynn canlandırıyor. Yönetmenliğini Ron Howard'ın yapacağı dizi, Walter Isaacson'un kaleme aldığı Albert Einstein biyografisini temel alacak. On bölümlük Genius dizisinin dağıtımı 2017 Eylül ayından itibaren 45 dilde 171 ülkeye yapılacak.

RADCLIFFE FBI AJANI

Harry Potter'un ardından, Horns'da şeytan, Victor Frankenstein'da Igor, Trainwreck'te köpek gezdiricisi rolünü canlandıran Daniel Radcliffe son filmi Imperium'da neo-nazileri ortaya çıkarmaya çalışan FBI ajanı rolünü oynuyor. Michael German'in gerçek bir olaya dayanan romanının beyaz perdeye uyarlaması olan Imperium'da FBI ajanı kahraman, ellerindeki bombayı harekete geçirecek bir grubun peşine düşüyor.

LEONARD COHEN'DEN YENİ ALBÜM

Kanadalı efsanevi müzisyen Leonard Cohen'in yeni albümü, iki yıl aradan sonra önümüzdeki sonbaharda yayınlanacak. Son albümü 'Popular Problems'ı 2014'te yayınlayan müzisyenin prodüktörlüğünü, oğlu Adam Cohen'in üstlendiği yeni albümün adı 'You Want It Darker.'

82 yaşındaki müzisyenin albümünün sonbahar aylarında piyasaya çıkması beklenirken, resmî dağıtım tarihi hakkında henüz bir bilgi verilmedi. Elli yıldır Cohen'in albümlerini yayınlayan Sony Music, yeni albümü 'şaheser' ve 'klasik Cohen' diye niteledi.

GOEBBELS'E YAHUDİ KAYINPEDER

Berlin arşivlerinde ortaya çıkan yeni bir belge uyarınca Nazi Propaganda Bakanı Joseph Goebbels'in eşinin babasının Yahudi olduğu ortaya çıktı. Almanya gazetesi Bild'de yayınlanan bu haberde Magda Goebbels'in babasının Richard Friedlander adında bir Yahudi işadami olduğu ve 1939'da Buchenwald kampında öldürüldüğü bilgisi veriliyor. Arşivlerde ortaya çıkan Friedlander'in kimlik cüzdanında Magda'nın biyolojik babası olduğu belirtilmekte.

ÜNLÜLERİN SOSYAL YARDIM GİRİŞİMİ

ABD'de sinema, TV ve müzik dünyasının ünlüleri 'Stand Up to Cancer' kuruluşunun çatısı altında maddi kaynak sağlamak amacıyla bir kampanyaya katılıyorlar. 'Stand Up to Cancer'in beşinci kez giriştiği bu uygulamaya Ben Affleck, Matthew McConaughey, Emma Stone, Anna Kendrick, Ken Jeong, Celine Dion gibi ünlüler destek veriyor. 2008 yılında eğlence dünyasının tanınmış isimleri tarafından kurulan 'Stand Up to Cancer', bu camianın maddi potansiyelini kanserle mücadele araştırmalarını desteklemeye yönlendirmeyi hedefliyor.

NATALIE PORTMAN, "OZ BENİ TAMAMEN ÖZGÜR BIRAKTI"

Amos Oz'un 'Tale of Love & Darkness' adlı kitabını sinemaya uyarlayan Natalie Portman, Haaretz'e verdiği söyleşide ünlü yazarın kendisini tamamen özgür bıraktığını söyledi. Filmin yönetmenliğini yaptığı gibi otobiyografik romandaki Amos Oz'un annesini de canlandıran Portman, "Oz ve ailesi bana çok cömert davrandılar. Oz, senaryomu özgürce yazmam konusunda beni cesaretlendirdi. Çünkü kitap zaten mevcuttu, kitabı basitçe özetlememi istemedi. Oz beni çocukluğunun geçtiği, romanında bahsettiği 1940'lı yılların mahallelerine götürdü, o yıllardaki görünümlerini anlatmaya çalıştı" şeklinde konuştu.

SCARLETT BU KEZ KOMEDYEN

'Captain America: Civil War' adlı filmin çekimlerini Mayıs ayında tamamlayan Scarlett Johansson yeniden işbaşı yaptı. 'Rock That Body' adlı yeni rol aldığı film şiddet sahneleri içerse de aslında bir komedi. Lucia Aniello'nun yönetmenliğini yaptığı, 2017 Haziran ayında gösterime girecek filmde Johansson'un yanı sıra Ilana Glazer, Jillian Bell ve Zoe Kravitz oynuyor.

ÜNLÜLERİN ZİHNİNİ OKUYOR

Zihin okuyucu Lior Suchard henüz 34 yaşında, ancak tüm dünyada ünlü. Suchard dünyanın birçok ülkesini ziyaret ediyor, televizyon programlarına çıkıyor ve insanların zihinlerini okuyor. Yeteneklerini İsrail Savunma Ordusu'nun hizmetine de sunan ve geçmişte ünlü Uri Geller ile çalışan Tel Aviv doğumlu Suchard; "Ben sihirci değilim, şapkalardan tavşan çıkarmıyorum. Altıncı duyumu harekete geçirmek üzere beş duyumu özel bir şekilde kullanıyorum" demekte.

ÖĞRENCİNİN BELGESELİ OSCAR ADAYI

İsraili sinema öğrencisi Maya Sarfaty'nin yönettiği belgesel, "Öğrenci Akademi Ödülü" kazanarak yabancı belgesel dalında Oscar ödülleri aday olmaya hak kazandı. Auschwitz gardiyanı SS Franz Wunsch ile Yahudi bir kadın Helena Citronova arasındaki aşk hikâyesini yansıtan film gerçek bir olayın beyaz perdeye aktarımı. Tel Aviv Üniversitesi Sinema Televizyon mezunu olan Maya Sarfaty'nin aday gösterilen filminin adı 'The Most Beautiful Woman'.

BAŞKAN ORKESTRA YÖNETTİ

Peru Devlet Başkanı Pedro Pablo Kuczynski, Lima konseri sırasında ülkenin milli marşını seslendirmekte olan İsrail Filarmoni Orkestrası'nı yönetti. Zubin Mehta yönetimindeki orkestranın 1400 kişiye verdiği konserde müzik eğitimi olan ve flüt çalan Kuczynski'nin bu sürprizi ilgi ile karşılandı. Geçtiğimiz haziran ayında devlet başkanlığına seçilen Pedro Pablo Kuczynski, Nazilerden kaçıp Peru'ya sığınan Yahudi bir baba ile Katolik bir annenin oğlu.

S. JESSICA PARKER'IN YENİ KOKUSU 'STASH'

ABD'li aktris Sarah Jessica Parker'ın 'Lovely' adlı parfümü uzun yıllardır en çok satan kokular arasında yer aldı. Parker şimdilerde 'Stash' adlı yeni bir koku ile parfüm endüstrisinde pay kapmaya çalışıyor. 'Stash'ın tanıtım reklamlarında yer alan komedyen Jessica Parker ileri yaşına rağmen siyah iç giysileri içinde oldukça seksi bir görünüm sergiliyor.

faik sönmez

#modaherbedende

online alışveriş: faiksonmez.com

Türkiye ve Tüm Dünyaya Hızlı Ürün Gönderimi

/faiksonmezmoda

/faiksonmez

/faiksonmezmoda

Noa Polonya'da Papa ile kucaklaştı

Papa ile sohbetinde, içinde yer aldığı İsrail - Filistin barış girişimlerinden bahseden Noa, görüşme sonrasında din adamına, "Sizi kucaklayabilir miyim?" diye sorunca Papa Francis kollarını kocaman açtı. Noa ile Papa Francis'in Polonya buluşması ikilinin samimiyetle kucaklaşması ile sonlandı.

Geçtiğimiz aylarda, İsraili şarkıcı, sahne adı Noa ile şöhret yapmış olan Achinoam Nini, Polonya'nın Krakow kentinde Papa Francis ile bir araya geldi. Söz konusu buluşma, şarkıcı Noa ve Papa'nın sınırsız kucaklaşmasıyla son buldu. Noa, Papa ile Krakow'daki buluşmasına ait Facebook sayfasında sergilediği fotoğraflarını "etkileyici ve güzel" olarak nitelendirdi. Papa Francis için "çok değerli, müthiş bir

insan" yorumunu yaptıktan sonra da söz konusu bu buluşmanın ifade ettiği mutluluğu, "yaşamının en güzel anlarından biri" şeklinde açıkladı. Krakow'daki Misericordiae Kampüsü'nde düzenlenen, Papa Francis'in de hazır bulunarak iki milyon kadar katılımcıyla birlikte dua ettiği Dünya Gençlik Günü'nde Noa da sahne aldı. Papa Francis, Katolik dünyasının ruhani lideri olmadan önceki adı 'Arjantinli Kardinal Jorge Mario Bergoglio'ya çokça

yakışan bir söylem taşıdı, Noa'nın İngilizce ve İbranice seslendirdiği şarkısı...
"Smile, no matter what they tell you.
Don't listen to a word they say.
Cause life is beautiful that way..."
(Sana ne derlerse desinler, gülümse...
Söyledikleri tek bir sözcüğü bile dinleme.
Çünkü hayat ancak o zaman güzel...)

Noa (Achinoam Nini), Papa ile kucaklaşmalarını belgeleyen fotoğraflarını dizi - dizi sergileyerek şükranlarını kaleme aldığı metinde, İsrail'in Vatikan Büyük Elçisi Zion Evrony'e de teşekkür etmeyi unutmadı. Büyük Elçi'nin her anını hesaplayarak düzenlediği bu randevu esnasında Achinoam, buluşmalarının anısına Papa'ya, İsraili yazar David Grossman'ın 2011 yılında yayınladığı "The Hug" (Kucaklaşma) adlı kitabını armağan etti.

Papa Francis ile bir araya gelen dünyaca ünlü İsraili şarkıcı Achinoam Nini (Noa) izlenimlerini Facebook'ta şu sözlerle paylaştı: "Hayatımın en önemli anlarından biri oldu. Papa çok değerli, müthiş bir insan..."

Grossman'ın kitabını sunduktan sonra Achinoam, Papa'ya kendisine sarılıp kucaklamasının mümkün olup olmadığını sordu. Bunun üzerine Papa'nın tepkisi ise kollarını kocaman açmak oldu. İçlerinde Papa ile kendisinin de yer aldığı İsrail - Filistin barış girişimlerinden söz eden Achinoam, iki toplum arasındaki diyalogun geliştirilmesine yönelik güçlü inancını savundu. Şarkıcı Noa daha öncelerinde de Papa Francis için sahne almış, 1994'te Uluslararası Aile Yılı kutlamaları çerçevesinde Vatikan'da gerçekleşen ve Papa John Paul II'nin de aralarında bulunduğu 100.000 kişilik bir kalabalığın karşısında, "Ave Maria"yı seslendirmişti. Aynı esnada milyonlarca insan onu TV'lerde de izlemişti. İsrail'in Walla adlı Internet sitesine göre Achinoam Nini, onlarca kez Katolik Kilisesi yönetimindeki papazlara şarkı söyledi. Papa Francis, geçtiğimiz aylardaki Dünya Gençlik Günü kutlamaları çerçevesinde Polonya'daki Auschwitz - Birkenau Ölüm Kamplarını da ziyaret etmişti. Papa, kamp ziyareti süresince sessizliğini muhafaza ederek mekânın kutsiyetinde dualarını yaptı; Yahudileri Nazilerden kurtarmış olan Polonyalılar ve Holokost yaşayanları ile de bir araya geldi.

ACHINOAM NİNİ KİMDİR?

NOA kısaltılmış adıyla ünlü olan Achinoam Nini, 23 Haziran 1969, Bat Yam, İsrail'de Yemen'den göçen bir aileye doğdu. İki yaşında ailesiyle New York'a taşındı.

16 yaşına geldiğinde Nini, tek başına, doğduğu yere - İsrail'e döndü. İsrail Ordusu'ndaki askerlik görevi esnasında bir eğlence grubuyla sahne alarak ilk performanslarını gerçekleştirdi.

Askerlik sonrasında Rimon Caz Okulu ve Ramat Hasharon Çağdaş Müzik Okulları'ndaki eğitimlerini tamamladı. Orada, neredeyse bütün müzikal kariyerini birlikte sürdüreceği ortağı Gil Dor ile tanıştı.

Nini, çocuk doktoru Asher Barak ile evli ve Ayehli, Eyneha ve Yum adlarında üç çocuk annesi. Bir yengeç burcu.

MÜZİKAL TERCİHLERİ

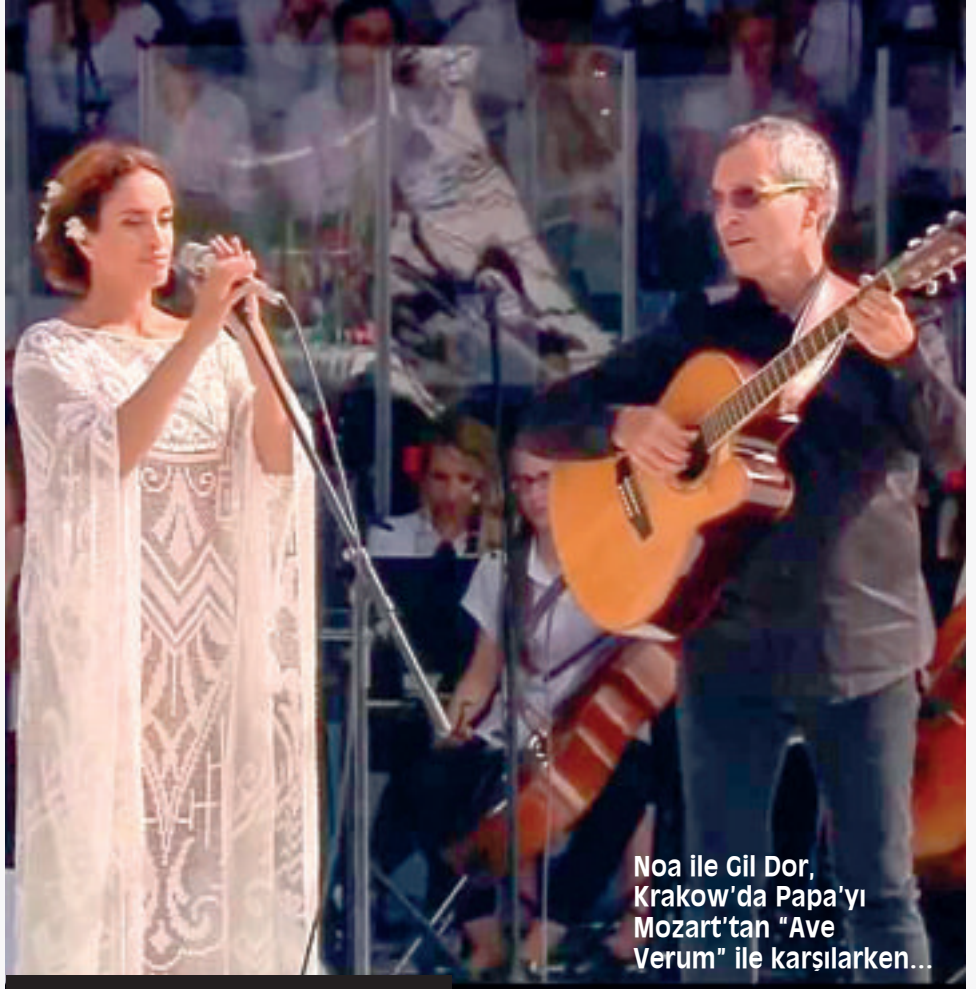
Noa, 90'lı yılların başlarından bu yana mesleğinde son derece etkin ve faal bir şarkıcı. Şarkılarını genellikle gitarist Gil Dor eşliğinde söyleyen Noa, piyano, vurmali çalgılar, gitar ve davul çalıyor. Akustik bir düet oluşturan Noa ile Gil Dor'un lirik ve müzikal hassasiyetleri; Noa'nın Yemen kökenleri ve Gil Dor'un güçlü caz, klasik, 'country' ve 'rock' birikimleri ile ikilinin birlikte besteledikleri yüzlerce şarkıdaki benzersiz seslere dönüştü. Noa ve Dor'a daha sonraları katılan, vurmali çalgılar sanatçısı Zohar Fresco ile "üçlü"ye dönüşen bu grup, dünya çapında yüzlerce konser verdi.

Noa, en çok 60'lı yılların, Paul Simon, Joni Mitchell, Leonard Cohen ve James Taylor gibi bestekâr-şarkıcılarından etkilendi. Noa ezgilerini Arapça, İngilizce, Fransızca, İbranice, Hindi, İtalyanca, İspanyolca, Tay ve Yemence seslendiriyor. Noa ve Gil Dor defalarca İsrail Filarmoni Orkestrası'yla birlikte şarkılarını icra etti. 1997'de Tel Aviv Mann Oditoryumu'ndaki böylesi bir konserleri de albümlerinden birine dönüştürdü.

Yıllar içinde, Lille, Messina, Parma, Murcia ve Floransa Senfoni Orkestralarıyla deneyimleri giderek arttı.

İkili, Mayıs 2004 yılındaki Avrupa Ligi Basketbol Şampiyonluğu'nda İsraili Ritim ve Dans Grubu Mayu-mana ile birlikte sahne almıştı.

Noa, 2009 yılında Eurovision Şarkı Yarışması'nda İsrail adına yarışmış, Mira Awad adlı İsraili Arap şarkıcı ile düet yapmış, "There Must Be Another Way" ("Başka Bir Yolu Olmalı") adlı ezgilerini İbranice - Arapça - İngilizce olarak seslendirmişti. Noa-Mira Awad ikilisi, ilk elemeleri takiben finale, 16'ncı sırada ulaşmışlardı.

Noa ile Gil Dor, Krakow'da Papa'yı Mozart'tan "Ave Verum" ile karşılarken...

ÖDÜLLERİ

1999 – "KRİSTAL ÖDÜL" ... Davos - İsviçre'deki Dünya Ekonomi Forumu. Filistinli sanatçılarla birlikte gerçekleştirilen ve Ortadoğu'da barış sürecinde sanat ve sanatçıların rolüne yönelik katılımı ile...

2000 – FAHRİ HEMŞERİLİK... İtalya'nın Melpignano Belediyesi. Filistinli şarkı yazarı Nabil Salameh ve

"Radiodervish" grubundan Michele Lobacco ile birlikte barış yoluna katkılarından...

2005 – "GALİLEO GALİLEI" ... Noa, İtalyan Masonları tarafından bu ödüle layık görülen ilk kadın oldu.

2005 – ELEŞTİRMENLER ÖDÜLÜ... "Gemona Semineri"nin sanatsal mükemmeliyeti ve yaklaşımlarıyla barışa yönelik katkılarıyla...

Noa ailesiyle

MÜZİK KARIYERİ

Noa, Carnegie Hall ve Avery Fisher Hall - New York'ta, Olympia - Paris'te, Roma'da Kolezyum'da, Barbican - Londra'da, Zellerbach Oditoryumu - Berkeley, California'da, Ravinia Festivali - Chicago'da, Montrö Caz Festivali ve Paleo Müzik Festivali - İsviçre'de, Palau de la Musica - Barselona'da, North Sea Jazz Festivali ve Carre Auditorium - Hollanda'da ve Stockholm Su Festivali - İsveç'te sahne aldı. Bunların dışında da Avrupa, ABD, Kanada, Brezilya ve Japonya'da önemli mekânlar ve festivaller de sayısız başarılı turlar gerçekleştirdi.

POLİTİK DURUŞU

16 Ekim 2003 tarihinde Noa, 1945 yılında Birleşmiş Milletler özel bir ajansı olarak kurulan Gıda ve Tarım Örgütü FAO'nun İyi Niyet Elçileri Programı'na önerildi. Noa bir barış aktivisti.

Noa, her fırsatta "İki Devlet Çözümü"nü savunuculuğunu yaptığından, ülkesinde tepki ile karşılandı. ■

KAYNAKÇA:

Achinoam Nini web sitesi
Achinoam Nini Facebook sayfası
Wikipedia

Akıllı cep telefonunuza indirdiğiniz QR code okuyucu ile Noa ve Gil Dor'un Papa'yı Mozart'tan "Ave Verum" ile karşılamasının videosunu izleyebilirsiniz.

Istanbuli Limousine

HİZMETLERİMİZ:

Havaalanı transferleri, cruise transferleri, hotel transferleri, iş seyahatleri, düğün organizasyonu transferleri, özel gün organizasyonu transferleri.

REFERANSLARIMIZDAN BAZILARI:

SONY

Medtronic

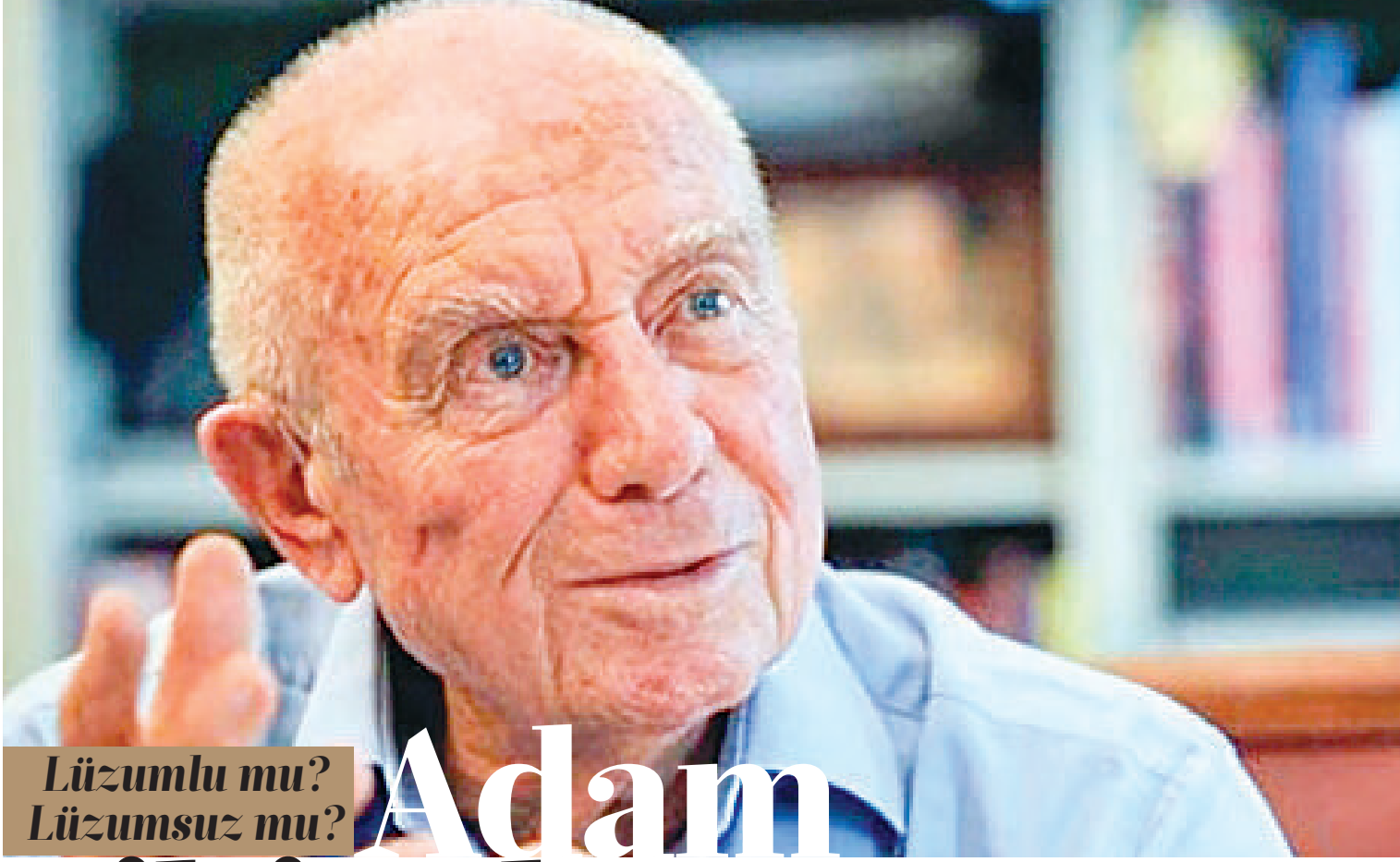
**TÜRKİYE
FINANS**
KATILIM BANKASI

Vefa Bey Sokak, 6/8 Gayrettepe - Beşiktaş - İstanbul

Tel: +90 212 356 00 77 Fax: +90 212 356 00 39 GSM: +90 532 067 05 08 (7/24)

www.istanpolilimo.com

Lüzumlu mu?
Lüzumsuz mu?

Adam gibi adam İshak Alaton

Annenizi, babanızı, ailenizi, aile kökeninizi sormak istiyorum... Aталarınız İspanya'dan göçenlerden mi?
Annem de babam da İspanya kökenli ailelerdendi. 1800'lerin başlarından beri Ankara'da, kent nüfusunun önemli bir kısmını oluşturan küçük bir Yahudi topluluğu vardı. O küçük kasabada (Ankara öyleydi!) birlikte büyüdüler, orada evlendiler - babam 22, annem 21

yaşındaydı!
Evlenince hemen İstanbul'a geldiler. İkisi kız, ikisi erkek, dört çocukları oldu. Hep aynı evde dört kardeş olarak büyüdük. Kadıköy'de Yel Değirmeni'nde...
Sonra Şişhane'ye - Kuledibi'ne taşındık. Sonra da Osmanbey'e...
Annem, Krespi ailesindendi. Keman çalardı. Fransızca okumuştı ve bize

Fransızca öğretirdi. Ankara'da üçü de "A" harfiyle başlayan üç ünlü Yahudi ailesi vardı, iç içe yaşayan: Albukrek, Araf ve Alaton...
Evlenerek İstanbul'a yerleşen annemle babam, Türk toplumu içinde kendilerine bir yer edindiler. Babamın dışa dönük tutumunun yanında annemin aileye dönük sevgi dolu yaklaşımı vardı. Babamın adı Hayim Vitali Alaton. Doğduğumda bana İzak veya İsak demedi; nüfus dairesine gittiğinde adı, bir Türk adı olan "İshak" diye yazdırdı.

Öbür kardeşlerinizin adları?

Diğer erkek kardeşimin, garip bir şekilde annemin baskısıyla, babasının adı Yomtov (İbranice'de 'günaydın') olduğundan, bunu tercüme ederek "Günaydın" a çeviremedi ve adı Bonjur oldu. Bonjur da hayat boyu bu adın altında ezildi.

Ablam Refika, kız kardeşim de Reyhan adlarında...

Babanız dindar mıydı, her hafta sinagoga gider miydi?

Babam çok inançlıydı, ama yalnız Kipur'da sinagoga giderdi; ancak bayramları kutlardık tabii ki...

Bar Mitzva'nızı yaptınız mı?

Evde çok sade bir şekilde yaptık. Ha-

İSHAK ALATON ile hayatını, ailesini, felsefesini, yaşamışlıklarını, Varlık Vergisi ile 6-7 Eylül Olayları'nı konuştuğumuz o gün, tarihe kayıt bırakmak istemiştik. 1942'deki Varlık Vergisi'yle Türkiye'de gerçek anlamda bir ayırıcılık, ırkçılık ve bunun da ötesinde "kendi yavrularını dışlayan ve mahveden bir devlet ana" olayının yaşandığını vurgulayan işadamı Alaton, o gün, yaşamının özetini "mutlulukla dolu bir serüven, heyecan verici bir macera" olarak nitelendiriyor. Üstelik "Türkiye'de yaşamış olmak, Türkiye'de başarılı bir işadamı olmuş olmak müthiş bir olaydır," diyor. Başarılı İşadamı İshak Alaton'un yaşamında, dini belirleyici bir rol almış mıydı? Bu sorunun yanıtını da okuyacağınız söyleşide* bulacaksınız.

vasatının biraz üstünde bir hayattı. Şişhane'deki Yahudi mahallesinden Osmanbey'e taşınmıştık. Bu, kademe atlamak anlamına gelen önemli bir olaydı.

Her şey iyi giderken, savaş başladı (II. Dünya Savaşı), Büyüka'daki evimizi bırakmak zorunda kaldık. 1939'dan sonra bir daha Ada'ya gidemedik, tabii. 1942'de Varlık Vergisi gelince hayatımız büsbütün alt üst oldu ve birdenbire fakirleştik. Babam, Aşkale'de dokuz ay kalmanın bunalımına girdi. Bu felaket kendi zamanı içinde sınırlı kalmayıp babamın ondan sonraki hayatını da etkiledi, daha doğrusu hayatı kaydı. Varlık Vergisi, Aşkale'ye gidiş ve Aşkale'de taş kırması olayından 9 ay sonra İstanbul'a döndüğünde, 41 yaşında ihtiyar bir adamdı.

Babanızın, deneyiminin anlatımlarından Aşkale'yi nasıl tanımlıyorsunuz? Bir çalışma kampı? Bir hapis-hane? Bir ceza yeri?

Bunların hiçbiri değildi! Garip bir şeydi. Bir kere oraya trenle gidiş üç gün, üç gece sürmüştü. Ya özellikle süründürüldüler, ya da o zamanın şartları böyleydi! Oraya giden insanlar kendi aralarında müthiş bir dayanışma yaşadılar.

Kimdi o insanlar?

Yahudiler, Rumlar, Ermeniler...

Aralarında Müslüman Türk var mıydı? Numunelik tek bir Müslüman bile yoktu. Aşkale'de buldukları yer askeri bir bölgeydi ve onları mahkûm olarak denetleyen, sivil bir unsur değildi. Askerdi! Yani Türk Ordusu idi...

Vergi Dairesi'nden, Maliye'den kaynaklanan bir ceza askeri yönetim tarafından mı denetleniyordu?

Tabii! Aslında, faşist bir zihniyetin daha o zamandan hükümetin her icraatında

egemen olduğunu orada görebiliyorsunuz. Çünkü Maliye'nin saldığı haksız bir vergiyi (insanların ödeyebileceklerinin üstünde bir vergi olduğu artık tartışılmıyor) ödeyemeyenlerin böyle bir yere, yaşam imkânı olmayan bir yere sürgün edilmeleriyle, Türk Ordusu tarafından denetlenmeleri - yani Türk Ordusu'nun gardiyan haline getirilmesiyle, Aşkale'de birer esir hayatı yaşatıldılar. Ne zül, ne ayıp bir olay ki, Türk Ordusu'nu kendi vatandaşlarının gardiyanı haline getirdiler. Bunlar hep halının altına itelenmek isteniyor.

Aşkale'de yaşam nasıldı?

Her biri kendi çapında birer işadamı, ortalamasının üstünde yaşamış insanlar, tüccarlar, küçük sanayiciler olan bu kişiler askeriye'nin çadırlarında, o kış-kıyamette yaşamak zorunda bırakıldılar. Zaten aralarından bir kaçını da şartlara dayanamayıp öldü...

Babam oraya gittiğinde 40 yaşındaydı, 41 yaşında da İstanbul'a döndü. Birdenbire karşıma ihtiyar biri olarak çıktı! O sıralar ben 16 yaşındaydım. Babama öyle bir şok olmuştu ki...

O kızgınlıkla beni Şişli Terakki'den çıkardı ve St. Michel'de okutmaya başladı. Benim için, "Şişli Terakki'de kalmamın, yabancı bir okula gitsin..." demişti.

Babanız o dönemde Türkiye'yi terk etmeyi düşündü mü?

Hayır düşünmedi! Ama belki de artık imkânları kalmamıştı, o yüzden de olabilir. İşyeri, evdeki eşyalar, her şey satılmıştı. Artık babamın, ileriye olumlu planlama olasılığı da kalmamıştı. Hiçbir açılım imkânına sahip olmadığından, artık olayları kabullenme zorunda kalmıştı. Zaten o enerjiyi de kaybetmişti.

ham evimize geldi. Ama kabul etmek lazım ki, çok talihsiz bir dönemdi. 1927 doğumluyum: 13 yaşına geldiğimde tarih 1940 idi. Tatsızlıklar ve savaş başlamıştı. Babam büyük bir kutlama yapmak istemedi. Zaten babam gösterişi ve şatafatı sevmezdi. Bonjur'un Bar Mitzva dönemi de Varlık Vergisi sonrasına rastladı.

Siz düşününüzü sinagogda mı yaptınız?

Hayır, evde evlendim. Eşim altı aylık dini bir eğitimin ardından Yahudiliğe kabul edildikten sonra evde bir hahamla evlendik. Bunu da gösterişsiz yapmak istedim. Nişantaşı'ndaki evimize 50-60 kadar kişi davet ettik. Bir de İsveç'te Belediye'de evlenmiştik.

Çocuklarınız? Yahudi bilinci ile mi yetiştiler?

Gerek kızım, gerekse oğlum kendilerini gerçek anlamda birer Yahudi olarak görürler; bundan da büyük bir mutluluk ve gurur duyarlar.

Yahudi olmak yaşamınızı nasıl etkiledi?

Sıkıntılı bir çocukluk geçirdiğim bazı dostlarımla malûmudur. Varlık Vergisi'ni yaşadık. Varlık Vergisi'nden önce çok burjuva bir hayatımız oldu. Sanırım o zamanın

Kendisini ansızın Sirkeci'de bir temerküz kampında bulmuştu. Bildiğiniz gibi Sirkeci'de, Gülhane Parkı'nın içinde, aynen Almanya'da veya Fransa'da yapıldığı gibi bir toplama kampı kuruldu. Bugün bile hatırlıyorum... Sirkeci Toplama Kampı'nda mahsur tutulan babama, her gün tramvayla giderek evden yemek götürürdüm. Orada kaldığı her gün, "Öde... Kalanı öde!" şeklinde bir baskı uyguluyorlardı. Ancak bu mümkün değildi, çünkü parası kalmamıştı! O zaman eşyalar satıldı. Eşyalar satılırken o hep Sirkeci'deydi. **Anladığımca parası da, varlığı da, ömrü de gitti...**

Evet... Aşkale'deki 9 aylık eziyet, babamın hayatını kaydırdı. Döndüğü zaman bir daha sıfırdan başlamayı denemedi, o enerjiyi bulamadı ve bir daha kendine gelemeyerek erken yaşta dünyadan ayrıldı.

Dört kardeşlik; bunun biz çocuklar üzerindeki tesiri her birimiz için farklı oldu. Benim üzerimde bir kamçı tesiri yaptı. Kardeşim üzerinde ise, müthiş bir yıkım oldu. Benden üç yaş küçüktü ve Varlık Vergisi Olayı'nı hiç unutmamı.

6 Eylül 1955 Olayı'nı yaşadığında Teknik Üniversite'yi birincilikle bitirmiş ve asistan olmuştu. 1955'in o Eylül gününde Tünel'deki kitapçılardan bir kitap almak üzere Beyoğlu'nda bulunduğu esnada olaya tanık oldu ve bu ikinci şoktan bir türlü kendini kurtaramadı. O dehşet anlarının üstesinden gelemedi. O gün kararını verip, "Ben gidiyorum," dedi.

Devletin, kontrolden çıkmış o guruhun meydana getirdiği o yıkımı tazmin etmesi gerekirdi. Tazmin edildiğini ise, ben hatırlamıyorum.

Böylesi bir geçmişten sonra, Varlık Vergisi'nin babanız üzerinde yaptığı yıkımın üstesinden gelen bir işadama olarak günümüz Türkiye'sinde, üstelik Yahudi kimliğinizi hiçbir zaman gizlemeden, adınızı değiştirmeden, yola yeni çıktığınızda zaten kendinizi başarıya aday gördüğünüz gibi, başardınız.

Bir yere kadar, başarılı bir işadamı olduğuma ben de inanıyorum. Dostlarım da öyle diyorlar, bundan da büyük mutluluk duyuyorum. Fakat aynı zamanda beni mutlu eden başka bir olay daha var: Karakterim icabı, sosyal sorunlara, yalnız bizim toplumun değil, Türkiye'deki geniş toplumun sorunlarına da kendimi daima yakın hissettim. Bu toplumun dertlerinin halli için aktif bir tutumum oldu. Hayat boyu kendimi sorumlu hissettim. Bu sorumluluğun kökeninde babamın

ABİM İSHAK ALATON...

Benim için çok kıymetliydi tabii ki. Çocukluğum onun varlığıyla çok mutlu geçti.

Yaş farkımız olduğundan iki ağabeyim birlikte oynarlardı. Hem çok sevişirlerdi, hem de çok kavga ederlerdi. Akşam olduğunda babam işten gelip anahtarla kapıyı açtığında, bütün kavga biterdi. Babam çok aksi ve sertti, ondan ödümüz kopardı. Annem ise inanılmaz yumuşak ve çok tatlı bir insandı. Her zaman oğulları ve kocası arasında ezilirdi. Melek gibi bir kadındı, bir fiske bile yememiştir ondan.

Küçükken, geceleri yattığımız zaman, bir yatak odasında iki tarafımda iki abim, ben ortada yatardım ve el ele uyurduk, aynı rüyayı görelim diye. Beni öyle kandırırdı. Ve sabahleyin uyandıığımız zaman rüyalarımızı birbirimize anlatırdık acaba aynı rüyayı gördük mü diye... Abim, Şişli Terakki Lisesi'nde ilkökulu leyli okudu; çok yaramaz olduğu için "zavallıyı evden kovmuşlardı." Her cumartesi günü okuldan eve gelirdi. Babam ona okulda ihtiyaçlarını alabilmesi için 25 kuruş haftalık verirdi. O, 25 kuruşun 5 kuruşunu saklardı. Evimizin köşesinde bir bakkal vardı. Ve cumartesi günü öğlen olduğunda okuldan eve gelirken, oradan bana bir çikolata alırdı ve ben onu pencerede beklerdim. Abim de beni mutlu etmek için o çikolatayı göstere göstere eve gelirdi.

Ben küçükken Osmanbey'de otururduk. Civarda Tan Sineması, Yeni Sinema ve İnci Sineması vardı. Abim sinemaya gitmeyi severdi. O zamanlar bugünkü teknoloji olmadığından hangi sinemada ne oynadığını bilmezdik. Elime kâğıt kalem tutuşturup beni oraya kadar yollardı. Bütün filmleri sanatçılarıyla birlikte yazmam lazımdı. Eve döndüğümde hangi sinemaya gideceğine o listeden seçip karar verirdi...

Genç kızlığımda da bana çok destek olurdu; babam çok tutucuydu, dışarıya, partilere gitmeme müsaade etmezdi, çalışmama müsaade etmezdi. Ablam evlenmişti, evin genç kızı bendim. Bir yaz Büyükkada'daydık. O sene, geceleri sırf evden çıkarabilmek için beni alıp gece kulübüne götürürdü, sonra da orada bırakıp kendi eve döner yatardı. Ben ise kalıp arkadaşlarla dans ederdim. Büyüyünce, çalışmak istedim, babam müsaade etmedi. Bu işi de abim halletti. Aramızda 9 yaş fark vardı ve beni her zaman koruyup kollayan oydu.

Hatırlıyorum, askerdeyken, Yedek Subay kıyafeti içinde çok yakışıklıydı. İzine geldiğinde, üzerinde üniformasıyla sokağa çıktığımız zaman elimizde bir paket oldu mu, "Efendim, üniformayla paket taşımak yasaktır" diye bana taşıttırırdı.

Hakikaten birbirimizi çok severdik. Ailede hepimize takma isim takmıştı. Küçük abim Bonjur, annemin uzaktan bir kuzeni Daniel'e çok benzerdi; İshak abim ona "Dani" ismini takmıştı. Ablama "Dana", bana da "Danita" ismini takmıştı. Hayatım boyunca, kocam, kayınvalidem kayınpederim dahi beni onun taktığı "Danita" ismiyle çağırırdılar. Halen yeğenlerim beni bu isimle çağırırlar.

Eşi Mara'yı İsvet'te tanıdı. Hıristiyan olduğu için aile ilişkilerini onaylamadı ama birbirlerini çok sevdiler. Mara, din değiştirip Musevi oldu ve aileye çok çok uyum gösterdi. Çok hanımefendi, çok iyi bir insandı. Çocuklarına çok düşküncü, onları hep Musevi geleneklerine göre yetiştirdi. Abim dindar olmasa da Yahudiliğe önem verirdi.

Abim, iyi bir insandı. Gençlere, özellikle iş konusunda çok yardımcı olurdu. Ben de her zaman bir derdim olduğunda ona danışardım. Son zamanlarda işleri yüzünden çok fazla birlikte olma fırsatını bulamamış olsak da, her zaman yakındık. Aileye çok bağlıydı, hepimizi dinlerdi ve ilgilenirdi. Aileyi toparlayan oydu.

Çalışkan ve disiplinliydi. Gençliğinde, bugünkü durumuna gelmek için yemin etmişti: "Hiçbir zaman memur olmayacağım, ben kendi işimi kuracağım ve muvaffak olacağım" diye. Bu bir yerde babasının "intikamını" almaktı... Yalnız benim için değil, gerçekten çok özel bir insandı...

REYHAN RAŞEL BALI

olduğunu düşünüyorum. Onun bende ki etkisi çok önemli oldu.

Hatırlıyorum...

Evde Ladino konuşulmazdı. Ladino'yu ben büyükannemden öğrendim ve onunla bu lisanda dertleştim. Evde Fransızca da konuşulmadı. Evde yalnız Türkçe konuşulurdu. Babam içinde yaşadığı topluma kendini adanmış bir insandı.

Babamın çok özel bir sebebi de vardı: O Ankaralı idi! Gençliğinde, çok bağlı hissettiği Atatürk'e yakın yaşamış olmak onun için müthiş bir gurur vesilesiydi ve hep bunu anlatırdı.

Mesela o zamanın Ankara'sındaki Çubuk Barajı'nda (oraya at arabaları gidilirdi) bir gün, Atatürk'ün de orada bulunduğunu, O'na yakın bir yerde oturmuş olmanın, O'nu dinlemiş olmanın ve O'nun yanında olmuş olmanın gururunu bazen gözleri yaşarak bizlere

Mart 1951, Motala Verkstad lokomotif fabrikasında kaynak işçisi İshak ve ustabaşı Adamajtis

anlatırdı. Babam devleti, biraz da Atatürk olarak gördü.

Üstelik Atatürk ölünce babanızın başına neler de geldi...

Atatürk yaşarken, babam devletine ve onun yönetimine bu denli bağlı iken, devletiyle kendini bu kadar özdeşleştirmişken aktif bir hayat da yaşadı. O zamanlar hatırlıyorum... CHP'nin Gençlik Kolu'nda idi. Şişli'de Atatürk'ün Evi olarak bilinen yerin hemen yanında bir Halkevi'nde faal bir eğitim görevliydi; Fransızca öğretiyordu ve sporla ilgileniyordu.

1930'lu yıllar onun için Atatürk yılları, CHP yılları olup hayatının çok mutlu bir dönemiydi.

"Vatandaş Türkçe konuş!" düsturuna çok inanmış bir insan olarak kendini politik bir yaşama hazırlıyor. Bir yandan devletiyle iç içe, özdeşleşen, bir yandan da iş dünyasında başarılı olan babam Âşir Efendi Caddesi'nde iki katlı büyük bir

dükkanın sahibi oluyor. İngiltere'den iplik ithalatı yapıyor, tüccar olarak saygın bir yer ediniyor. Anadolu'daki müşterileri gelip ondan alış-veriş ediyorlar, işini genişletiyor... Sonra savaş başlıyor. Bu arada biz yaz aylarında Büyükkada'ya gidiyoruz, orada ev kiralyoruz. Artık bizim bir hayat standardımız var. Yazları Büyükkada'da, kışları Osmanbey'de yaşayan burjuva bir aile, görevlerini de ifa eden, partisiyle ve yönetimle kendini iç içe gören bir adam.

...Ve birden bire o masmavi göğün içinden bir gök gürültüsü, bir yıldırım ve adam iki seksen yerde! Varlık Vergisi! Ve alıp adamı Aşkale'ye götürüyorlar... Düşünebiliyor musunuz? Devletin ihanetinin bu adam üzerindeki tesirini ben anlayabiliyorum.

İnanıyorum ki, babamın asıl yıkımı moral açıdandı. Parasını kaybetmesi, madden iflası sanırım onun kadar önemli olmadı. Moral olarak ruhunun zedelenmesi önemliydi; çünkü güveni sonsuzdu. Atatürk'e inanıyordu.

Atatürk 1938'de öldü. Yerine gelen yönetim faşistti ve Atatürk'le hiçbir ilgisi olmadı. Atatürk henüz hastayken bile faşizm belli oluyordu. O günlerin Mussolinisi... Hitleri, muhakkak ki Ankara'dakileri etkiliyordu.

Ama 1942'de yaşanan felaket esnasında inıyorum ki, Atatürk herhalde mezarında, azabından on defa dönmüştür. Çünkü Atatürk'ün zihniyetinde kendi vatandaşına bu eziyeti yapmak diye bir olay yoktu. Demek ki, bu gerçek anlamda bir ayrımcılık, ırkçılık ve bunun da ötesinde bir "kendi yavrularını dışlayan ve mahveden bir devlet ana" olayını yaşadık.

6 Eylül Olayları'na gelmeden önce, Varlık Vergisi hakkında iki saptamada bulunmanızı istiyorum: Acaba bu vergi, bütün Avrupa'daki Nazizm rüzgârlarının Türkiye'ye yansımaları mıydı? Genç bir demokrasinin oluşumunda birtakım kafatasçı ve şoven yaklaşımlarla milliyetçilik ön plana çıkarılıp, bu kavram çerçevesine girmeyen Türk imajının silinmesi yolunda yapılmış bir hareket miydi?

1942'lerde Türkiye'nin demokratikleşme diye bir derdi, bir iddiası katıyken yoktu. O zamanın Cumhuriyeti de, kabul etmek lazım, tek partili bir Cumhuriyet'ti. Osmanlı'dan gelen bir devamlılık içinde, "devlet kutsalı, devlet sorgulanamaz", şeklindeki faşist bir zihniyetin Türkiye'ye de yansımış olduğunu görüyoruz. O zaman, bunun izahını biraz da, Avrupa'dan gelen Nazizm'in Ankara'ya yansımaları olarak da kabullenmek lazım.

Şişli Terakki Lisesi'nde Atatürk'ün

"Lüzumlu Adam"

Kitap; Mehmet Gündem; Alfa Yayıncılık; 306 sayfa.

Sıra dışı bir yaşam öyküsü.

"Lüzumlu Adam" bir hayat mücadelesinin anlatımı...

Bir toplumda azınlık olmanın verdiği yük, Varlık Vergisi ve bununla alt üst olan bir aile...

Ama ne olursa olsun bu zorluklardan yılmayan kararlı ve azimli genç bir adam: İshak Alaton.

Mehmet Gündem'in bu kitabıyla yaşadığı hayat mücadelesini, kırılma anlarını, hüznelerini, mutluluklarını, her ne olursa olsun yeniden başlama iradesini, sonsuz öğrenme azmini, kendini aşma çabalarını ve küçük de olsa hayata iz bırakma niyetine tanık oluyoruz, İshak Alaton'un.

Muhaberat memurluğu ile başladığı iş hayatına İsveç'te kaynak işçiliğiyle devam eden, teknik ressam olarak ülkesine dönen, ama teknik diploması olmadığı için iş bulamayan ve sonunda kendi işini kurmaya karar veren İshak Alaton, ortağı Üzeyir Garih'le nasıl tanıştıklarını ve bugünkü Alarko Holding'i nasıl kurduklarını, verdikleri mücadeleleri anlatıyor. Ayrıca mütevazı aile yaşantısını, çocuklarıyla ilişkilerini paylaşıyor bizlerle.

Tüm bunların gerisinde ise Türkiye'nin bir dönemine ışık tutuyor.

"Lüzumlu Adam" iniş çıkışlarla dolu bir yaşamın anlatıldığı bir başarı öyküsüdür.

Astegmen İshak Alaton, 1949 Ankara

Ishak Alaton, kızı Leyla ve oğlu Vedat Alaton ile

ölüm günü, 10 Kasım 1938'de ben 6. sınıfta okuyordum. Oradan Dolmabahçe'ye gittiğimizi bugün gibi hatırlıyorum. Dolmabahçe'de katafalkta gördük Atatürk'ü... Hepimiz ağlıyorduk... Bir ilah, bizim babamız kaybolmuştu.

Şişli Terakki'de üç sene yatılı yaşadım. Hatırladığım kadarıyla, özellikle 1941 ve 1942 yıllarında Almanya'dan üniformalı Alman subayları gelmişti. Çizmeleri bugün gibi gözlerimin önünde, parlak çizmeleri... Şık adamlardı, mükemmel üniformaları vardı. Onları okulumuzun toplantı salonunda hatırlıyorum. Hepimiz orada toplanırdık ve bu Nazi subaylar konuşmalar yapardı (Almanca olarak ve bunlar da Türkçeye tercüme edilirdi).

O esnadaki duygularınız...

O gün, korku dolu bir gün olurdu. Hissediyordum ki milliyetçi, fakat militarist milliyetçi, bir fikir geliştiriliyor ve 14-16 yaşlarındaki o çocuklar militarist-milliyetçi bir felsefenin tesiri altında bırakılıyorlardı. Bu felsefe, o faşist zihniyetin savaş boyunca Türkiye'de egemen olmasını da sağladı. Ankara, normal bir eğilim içinde insancıl bir yönetim şekli oluşturamadı.

Aksine, Ankara o yıllarda milliyetçi, kafatasçı, militarist bir zihniyet geliştirdi. Mütteliklerin savaşı kazanmaya başladığı 1944'lere gelene dek... O zaman Ankara yavaş-yavaş bir dönüş yapmaya başladı.

O günlerde siz 15-16 yaşlarındaydınız. Yahudilik bilinciniz var mıydı? Duygularınız nelerdi? Yahudilerin o günlerde Avrupa'da yaşadıklarından haberiniz var mıydı? Korkularınız Yahudiliğinizden mi, yoksa bir

Leyla Alaton:
“Babam insana saygılı, çoğulcu demokratik bir düzenin gelişmesi için özverili bir öncülük yaptı.”

anlamda salt “insan”lığınızdan mı kaynaklanıyordu?

Avrupa'daki Yahudilerin neler yaşamakta olduğundan, bugünkü gibi televizyonlar olmadığı için ve radyolar da fazla vermediği için, haberimiz olmuyordu ama dolaylı olarak şu şekilde haberimiz oluyordu:

Arada bir evimizin kapısını sakallı adamlar çalardı... Ellerinde bir valiz... Polonyalıydılar. Türkiye'den geçerek İsrail'e gitmeye uğraşıyorlardı, fakat yol paraları yoktu. Herhalde cemaat yönetiminden adresimizi alıyorlardı. O zaman onlarla kırık bir Almanca ile konuşurken anlıyorduk ki, Avrupa'da garip bir şeyler oluyor ve bu insanlar yurtlarından kovuluyorlar. Anlattıklarından anlaşılıyordu ki, bunların durumu kötünün de ötesindeydi.

Nazi subaylar okulunuzda boy gösterdiğinde, bunu Holokost'un bir yansıması olarak mı gördünüz?

Henüz Holokost bilinmiyordu ve bu denli akılları aşan bir olayın yaşanmakta olduğunu hiç kimse düşünemiyordu. Bu sadece Türkiye'de azınlıklara ve özellikle Yahudilere karşı bir kampan-

Vedat Alaton:
“Babam benim gözümde bir kahramandı.”

yanın gittikçe yükselmesinin bir yansımasıydı.

Neden özellikle Yahudilere?

Herhalde Nazilerin tesiriydi. Bu unsurun kendini Varlık Vergisi'yle de gösterdiğini hatırlamamız lazım. Ermenilerin ve özellikle Rumların vergilerinde önemli tenziller yapıldı; çünkü çeşitli ülkelerin büyükelçileri devreye girdi: İngiliz, İtalyan ve Fransız Büyükelçileri, buradaki Levantenler ve Rum karışımı İtalyan kökenlilerin vergilerinin düşürülmesi için Ankara'ya baskı yapıyorlar ve netice de alıyorlardı. Yahudiler içinse böyle bir durum yoktu. Yahudilere sahip çıkması gereken Ankara'daki hükümet, kendi vatandaşlarına sahip çıkması gereken devlet, kendi vatandaşına ihanet ediyordu. Bunu ihanet olarak görmek lazım çünkü bir insan, bir ülkenin veya bir devletin vatandaşı ise, o, devletine saygılı olur ona ait olduğunu hisseder, devleti de ona sahip çıkar. Bugün yaşanan bazı olaylarda, örneğin bir Amerikalı ülkesinin dışında kaçırıldığı zaman Amerika devletçe kalkıyor ve öbür devletin üzerinde baskı oluştururken, “vatandaşımı geri ver” diyor. Türkiye'nin 40'lı yıllarında ise, bir vatandaş topluluğunun kitlesel olarak dışlanması, eziyet edilmesi söz konusu olmuştu...

Acı olaylar zincirine devam ediyoruz... 6 - 7 Eylül Olayları döneminde kaç yaşındaydınız? Bu olayı nasıl yaşadınız?

1955 yılıydı; 29 yaşındaydım.

ALARKO'yu kuralı üç sene olmuştu. Kendi ayakları üzerinde durmaya çalışan küçücük bir şirketin çok çalışkan iki insanı - Üzeyir Garip ve İshak Alaton...

Kardeşim Teknik Üniversite'yi yeni bitiriyordu ve asistan olmuştu ve o olayı, o gün Taksim'de bizzat yaşadı. Ben yaşamadım. Ertesi gün sadece yıkıntıları gördüm. Yıkılmakta olan bir Beyoğlu'nu ve arka sokaklarını...

Kardeşiniz olayı size nasıl nakletti?

Kardeşim Gümüşsuyu'ndaki üniversiteden çıkmış yokuş yukarı yürüyüp Taksim Meydanı'na gelmiş. Tramvaya binip herhalde Tünel'deki kitapçılara gidiyormuş. Beyoğlu'nda yürürken bakmış ki, karşıdan büyük bir gürültüyle bir grup geliyor.

İş ortağı, can dostu Üzeyir Garip ile

O grup bütün dükkânların camekânlarını kıran, dükkânlara girip tarumar eden, eşyaları alıp dışarıya sürükleyen insanlardı.

Kimdi onlar?

Sonradan anladığımız kadarıyla, İstanbul'un muhtelif semtlerinden gelenlerdi.

Varoşların insanları mıydı?

O zamanlarda pek varoş yoktu. Galiba, biraz da yönetimin kışkırtmasıyla idi, daha doğrusu Menderes yönetiminin önceden hazırladığı bir olaydı gibime geliyor. Bu hazırlıklı bir olaydı, fakat öncelikle hafif bir gösteri olarak düşünüldü. Sonra da kontrolden çıktı. Yani düşünülen 100-200 kişi, ansızın binlerce kişiye dönüştü.

Yani sizce 6 - 7 Eylül Olayları, bir miting şeklinde düşünülmüş, sonra da kontrolden çıkarak bir talan hareketine dönüşmüş bir olaydı...

Evet, bir talan, bir yıkım, bir öç alma, fakirin zenginden intikam alma durumuna dönüştü. Bazı dükkânlarda buldukları zavallı tezgâhtarların kafalarına da vuran (olaylarda birkaç kişi de ölü bulundu!) bu grup çok önemli bir milli serveti mahvetti. Türkiye'nin saygınlığı müthiş yara aldı. O günden sonra Avrupa, Türkiye'deki azınlıkların

emniyette olmadığı sonucuna da vardı.

Siz o günlerde bir Yahudi olarak, kendinizi bu topraklarda nasıl hissettiniz?

29 yaşına gelmiş bir adam... İşe yeni başlamış. Şirketini yeni kurmuş. Büyük bir heyecanla çalışıyor ve başarılı olacağını da görüyor.

Benim bu olaya bakışım, Varlık Vergisi kadar şiddetli olmadı; çünkü bunun kontrolden çıkmış bir garabet olduğunun farkına vardım. Muhakkak ki, bir menfilik vardı: "Biz bu ülkede daima dikkatli olmalıyız," fikrini aşıladı.

Kardeşim için ise çok farklı oldu: O gün bir şok yaşadı ve o dehşet anının üstesinden gelemedi. O gün kararını verdi ve "Ben gidiyorum" dedi. O şoku yaşadı, unutamadı ve gitti. Ben ise unuttum. Aslında benim aklımda menfi olarak kalan sadece Varlık Vergisi'dir. 6 Eylül'ü pek düşünmüyorum çünkü garip, kontrolden çıkmış bir olaydı.

Bundan sonra nasıl oldu da bunlar örtüldü, unutuldu?

İnsan ruhunun müthiş bir yönü var: Kötüyü unuttur.

Kendi benliğinde olumlu bir seçim yapma yönü vardır, insanın... Ancak siz bana sorularınızla bunları anımsattığınızda, Varlık Vergisi benim açımdan tekrar su yüzüne çıktı. Demek ki, kötü-

"Lüzumsuz Adam"

Kitap; Mehmet Gündem; Alfa Yayıncılık; 491 sayfa.

Mehmet Gündem, İshak Alaton'un "Lüzumlu Adam" kitabıyla başlattığı sıradışı hayat hikayesini anlatmaya, serinin ikinci kitabı "Lüzumsuz Adam"la devam ediyor...

Alaton diyor ki:

"Erken yaşlarda, varlıklı olmanın ötesinde daha neler var diye kendime sormaya başladım. 65 yaşına geldiğimde kendime bir yazı yazdım. Yazının başlığı 'Lüzumsuz olabilmek'.

Yaşım ilerledikçe, bir yandan kalan zaman azalıyor, diğer yandan kütüphanemde okunmayı bekleyen kitapların adedi artıyor. Bu çelişkili duruma köklü bir çare bulmalıyım.

Yaşam tarzımı değiştirmeliyim. Uykuda kaybettiğim zamanı asgariye indirdim. İşimle ilgili sorumluluklarımı genç kuşaklara daha hızlı devretmem, bu duruma çare olur... Bu yolda hızlı adınlar atıyorum(...) Gittikçe önemsizleştireyim... Tamamen lüzumsuz olmayı, ömrümün taçlanması olarak görüyorum..." (...)

ler unutuluyor ve iyiler yaşanıyor. Ben hayat boyu birçok mutluluklar yaşadım. Hayatımı düşünürken, mutluluklarla dolu bir serüven, heyecan ve-

rici bir macera olarak nitelendiriyorum. Türkiye'de yaşamış olmak, Türkiye'de başarılı bir işadamı olmuş olmak müthiş bir olay!

Dinin ön plana çıkarılmış olmasına gelince...

Ben buna çok olumsuz yaklaşmıyorum. Çok mutedil ve anlayışlı davranırken, hatta bazı bakımlardan bunun faydalı bir yönü olduğuna inanıyorum.

Türkiye'nin kendi içindeki dengelerini görmek lâzım...

Bu dengeler içinde de Refah Partisi'nin zihniyetine inanan bir miktar insan var. Olduklarına göre de bu insanların yönetimde rol almaları bence önemli bir olay. Bu ortamın içinde bir Yahudi olmak konusuna gelince... Çok entesesan ve çok olumlu bir noktada olduğumuzu düşünüyorum. Yahudileri, bir nevi, her iki tarafa da yaklaşabilen ortada insanlar olarak görüyorum. Gerek Refah taraftarlarının gerekse laik kesimin, her iki tarafın da ne büyük hatalar yaptığını anlayabiliyorum. Bunun için de her iki tarafı da aynı şekilde ikaz etmek istiyorum.

Ben neyim diye sorarsanız?

Atatürkçü müyüm?

Evet, Atatürk'ün reformlarına, O'nun felsefesine candan inanmış bir insanım.

Fakat bugünkü, "laikler" değil, "laikçiler"- laiklik bayraktarları, laikliği aktif ve "kör kör parmağım gözüne laikçiliği" bağırın ve dindar kesime bayrak açan insanların ve karşı tarafta da

muhafazakârların birbirlerine saldırmalarının Türkiye'ye ne denli büyük zararlar verdiğini idrak edebiliyorum. İki tarafa da mantıklı olma mesajını vermek istiyorum; çünkü bu kutuplaşma, bu kavga Türkiye'yi çok korkunç girdaplara götürebilir, çok korkunç olaylara gebe bırakabilir.

Bir vatandaş olarak kendinizi nasıl tanımlıyorsunuz?

Ben bu problemin içinde olsam da, her şeye rağmen kendimi demokratik bir ülkenin vatandaşı olarak görmek istiyorum; çünkü her şeye rağmen demokraside epeyce önemli adımlar atıldığını düşünüyorum. Uzun sayılacak bir süre boyunca çok partili bir sistemi yaşamış olmamız, medyanın sorumluluğunun bilincinde olarak problemlere eğilmesi, tartışma ortamını olabildiği kadar açık ortaya koyması ve bunun yanında ileriye dönük umutlarım ve çocuklarımın daha mutlu bir hayat yaşamalarına yönelik içimdeki arzu ve beklenti... Tabii bunların yanında çok önemli ve pratik bir olay da var:

Ben kendimi o kadar bu ülkenin insanı olarak görüyorum ki, maddi imkânlarım rahatlıkla elverse de, kendimi ne Cenevre'de ne de Monte Carlo'da, zengin-mutsuz-yurtsuz bir adam olarak göremiyorum. Kendimi böyle bir eziyete sokamam. Maddi olanaklarıma rağmen hiçbir zaman başka bir ülkeye gitmeyi düşünmedim.

Ben yine bu ülkenin insanı olarak kalacağım çünkü hayatımın son günlerini

burada yaşamak istiyorum, burada ölmek istiyorum. Bu ülkede her şeye rağmen, bütün olumsuzluklara rağmen çok güzel olaylar da yaşandı, yaşanıyor ve yaşanacak.

Onun için olumlu bakıyorum, her şeye rağmen bu toplumun bir insanı olarak bu toplumun dertlerine sahip çıkan bir insan olarak bakıyorum.

Politikaya atılmayı hiç düşünmediniz mi?

Çok eskiden, 20 yıl öncelerinde bir ara aklımdan geçmişti. Fakat o zamanlar şartlar hem henüz müsait değildi, hem şirket daha çok küçüktü. Şimdi de 70'ine yaklaşan bir adam, hep bu soruyla karşı karşıya kaldı. Politikanın girdapları ve olumsuzluklarını gördükçe bunlara dayanamayacağım neticesine vardım. Yani politikadan korkmadım da, politikanın beni çok hırpalayacağını düşündüm.

"Politikacı olamayacak kadar dürüst olduğunuzdan mı" diyebilir miyiz?

Muhtemelen ama... Bugün inanıyorum ki Ankara'daki politikacılar arasında en az benim kadar sağlıklı ve dürüst düşünen insanlar var.

Kanımcı dürüstlüğü bir yerde iyi ayırmak lazım: Maddi dürüstlüğü dışında, düşünce dürüstlüğü dediğimiz bir olgu var. Ve bunu açıkça ortaya koyan bir düşünce sistemine sahip insanlar, bugün Ankara'da var! Meclis'te de bunların az olmadığına inanıyorum. Ama böyle bir olay yaşıyoruz ki, bu tip dürüst insanlar, seslerini duyuramıyor, hep dürüst düşünmeyen insanların sesleri duyuluyor, çünkü olumsuzluklar bu tip insanlardan çıkıyor ve onun için Ankara'daki politik toplum içindeki dürüstlükte bugün büyük bir sıkıntı yaşanıyor. Bu adamların sıkıntılarını anlıyorum ve onlar gibi olmak istemiyorum. Kendimden taviz vermeyeceğim için, biraz da belki bencil bir düşünceyle hayatımın çok güzel olduğunun idrakinde olduğumdan, çok fazlasını da aramıyorum; çünkü o kadar çok küçük-küçük mutluluklar yaşıyorum ki... Bunları bir anda silip de Ankara'larda sürünmenin çok yanlış bir macera olacağını düşünüyorum. Bulduğum yerden yine de Ankara'daki dostlarıma arada bir mesajlar yolluyorum, onlarla buluşuyorum, fikirlerimi onlara ifade ediyorum, davet ettiğim zaman koş-koşa gidiyorum, fikirlerimi dinlemek isteyen insanlara elimden geldiği kadar destek olmaya çalışıyorum. Bunları da bir yerde, politik sahneye bir katkı olarak görüyorum ve bu da benim için yeterli oluyor.

İSHAK BEY'E...

Türkiye'nin İsrail'le yakınlaşmasında herhangi bir düşünsel veya fiili katkınız var mı? Bunun gerekliliğine inanıyor musunuz?

Öncelikle, çok gerekli olduğu tartışılmaz; çünkü ben biraz makro düzeyde baktığım zaman bunun Türkiye için hem kaçınılmaz, hem de kaçırılmayacak düzeyde önemli bir avantaj sağladığını düşünüyorum.

Haritaya da bakarsanız, ileride, yukarıdan aşağıya denge, Moskova - Ankara - Tel Aviv olarak gelişecek. Tel Aviv'in Amerika'ya olan yakınlığı dolayısıyla, Ankara'nın da Amerika'yla hiçbir zaman değişmeyecek olan yakınlığını da dikkate alarak, ABD'nin iki müttefikinin birbirlerine yakın olmaları ve birbirlerine destek vermeleri de kaçınılmaz bir gerçekçilik olarak karşımıza çıkıyor. Bunun yanında tabii, bünyesinde aktif bir yönetim kurulu üyesi olduğum TESEV'e bağlı DÜM - Düşünce Üretim Merkezi'ndeki etütlerimizin de bizi getirdiği nokta şu oluyor ki, İsrail ile Türkiye arasındaki birlikteliğin, işbirliğinin, aynı hedeflere yönelik arayışların gelişmesi, hem Türkiye'nin, hem de İsrail'in çıkarıdır.

Senelerce Ankara'da ABD Büyükelçiliği yapan dostum Morton Abramovitz de bir düşünce üretim merkezinin başındadır. Fikir alışverişinde bize de büyük desteği oluyor. Ondan da anlayabildiğim kadarıyla Washington için Türkiye çok önemli, İsrail zaten önemli ve İsrail'in Türkiye'yle yakınlığı da tüm dünyanın arzuladığı bir olay. Onun için tartışılmaz diyorlar... Ben şahsen buna nasıl katkıda bulundum? Bir defa ABD'liler nezdinde daima Türkiye'nin imajını savundum, Türkiye'nin saygınlığını, önemini vurguladım. ABD'ye gittiğim zaman, orada konferanslar verdiğimde bunu hep dile getirdim. ABD'li politikacılar, kongre temsilcileriyle kurulan dostluklar, yakınlıklar Türkiye için bence çok önemli ve ben bunları gerçekleştirmenin mutluluğunu yaşıyorum. ■

**Suzan Nana Tarablus'un bu söyleşi, 10 Eylül 1997'de yayımlanan Şalom Gazetesi'nden alıntıdır.*

Her daim kendisine hayranlıkla kulak verdiğimdi, İshak Bey. Yirmi seneyi aşkındır tanış olmamız... Onur duyduğum. Kim bilir sayısını kendinin bile bilmediği kaç insanın hayatına dokunduğu. Benim gibi... Oğlum gibi...

Yıllar önceki azim ve heyecanını dile getiren söyleşimizde konu ettiklerine yaklaşımını hiç değiştirmeden ilerledi tüm röportajlarında.

Babası, Hayim Alaton'un üstesinden gelemediği yıkımı mıydı, İshak Alaton'un hayattan rövanşı?

Zorlu bir yaşamdan gelirken "unutmamak" mıydı onu başarıya taşıyan erdemi? Yılmadan, heyecanını hiç yitirmeden...

Yoksa dinmeyen merakı ve durmamacasına öğrenme sevdası mıydı sırrı? Tabii ki bilinmez...

Gerçek şu ki, 1951'de İsveç'teki bir lokomotif fabrikasında kaynak işçisi olarak başladığı iş hayatında, Üzeyir Garih ile kurduğu ve günümüzde 7,000'in üzerinde kişiye istihdam sağlayan Alarko'nun Yönetim Kurulu Başkanlığı'nı, ortağının oğlu İzzet Garih'e 2015 yılında, 88 yaşında iken teslim etti. Yönetim Kurulu Onursal Başkanı kalarak...

Ailesine, çocuklarına, vatanına aidiyetlerine sahiplenşi hep aynı kaldı.

En hümanist duruşuyla paralel yaşarken...

Renkliliği, cesareti ve dürüstlüğü önde gelen özelliklerinden iken "düşünce dürüstlüğü"nü de savundu.

Demokrasi, barış ve sosyal adalet gibi dertleri olan az sayıda iş adamından biriydi. Gerçek bir vatansever! Ülkesinin her sürecine, her sancısına duyarlı...

Empati kapasitesi sonsuzken, üstelik sadece kulağıyla değil de kalbiyle de dinlerken karşındakini, kim bilir nice yaşam öyküsüne biraz tuz, biraz da biber olmuştur? Muhakkak ki tat katmıştır.

Aynen Eleanor Roosevelt'in dediği gibi: "Başkalarının hayatından ders alın. İnsan bütün hataları kendi yapacak kadar uzun yaşamıyor."

Ve... Bir zenginin paraya önem vermemesi mümkün mü?

Evet! Mümkün, aynen kızı Leyla'nın babasına veda konuşmasında belirttiği gibi!

İshak Alaton bilinçli erk ile tevazuunun birleşimiydi... Asalet ile.

Bir konferansında da para-üstü şeylerin varlığından söz etmişti, gençlere. Zevk ile keyfin sadece kültür ile mümkün olacağını anlatırken şöyle demişti...

"Para kazanmaya emek verdiğiniz kadar kültür edinmeye de emek verin! İster genç olun, ister yaşlı, yaşınızla barışık değilseniz ihtiyarsınız demek! Çok genç ölen yaşlılar gibi ihtiyar doğanlar da vardır. Yaşlılar ölüme yakın derler. Ama ölüm nüfus kâğıdı sormuyor.

Şimdiki tutkulu projem, bir ceviz ormanı yetiştirmektir.

Fidanları dikmeye başladım bile. Ceviz fidanı 8 yıl sonra ağaç olup, ceviz vermiş. Şimdi 76 yaşındayım. Yani 84 yaşında ceviz kıracağım. Bu kez kendi cevizlerimi..."

Gitmeden önceki son röportajında, şöyle söylemişti:

"Gelecek sene 90 oluyorum. Ben hayatım boyunca hep öteki olarak görüldüm, hep ötekiyim. Çok iyi bir öteki, Türkiye'ye müthiş âşık, Türkiye'ye müthiş hizmetleri olan ama Yahudi..."

Nebil Özgentürk'ün hazırladığı belgesel çerçevesinde, meslektaşım Jale Özgentürk, 'pişmanlıklarınız var mı?' diye sorduğunda...

Yanıtı şöyleydi:

"Yok. Hiç. Pişmanlık diye hiç hissetmedim hayat boyu. Ne yaptım sa bilinçli yaptığıma inandım."

...Ve...

Bir yıldız daha eklendi sonsuzluğa, huzur içinde...

Heyhat eminim:

Gönülden seven, bilge insan, Lea'nın oğlu İshak son beş senesi boyunca kendi cevizlerini kırmıştır.

Suzan Nana TARABLUS

Dopdolu bir hafta ile Sicilya Ajandası

İra Almazlınos
eşi ile birlikte

Akdeniz'in ortasında, ne Avrupa'ya ne de Afrika'ya ait olan Sicilya'dayız. Yüzyıllar boyunca farklı medeniyetlerin gelip geçmesi adanın yerel lisanına, âdetlerine, mutfağına, sanatına, mimarisine kendine has bir boyut sağlıyor. Üç ayrı denizle çevrili bu güzel ada... Halkının damarlarında İtalyan kimliğinden çok, Kartaca, Yunan, Arap, Norman, İspanyol ve Fransız kimliği hâkim. Sonuç olarak bu karışım İtalya'nın çizmesinin ucunda bulunan Sicilya'ya farklı olmaktan öte, egzotik ve hayli ateşli bir kimlik kazandırıyor.

CATANIA'DAN ETNA YANARDAĞI'NA DOĞRU

Birinci durağımız olan Catania 1693 yılında meydana gelen depremle yerle bir olduktan sonra tekrar inşa edildi. Bugün, şehrin merkezi sayılan Piazza Duomo'da bulunan Barok stilindeki binalar, Sant Agata Katedrali ve şehir merkezini limandan ayıran Porta Uzeda, Catania doğumlu besteci Vincenzo Bellini Müzesi önemli noktalar.

Piazza Duomo'nun tam ortasında yer alan filli Mısır dikilitaşı şehirde âdeta bir Afrika esintisi... Şehir merkezinden Etna Yanardağı'na doğru yol alıyoruz...

Catania Etna Dağı eteklerinde, kaderi de hep ona bağlı olmuş. Milyonlarca yıldır lav püskürtmeye devam eden Etna, sadece bir saatlik mesafede, şehrin birçok açısından tüm ihtişamıyla gözüküyor. Şehrin ana arteri sayılan Etna Caddesi'nden geçerken, kendisine ismini veren yanardağın lavlarının yaşadığımız yüzyılda caddenin aşağısına kadar aktığını düşünmek, içleri titreten, son derece etkileyici bir duygu, şüphesiz.

Catania'da yaygın bir inşaat malzemesi olarak kullanılan lav taşları bu şehrin her köşesine imzasını atmakta.

Otobüsümüz dağın yükseltlerine doğru yol alırken, Etna'nın eteklerindeki yerleşimlerin hâlen Avrupa'nın en büyük aktif volkanı olan bu yanardağın hareketlerinden etkilenmiş olmasını görmek hayli düşündürücü... İnsanoğlu doğa karşısında çaresiz olsa da Etna, çevresine saldırdığı kökleşmiş korkunun yanı sıra; korkuyla beraber sevgi ile bağlılığı, karlı doruklarıyla buz ile ateşi, kapkara lav taşlarına karşın bereketli toprağıyla gerçek bir çelişki cümbüşü oluşturuyor.

Dağın tepelerine doğru vardığımızda (Etna'nın yüksekliği 3326 metre. Bizler 2000 metreye ulaştık.) en yakın mesafede bulunan Silvestri krateri ve onu çevreleyen yamaçlarda yer-yer fark edilen, artık yeşilliklerle örtülü küçük kraterler gerçekten birer görsel şölen - jeolojik olayların inanılmaz görüntüleri...

Bir süre öncesinde, arkadaş grubumuz ile tatilimizi geçirecek bir yer ararken Avrupa'nın en güzel ülkelerinden biri olan İtalya'nın Sicilya Adası'na gitmeye karar verdik. Geçtiğimiz sonbaharın başlarına rastlayan seyahat tarihi, yazın çok sıcak olan bu yöre için ideal bir zamanlamaya dönüştü. Sicilya'ya ulaşım artık çok kolay! İki saatte Catania'ya varılıyor. Şehir merkezi ise havaalanından yarım saat kadar mesafede. Yola çıkmadan önce doğal olarak Sicilya'nın tarihine göz atacak oldum ve tabii ki tarih sayfalarında 3000 yıl kadar geriye gitmek

gerekti! Akdeniz'in ortasında, ne Avrupa'ya ne de Afrika'ya ait olan Sicilya'da; yüzyıllar boyunca farklı medeniyetlerin gelip geçmesi adanın yerel lisanına, âdetlerine, mutfağına, sanatına, mimarisine kendine has bir boyut sağlamış. Üç ayrı denizle çevrili -Akdeniz, İyon Denizi ve Tiran Denizi- bu güzel adanın halkının damarlarında İtalyan kimliğinden çok, Kartaca, Yunan, Arap, Norman, İspanyol ve Fransız kimliği hâkim. Sonuç olarak bu karışım İtalya'nın çizmesinin ucunda bulunan Sicilya'ya farklı olmaktan öte egzotik ve hayli ateşli bir kimlik kazandırmış.

ZAFFERANA KASABASI YOLUNDA...

Yol boyunca yanardağ lavlarının sağladığı bereketli toprakta yetişen ağaçlar, bitkiler...

Etna yamaçlarında badem, zeytin, üzüm, limon ve çeşitli sebzeler yetişiyor...

Bu lavlardan etkilenip yok olmuş evler - çatısı durmasına rağmen yan duvarları kaybolan evler...

Ancak az ilerde patlamalardan etkilenmesine rağmen yaşam sürdürmek üzere geri dönülen minik köy...

Bu yöre insanının toprağına bağlılığının önemli bir göstergesi...

Zafferana kasabasına vardığımızda bize tarif edildiği üzere meydanın sağındaki kafe'de içtik, kahvelerimizi!

İncecik, tatlı bisküvileri gerçekten çok lezzetli! Pazar günleri bu meydanda yerel pazarın kurulduğunu da öğrenmekte gecikmiyoruz.

Etna gezisini sabahın erken saatlerinde yapmak çok isabetliydi!

Yanardağın en net görüntü verdiği zaman genelde sabah saatleri. Etna Yanardağı'nın ihtişamlı görüntüsü Catania otobanının her yönünden izlenebiliyor.

Syracuse

ARŞİMET'İN VATANI SYRACUSE

Sicilya Adası'nın kıyısını güneye doğru takip ediyor, Syracuse'ye ulaşıyoruz.

Syracuse, suyun kaldırma kuvvetini bulan "eureka" sözüyle özdeşleştirdiğimiz büyük bilim adamı Arşimet'in doğup yaşadığı yer!

Aynı zamanda Yunan döneminin en önemli ve en güzel şehirlerinden biri!

Syracuse'de, yeşilliklerin arasında günümüzde de modern performanslara sahne olan Yunan tiyatrosunu, Roma amfi-tiyatrosunu, tanrılara adanan tapınakları, Latomia adlı antik taş ocaklarını, bir insan kulağına benzetildiği için "Dionysos'un Kulağı Mağarası" nı ve hapisanesini arkeoloji parkında görmek mümkün. Bugünkü modern Syracuse, işte bu arkeoloji parkının yanı başında kurulu.

AÇIK HAVA MÜZESİ ORTIGIA'DA "AVRUPA'NIN EN BÜYÜK MİKVESİ"

Ana karada bulunan Syracuse'den yürüyerek geçtiğimiz Ortigia Adası Umberto köprüsüyle bağlanıyor. Antik şehir Ortigia, adım atar atmaz şehrin tam göbeğinde yer alan MÖ 6. yy'dan kalan Apollo Tapınağı ve tarihi binalarıyla âdeta bir açık hava müzesi.

Şehir turumuzda arkeolojik kalıntıların yanı sıra daracık sokakların arasında sıkışmış Yahudi Mahallesi ve Mikve derken... Aslında hepimiz bu sokakların arasında atalarımızın izlerine rastlayacağımızı düşünüyorduk. Yahudiler, Hıristiyanlık var olmadan önce buradaydı! Arkeolojik bulgular ışığında ilk Yahudi cemaatinin Roma döneminde yaşamış olduğunu öğreniyoruz.

Hotel Alla Giudecca'nın zemininin
20 metre altındaki Mikve

1493 yılına kadar bu bölgede Yahudilerin yaşadığı biliniyor. 1400 yıllarında Ortigia'da (nüfusunun dörtte biri kadarını oluşturan) 5.000 Yahudi ailenin yaşadığı saptanmış.

1493'te İspanya hâkimiyetinde olan Sicilya'daki Yahudiler bu toprakları bir gecede terk etti.

Yahudilerin yarısı Sicilya'yı terk ederken, geri kalanlar Hıristiyanlığa geçmek zorunda kaldı.

Mikve'nin varlığını saklamak için de onu toprakla doldurup gömdüler.

Böylece çok uzun bir süre Mikve'nin varlığı bile unutulmuş oldu. Civarda inşa edilen kiliselerin yerinde sinagogların bulunduğu tahmin ediliyor olsa da, bizler tabelasında "Via Della Giudecca" yazan bir sokak isminden başka Yahudilere ait bir şeye rastlayamadık, ne yazık ki...

Mikve ise, Yahudilerin burada yaşadığını kanıtlayan tek nokta!

Bu Mikve, Bizans döneminde yapılmış.

Anlatılara göre:

535 yılında Bizanslı General Belisarius Sicilya'yı Gotlardan ele geçirir.

598 yılında Roma Baş Papazı, Sicilya'da kendisine bağlı din adamlarına, orada yaşayan Yahudi halkının kıyıma uğratılmasından veya din değiştirilmeğe mecbur edilmesinden korumalarını emreder.

Günümüzden yaklaşık 25 sene öncelerinde, bu mekân otel olarak inşa etmek üzere satın alındığında, yüzyıllardır unutulmuş Mikve'nin varlığı tespit edilir.

Mikve, şimdilerde Via Alagona'da "Casa Bianca" - "HOTEL ALLA GIUDECCA" adındaki otelin zemininin 20 metre kadar altında yer alıyor. Doğal bir kaynakla besleniyor ve beş büyük havuzdan oluşuyor.

Avrupa'nın en büyük Mikvesi olarak otel sahipleri tarafından turistik ziyarete açık.

UNESCO DÜNYA MİRASI LİSTESİ'NDEKİ KENTLER

Bir saatlik otobüs yolculuğunun ardından UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde olan Noto'ya varıyoruz. Noto 1693 yılındaki depremde tamamen yok olduktan sonra bugün bulunduğu yerde tekrar inşa edildi. Duomo, Palazzo Villa Dorata, Ducezio Sarayı...

Bir ana caddeden oluşan Barok stilin en güzel örneklerinden oluşan küçük bir kasaba.

Her gün başka bir şehirde uyanarak yolculuğumuza devam ediyoruz. Adanın ortasına doğru yol alıyoruz. Sicilya'da görmeden geçemeyeceğiniz, UNESCO Dünya Mirası Listesi'ndeki Villa Romana del Casale, Piazza Armerina'da bulunuyor.

Syracuse'ye iki saatlik mesafede...

MS 3. yy'ın sonu ile 4. yy'ın başlarında inşa edilerek günümüze ulaşan, en iyi korunmuş mozaikleriyle dünyada eşsiz. Mozaikler Roma dönemi yaşamını tüm detayları ile yansıtıyor...

Agrigento

AGRIGENTO YOLUNDA...

Otobüsümüz adanın güney sahilinde bulunan Agrigento'ya doğru yol alıyor.

MÖ 480 yıllarında Agrigento, önce Yunan hâkimiyetinde 200.000 nüfuslu bir şehir iken, daha sonra MÖ 406 yılında Kartacalılar tarafından kuşatılıp ele geçiriliyor. Sonraları, MÖ 261'de Romalılarca fethedilip ve "Agrigentum" olarak adlandırılıyor.

Günümüzde bütün bu yöre UNESCO koruması altında. Bir yanında deniz manzarası, benzersiz bir tabiat içinde yer alan bu arkeolojik parkın içinde Hera'ya, Demeter'e, Zeus'a adanan tapınaklarıyla bugün hala tüm ihtişamı ile duran Concord Tapınağı ile ziyaretçisine kendini Atina'da hissettirebiliyor.

Bu tapınakları ışıklandırılmış olarak ay ışığında düşünürken... Kendinizi tarihin ta kalbinde hissedebilirsiniz.

PALERMO'YA YOLCULUK

Yolculuk adanın kuzey kıyısında bulunan, başkent Palermo'ya doğru devam ediyor. Manzaraya karşı kahvaltı ettiğimiz mekânı geride bıraktıktan sonra otobüsümüzle iki saatte Palermo'dayız. Şehirle iç içe, bir tepeye hâkim Monreal Kilisesi 1174 yılında II. William tarafından yaptırılmış, Arap-Norman mimarisinin sanatta ulaştığı en yüksek noktayı yansıtan bu katedralin içinde Eski Ahit'ten sahnelere rastlıyoruz. Meydandaki pastanenin "Afumatocon Cafe"sinin tadına ise

doyum yok! Kimimiz kahve yudumlarken, kimimiz de Cappuccini Catacomb'larını ("Cappuccini Sandukaları") görmeye gitti. Minik çarşısı pek şirin! Oradan Mondello'ya uzandık - Palermo'nun plajı sayılan.

Palermo, sarayların kiliselerin yanı sıra bütün büyük şehirlerin özelliklerini taşıyor: Rengârenk alış veriş tezgâhları ve sadece yayaların yürüdüğü caddeler...

TYNDARIS - MESSINA - TAORMINA

Ertesi gün tekrar yoldayız...

Kısa bir sürede Tyndaris'e vardık. Piazzale Belveder Kilisesi'ndeki Bizans İkonu "Siyah Madonna"yı ve Tyndaris Harabelerini ziyaret ettik.

Tepeye çıkmadan gördüğümüz, içi bir Ortaçağ mahzenini andıran bir lokantada yemek yedik. Sonra da Messina'ya doğru yine yol aldık.

Messina, Sicilya'nın en uç noktası!

İtalya'nın ana-karası bu noktadan rahatça görülüyor. En dar kesimin yakınlığı 2,5 kilometre...

Messina'daki şehir turumuzda her şehirdeki gibi ziyaret noktalarımız, Duomo, kilise ve Palazzo Pensò. Messina'da son durağımız Caravaggio'nun iki yapıtının yer aldığı müze. Böylece Carravaggio, bizi Sicilya'da Syracuse'dan sonra Messina'da da tabloları ile ağırlamış oldu. Antik şehir Taormina, daracık sokaklarıyla tipik bir Akdeniz kasabası.

Bu sokakların arasında kaybolduysanız bile her noktadan ana caddeye ulaşabilirsiniz. Ana caddenin bir ucundaki kapısı Messina'ya, diğer diğer ucundaki kapısı Catania'ya açılıyor. Bir tepenin üzerine kurulan bu şehrin Duomo Meydanı'nda muhteşem bir deniz manzarası hâkim. Tepesine kadar teras şeklinde yükselen otellerinin her biri ayrı güzel...

Tabii ki şehrin mimari dokusuna zarar vermemiş...

Bu muhteşem manzara, şehrin bir ucunda bulunan 5.000 kişi kapasiteli Yunan amfi-tiyatrosunun sahne fonunu oluşturuyor.

Bu Yunan tiyatrosu sırtını tepeye yaslıyorken, her yıl düzenlenen müzik festivalleriyle şehrin tüm dünyadan gelen konuklarını ağırlıyor.

Gece vakitleri sokaklarda her kafeden gelen müziklere eşlik etmemek mümkün değil!

Özellikle cumartesi akşamı bu şehirde iseniz, sokaklarında gezen insanların şıklığı görülmeye değer. Kafelerden yükselen değişik tınılar, aydınlatılmış bir Ortaçağ şehrini andıran binalar, dükkânlar, lokantalar, pastaneler ve özellikle dondurmacılar.

Anlatılası değil!

Yaşanılası!

Düşünüyorum da buraya gelmeden önce "Sicilya" denildiğinde aklıma ilk gelen şey Mafya olurdu.

Ancak biz Mafya'ya rastlamadık.

Etrafı çepeçevre deniz olan bu kocaman kara parçası, yemyeşil tabiatı ile değişik kültürlerin kolonisi olarak sayısız medeniyete kucak açmış, ardından bıraktığı arkeolojik kalıntılarla tarihe ayna tutmuş.

Lezzetleriyle zengin mutfağı, her şehirde bulabileceğiniz ödüllü lokantaları ile de yöre gastronomi turizminin de parlayan bir yıldızı, Sicilya! ■

En özel gününüzü
unutulmaz bir hikayeye dönüştürün.

TITANIC BUSINESS BAYRAMPAŞA | TITANIC BUSINESS KARTAL | TITANIC PORT BAKIRKÖY | TITANIC CITY TAKSİM

TITANIC

HOTELS

ANTALYA | ISTANBUL | BODRUM | BERLIN

#MyTitanicStory | titanic.com.tr

/TitanicHotelsIstanbul

/Titanic_Hotels

/titanichotels_istanbul

*Nükleer alandaki
öncülüğten
barış elçiliğine...*

**ŞİMON
PERES**

Çoban ve şair olmayı düşleyecek kadar mütevazı, ülkesi siyasetinde kuruluşundan itibaren çeşitli bakanlıklarda bulunmuş, savunma gücünün modernizasyonu yönünde çalışmış, nükleer santral kurulmasının başını çekmiş, Entebbe Operasyonu'nu düzenlemiş, Sovyetler ve Etiyopya'dan Yahudi göçünü başlatmış, Nobel Barış Ödülü sahibi, İsrail'in 9. Devlet Başkanı Şimon Peres Eylül ayı sonunda yaşama veda etti. İleri yaşına rağmen yenilikçi, öngörülü, ileri teknolojiyi savunan bir kişi olan Şimon Peres, kuruluşundan günümüze ülkesinin her aşamasına damgasını vurmuş tarihî bir lider ve uluslararası saygınlık kazanmış bir barış elçisi olarak anımsanacak.

Simon Peres, 2007 yılının 15 Temmuz günü Devlet Başkanı seçildiğinde, İsrail Meclisi Knesset'te yaptığı ilk konuşmada; "Benim hayalim devlet başkanı olmak değil, çoban veya şair olmaktır" der. Oysa İsrail'in 9. Devlet Başkanı Şimon Peres'in 30 Eylül 2016 Cuma günü Kudüs Herzl Dağı'nda gerçekleşen cenaze törenine, uzak - yakın 70 ülkenin dünya liderleri, devlet başkanları, krallar, prensler, başbakanlar ve dinî temsilciler katılarak, ülkesinin ve Ortadoğu'nun tarihine damgasını vuran siyasi liderine veda ettiler. Kimler yoktu ki? Barack Obama, François Hollande, Bill Clinton, Prens Charles, David Cameron, Tony Blair, Nicolas Sarkozy ve niceleri... Türkiye adına cenaze törenine Dışişleri Müsteşarı Feridun Sinirlioğlu katılırken, Mısır'ı Dışişleri Bakanı Samah Shoukry temsil etti.

Kudüs'teki cenaze törenini canlı yayında televizyondan izlerken, Devlet Başkanı Ruben Rivlin'in, Başbakan Binyamin Netanyahu'nun, Knesset Başkanı Yuli Edelstein'in, ABD Eski Başkanı Bill Clinton'un, ABD Başkanı Barack Obama'nın, Peres'in kızı Tsvia ile oğulları Roni ve Hemi'nin duygulara hitap eden konuşmalarını dinlemek oldukça etkileyiciydi. Filistin Lideri Mahmud Abbas'ın Arap dünyasının tepkilerini göze alma cesaretini gösterip Ramallah'tan Kudüs'e, barış sürecindeki yol arkadaşı Şimon Peres'i son yolculuğuna uğurlamak üzere gelmesi, bu törenin benim için en anlamlı yönü oldu. Niye mi? Çünkü Şimon Peres'in üç çocuğunun ve bazı İsraili siyasetçilerin Mahmud Abbas'ı ayakta karşılamaları ve onu adeta bir aile yakınıymış gibi sevgiyle kucaklamaları, teröre kurban giden Yitzhak Rabin'in kızı Dalia'nun keza aynı sevgi gösterisinde bulunması, iki halk arasında düşmanlık tohumları ekenlerin, hatta bütün dünyanın, izleyip bundan ders çıkarması gereken görüntülerdi. Peres bulunduğu yerden bu anı görseydi eminim çok mutlu olurdu. Dünyaca ünlü yazar Amos Oz'un cenazede eski dostu hakkında söylediklerinden küçük alıntılar yaparsam, Şimon Peres'i daha iyi tanıtmış olacağım: "Şimon ile ne zamandan beri yakın arkadaş olduğumuzu biliyor musunuz? Onun en gizli, en samimi sırrını öğrendiğim gündü. 40 yıl kadar önce Şimon ve ben Huldak Kibbutz'u yemekhanesinin kapısında dikildik, gece yarısına dek ülkenin geleceği hakkında tartıştık. Uzun tartışmamız sırasında onun sırrını keşfettim. Bu, Dimona reaktörü veya Oslo Anlaşması'nın gizli ayrıntılarından çok daha gizli bir sırdı.

Onun saf olduğunu keşfettim, yüksek hayallere sahip o kişinin saflığı... Yanlış anlaşılmasın, zekânın karşıtı olmayan bir saflıktı bu. (...) Tevrat'ta tüm dışlarını gerçekleştiren Yosef gibi, Şimon da hayallerinin çoğunu gerçekleştirdi. Keskin bir siyasetçi zaman zaman saflığı nedeniyle, yenilgiye uğratılır. Bazıları barışın imkânsız olduğunu ileri sürer. Oysa barış mümkündür ve kaçınılmazdır. Çünkü bizim gidecek başka bir ülkemiz yok, aynı şekilde Filistinlilerin de yok. Ancak barışı gerçekleştirebilecek cesur liderler nerede? Şimon Peres'in takipçileri nerede? Kırk iki yıldır, yaz, kış, her Cuma günü saat 17'de Şimon ile uzun telefon görüşmeleri yaparız. Sadece ülkenin durumu, edebiyat ve sanat değildir konuştuklarımız. Duygular, ruhanilik, yaratıcılık, hayaller üzerine de konuşuruz. Aramızdaki bu diyalog hiç bitmeyecek. İşte bugün cuma... Birkaç saat sonra Şimon ile aramda bir görüşme olamayacağına inanlar varsa yanılıyorlar. Yaşadığım sürece onunla sohbetlerimiz devam edecek. Bu ülke, var-

likte 1994 yılında Nobel Barış Ödülü'nü kazandığında; "Geriye baktığımda, tek pişmanlık duyduğum şey daha büyük hayaller kurmamış olmamdır. Gelin daha büyük hayaller kuralım, tüm insanlar için daha iyi yaşanacak barış içinde bir dünya yaratalım" diyecekti. Aslında Şimon Peres'in yaşamı İsrail'in tarihidir. İsrail Başbakanı Binyamin Netanyahu, Peres'in ölümünün ertesinde; "Bugün İsrail Devleti'nin Şimon Peres'siz geçirdiği ilk gündür" diyerek onun ülke tarihi açısından ne denli belirleyici bir lider olduğunu vurguluyordu.

Szymon Perski, doğduğu Ukrayna'nın Vishnieva kasabasından 11 yaşında, 1934'te ailesi ile birlikte Kutsal Topraklar'a göç etti. O bir göçmen, taram okulunda öğrenim gören bir çiftçi, devletin kurucusu ilk başbakan David Ben Gurion döneminde savunma bakanlığının önemli bir görevlisi, or-

Peres, 1994 Nobel Barış Ödülü'nü Arafat ve Rabin ile paylaştı

lığımı devam ettirdiği sürece Şimon ile iletişimi sürecelecek." Peres'in dünyada bu denli saygın bir konuma sahip olmasının nedeni neydi? 28 Eylül günü sabaha karşı 93 yaşında yaşama veda eden Şimon Peres, öncelikle ileri görüşü, politik vizyonu ve barışçıl duruşuyla öne çıkmış, 48 yıl süresince İsrail siyasetine damgasını vurmuştu. Her ne kadar günümüzde Ortadoğu bir bataklıkla dönüşmüşse de, onun yeni Ortadoğu vizyonu ve Filistinlilerle barış yönündeki çabaları tüm dünyada takdir uyandırdı. Birinci Oslo Anlaşması'ndan sonra Peres, Yitzhak Rabin ve Yasser Arafat ile bir-

"Geriye baktığımda tek pişmanlık duyduğum şey, daha büyük hayaller kurmamış olmamdır. Gelin daha büyük hayaller kuralım, tüm insanlar için daha iyi yaşanacak barış içinde bir dünya yaratalım."

ŞİMON PERES

Genç Peres

Peres, gençlik günlerinde Yitzhak Rabin ile

Sonia - Şimon Peres

“Tevrat’ta tüm düşlerini gerçekleştiren Yosef gibi, Şimon da hayallerinin çoğunu gerçekleştirdi.”

AMOS OZ

dunun modernleştirilmesinin mimarı, yılmayan bir siyasetçi, barışın ve ileri teknolojinin savunucusuydu. Ben Shemen Tarım Okulu’nda öğrenim gördüğü sırada, ileride 66 yıl aynı yastığı paylaşacağı, marangozluk öğretmenin kızı Sonia’ya âşık olur. Levi Eshkol, Peres’i genç bir lider olarak beğenir ve onu Hagana’ya (İsrail’in kuruluşundaki savunma gücü), Ben Gurion ise koruması altına alır. ABD’de üç yıllık görevi sonrasında ülkenin askeri donanımının artırılması yönünde

çalışır. Fransa’da geçirdiği dönemde kurduğu çok başarılı ilişkiler sayesinde Fransız bilim adamlarının yardımları ile Dimona’da bir ilke adım atar. Dimona’daki nükleer reaktörün ve Havacılık Endüstrisi’nin kuruluşunda başı çektiğinde henüz 30 yaşındadır. 48 yıl boyunca Knesset’te görev yapacak olan Peres, henüz 36 yaşındayken 1959 yılında Ben Gurion’un lideri olduğu Mapai Partisi’nden milletvekili olur.

Ülkesinin savunma sanayinin geliştirilmesinde bu denli etkin olan Şimon Peres, kendisine önerilmesine rağmen askeri bir kariyer yapmak istemez. Ben Gurion Hükümeti’nde savunma bakanlığına Moşe Dayan’ın getirilmesi üzerine, “Bu göreve benim gibi göçmen olan biri yerine bu topraklarda doğan başarılı bir komutanın getirilmiş olmasını anlayışla karşılıyorum,” der. 1965 yılında Ben Gurion Mapai’dan ayrılır ve Rafi Partisi’ni kurar. Peres, Altı Gün Savaşı’ndan sonra bu partide Ulaştırma, Uyum ve İletişim Bakanı olarak üç ayrı bakanlıkta görev görür. Batı Şeria’nın ekonomik kalkınmasına yardımcı olur.

Golda Meir’in 1973 Kipur Savaşı sonrasında başbakanlıktan istifa etmesi üzerine Peres, İşçi Partisi’nde liderlik savaşında Yitzhak Rabin’e karşı yenilir ve hükümette Savunma Bakanı olarak görev alır. Kendisini, savaş sonrasında zayıflayan savunma gücünü toparlamak gibi zor bir görev beklemektedir. 1976’da kaçırılan Air France uçağında esir alınan İsrail vatandaşlarının kurtarılması hareketinde Entebbe Operasyonu’nu düzenleyen Peres’tir. Bu operasyon filmlere konu olmuş, tüm dünyanın hayranlığını kazanmıştı. 1977’de Yitzhak Rabin’in eşinin bir ABD bankası hesabında 150 Dolar bulunduğunun açığa çıkması üzerine

Ben Gurion Peres’i himayesine almıştı

Şimon Peres, Hahambaşı Rav'ısak Haleva ile

Rabin başbakanlıktan istifa eder. Bu durum karşısında Peres, ilk kez Rabin'e karşı parti başkanlığına adaylığını koyar, liderlik seçimi sırasında Rabin'i ağır bir dille suçlar ve İşçi Partisi'nin başına geçmeyi başarır. Bu olay Rabin ile Peres arasında yıllar sürecek siyasi bir rekabetin başlangıcı olur. Ancak yıllar sonra bu rekabet tam bir dostluğa dönüşür, Rabin'in Oslo Anlaşması'nı imzalayan hükümetinde Dışişleri Bakanı olarak görev yapar, onu hep destekler ve 1995'te düzenlenen bir barış mitinginde suikasta kurban gitmeden önce kürsüde Rabin'in yanı başında yer alır. Rabin'in cenaze töreninde Peres ondan söz ederken de, "O benim büyük abimdi" sözlerini kullanır. Peres, politik rekabetlerin sonucunda aldığı yenilgilerden yılmayan; "Evet, ben bir looser'im" diyebilecek vizyona sahip bir liderdi. Nitekim Peres liderliğindeki İşçi Partisi, 1977 yılında Sefarad ve Kuzey Afrikalı Yahudilerin oylarına dayanarak güçlenen Menahem Begin'in liderliğindeki sağcı

"Demokratik İsrail yönetimi, Filistin'de yaşanan savaşın ve kanın durmasını istemektedir. Terörün ahlaki temeli yoktur. Türkiye Gazze'de yaşanan terörün bitmesini sağlayabilir."

**ŞİMON PERES
TBMM'DE**

Likud Partisi'ne karşı tarihî bir yenilgi alır. Knesset'te Likud'un kazandığı 51 milletvekiline karşılık İşçi Partisi sadece 32 sandalyeye sahip olur. Bu durum ülke tarihinde bir ilktir; sol değerler ve sosyalist yapı bundan böyle eski gücünü yitirir. Peres bu yenilgiyi de olgunlukla karşılar ve "Eve gidip biraz dinleneceğim" der. O, düş kırıklıkları ile

Şimon Peres, Neve Şalom Sinagogu'ndaki konuşması esnasında

baş etmeyi iyi bilir. 1981 seçimlerinde, Peres'in liderliğindeki İşçi Partisi Begin'e bir kez daha yenilir. Lübnan Savaşı'ndan sonra Begin'in siyasetten çekilmesi ile bu kez öne alınan seçimlerde Peres, Yitzhak Şamir'in liderliğindeki Likud'a karşı yarışır. Seçim, her iki partinin eşit milletvekilliği kazanması ile sonuçlanır. Peres, "Çöküş halinde bir parti aldım. Onu iktidara taşıdım," der. Milli

Birlik Hükümeti'nin ilk iki yılında başbakanlık görevini üstlenen Peres, Lübnan'dan geri çekilmeyi sağlar, yüzde 350'lere varan enflasyonu yener, Sovyetler Birliği'ndeki Yahudilerin İsrail'e göç etmelerini sağlamak için uluslararası temaslar kurar ve Etiyopya Yahudilerinin ülkeye göçünü başlatır. Bu dönem onun siyasi yaşamının en parlak yıllarıdır. Şamir'in başbakanlık yaptığı dönemde ise Dışişleri Bakanı olarak Peres, gizli görüşmeler sonucunda Ürdün Kralı Hüseyin ile Londra'da, Filistin yönetiminin Ürdün'e bağlı bir federasyona dönüştürülmesi konusunda anlaşmaya varır. Ancak Şamir ne yazık ki, tarihi değiştirebilecek olan bu adımı reddeder. Peres, İşçi Partisi liderliği mücadelesinde Rabin'e karşı bir kez daha yenilir. 1992 genel seçimlerinde devrim yaşanır, İşçi partisi yeniden iktidara gelir. Rabin'in başbakanlığında Şimon Peres, Başbakan Yardımcısı ve Dışişleri Bakanı olarak görev yüklenir, 1993'te Oslo Anlaşması'nın mimarındır. Peres, Rabin ve Yasser Arafat birlikte Nobel Barış Ödülü'ne layık görülür. Kısa bir süre sonra da, 26 Ekim 1994'te Ürdün ile barış anlaşması imzalanır. O dönemde Filistin sorunu çözüme çok yakın görünmektedir.

Ne yazık ki, bu olumlu hava devam etmez; bir yandan İntifada diğer yandan barış karşıtı aşırı sağın gösterileri sonuç verir ve 4 Kasım 1995 gecesi atılan üç mermi barış sürecini tamamıyla tıkar. Peres o dönem için, "Beni korkutan şiddet değil, şiddetin yaratabileceği korkudur," der. Peres, terör eylemlerinin ve intihar saldırılarının sürdüğü, ülkenin kuzey bölgesine Hizbullah'ın roket atışlarının yeniden başladığı zor bir dönemde

Şimon Peres, ilk kez bir Müslüman ülke parlamentosunda konuşan İsrail Devlet Başkanı olarak tarihe geçti

Enver Sedat ve Şimon Peres

Ürdün Kralı Hüseyin ile

Peres, Papa Francis ile

Peres, Yaser Arafat ile

"Beni korkutan şiddet değil, şiddetin yaratabileceği korkudur."

ŞİMON PERES

başbakanlık görevini sürdürür ancak 1996 yılındaki genel seçimlerde Binyamin Netanyahu'ya yenilirken, bir yıl sonra da partisinin liderliğini Ehud Barak'a terk etmek zorunda kalır. Peres yenilgi sonrasında partililere yaptığı konuşmada, "Yenilgiyi kabulleniyorum, sonuçta enerjim ve sağlığım yerinde," derken, her zamanki iyimserliğini korumaktadır. "İyimserler ve kötümserler aynı şekilde ölürlər. Sadece farklı yaşarlar. Ben iyimser olarak yaşamayı yeğliyorum," deyişi de onun bu kişiliğinin bir ifadesidir.

1997 yılında, bölgede ve dünyada etkinlik gösterecek olan Peres Barış Merkezi'ni kurar. 2000 yılında İşçi Partisi tarafından devlet başkanlığına aday gösterilir, ancak beklenmedik bir şekilde Moşe Katsav'ın 63 oya karşı 57 oy alarak seçilemez. Knesset'in yeni Devlet Başkanı Katsav'ın katıldığı ilk oturumuna, 77 yaşındaki Peres en yaşlı milletvekili sıfatıyla başkanlık yapar ve konuşmasında, "Oysa ben bu göreve talip değildim," der. Daha sonrasındaki gelişmeler herkese, "Keşke Peres seçilseddi" yorumunu dedirtir.

Rabin'in ölümünden 10 yıl sonra, 2005 yılında Peres, İşçi Partisi'ni terk eder, Ariel Sharon'un liderliğinde kurulan Kadima Partisi'ne ikinci adam olarak katılır ve Ehud Olmert'in başbakanlığında Negev'in geliştirilmesinden so-

12 Şubat 2004 "Taksim Toplantıları" esnasında (soldan sağa) Yakup Barokas, Şimon Peres, Cefi Kamhi ve İvo Molinas

"Şimon Peres'in hayatı yüzyılımızın tarihidir, evlerine dönmek isteyen tüm halkların tarihidir."

BARACK OBAMA

Peres, Barack Obama tarafından onurlandırıldı

rumlu bakan olarak görev yapar. 2007 yılında ise, ülkesi onu layık olduğu konuma nihayet taşır. Artık o tüm halkın sevgisini ve takdirini kazanan bir devlet başkanıdır. Devlet başkanlığı döneminde dahi, bir dışişleri bakanı gibi ülke ülke dolaşarak İsrail'in başarılarını ve barış vizyonunu dile getirmekten geri kalmaz.

2012 yılında ABD Başkanı Barak Obama onu, ABD'nin ikinci en değerli maddesi olan Özgürlük Madalyası ile onurlandırır.

Peres'in 90. doğum günü törenine Bill Clinton dâhil pek çok yabancı ülke lideri katılır. Barbra Streisand "Avinu Malchenu" şarkısını ona hitaben söyler. Clinton o gün kürsüden yaptığı konuşmada, "Şimon bana, 80. ve 90'ncı yaş günlerime geleceği sözünü verdi," der. Türkiye'de "one-minute-krizi" ile gündeme gelen Şimon Peres, devlet başkanlığı görevinin ilk yılında, TBMM'de Mahmud Abbas'ın da katıldığı bir oturumda konuşmacı kürsüsünden şöyle seslenir: "Demokratik İsrail yönetimi, Filistin'de yaşanan savaşın ve kanın durmasını istemektedir. Terörün ahlaki temeli yoktur. Türkiye Gazze'de yaşanan terörün bitmesini sağlayabilir." Cahit Sıtkı Tarancı'nın "Memleket İsterim" şiirini de okuyan Şimon Peres, ilk kez bir Müslüman ülke parlamentosunda konuşan İsrail Devlet Başkanı olarak tari-

Peres'in 90. yaş günü kutlaması (soldan sağa) Barbra Streisand, Bill Clinton, Şimon Peres ve Binyamin Netanyahu

he geçecektir. Şimon Peres, kuruluşundan günümüze ülkesinin her aşamasına damgasını vurmuş tarihî bir kişilik olarak anımsanacaksa da, o, yenilikçi, öngörülü, ileri teknolojiyi savunan ve yaşına rağmen binlerce öğrenci önünde nanoteknoloji, robotik konusunda konuşabilen, her türlü sosyal medyayı kullanan, uluslararası tanınırlığı olan saygın bir liderdi. Bu yıl 93. doğum gününde, 2 Ağustos günü attığı Snapchat mesajında gençlere şöyle seslenmekteydi: "Bu hafta 93 yaşımı bitirdim, Snapchat'a katılmam için uygun bir yaş her halde. Gençler bana ilham veriyor, onların söylediklerini dinlemek benim için çok önemli. Günümüzde gençler Snapchat'te, ben de onların arasına bulunmaktan mutluluk duyuyorum." Peres'in ileri görüşünün diğer bir örne-

ği olan, "Ülkelerin sınırları olabilir ama internetin sınırları yok," sözü, hafızalarda hep yer alacaktır.

30 Eylül Cuma günü son yolculuğuna uğurlanırken, Şimon Peres'in kişiliği hakkında çok güzel sözler sarf edildi. "O bir âşıktı; Sonia'ya, ailesine, ülkesine ve barışa âşıktı" dendi. "Şimon Peres'in hayatı yüzyılımızın tarihidir, evlerine dönmek isteyen tüm halkların tarihidir," dendi. "Yüksek hayaller kurdu, hayallerini gerçeğe dönüştürmek için çalıştı," dendi.

Bence Şimon Peres kendi cenaze törenini bir köşeden izleseydi, "Tamam artık, haydi zamanınızı buna harcamayın. Geçmiş bırakalım, geleceğe bakalım, yapılacak çok işler var" diyecekti... ■

Filistin lideri Mahmud Abbas Peres'in cenaze töreninde

Edebiyat dersini bir şölene dönüştürdü, Ayla öğretmenimiz. Öyle bir tutkuyla, coşkuyla ve mizah katarak anlatırdı ki, onu "can kulağıyla" dinler, ders hiç bitmesin isterdik. Teneffüse dahi çıkmazdık çoğu zaman.

Edebiyat dersini ilgi ile dinlediğim zamanlar, seneler sonra Ayla öğretmenimizi evinde ziyaret edeceğimi hayal bile edemezdim. Kim derdi ki, bir gün -okuldan mezun olduktan tam 35 sene sonra- elleriyle yaptığı pek lezzetli elmalı tarçınlı kekini yiyeceğim, yaşam deneyimlerimizi paylaşacağız, "Kızım" diyerek hitap ederken, anlattıklarıyla bana yine rehber olacak, umut verecek...

Altı sene boyunca öğrettiklerinden hatırladıklarım var elbette. Türkçe - Dil Bilgisi dersinde sabırla öğrettiği "de" ve "da" eklerinin birleşik ya da ayrı yazma kurallarını uygulayabiliyorum, mesela. Türk Dili ve Edebiyatı dersinden Divan ve Halk Edebiyatı'nın vazgeçilmez "Sanat sanat içindir / Sanat halk içindir" tartışması hala düşündürür.

Ayla öğretmenimizin anlattıklarının pek çoğunu anımsayamazsam da onun yaşattığı pozitif duygular baki kaldı. Bizleri tek tek tanımaya çalışarak değer vermesini, anlayışla yaklaşmasını, sevgi dolu bakışını ve güler yüzünü hiç unutmadım. Çocukluk ve genç kızlık gözümle bile, 'Ayla' adının anlamına yakışarcasına onun ışıklı olduğunu görebiliyordum. Edebiyat dersini bir şölene dönüştürdü, Ayla öğretmenimiz. Öylesine bir tutkuyla, coşkuyla ve mizah katarak anlatırdı ki, onu "can kulağıyla" dinler, ders hiç bitmesin isterdik. Teneffüse dahi çıkmazdık çoğu zaman.

"Hadi anlatın bakalım bu yaz hangi kitapları okudunuz?" sorusu ile başladılar her yeni dönem. Ortaokulda sınıf öğretmenimiz iken, bizi motive edip okulun en başarılı sınıfı yapmıştı. Bunu sevecen ve etkileyici konuşmaları ile başardı - aşılamadan, bağırmadan, cetvel ile vurmadan...

Öğretmenim AYLA ÖZBERK

KAVUŞMA

Kitapçımdaki bir rafın en üstünde yatay duran "Tadin Kıyısında" adlı bir kitabın kapağı ilgimi çekti, ilk önce. Elime aldığımda, öğretmenim Ayla Özberk'in yazdığını fark edince, aradığının yerine bu kitabı alacağımı, çünkü yazarının benim Edebiyat hocam olduğunu heyecanla birkaç kere belirterek ayrıldım oradan! Ardından sınıf arkadaşım* hiç beklemediğim bir yerde rastlayınca ve öğretmenimizden söz açılınca artık onu ziyaret etme zamanının geldiğini hissettim.

Evinin girişini ararken camdan bakanın Ayla Öğretmen olduğunu fark ettiğimde bir kez daha mekân ve zamandan bağımsız, ruhların birbirine bağlı ve iletişimde olduğunu anladım. Sanki aradan o kadar sene geçmemiş ve biz hep görüşüyorduk.

YAZAR AYL A ÖZBERK

Yaşamın sırrı, zorluklara rağmen ayakta kalabilmekse eğer, yeteneklerimizi kullanarak acıları yaratıcılığa dönüştürüp, bize verilen bir armağan olan yaşama belki de bu şekilde minnetimizi sunarız. Yaratıcılığımız aynı zamanda kendimize ve tüm insanlığa bir hediye, bir umut olabilir.

Ayla öğretmenimin buna çok uygun bir hikâyesi olduğunu bilmeden gittim ziyaretine.

"Bizim çok büyük beklentilerimiz yoktu. Ben onu nasıl sevdirsem, mutlu etsem diye düşünürdüm. Aynı şekilde o da beni sevindirmenin yollarını arar ve bulurdu. Birlikte çok güler, çok eğlenirdik. Hasta olduğumda fazla dert

etmezdim, nasıl olsa o vardı. Beni düşünürdü, bana iyi bakardı" sözleri oldukça etkiledi, eşi ile olan ilişkisinden söz açılınca. Çok sevdiği eşini, kendi deyimiyle "yarısını" ani olarak kaybedince bir süre kendi içine çekildi.

Bir nebze rahatlayabilmek için kimselere söyleyemediklerini kaleminin yardımıyla kâğıtlara anlattı. Yazdı, yazdı...

Ve akmaya başladı öyküler ve romanlar.

"Her şeyin bir zamanı vardır" diyen Ayla Özberk, 65 yaşından sonra iki çocuk kitabı, iki öykü kitabı ve iki roman yazdı. Eşiyle tanıştığı ve çok sevdiği Kanlıca'da geçen "Nam-ı Diğer Süslü Yalı"

kitabındaki çarpıcı öyküler sarıp sarmalıyor. Birikimlerini, gözlemlerini ve bilgisini müthiş tasvirleriyle harmanlayarak eski Kanlıca'yı yaşıyor.

Yazmak her ne kadar onu yoruyorsa da, 65 yaşında yazmaya başlayıp güzel eserler yaratabilmek oldukça hayranlık verici değil mi?

Böylesine iyi yazabildiğini kendisi de bilmiyordu.

Acısı ve yalnızlığı onu yazar yaptı.

Yazarlıktan başka, kendi deyimiyle 'pencere kenarı bahçıvanlığı' yapıyor. Gözü gibi baktığı bitkilerine bazen şarkılar da söylüyor.

Sohbetlerine de doyum olmuyor.

Yaşamı değerli kılan yüreğe dokunan davranışların hissettirdikleriyse eğer, öğretmenimizin bize verdiklerine paha biçilemez. Bizlere değer verdi, motive etti, kitap ve edebiyat aşkını aşıladı. Ayla Öğretmen seneler sonra anlattıklarıyla, duruşuyla, örnek kişiliğiyle, alçak gönüllülüğüyle, doyum olmaz sohbeti ve esprileriyle tekrar yaşam sevinci verdi, yeniden rehber oldu. Onu ziyaret etmekteki amacım sadece onu görmek ve kitabını imzalatmaktı.

Ancak, güzel bir insan ve yüreğe dokunan hikâyesi cesaret, yaşama gücü ve umut vermek amacıyla anlatılmalıydı. ■

*Ayla Öğretmenle iletişim kurmamı sağlayan, hatırlayamadıklarımı hatırlatan, 11 senelik sınıf arkadaşım Erol Kantar'a sonsuz teşekkürlerimle...

600 TL VE ÜZERİ
ALIŞVERİŞLERDE
İSTEDİĞİNİZ
ÇANTA HEDİYE

NOX BOUTIQUE

NOX BOUTIQUE

NEF 04 SİTESİ GİRİŞİ GÖKTÜRK
EYÜP - İSTANBUL
0532 260 5021

Araştırmacı Tuğrul Yalnızoğlu ile **Ezidiler**

Ezidilerde Yeni Yıl, 13/14 Nisan'dan sonraki ilk Çarşamba günü kutlanır ve dönem olarak Newroz'a (Nevruz) denk gelir. Yılbaşı günü her evde et pişirilir ve kurban bir gün öncesinden kesilip hazırlanır ve Çarşamba günü sabahı din adamları tarafından kutsanır. Bu gün Tausi meleğin onuruna kutlanır. Ezidi anlatımlarına göre Tausi Melek bugünde yeryüzüne iner ve eski yılı değerlendirir ve gelecek yılı planlayan bir divan toplantısı düzenler. Bu nedenle dinî kutsal gün, Çarşamba günüdür. Kutsal Nisan ayı boyunca düğünler yapılmaz. ^[1]

Evrimleşme diyoruz.

“Muasır medeniyet” haykırışlarını sürdürüyoruz.

Zirvesine ulaştığımız iletişim çağından söz ediyoruz.

Fazlaca uzaklara gitmeden...

Sadece ülke sınırlarımızın yanı başında olup bitenlere bakalım.

Mültecilere...

Biraz daha yakınlaşarak sınırları aşip da yaşadığımız toprakların içlerine ulaşmayı becerenlere, sığınmacıların kamplarında onca dram içinde yaşam sürdürmeye çabalayanlara bakalım.

Bu zorunlu misafirlerin arasında özelde dikkatimi çeken bir grup var, IŞİD’in hedef aldığı: Ezilenlerden Ezidiler...

İçim acıyor, elden hiç bir şey gelmez iken... Medeniyet ile iletişim çağı zirvede iken...

Ezidileri merak ediyorum. Belki de... Bilgi almak, öğrenmek, iç dünyamda onlara doğru gönül ile dayanışma ile uzanmak olacak...

Eşzamanlılığı yaşarken Tuğrul Yalnızoğlu^[2] ile bir araya geliyoruz. Yıllarca bu inançların hüküm sürdüğü bölgelerde, Irak’ta bulunduğu sürelerde araştırarak kaleme aldığı kitabı yayın yaşamına kavuştu:

“Asur’un Kadim Sabii Dininden Günümüze Ezidiler ve Mandeenler”^[3]

İlgi duyanlara duyurulur.

Konu edindiğim Ezidilikten ve Ezidi halkından dem vurduk, Tuğrul Yalnızoğlu ile yazın en sıcak günlerinden birinde, Maya Köyü’nde, Bodrum’daki evinde.

Ezidiler kaçıyor.

Gün geçmiyor ki, haberlerini okumayalım... Veya duymayalım...

Aşağıda değişik medya kaynaklarından alıntılanmış sadece birkaç başlık:

“Ezidi kızlar IŞİD zulmünü anlattı”^[4]

“IŞİD’in kaçırdığı iki Ezidi kız kurtarıldı”^[5]

“Seks kölesi Ezidi kadınlar anlatıyor:

Ölmek istedik”^[6]

“IŞİD’in elinden kaçan 14 yaşındaki Ezidi kız anlattı: Artık Irak’ta yaşayamam”^[7]

“IŞİD militanların tecavüz ettiği 9 yaşındaki Ezidi kız çocuğunun yaşamı, gebelik nedeniyle tehdit altında”^[8]

“IŞİD’in elinden kaçan Ezidi kız çocuğu yaşadıklarını anlattı”^[9]

“Ezidi kız anlattı, BM gözyaşına boğuldu”^[10]

“IŞİD’in kaçırdığı Ezidi kız: İçki içiyorlardı”^[11]

...Ve tabii ki listemi uzattıkça uzatabilirdim...

Kız çocuklarının, gencecik kızların, kadınların esaret altına alındığını, işkence ve tecavüze maruz kaldıklarını, onların satışını yaparken salt ete dönüştürüldükleri gerçeği artık bütün dünyanın gerçeği... İletişimin de zirve yaptığı çağdayız ya!

Nana Tarabulus ve Tuğrul Yalnızoğlu

Tuğrul Yalnızoğlu'nun 14 yıl boyunca biriktirdiği notlar... 2004'ten itibaren çeşitli vesilelerle Ezidilerin yoğunlukla yaşadığı Başika köyünde misafir olmuş, Ezidi dostu Ebu Hasan ile ailesine. Hatta düğünlerinden birine katılmış – düğünde rakılar da içilmiş...

Nereden geliyor bu "Ezidi" ilgisi? Şöyle yanıtıyor:

"Harran'ı ziyaret ettiğim 2001 yılında, beni kendisine müknaş gibi çeken Sin kültürünü ve Sabii dinini ilk kez işitmiş oldum."

"Din bilimciler tarafından tufandan sonra yeryüzünde ilk kurulan şehir olarak kabul edilen Harran'a İbrahim'in de İÖ 2000 ile 1800 yılları arasında geldiği düşünülürse, o tarihlerde Sin kültürünün paralelinde, değişimlere uğrayarak günümüze kadar yaşamını sürdüren tek tanrılı bir inanç sisteminin, yani Sabii dininin de etkin bir biçimde kabul gördüğü anlaşılmaktadır."⁽¹²⁾

Gnostik kökenli bir din. Ya mezhep coğrafyası? Gnostik, yani "kitabı olmayan"... Harran. Mezopotamya. Bütün dinlerin beşiği...

Kaleme aldığı inanç için Tuğrul'dan gelen açıklama:

"İşin esası, dinlerin özünü, tasavvufun anası, Kabala'nın başlangıç noktası, mistisizmin ve mistik ritüeller zincirinin ilklerinden."

"Öyle bir yaşayacaksın ki, zaten Yaradan'a kavuşacaksın ve onun etiğiyle yaşayacaksın."

Evet, konu olan inançlarda doğa sevgisi, din sevgisine eşit!

Henüz sözün başında iken, Ezidi – Yezidi sözcüklerinin farkını soruyorum, merakımı

yenemedim. Yanıtı geliyor:

"Aslında pek farkı yok ama Hz. Muhammed'in torunu Hüseyin'i Kerbela'da öldüren "Yezid bin Muaviye"⁽¹³⁾ olarak addedildiğinden dışlanmış. Bu sebeple Ezidiler, "Yezidi" sözcüğünü sevmeyiz."

Medyada gördüğüm güzel Ezidi kızları soruyorum, Ezidi kızların güzelliğinin kaynağını...

"Aslında Ezidi bir anne ile Ezidi bir babadan doğana Ezidi denir! Bu toplulukta genler karışmamış."

Ban Ki Moon ve Nobel Barış Ödülü adayı Nadia Murad

BM'in Mülteci Ajansı'nın "Global Trends"de yayınladığı bir bildiri kapsamında 2015 yılında toplam 63,3 milyon kişi (Fransa'nın nüfusu kadar) veya dünya nüfusuna oranla her 113 kişiden biri yerinden olarak evini - vatanını terk etmek zorunda bırakılmış: 21,3 milyonu mülteci, 40,8 milyonu yerinden edilen insanlar, 3,2 milyonu sığınmacı. Bu bildiriye göre, 2015'te, her dakika 24 kadar kişi kaçmak zorunda bırakılmış. Aynı rakam, 10 sene öncesinde dakikada altı kişi idi. ⁽²¹⁾

Filippo Grandi, BM Mülteciler Yüksek Komiseri:

"Her yıl, denizlerde ölen mülteci ve kaçak sayısı korkutucu rakamlara ulaşmakta. Karada ise, zulüm, katliam ve savaşın kaçan insanların yolu kapalı sınırlara ulaşmakta ve o sınırları aşmaları engellenmekte. Sınırları kapatmak bir çözüm olmamalı." ⁽²¹⁾

"'Güzel' olarak addediyor isen, genlerin karışmamasından, olabilir belki de..."

Şimdilerde hangi bölgede yaşıyorlar?

"Musul'a yakın bölgelerde... Başika, Bahsani..."

Peki Türkiye'de?

"Midyat, Hakkâri, Batman..."

"Kökleri kadim Asur bilgeliğine dayanan, İÖ 3000'lerden başlayarak günümüzde hâlen yaşatılmakta olan Madeen ve Ezidi antik dinlerinin büyüülü dünyasına tarihsel bir yolculuk..."

...Ve editörün kitabın tanıtımında kaleme aldığı notlar şöyle devam ediyor:

"Coğrafyamızdaki Harran şehrinin de tanıklık ve ev sahipliği yaptığı bu yolculukta, Hz. Yahya'nın öldürülmesiyle dağılan Ürdün Essenilerinin büyük bir kısmının "kardeşleri" Harran Sabii-lerinin yanına gittikten sonra, Madeen dininin burada nasıl biçimlendiğini görüyoruz."

"Moğollar nedeniyle Musul yöresinden kaçan Adevi cemaati ve

MELEK TAVUS

Ezidilik inancında Tanrı Azda tarafından yaratılan ve kendisine evreni ve insanları yaratma görevi verilen Melek-Tanrı. Melek tavus, Lucifer gibi, Tanrısal tüm düaliteleri bünyesinde barındırmakta.

Harran'dan kaçan Sabiiilerin Sincar'da bir araya gelmeleri sonucunda Ezidi dininin ulaştığı noktada son bulan bu yolculuk, bugünü daha iyi anlamamıza yardımcı..."

Ezidilik İS 7. yüzyıl ortalarından zamanımıza ulaşan bir inancın uzantısı. Müslümanlıkla çok ilişkililer.

Bu inancın sembolü tavus kuşu! Horoza benzediğinden...

Çünkü Sabii'lerde ve Zerdüş'te kutsal hayvan, horoz.

"Sabii dininin kutsal kitaplarından birinde tavus kuşundan 'Malka Tausa' diye bahsedilir ve Sabiiiler-Madeenler kısmında gördüğümüz gibi Ruha'nın yedi oğlundan en büyüğüdür, kardeş-

Tuğrul Yalınzoğlu'nun kitap kapağı

lerinin lideri konumundadır. Yahudi neslinin Ruha ve Âdem'den çoğaldığına inanılır.”^[14]

Tuğrul şöyle bir özetliyor:
*“Kurban her daim “erkek” olan bir hayvan...
 Dişiler, soyun devamı için muhafazada!
 Liderleri Şeyh Adı bin Musafir^[15] bir
 tasavvuf âlimi. Abdülkâdir Geylânî^[16] ile
 aynı Tasavvuf Okulu'ndan.
 Ezidilerde asimilasyon yasak. “Yabancı”
 ile evlenilmez. Evlenenler dışlanıyor ve
 cemaatten atılıyor. Onların kuralları
 var; kendi halk mahkemeleri de... Toplu
 halde yaşayan Ezidiler, kendilerine ait
 kaideler, örf-âdet, yazılı olmayan sözlü
 kültürleriyle.*

*Kirve – kardeşlik anlayışları ömür boyu
 sosyal bir destektir, Ezidilere.
 Örneğin, kardeş ölürse, onun çocuklarına
 bakma yükümlülüğü çok doğal addedilen
 kaidelerden sadece bir tanesi...”*

Ezidilerin bazı inançları:^[17]

Dünya sonsuzdur, Dünya'yı yaratan Tanrı onu asla yıkmaz.

Tabiatın korunması ve tabiata saygı esastır.

Günde üç defa Güneş'e dönerek ibadet edilir.

Çarşamba gününü, Melek Tavus ve ilk iki insanın yaratıldığı gün olup Şahid bin Car'ın meydana geldiği gün olduğundan dinlenme günüdür.

Ancak Şahid bin Car'ın soyundan gelenler Ezididir. Sonradan Ezidi olmak mümkün değildir.

Mukaddes ağaçlara tapılır.

Kadınların saçlarını kesmesine müsaade yoktur.

Çok mukaddes bir renk olduğun-

dan lacivert renkli elbiseler giyilmez. Şeyhler, pirlar ve müritlerden oluşan üç kastlı hiyerarşileri olup ancak kast içinde evlenilebilir.

Boğa kurban edilir. Vaftiz yapılır.

Vaftiz konusunda bu satırların yazarından bir not:

Vaftiz yaptıkları mekân aynen Yahudilerin arındığı “Mikve”yi andırıyor!

Ezidiler bilinir – tanınır olmak istemiyor. “Kapalı bir toplum” olarak yaşamak kendi tercihleri! Irak'ta küçücük bir topluluk... “Biz Asurîyiz” diyorlar. Süryanilerle aynı kökendenler.

Süryaniler ise onları “kendilerinden” kabul ediyorlar.

Sonralarında pek çok Kürt aşireti Ezidi olmuş – veya Ezidiler Kürtlerin arasına karışmış.

Ezidilerin çoğu, Kürtçe konuşan Asurîler.

Kitapsızlar. Yani din kitapları yok.

Nesilden nesle aktarılan sözlü bir geleneğe sahipler.

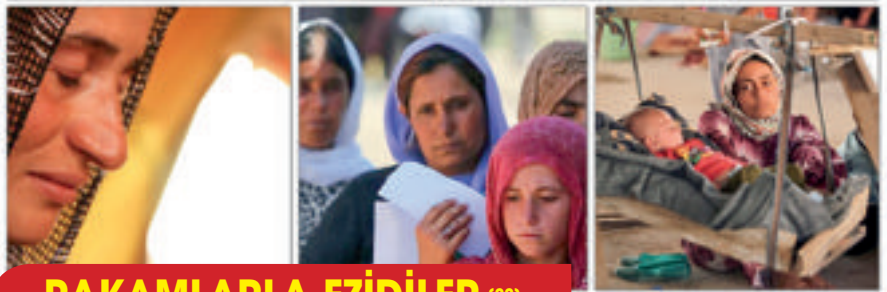
“Ezelden beri, Âdem'den beri varız,” diyorlar.

Ezidilerde, aynen Şamanlar gibi “ruh göçü” var.

Sümer'deki gibi yerin yedi kat altı ile

Ezidi kızlar

RAKAMLARLA EZİDİLER ⁽²²⁾

1.000.000

Dünyadaki Ezidi nüfusu

600.000

Irak topraklarında yaşayan Ezidi nüfusu (14 Ağustos 2014'e kadar)

450.000

İŞİD tarafından yerinden edilmiş Ezidiler

12.000

İŞİD tarafından öldürülen veya köleleştirilen Ezidiler (BM verileri)

100.000

Irak/Kürt Özerk Bölgesini terk etmiş Ezidiler

30.000

2014 yılından bu yana Almanya'dan sığınma talebinde bulunan Ezidiler

yerin yedi kat üstü var. Şamanlar ve Hint inançlarındaki gibi “büyü” ve “sihir” ile ilgililer.

İnsani değerleri çok yüksek...

Özellikle şimdilerde İŞİD'in “dokunduğu” ve “kirlettiği” kızları geri kabul ediyorlar. Hümanizma, ritüellerinden çok daha öncelikli.

Son yıllarda Türkiye'ye sığınanlar, genellikle Güneydoğu'daki mülteci kamplarında, Suriyelilerle aynı yerlerdeler...

AVUKAT AMAL ALAMUDDİN CLOONEY EZİDİ SOYKIRIMI'NI ULUSLARARASI CEZA MAHKEMESİ'NE TAŞIYOR (23)

Dünyaca ünlü, yakışıklı aktör George Clooney'in çiçeği burnunda karısı Amal Alamuddin Clooney, terör örgütü IŞİD'i Ezidilere uyguladığı vahşet nedeniyle soykırım suçundan mahkûm ettirmek isteyen Ezidi kız Nadia Murad ile kâr amacı gütmeyen YAZDA adlı sivil toplum kuruluşunu Uluslararası Ceza Mahkemesi'nde temsil etmekte. Ağustos 2014'te IŞİD, Irak'ta Ninova kentinde Ezidilerin yaşadığı yerleri ele geçirmiş ve 3 ilâ 5 bin arasında sivili öldürüp, 5 ilâ 7 bin arasında Ezidi kadını esir almıştı.

AB ve Avrupa, IŞİD'in uyguladığı bu vahşeti "soykırım" olarak nitelendirmişti. Nadia Murad, IŞİD tarafından esir alınan binlerce Ezidi kadından biri. YAZDA ise, yaşanan vahşetten sonra kurulan ve Ezidilere destek olmayı amaçlayan bir sivil toplum kuruluşu. Lübnan asıllı İngiltere vatandaşı olan Avukat Clooney IŞİD'i, soykırım, seks köleliği ve binlerce kız ve kadının seks trafiğini yönetmekle suçlayarak 28 Ocak 2015'te, Strasbourg'daki İnsan Hakları Mahkemesi'nde dava açtı. IŞİD'den kaçarak şimdilerde Almanya'da yaşayan, Nobel Barış Ödülü adaylarından Nadia Murad'ı da temsil edecek.

Amal Clooney'in konu hakkındaki savı şöyle: "Avrupa Parlamentosu, Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi, ABD Hükümeti, Birleşik Krallık Parlamentosu IŞİD'in Irak'taki Ezidileri soykırıma uğratmayı sürdürdüklerini biliyor ve kabul ediyor.

Nasıl olabilir ki, bu vahameteki insanlık suçları gözlerimiz önünde gerçekleşiyor ve Lahey Uluslararası Ceza Mahkemesi'nde yargılanmıyor?"

* Onları kim ve neden yok etmek istiyor?

Tuğrul üzülerek yanılıyor:

"Taliban gibi... İslami terörün arkasındaki El Kaide, Müslüman Kardeşler gibi, IŞİD de gelişme kaydeden Vahhabi inancından olanlar.

Vahhabiler İS 7. yüzyıldan zamanımıza ulaşan bir inancın uzantısı...

Taliban gibi, Emevi kökenli Suriye Araplarından olan Vahhabiler de Muaviye'yi,^[18] Aliyye'yi^[19] öldürmeye çalışıyorlar. Aynı şekilde Ezidileri de!

IŞİD de aynen Irak'taki Vahhabiler^[20] gibi öldürüyorlar.

"Bizde kılıç ile öldürülür," diyorlar.

Onlarda "kılıç" korkudur! Kanımca kılıçla öldürerek korkuyu yaygın ve bilinir kılmaya çalışıyorlar."

Zaten IŞİD'ciler etraflarına basını toplayıp, reklam filmi çekercesine kılıçlıyorlar kurbanlarını, kellelerini uçururken. Aralarında bulunan bir savaş muhabirinin çektiği böylesi bir filmi izlemiştim, geçtiğimiz yıl. Ve dilim damağıma yapışmıştı!

"Asıl İslâm biziz," diyorlar.

Kendinden olmayanı öldüren bir kabile!

IŞİD'in son zamanlarda "put" olarak addedilen Antik Palmira Kenti'ni nasıl yıkıp talan ettiklerine hepimiz esefle şahit olduk. Put – heykel – mezarlık karşıtlar...

Ocak 2015'te yaşamını yitiren Suudi Kralı Abdullah, altın bir saraydan Vahhabi geleneği uyarınca "isimsiz" bir mezara gömüldü. Aynı geleneğe göre resmi yas olmadı ve Suudi Bayrağı yarıya indirilmedi. Vahhabilerin hiçbir mezarlarının isim ve belirtisi olmadığı gibi, ziyaretleri de yasaktır! Kadınlar da mezarlıklara ayak basamaz!

Nadia Murad

Alan Alamuddin Clooney

Dünya çapındaki tapınlardan biri olan Laleş Tapınağı, ağaçların ve su kaynaklarının süslediği bir vadide bulunan Ezidiler'e özgü bir ibadethane niteliği taşımaktadır.

KAYNAKÇA & DİPNOT:

[1] (www.rudaw.net ; "Ezidiler, inançları ve tarihleri"; Prof. İlhan Kızıllan.

[2] Tuğrul Yalnızoğlu, araştırmacı-yazar, 1947 Sürmene doğumlu. Ankara Devlet Mühendislik Mimarlık Akademisi'nden 1970'de mezun oldu. İhtisasını Almanya'daki Aachen Teknik Üniversitesi'nde yaptı. Duesseldorf Üniversitesi'nde başladığı çalışmalarını, Türkiye'nin ve dünyayı çeşitli bölgelerinde sürdürürken, Musul'da bulunduğu sırada önceleri bir hobi olarak başlattığı, Ezidilerin yaşamları ve inançlarıyla ilgili araştırmalarını, sonraki yıllarda başka mezhepleri de kapsayacak biçimde genişleterek sürdürdü. Evli ve iki çocuğu var.

[3] "Asur'un Kadim Sabii Dininden Günümüze Ezidiler ve Mandeenerler"; Tuğrul Yalnızoğlu; Araştırma; Oğlak Yayıncılık ve Reklamcılık Ltd. Şti., 2015.

[4] www.hurriyet.com.tr

[5] www.sondadikahaber.com

[6] www.bbc.com

[7] www.diken.com.tr

[8] www.haber.sol.org.tr

[9] www.youtube.com

[10] www.internethaber.com

[11] www.haberler.com

[12] "Asur'un Kadim Sabii Dininden Günümüze Ezidiler ve Mandeenerler"; Tuğrul Yalnızoğlu; Araştırma; Oğlak Yayıncılık ve Reklamcılık Ltd. Şti., 2015, sayfa 9.

[13] a.g.e. sayfa 139.

[14] Emevî Hanedanı'nın kurucusu ve birinci Emevî halifesi olan Muâviye bin Ebu Süfyan'ın oğlu olarak Şam'da dünyaya geldi. 680'de Kerbelâ'da Hz. Muhammed'in torunu Hüseyin ve beraberindeki 72 kişi katledildi.

[15] Şeyh Adî, 1075'de Bekaa Vadisinde dünyaya geldi. İmam Gazali ile Kadiri tarikatının kurucusu olan Abdülkâdir Geylânî'den de etkilendi. 1116'da Mekke'yi ziyaret ettikten sonra, Kuzey Irak'a Laliş'e gelip eski Manastır'a yerleşti.

[16] Abdülkâdir Geylânî, Büyük Selçuklu Devleti döneminde, günümüz İran'ının Hazar Denizi kıyısındaki Gilan Eyaleti'nde 1077 yılında doğan âlim ve mutasavvıf olan İslam filozofu.

[17] Vikipedi - Thomas, Sean (2007-08-19). "The Devil Worshipers of Iraq [Irak'ın Şeytan'a Tapanları]" (İngilizce) (HTML). 2007-08-19 tarihinde kaynağından.

[18] Muaviye bin Ebu Süfyan, 602-680, İslâm Devleti'nin Ali'den sonraki halifesi ve Emevi Hanedanı'nın kurucusu.

[19] Hz. Muhammed'e kadar uzanan din âlimleri.

[20] Vahhabilik ya da Vehabilik, kökeni Selefilik'e dayanmakla birlikte tam olarak 18. yüzyıl-da Muhammed bin Abdülvahhab tarafından kurulmuş olan dinî-siyasi akım veya mezhep.

[21] www.unhcr.org

[22] www.ezidipress.com

[23] www.nytlive.nytimes.com

Yezidi din adamı

Yine bir eşzamanlılık mıydı, bilmiyorum, lâkin...

Bu satırları kaleme aldığım Haziran ayının son haftasında, tüm medya kaynakları Hatay Musevi Mezarlığı'na bir saldırı düzenlendiğini bildirdi. Bu talanın vahametini satırlarımın arasından şiddetle kınıyor, 20 kişilik minik Hatay Yahudi Cemaati'nin derin hüznünü aynen paylaşıyorum.

İnanç – mezhep – tarikat – Ezidi veya değil – kız – erkek – çocuk – yetişkin...

Kim ve ne olursa olsun, önce İNSAN olmayı bilmek erdemine bir çağrıdır, bu satırlar!

... Ve son söz Mahatma Gandhi'den: "Yemin ederim ki, dünyanın bütün toprakları bir tek insanın kanını akıtmaya değer." ■

*İlhamını
Oscar
Schindler'den
alan*
**Yahudi
işadamı
Ezidileri
kurtarıyor**

*Kanadalı işadamı Steve Maman'ın
önayak olduğu çeşitli yardım
kampanyalarıyla toplanan paralarla,
Irak'ta IŞİD'in, kaçırarak tutsak ettiği,
seks köleleri olarak kullandığı 128
Ezidi kız ve kadın özgürlüklerine ve
ailelerine kavuştu.*

*Altı çocuklu Maman Ailesi,
dördü erkek, ikisi kız
çocuğa sahip*

Başta Musul ve Sincar olmak üzere IŞİD'in ele geçirdiği Irak topraklarındaki bölgelerde esir aldığı, sayıları binlerle anılan Ezidi kız ve kadınların trajedisi karşısında çözüm üretme ara-

ışları sürüyor. Montreal'de yaşamını sürdüren Yahudi iş adamı Steve Maman, cihatçı terör örgütünün seks kölesi olarak kullandığı kızları, kadınları kurtarmak amacıyla İnternette bir

kampanya başlattı. 43 yaşındaki Maman esin kaynağını, 1.200 kadar Yahudi'yi Nazilerden kurtaran Oscar Schindler'den aldığını söyleyerek, CYCI* - "Irak'ın Hıristiyan ve Ezidi Çocuklarının Kurtarılması" adını

Steve Maman:
“Biz Yahudiler olarak,
‘Bir Daha Asla’ derken,
sözlerimize sadık kalırız.
Eğer Schindler Yahudiler
için bunu yaptı ise,
bizler arkamıza yaslanıp
Ezidilerin bu trajedisine
seyirci kalamayız...”

verdiği proje çerçevesinde İnternette 400.000 dolar kadar bir finansman sağladı. Bu para, cihatçı terör örgütünün seks kölesi olarak kullandığı kızları, kadınları kurtarmak amacıyla kullanılıyor.

Steve Maman bugüne kadar, IŞİD’in elinden kurtardığı her esir için 1.000 - 3.000 dolar fidye ödeyerek 128 Ezidi kız çocuğunu ve kadını kurtardı.

Maman, ‘Radio Free Europe’ a verdiği demeçte, ilhamını oluşturanın, İkinci Dünya Savaşı’nda, Yahudileri fabrikasında çalıştırarak saklayan, onları kurtarmak için servetini harcayan Alman işadamı Oscar Schindler olduğunu söyledi.

Steve Maman: “Biz Yahudiler olarak,

‘Bir Daha Asla’ derken, sözlerimize sadık kalırız. Eğer Schindler Yahudiler için bunu yaptı ise, bizler arkamıza yaslanıp Ezidilerin bu trajedisine seyirci kalamayız...” dedi.

Maman’ın geçtiğimiz yıl Yahudi toplumu içinde başlattığı para toplama kampanyasına sayısız gönüllü katkıda bulunmayı sürdürürken, bu kurtarma projesinde fiilen de çalışılmakta.

Sahada yapılan araştırma

Amerikalı emekli bir asker, Irak’ın kuzeyindeki Kürt Yönetimi bölgele-
rindeki mülteci kamplarında bulunan Ezidi ailelerle teke-tek yaptığı görüşmeler sonucunda kayıp olan kızların/ kadınların listelerini yaptı. Bu listelerin ışığında sahada bulunan araçları vasıtasıyla fidye yoluyla kızları satın almak üzere IŞİD’le temasa geçildi.

CYCI için çalışan gönüllülerden biri, söz konusu olan kampanyanın amacına ulaşması için 9 - 10 milyon dolara

gereksinim duyulduğunu söyledi. Esirlerin pazar yerlerinde büyük baş hayvanmışçasına, IŞİD militanlarına satışa çıkarıldığını da anlatan gönüllüler, bazı esirlerin 8 yaşında olduğu, insanlık dışı şartlarda hayatta kalmaya çalıştıkları, hatta geceleri kafeslerde uyudukları bilgisini verdi. Yardım kuruluşunun edindiği verilere göre IŞİD’in tutsağı, çoğu seks kölesi olarak kullanılmakta olan 2.700 çocuk/ kadın bulunmakta.

Finansmanın ikilemi

Steve Maman’ın önyak olduğu girişimle 128 kadar çocuk/kadın IŞİD’in elinden kurtarılıp ailelerine teslim edilseyse de, fidye ödeme konusu önemli bir sorgulamayı da beraberinde getirdi. Bir yandan Ezidilerin kurtarılma çabaları insani açıdan takdirle karşılanırsa da, şimdilere kadar kullanılan yarım milyon dolara yakın fidyenin insan ticaretine meşruiyet kazandırdığı gibi, terör örgütüne maddi kaynak da sağladığı eleştirileri yapılıyor. ■

Kaynakça:

<http://www.algemeiner.com>

* CYCI – “Liberation of Christian and Yazidi Children of Iraq”

TARİHTE BU AY

Metin DELEVLİ

1 EKİM

- 1898 - Rus Çarı Yahudilerin bazı büyük şehirlerde yerleşmelerini yasakladı.
- 1905 - Galatasaray Spor Kulübü kuruldu.

2 EKİM

- 1187 - Selahaddin Eyyubi, Kudüs'ü işgalinden sonra, Yahudilerin bu bölgeye yerleşmelerine izin verdi.
- 1596 - Amsterdam'da ilk kez toplu olarak Kipur duaları yapıldı.
- 1938 - Tiberya'da Yahudi katliamı.

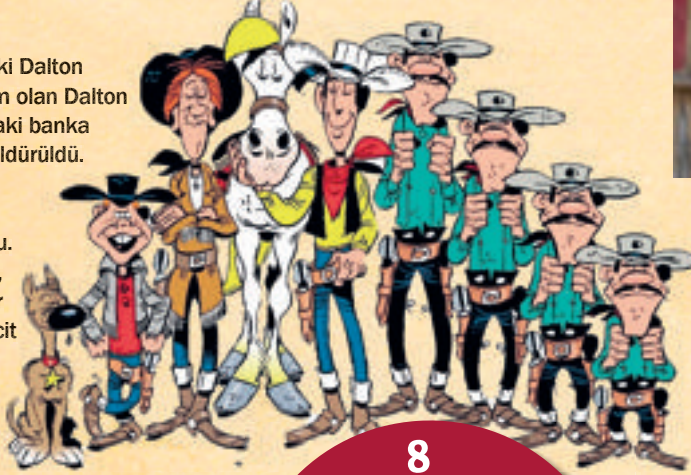

4 EKİM

- 1786 - Aaron Levy ABD'de ilk Yahudi adlı kenti, Aaronville'i kurdu. Ancak bu şehir çok uzun ömürlü olamadı.
- 1909 - Israel Effendi Osmanlı Emniyet Müdürlüğüne getirildi.

5 EKİM

- 1892 - Red Kit'teki Dalton kardeşlere ilham olan Dalton çetesi Kansas'taki banka soygunlarında öldürüldü.
- 1944 - Fransa'da kadınlar seçme hakkına kavuştu.
- 2011 - Steve Jobs, ABD'li bilgisayar girişimci ve mucit (d. 1955) vefat etti.

6 EKİM

- 1889 - Thomas Edison ilk hareketli resim gösterimini gerçekleştirdi.
- 1944 - Auschwitz'de isyan başladı.
- 1973 - Arap Ülkeleri ile İsrail arasında Yom Kippur Savaşı başladı.

8 EKİM

1925 - İstanbul'da, Yahudi ve Ermeni Ruhani Başkanları Lozan Antlaşmasının Azınlıkların korunmasıyla ilgili hükümlerinin tanıdığı haklardan vazgeçerek Türk Yasalarıyla yaşamak istediklerini açıkladılar.

9 EKİM

- 1974 - Oskar Schindler, Alman işadamı (Schindler'in Listesi) (d. 1908) vefat etti.
- 2006 - Google, YouTube'u 1,65 milyar dolara aldığını açıkladı.

10 EKİM

- 1926 - Türkiye'de Şapka İnkılabı yapıldı.

11 EKİM

- 1469 - Aragon Kralı II. Fernando ile Kastilya prensesi Isabel I ile evlendi.
- 1939 - Albert Einstein, ABD Başkanı Roosevelt'e, atom bombası konusuna dikkatini çekmek için yazdığı ünlü mektubunu kaleme aldı.
- 1984 - Challenger ile uzaya çıkan astronot Kathryn D. Sullivan, uzayda yürüyen ilk Amerikalı kadın oldu.

Orhan Pamuk

12 EKİM

- 1492 - Amerika'nın keşfi: Kristof Kolomb, Karayipler'e ulaştı. Ancak, Doğu Hint Adaları'na geldiğini düşünüyordu.
- 1917 - Birinci Dünya Savaşı: Belçika'nın Ypres şehri yakınında 1. Passchendaele Muharebesi'nde hardal gazı ilk kez kullanıldı ve bir günde yaklaşık 20.000 asker öldü.
- 2006 - Orhan Pamuk, Nobel Edebiyat Ödülü'nü kazandı ve bu ödülü alan ilk Türk oldu.

Yaser Arafat, Şimon Perez ve Yitshak Rabin

14 EKİM

- 1910 - David Effendi Molho Osmanlı meclisine girdi.
- 1926 - İlk medeni nikâh: Türkiye'de Medeni Kanun'un yürürlüğe girmesinin ardından ilk resmi nikâh Muhittin Bey tarafından İstanbul'da kıyıldı.
- 1994 - Nobel Barış Ödülü Yaser Arafat, Yitzhak Rabin ve Şimon Perez'e verildi.

15 EKİM

- 1937 - Yeni harflerle basılan ilk kâğıt paralar tedavüle çıktı.

16 EKİM

1793 - Fransa Kraliçesi Marie Antoinette giyotinle idam edildi.

23 EKİM

1946 - Birleşmiş Milletler, ilk genel toplantısını New York'ta yaptı.

24 EKİM

1973 - Yom Kipur savaşı sona erdi.

2003 - Concor'dun son uçuşu New York ile Londra arasında yapıldı.

27 EKİM

1978 - Nobel Barış Ödülü'nü, Mısır Devlet Başkanı Enver Sedat ve İsrail Başbakanı Menahem Begin paylaştı.

Enver Sedat ve Menahem Begin

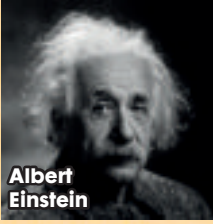
Kral Hüseyin, Bill Clinton ve Yitshak Rabin

17 EKİM

1912 - Bulgaristan, Yunanistan ve Sırbistan

bir araya gelerek Osmanlı Devleti'ne karşı savaş açtı (I. Balkan Savaşı).

1933 - Albert Einstein, Almanya'dan Amerika Birleşik Devletleri'ne kaçtı.

Albert Einstein

26 EKİM

740 - Konstantinopolis'te çok sayıda ölüm ve yaralanmaya neden olan deprem meydana geldi.

1994 - İsrail ile Ürdün arasındaki 46 yıllık savaşa son veren tarihi barış anlaşması; iki ülke arasındaki sınırdaki, 5 bin kişinin katıldığı gösterişli bir törenle imzalandı.

19 EKİM

1872 - Dünyanın en büyük altın külçesi (215 kilogram) Avustralya New South Wales'de bulundu.

1943 - Streptomycin ilacı ilk kez olarak Albert Schat tarafından keşfedildi.

1987 - Londra Borsası çöktü. Yaşanan büyük panik sonucunda 50 milyar sterlinlik değer kaybı yaşandı.

29 EKİM

1923 - Türkiye Cumhuriyeti kuruldu ve TBMM'deki oylamada Mustafa Kemal Atatürk oy birliğiyle ilk Cumhurbaşkanı seçildi.

1961 - Türk yapımı ilk otomobil Devrim, Cumhurbaşkanı Cemal Gürsel'e armağan edildi.

20 EKİM

1903 - Türkiye'nin ilk futbol kulübü Beşiktaş kuruldu.

30 EKİM

1905 - Aspirin ilk kez satışa sunuldu

1944 - Anne Frank Auschwitz'den Belsen'e gönderildi.

1973 - Boğaziçi Köprüsü, Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk tarafından açıldı.

21 EKİM

1781 - Avusturya Kralı 2. Joseph 600 yıldan beri yürürlükte olan, Yahudilerin özel bir işaret takmalarını öngören yasayı feshetti.

1860 - İlk özel siyasi gazete Tercümanı Ahval çıkmaya başladı.

1879 - Thomas Edison, karbon filamanlı elektrik ampulünü icat etti.

Thomas Edison

31 EKİM

1497 - Portekiz'de Yahudilerin ülkeyi terk etmeleri için verilen süre doldu.

1992 - Vatikan, dünyanın güneşin çevresinde döndüğünü söyleyen Galileo'nun haklılığını teslim etti.

Bar – Servis – Eğlence

Çeşitli etkinlikler, kutlamalar ve kurumsal etkinliklerde öncü bir şirket olan “DREAMSHOTS” A’dan Z’ye bütün organizasyonlara bünyesinde yer vermekte son derece iddialı. Davetlerde, ev sahibi, konuk olarak addedilirken değişik konsept uygulamaları da ön planda tutulmakta...

■ Öncelikle Oytun Tan ve Didem Kayan Karakuş kimdir? Sizleri tanıyabilir miyiz?

Oytun Tan:

1990 yılından beri turizm sektörünün çeşitli kademelerinde özellikle de MICE ve Eğlence departmanlarında yönetici olarak çalıştım. 2004 yılında öncelikli olarak kurumsal firmalara ve Acentalara yönelik etkinlik ve organizasyon ajansı EventCorp Turkey’i kurdum. 2014 yılı başında da EventCorp Turkey bünyesine sektöre farklı bir anlayış getirmek için Bar Servis ve Eğlence firması DreamShots’ı kurarak hizmet alternatiflerini genişlettim. Halen EventCorp Turkey grubunda yönetici ortak olarak görev almaktayım.

Oytun Tan

Didem Kayan Karakuş:

Didem Kayan Karakuş

Turizm eğitiminin ardından 1992 yılından bu yana etkinlik sektörünün en önemli firmalarında koordinatör olarak görev yaptım. Birçok markanın toplantı, ta-

nıtım, özel etkinliklerine tecrübelerini aktardım. Edindiğim tecrübelerimi 2004 yılında kurulan EventCorp Turkey ve DreamShots’da yönetici ortak olarak devam ettirmekteyim.

■ DreamShots işine girmeye nasıl karar verdiniz?

Esasen bar servis ve eğlence, işimi-

zin bir parçasıydı; hali hazırda bu servislerin bazılarını tedarikçilerimiz aracılığıyla müşterilerimize sunuyorduk. Fakat bir süre sonra özellikle maliyetler yüzünden farklı bir anlayış ve alternatiflerle hizmet verebilmek adına DreamShots’ı hayata geçirmek istedik.

■ Organizasyonlar yapılmadan ne kadar zaman önce sizinle iletişime geçilmesi gerekir?

Organizasyonun içeriği ne olursa olsun, kutlamalarını yapan çiftlerimiz veya kurumsal firmalarımız ne kadar erken karar verip alacakları servisleri netleştirirlerse, bizlere de koordinasyon açısından daha rahat hazırlık yapma zamanı tanımış olurlar. Ancak, özellikle DreamShots’ın Shot Sunum servisi için bir hafta öncesinden de bize ulaşmaları yeterli olur. (Tabi

ki, daha önce iletişime geçerlerse memnun oluruz.)

■ Yapacağınız etkinliklerde, sizin için konsept belirlemek önemli midir?

Kesinlikle önemlidir, çünkü etkinliğin içeriğine göre tüm dekor, dekorasyon veya sunum aksesuarları ile ekibin kıyafetleri, hatta çalışacak ekibi belirlemek bile, bu konseptte göre yapılabilir. Biz zaten tüm konuklarımıza, etkinliğe göre, olası konsept önerilerimizi sunuyoruz. “Konuklarımız” diyoruz çünkü organizasyon sahibi olsalar da verdiğimiz servisle esasında onları da aynı şekilde ağırlamış oluyoruz.

■ Ne tür hizmetler sunmaktasınız?

DreamShots’ı sadece “bar servis” firması olarak görmek doğru olmaz; EventCorp Turkey bünyesindeki diğer departmanlarla birlikte bakıldığında dekoran dekorasyona, orkestradan DJ’e, teknik malzemeden özel show ve performanslara kadar geniş bir servis ağı ile tam bir etkinlik ajansı olarak hizmet alabilecekleri bir gruptur. Düğün, nişan, kurumsal organizasyonlar, özel parti, doğum

günleri, tanıtım, açılış vb. etkinliklerinizde aşağıdaki ana hizmetlerimizle servis vermekteyiz. DreamShots'ın hizmetlerini aşağıdaki gibi başlıklar altında sunabiliriz.

Shot Sunum Show

Özel olarak hazırlanan shot'larımızla bay ve bayan barmen, barmaid, shotgirl ve shotboy ekiplerimizle, farklı sunum ekipmanlarımızla gerçekleştirdiğimiz etkinliklerinize farklılık kattığımız hizmetimizdir.

Bununla ilgili shot show linkimiz: <https://www.youtube.com/watch?v=pp1r620kZfg>

Bar Show

Profesyonel barmen ve barmaid'lerimizden oluşan ekip ile farklı sunum alternatifleri ile bar flair show'larımızla etkinliklerinize farklılık kattığımız hizmetimizdir.

Bar Catering ve Shot Hazırlama

Tüm organizasyonlarınız ve etkinliklerinizde bar catering ve özel shot'ları hazırlayarak servis ekipleri ile birlikte servis sağlayan hizmetimizdir.

Dekor & Dekorasyon Kiralama

Tüm organizasyonlarınız ve etkinlikleriniz için özel tasarlanmış barlarımız, farklı tasarımlardan oluşan bar taburelerimiz ve bar masalarımız ile kiralama servisi veren hizmetimizdir.

Özel Eğlence ve Showlar

Tüm organizasyonlarınız ve etkinlikleriniz için sanatçı, orkestra, Dj, dans grupları, özel show'lar, ritim grupları ve parti eğlenceleri düzenleyen hizmetimizdir.

Şirketimiz bünyesinde yer alan Show

Etkinlik Dekorasyon Tasarım

Tüm organizasyonlarınız ve etkinlikleriniz için yaratıcı ekibimizin sağladığı dekor, dekorasyon, sahne, süsleme vb. servisleri sağlayan hizmetimizdir.

■ Son olarak, sizi rakiplerinizden ayıran özellikleriniz nelerdir?

Bar catering ve bar sunum show olarak sektörde iyi hizmet veren meslektaşlarımız var. Bunun bilincini taşıyarak öncelikle yüksek kalitede hizmet vermeye çalışıyoruz. Bizi diğer firmalardan ayıran en büyük farkımız yukarıda da belirttiğimiz gibi, tam hizmet anlayışı ile birçok servisi özellikle eğlence hizmetlerini kendi bünyemizde buldurma-

mız ve bu hizmetleri konuklarımıza en kaliteli şekilde en uygun şartlarda sunabilmemizdir.

ve performans grupları için web sayfa linkimiz; <http://dreamshotstr.wix.com/entertainments>

Etkinlik Konsept / Tema Tasarım

Tüm organizasyonlarınız ve etkinlikleriniz için farklı konseptler yaratan özel temalar belirleyen ve bu doğrultuda etkinliği düzenleyen yaratıcı ekip hizmetimizdir.

Ofis Tel : 0216 327 8777
Ofis Cep : 0553 338 4919

www.dreamshots.com.tr
e-mail: info@dreamshots.com.tr

Adres: Mazhar Osman Sk. Tuna Apt.
No:13/B Feneryolu/Kadıköy - İstanbul

Tat mıdır, koku mudur, ses midir?

"Karagözlü dilber lebin lezzeti
Sükket midir şerbet midir bal mıdır
Dökülmüştür ak gerdanın üstüne
Kâkül müdür sırma mıdır tel midir."

Kayıkeçi Kul Mustafa

Şalom Dergi’de Aralık 2014’te, Koku Dosyası’nı yayınladığımızdan beri, o dosyada koku hastalıkları konusunda değerli bilgilerini bizlerle paylaşan Doç. Dr. Aytuğ Altundağ’ın önerisiyle, bir de Lezzet Dosyası yapmak istiyordum. Tat mıdır, koku mudur, ses midir? Ortam mıdır, paylaşım mıdır? Sağlık mıdır? Günler günleri kovaladı. Lezzet Dosyası üzerine ancak 2016 yazında çalışmaya başlayabildim. Elbette ilk adresim, Dr. Aytuğ Altundağ idi. Bir, dört ve yedi yaşlarında üç çocuk babası, Kulak Burun Boğaz Baş Boyun Cerrahisi uzmanlığı dışında Koku ve Tat Hastalıkları Uzmanı Aytuğ Altundağ aynı zamanda uluslararası ISOT (International Society of Olfaction and Taste - Uluslararası Koku ve Tat Cemiyeti) üyesi. Almanya’da Carl Gustav Carus Üniversitesi Hastanesi ve Japonya’da Tohoku Hastanesi ile ortak çalışmalar yürütmekte. Kendisi daha geçtiğimiz yaz aylarında Japonya’da 3 farklı üniversitede, konunun uzmanlarına, kendi çalışmalarının sunumunu yaptı. Ailesi ile ilişkilerini, ameliyatlarını, araştırmalarını, çalışmaları ve yayınlarını öylesine bir verimli enerji ile gerçekleştiriyor ki, uluslararası camia kendisine ‘Turbo Türk’ lakabını takmış. Bir temmuz akşamı, İstanbul Fulya’daki muayenehanesinde oturmuş “lezzet”i konuşuyoruz. Lezzet algısını, dilin lezzet haritası efsanesini, 5. ve hatta 6. tadı, tat alma bozukluklarını, süper tat alıcılarını, lezzetin psikolojik testlerini ve tabii Japonya’yı...

Lezzet dediğimiz şey tadın, kokunun, görüntünün, dokunun ve sıcaklığın birleşimidir. Koku duyusu olmazsa lezzetten bahsedemeyiz. Görüntü olmazsa lezzetten bahsedemeyiz. Yediğimiz bir gıdanın görüntüsünü düşünün, patates kızartması diyelim, patatesler çok bozuk bir şekilde görünüyor, bunun sizdeki algısı çok farklı olacaktır. Çünkü beyinde daha önce tattığımız gıdalarda tecrübe edilmiş bir fotoğrafı var lezzetin. Sesi bile var. Bütün fast food zincirleri, reklamlarında bu etkileri kullanıyor. Size bir imge veriyor ve siz o fotoğrafı gördüğünüzde, o sesi işittiğinizde -daha ürünü yemeden- aklınızda ona dair bir lezzet oluşmaya başlıyor. Ayrıca sıcaklık çok önemli. Bu konuda da yapılmış çalışmalar var. Hangi sıcaklıkta hangi tat daha iyi algılanıyor? Oda sıcaklığında nasıl oluyor? Bütün bu çalışmalar bizler için çok önemli. Ateşi ilk keşfettiği anda insan farklı bir dünyaya geçmişti. Güneş ve aya olan ışık bağımlılığının ateş ile farklı bir noktaya taşınması ve gecele- rin ateş etrafında toplanan insanların avladıkları yiyecekleri pişirmesi ile başlayan lezzet yolculuğu bugün hangi gıdanın neden soğuk hangi gıdanın neden sıcak tüketilmesi gerektiğinin bilincini zihnimize taşımakta. Japonya özellikle lezzet konusunda çok ileri araştırmalar yapan bir ülke. Bazı durumlarda, ısıyı arttırdıkça duyarlılığınız da, tadı da değişir. Çorbayı ele alalım mesela. “Soğuk içilen çorbalar vardır, sıcak içilen çorbalar

LEZZET ÇARPANLARI

Bazen de, aldığınız gıdanın içine tek bir malzeme eklediğinizde, gıdanın lezzeti bütünsel olarak değişiyor. Midenizi kaldıran bir çorba, içine kırmızıbiber attığınızda ağzınızı sulandıran bir çorbaya dönüşebiliyor. Buna da, “lezzet çarpanları” deniyor. Aytuğ Altundağ’ın çalışmaları lezzet çarpanları konusunda da gündeme gelmeye başlıyor. “Herhangi bir gıdanın kendine ait bir lezzeti var. Bu gıdayı diğer bir gıda ile birleştirdiğiniz zaman, bir bir daha iki etmiyor, çok daha fazla bir lezzet elde ediyorsunuz. Mesela et ile domates gibi. Ya da makarna ile parmesan peyniri gibi. Lezzet çarpanı olarak kullanılırken de kullanılan tat Umami tadı.”

vardır. Çok sıcak içilen çorba vardır, oda sıcaklığında içilen çorba vardır. Bu durum gıdanın içinde ne olduğuyla çok alakalı. Ya da bir tatlıyı düşünelim; sıcak yenen tatlılar vardır, soğuk yenen tatlılar vardır. Bunu siz karıştırdığınız zaman, yani sıcak yenmesi gereken bir şeyi soğuk, soğuk yenmesi gereken bir şeyi sıcak yediğiniz zaman aynı lezzeti alamazsınız.”

5. Tat

Umami tadı, Japon kimyager Kikunae Ikeda’nın lezzet üzerine yaptığı çalışmalar sonucunda 1909 yılında keşfedildi ve tatlı, acı, ekşi ve tuzludan sonra 5. tat olarak literatüre girdi. Japon Kralliyet Akademisi’nde görevli olan Ikeda, bir gün ailesi ile yemek- ten, içtiği deniz yosunu çorbasının her zamankinden daha lezzetli olduğunu fark edince keşfetmiş bu tadı. O gün çorbasına Dashi’nin yanı sıra eklenen bir diğer deniz yosunu olan Kombu’nun bu değişimin sebebi olduğunu fark etmiş. “Umami tadı çok ilginç bir tat. Anne sütünde de var. Bebek

daha erken, umami tadıyla karşılaşmaya başlıyor. Bulyon dediğimiz tavuk suyunda da umami tadı var. Parmesan peyniri ve domateste de öyle. İkisinin tadının birbirleriyle hiç ilgisi yok ama içeriğindeki umami tadı çok yoğun. Çok ilginç bir şekilde, dilin ön kısmında ayrı duyarlılıkta, damak bölgesinde ya da dilin arka kısmında ayrı duyarlılıkta hissediliyor. Umami tadı daha çok damak bölgesinde, arka kısmında yoğun algılanıyor” diye açıklıyor.

Bir de damak tadı var

“Bu arada bir de damak tadı dediğimiz bir şey var. Damak bölgesi de dil gibi tat algılayıcıları içerir. Orada da tat duyusu var. O yüzden baklavayı mesela damağa yapıştırarak yerler, derler ki lezzeti böyle daha çok çıkıyor. Ancak damak bölgesindeki algılayıcılar dildekilerden farklıdır.” Konuşmacı olarak davet edildiği Japonya’da Aytuğ Altundağ’ın yaptığı üç sunumdan biri de damak bölgesinde yapılan cerrahi işlemlerin tat ve lezzet algısına etkisi idi. “Bir grup hastada horlama ameliyatlarından sonra umami tadına olan duyarlılığın bozulabileceğini gördük. Bu bozulma bazı hastalarda geçici olabileceği gibi, bazılarında kalıcı olabiliyor. Bu durum da, hastanın lezzet algısını etkileyebiliyor. Çünkü yiyeceklerden aldığı keyfi etkiliyor. O yüzden lezzet dediğimizde, içinde tat duyusunun beşi de olacak. Tatlı, tuzlu, acı, ekşi ve umami.”

Domates – Umami tadı ve kanser hastaları

Umami tadı, yiyeceklerimizi daha lezzetli algılamamızın ötesinde -Altundağ’ın Japonya’da Fukuşima nükleer santralinin olduğu bölgede, Sendai şehrindeki Tohoku Üniversitesi ile birlikte yaptıkları çalışmalarda da görüldüğü üzere- kanser

DİLİM DAMAĞIMA YAPIŞTI

hastalarının beslenmelerine katkıda bulunmak açısından önemli. Özellikle bu hastalarda radyo terapi sonrası tükürük salgısında bir azalma olduğunu belirten Altundağ, çalışmalarındaki odak noktasının, tükürük salgısını arttırmak üzerine olduğunu vurgulamakta. "Tohuku Üniversitesi'ndeki arkadaşlar bu çalışmalarını kombi isimli deniz yosunu ile yaptılar. Bu yosun umami tadı içeriyor. Umami tadının, ağızda sürekli olarak çiğnenmesinin ya da ağız umami suyuyla çalkalanmasının tükürük salgısını çok uzun süre uyardığı ve bu hastaların lezzet algılarının daha düzgün olduğu gözlemlendi. Biz de şimdi bunu Türkiye'de doğal olarak bulunan ve en çok umami içeren gıda ile yapıyoruz: Domates. Ülkemiz bir domates denizinin üzerinde yüzüyor. Dünyada 6. domates ihracatçısı konumundayız. Dolayısıyla domates suyunu hastalarda kullanmaya başladık. Ve şunu görmeye başladık: Bu hastaların ağız kuruluğu şikâyeti domates suyu içtiklerinde azalmaya başlıyor ve daha rahat hissediyorlar. Kurutulmuş domatesin de ıslatılarak çiğnenmesi sonuç veriyor." Böylelikle ağızdaki tükürük salgısı daha uzun süre stimüle ediliyor. Tükürük salgısını arttırarak ağız kuruluğunu azaltan ilaçların aksine, domatesin çarpıntı, göz tansiyonu gibi yan etkisi olmaması ve bu semptomdan şikâyetçi kişilerin zaten çok fazla ilaç tüketiyor olmaları domatese fazladan bir puan kazandırmışa benziyor.

Ispanak gibi bazı gıdalar ağızda çekilme yapıyor. O da lezzet reseptörlerini bloke ediyor. Bir de tükürük salgısını etkiliyor. Çünkü içerisindeki şey, tükürüğü alıyor, suyu bir anda emiyor. Siz o esnada su ile takviye etmezseniz, lokmanın sonuna doğru bir yapışma hissediyorsunuz.

O yüzden lezzet algısından ve tat algısından bahsederken mutlaka tükürük bezlerinin sağlıklı çalışmasını görmek gerekiyor. Tükürük salgısını azaltan gıdaları ve ilaçları uzun süre tükettiğinizde lezzet algınızda da değişim olacaktır. O yüzden bazı gıdaları bol su içerek tüketiyoruz. Doç. Dr. Aytuğ Altundağ tat hastahklarındaki tükürük bezi kanallarının etkisini uzun süredir araştırıyor ve dünyada sayılı merkezde uygulanan tükürük bezi kanalları ile ilişkili hastahkların endoskopik olarak çıkarılması işlemi de tat alma bozukluğu olan hastalarında gerekli durumlarda uyguluyor. Ağız kuruluğu ve tat alma bozukluğu ile ilgili hastahkların ilişkisini ortaya koymak için çok yeni üretilen küçük tükürük bezlerinin fonksiyonlarını ölçen bir cihazı da Japonya'dan Türkiye'ye getirmiş ve bu konuda çok merkezli çalışmalarına da devam ediyor.

Kokunun lezzet algısında önemi

Lezzet algısında kokunun da büyük önemi var. Çeşitli hastalıklar nedeniyle burnumuz tıkalı iken yediklerimizden keyif almamamızın nedeni, yemeklerimizin kötü hazırlanmış olması değil, kokusunu alamamamız. Üstelik kokuyu hem burun yoluyla hem de Retro nazal koku dediğimiz ağız içerisinden genze doğru ters yönde almamız gerekiyor. Özellikle yemekleri çiğnerken içerisindeki aromayı burnumuzun arkasından gelen retronazal yol ile algılıyoruz. Aytuğ Altundağ ve arkadaşları özellikle bu konuda önemli bir çalışma yapmışlar. Geniz eti büyümesi olan çocukların iştahlarının azalmasını öncelikle sık üst solunum yolu enfeksiyonlarına bağlarken sonrasında bu çocuklarda bu hastalığa bağlı koku ve tat alma fonksiyonlarında azalmanın lezzet algısına etkisini ve operasyonlar sonrasında iştahlarındaki artışı gözlemlemişler ve bu çalışmalarını "International Pediatric Otorhinolaryngology" (Uluslararası Çocuk KBB) Dergisi'nde de yayınlamışlar.

"Koku hem burundan doğrudan giriyor, hem de yeme esnasında damağın arkasından genizden yani koku reseptörleri aracılığıyla arkadan dolaşarak buruna doğru gidiyor." Acı bir şurubu içtiğimiz zaman, burnumuzu tıkamamız bundan. "O yüzden lezzeti algılayabilmek için tat duyası tam olmalı, koku duyası tam olmalı, görüntüye dair güzel bir görüntü olmalı, ayrıca sıcaklığı o yiyeceklerle uygun olmalı ve kıvamı da yiyeceğe uygun olmalı. Patatesi ele alalım. Haşlanmış patates, kızarmış patates, patates püresi. Hepsisi farklı. Sonuçta içine tabii ki tuz ve yağ ekleniyor ama sıcaklığı, pişirilme şekli, kıvamı hepsi farklı bir ürün / lezzet haline geliyor."

Daha ve daha fazla: Lezzet bağımlılıkları

Bazı gıdalara niye bazı insanlar diğerlerine göre daha bağımlıdır? Bazı insanlar şekere çok bağımlı, bazıları ise acıya. Tuz da aynı şekilde. Bunları kullandıkça hep daha fazlasına ihtiyaç duyuyor insan. Acı aldıkça, bir süre sonra daha fazla acıyı arıyor, daha fazla acı tüketiyor. Tatlı besinleri tükettikçe daha fazla tatlı tüketiyor. Veya yemeklerinize tuzu eklemeye başladıkça daha fazla tuz arıyorsunuz. Tercihler giderek bağımlılıklara dönüşüyor.

Çocuğunuz brokoli yemiyor mu? Üzülmeyin belki de o bir süper tat alıcı

"Süper tat alıcıların lezzet algısı normal insanlardan daha farklı. Bazı sebzeleri çok acı algılıyorlar. Çünkü çok yoğun algılıyorlar. Brokoli yiyemiyorlar. Çünkü tadı onlara çok acı geliyor. Süper tat alıcıların tat reseptörlerinin, normal insanlara göre daha farklı çalıştığı düşünülüyor. Tat reseptörlerinde bir mutasyon olduğu" nun ortaya çıktığını belirtiyor Aytuğ Altundağ.

"Dilin anatomisine baktığımızda tat alma sağlayan şey, dilin üzerinde bulunan ve Papila dediğimiz tomurcuklar. Bu tomurcukların içerisinde tat alma hücreleri var, bu hücrelerin içinde de reseptörler var. Bu alıcılardan gelen lezzet dilin arkasındaki ve ön kısımdaki sinirlerle beyindeki tat merkezine doğru gidiyor. Dilin ön kısmı farklı

6. TAT

Son zamanlarda gündeme gelen ve 6. tat olarak ifade bulan bir tat daha var. "O da yağ asitleri." Yediğimiz yiyeceklerin yağlılığı da ağızımızda farklı bir lezzet oluşturuyor. Ancak bu konuda bilim adamları henüz bir mutabakata varmış değiller. Omega 3 ve omega 6 olarak 2 ana grupta bulunan yağ asitlerini günlük beslenmemizde almamız çok önemli. Artık 6. Tat olarak bu yağ asitlerini algılayan bir sistemin dil üzerinde olduğu ve özellikle yağ asitleri ile mekaniksel uyarını lezzet algısında çok önemli olduğu tespit edilmiş. Aytuğ Altundağ tat alanında umami tadından sonra konuşacağımız önemli kavramların önümüzdeki günlerde acı tadının önemi ve yağ asitlerinin algılanmasının lezzet ve beslenmemiz üzerine etkisi olacağını belirtiyor.

bir sinirle, dilin arka kısmı farklı bir sinirle algılıyor. Yapılan araştırmalarda süper tat alıcılarda, daha fazla reseptör olmadığı ortaya konmuş. Buna karşılık genlerdeki, özellikle de acı tadı ile ilgili genlerdeki, bir mutasyonun buna yol açtığı ve bunun sonucunda algının farklılaştığı ortaya konmuş."

Yanlış bilinenler: Dilin tat haritası

Yıllardır bütün eski kitaplarda öğretilen haritalamanın da yanlış olduğunu bilim ortaya koymuş. Dilin ön taraf bölgesini tatlı, arka bölgesinin acı, ön yanların tuzlu, arka yanların ekşi tadını aldığı bilgisi tamamen yan-

lış. "Doğrusu şöyle" diyor Altundağ; "Dilin her bölgesi her tadı alır. Dilin arkasına da siz şeker tadını koyarsanız şeker tadını alırsınız, acıyı dilin ucuna da değdirseniz acı tadını alırsınız. Tuzluyu dilinizin arkasına da ortasına da değdirseniz tuzluyu alırsınız. Tüm kitaplarda yıllarca çizilen haritanın yanlış olduğunu artık biliyoruz. Bu değişti. Sadece yoğunluklarla alakalı bir farklılık var. Acı tadı sadece arkada değil, her yerde alıyoruz. Ayrıca, tat reseptörlerinin dağılımına baktığımızda hepsinin de eşit olarak her bölgede olduğunu da görüyoruz."

Mucize meyve

"Afrika'da yetişen mucize meyveyi yedikten sonra, tükettiğiniz ekşi bir gıdanın ekşiliğini algılamıyorsunuz. Zira bu meyve ekşi lezzet reseptörünü geçici bir süreliğine bağlıyor. Mesela, bir mucize meyve yedikten sonra limon yediğinizde limonu artık tatlı olarak algılıyorsunuz." Can eriğini tuzlayıp yemenin ekşiyi minimize etmesi gibi bir deneyimden bahsediyoruz. Ancak mucize meyve can erik-tuz bileşiminden farklı olarak tatlıyı ortaya çıkarıyor. Bir de bu meyve ile süre daha uzun. Yaklaşık 1-1,5 saat boyunca insanın ağzına bal dökülmüş gibi oluyor. "Geçici bir süreliğine acı algısını bloke ettiği gibi ekşi algısını felç ediyor" şeklinde tanımlıyor Aytuğ Altundağ mucize meyvenin mucizeliğini. Bu meyvenin özellikle kemoterapi alan hastaların beslenmesinde etkin önemi dile getirirken, "Bu hastaların ağız tadı çok bozuluyor ve hiç yemek yemek istemiyorlar. Bir çeşit küçük orman meyvesi olan bu mucize meyve ile bir illüzyon üretmiş oluyoruz. Böylece hastalar bir parça yemek yiyebiliyorlar. Yemek yerken acımtırak, ekşimtırak tatları bloke ediyor ve daha lezzetli, tatlı bir şey yiyormuş gibi oluyorsunuz. Unutmamalı ki, tatlı keyif veren bir şey. Ağızımızda bozuk bir tadı hissetmek istemezsiniz. Çürümede de öyledir. Çürük bir şey yerken buruk, ekşi, acımtırak bir tat aldığımızı düşünürsünüz ve hemen tükürme ihtiyacı hissedersiniz. Kemoterapi hastalarında da tikslenme hissi ve öğürme refleksi oluyor. Bu meyve ile bu hisler bloke edilebiliyor."

Acı iyidir – Bitter is better

6. tattaki tartışmaları bir kenara bırakırsak, bilim adamlarının kabul ettiği kesin 5 tat var: acı, tatlı, tuzlu, ekşi ve umami. Bu tatlar farklı kanallardan algılanıyor. "Tuzlu ve acı tatlar reseptör

üzerinden algılanıyor. Ekşi ve tuzlu tadı ise iyon kanalı ile geliyor. Burada bir reseptör yok. Bunların algılanması için bir iyon değişmesi gerekiyor. O yüzden biz ekşi tadını test ederken elektrogustometre diye bir aygıtı kullanabiliyoruz. Pillerimizi mesela test ederken dilimize değdirdiğimizde nasıl bir tat hissederiz? Ekşimtirak. Acı değil, tatlı değil, ekşimsidir. Aslında oradaki akım hareketi iyon kanalını değiştirdiği için ekşi bir tat gibi hissederiz. Bu mantık üzerinden, düşük volta elektrik akımı vererek, insanların ekşi tada duyarlılığı ölçülebilir. Tuzlu için de aynı şey geçerli. Öte yandan tatlı tadı için iki reseptör gerekiyor. Umami tadı

için de iki reseptör gerekiyor. Yani iki alıcının birleşmesi ile umami tadını alıyoruz. İnsanda sadece iki tür tatlıyı ve iki tür tuzluyu algılayan reseptör var. Buna karşılık acı tadının algılanması için 25 tür reseptör var. Yani inanılmaz bir dinamizm var."

Yani reseptörlerin hepsi, farklı özellikler mi içeriyor?

"Evet. Bunun haritası da var. Bazı tür

acımtırakları bir reseptör algılamak, zehir grubu acıları başka bir reseptör algılıyor. Bir de şu çok ilginç: akciğerin girişinde de tat reseptörleri bulunmuş. Akciğerde ve bağırsakta da tat reseptörleri var. Akciğerdeki çok önemli çünkü bağırsıklık sistemini aktive ediyor acı tat. Siz acı tat aldığımızda bağırsıklık sisteminiz aktive oluyor ve daha az hasta oluyorsunuz."

Her tadın bir amacı var

Acı tadı, zehirden koruyor. Antioksidanları ayarlıyor. Tatlı tadı şeker-karbonhidrat alımını dengeliyor. Tuzlu tadı elektroliti, ekşi tadı ve umami tadı da amino asit alımını dengeliyor. Evrimsel olarak bu tatların olması gerekliliği insanın hücre sel dengesi için gerekli. Acıdaki bu komplekslik aslında yaşamsal. Üstelik yapılan araştırmalarda, acı tat stimüle edilerek antioksidan aktivitenin artırıldığı, antioksidanların hepsinin acı tat içerdiği ve acı reseptörlerinde acı kullanımının insanı daha sağlıklı yapacağına dair yeni çalışmalar yürütülmekte. Diyet alışkanlıklarında şekeri ne kadar çok arttırırsanız kanserin o kadar arttığını biliyoruz. Şimdi ise, acı kullanımının kanseri azaltıp azaltmadığına dair, henüz bu konuda bir mutabakata varılmamışsa da, çalışmalar

var. Araştırmalar hala devam etse de "ACI İYİDİR" diyorlar yurt dışında. "BITTER IS BETTER."

Japonya

Altundağ'ın üyesi olduğu ISOT her 4 yılda bir toplanıyor. Altundağ, 2016 yılında Japonya'nın Yokohama şehrinde gerçekleşen toplantıda organizasyon komitesinin daveti üzerine tat ve koku duyusunun yaşam sağlığına etkisi üzerine bir konuşma yapmış. 350 kişi üzerinde bir dinleyici kitlesinin hazır bulunduğu konuşmada, hastalıkların ve çeşitli tedavilerin tat ve koku duyumuza ve dolayısıyla yaşam şartlarına etkileri ile tedavileri üzerine yoğunlaşmış. "Japonya'nın tada ilişkin, dünyanın diğer her yerinden daha farklı ve daha yoğun araştırması var. Lezzet konusunda inanılmaz denemeyi seviyorlar ve değişik lezzetler, değişik tatlarla çok uğraşıyorlar. Kendi mutfakları da çok orijinal zaten. Çok farklı otları, deniz ürünleri var. Bir yiyeceğin lezzeti üzerine sürekli bir araştırma içerisindedir. Japonya gezimde yaşam kültürlerindeki düzenin yeme alışkanlıklarına da yansıdığını gözlemledim. Yemek yemek orada çoğu zaman törensel bir olay. Yemeklerin düzenlenmesi, görseelliği, lezzet çarpanı olarak kullandıkları lezzetleri karıştırma alışkanlıkları ve sürekli bir üst lezzete ulaşma çabaları. Hepsi benim için çok etkileyici tecrübelerdi."

BİR TAT, LEZZET ALGINIZDAN BELİRGİN BİR ŞEKİLDE YOK OLMUŞSA, DOKTORA GÖRÜNMEZDE FAYDA VAR

Aytuğ Altundağ kurmuş olduğu koku ve tat laboratuvarında, hastalarına standardize lezzet testleri uyguluyor. Bir çeşit tarama testi olarak niteleyebileceğimiz bu testlerde hastalar, en düşükten en yoğun dört farklı konsantrasyondaki tatlı, ekşi, acı ve tuzlu tada batırılmış kâğıt tester'leri tadıyorlar. Aytuğ Altundağ ile birlikte bu taramayı yaparken farklı algılarımız hemen ortaya çıktı. Aytuğ Altundağ'ın ciddi yoğun aldığı acıyı ben hiç almadım. Bu durum gündelik beslenme alışkanlıkları ile doğrudan ilişkili. Zira duyarlılıklar kullanım miktarları ile şekilleniyor. Genel olarak farklılıklar bir hastalık göstergesi değilse de, kişinin test boyunca lezzet skorlarının belli bir değerin altında olması tat duyusunda bir kayıp olduğunu göstermekte. "İnsan belirgin bir şekilde bir tadı hiç almıyorsa, o zaman başka hastalıklardan şüphelenmeye başlıyoruz. Mesela bazı tümörlerde, akciğer tümörlerinde veya timüs dediğimiz ön bölge tümörlerinde tatlı duygusu belirgin olarak gidiyor. İlaç kullanımları da lezzet algısını etkiler. Kortizon kullanımında 'metalik tat etkisi' fenomeni olur." Altundağ bunun, MS hastalarında sık rastlanan bir durum olduğunu belirtiyor. "Hastalara yüksek doz kortizon tedavisi verilmek zorunda, o esnada tedavi sürerken, hastalar metalik tattan şikâyet ederler. Bazı antibiyotik kullanımlarında tat alma duyumuz bozulur. Bazen suyu içtiğimizde koku algısı bozulur." O yüzden hasta, tat alma bozukluğu ile geldiği zaman öncelikle

ilaç kullanımı ve kronik ek hastalıkları ile ilgili bilgi alınıyor. "Diyabetik insanların tat duyuları ile normal insanların tat duyuları arasında farklılık olabiliyor. Diyabetik insanlarda da mesela uç organlarda damar yollarında problem olur. Bu da, mikro vasküler dediğimiz küçük damarlara etki ediyor. Sonuç olarak tat reseptörleri etkileniyor ve tat duyuları normal insanlara göre diyabetin şiddeti ile değişebiliyor. MS gibi birçok nörolojik hastalıklarda da, tedavi için alınan ilaçlar da tat duyusunu bozuluyor. Yaz aylarında ayak mantarları için alınan ilaçlar da tat ama bozukluğuna sebep olabiliyor. Metalik tatlar ilaçların yan tesiri olabiliyor. Bazan tat bozukluğu olan bir hastada sadece ilacı kesmek, başka ilaca geçmek ile tedavi edilebiliyor. O yüzden hasta tat alamıyorum diye geldiğinde panik olmadan yakın zamanda kullandığı ilaçları gözden geçirmekte fayda var. Ayrıca geçirilmiş ameliyatlar sonrasında da tat duygusu kaybolabiliyor. Kulak ameliyatlarında tatla ilgili bozukluklar olabiliyor; metalik tatlar ya da dilde uyuşma hissedilebiliyor. Yine bademcik ameliyatlarında tat duygusu etkilenbiliyor. Ağız içerisinde yapılan cerrahi girişimler, dille ilgili hastalıklar doğrudan etkileyebiliyor. Dilde bir tümör, dilin üzerinde bir tabaka, bir pas tabakası oluşması yoğun sigara içimine, yoğun kahve tüketimine ya da vitamin eksikliğine bağlı olabiliyor. B12 vitamin eksikliği ya da çinko eksikliği tat alma bozukluğu yapabiliyor."

Dondurma tercihiniz karakterinizi ele mi veriyor?

Amerikalı Nörolog Dr. Alan Hirsch kurmuş olduğu Koku ve Lezzet Tedavi ve Araştırma Merkezi'nde yaptığı çalışmalarda, gıda tercihlerinin, özellikle de dondurma tercihlerinin kişinin karakter özellikleri hakkında bilgi verdiği sonucuna ulaşmış. Hirsch, beynin kişilik özelliklerini belirleyen limbik lob bölgesinin aynı zamanda gıda seçimlerinden de sorumlu olduğunu düşünerek, çeşitli standardize psikiyatrik deneyler yapmış. Kişinin dondurma tercihlerini çocuklukta belirlediğini ve yaşamı boyunca da ilk tercihlerine tutarlı kaldığını belirtmekte.

PEKİ HANGİ DONDURMA HANGİ KİŞİLİK?

VANILYA: En sade dondurma lezzetlerinden biri olmasına rağmen vanilya sevenler hiç de sıkıcı insanlar değil. Onlar renkli, atak, idealist risk alıcılar. Genel olarak da içgüdülerine mantıklarından daha fazla önem verirler. Vanilya sevenler duygularını kolay ifade ederler ve yakın ilişkide başarılıdırlar.

ÇİLEK: Çilek sevenler genellikle içe dönüktür. Hirsch'in Baskin Robbins için yaptığı bir çalışmada çilek sevenlerin genellikle müsamahakâr,

adanmış ve içe dönük oldukları ortaya çıkmış. Bir diğer dondurma markası olan Dreyer's/Edy's için yapılan çalışmada ise mantıklı ve düşünceli oldukları.

ÇİKOLATA: Çikolata

sevenler genelde flörtöz, alımlı, yaşam dolu, etkileyici, dramatik ve avanak olurlar.

ÇİKOLATA PARÇACIKLI NANE

SEVİYORSANIZ: Hirsch'in Dreyer's/Edy's için yaptığı çalışmaya göre hırslı, güvenli, tutumlu ve tartışmacı olma ihtimaliniz yüksek.

GÖKKUŞAĞI BUZ: Dondurmanın

parlak renklerine ve meyvemsi tatlarına karşılık tercihleri gökkuşağından olanlar Hirsch'in çalışmalarına göre "zannettiğinizden daha karamsar."

FINDIKLI ÇİKOLATA:

Arkadaşınızın tercihi fındıklı çikolata ise, o iyi bir dinleyicidir, ayrıca hedefe odaklı olduğundan genellikle başarılıdır. Ama dikkatli olun, kolaylıkla agresif bir tavır sergileyebilir ve bu yüzden etrafındakilerin duygularını incitebilir.

KAHVE: Kahve sevenlerden iseniz,

yaşamdan keyif alanlardansınız. Hirsch'in Dreyer's/Edy's için yaptığı araştırmaya göre siz, geleceği dert edenlerden değilsiniz ve "anı yaşamayı" tercih ediyorsunuz.

Kaynakça

<http://www.rd.com/food/fun/hidden-personality-traits-revealed-ice-cream/>

Yaşayan insanlar vardır, bir de yaşam dolu insanlar.
Yaşayan insanlar merkezidir, belirli yaşam tarzları vardır.

Onlara nasıl yaşayacağını öğreten birileri sürekli vardır.
Yaşam dolu insanlar enerji doludur, değişik insanlardır,
değişikliğe her zaman açıktırlar,
belirli öğreticileri yoktur.'

Özgür Bacaksız

Lezzet bilimle buluştuğunda

Cıvıl cıvıl bir genç hanım *Nur Aktı*. Küçük yaşından beri at binen, motosiklet kullanan, motor üzerinde dünyayı gezen ve hatta motor yarışlarına katılan bir genç hanım. Geçirdiği kazadan dolayı koltuk değnekleri ile geldiği görülmemizde oturduğu yerde bile ruhandan, yüreğinden, gözlerinden, sesinden fıskırıyor yaşam enerjisi. Nur aslında bir şef. Küçük yaşından itibaren bir mutfak aşığı. Daha henüz lise çağlarında, hiç de ihtiyacı olmamasına rağmen sadece mutfak aşığına, yaşadığı Adana'da annesine rağmen okul çıkışlarında bir pastanenin mutfağında çalışmayı seçiyor. Paris'te dünyanın en büyük aşçılık okullarından biri olan Cordon Bleu'nün 4 yıllık eğitimini 2,5 senede tamamlıyor. Bu arada, asıl merakı çikolata ve pasta eğitimini de eksik bırakmadan. Nur bugün bir taraftan pasta şefliğini sürdürürken, bir yandan da farklı mutfak ve lokantaların, konseptinden menüsüne, dekorundan eleman seçimine kurulumunu gerçekleştiriyor. Yeni öğretim dönemi başından itibaren Bilgi Üniversitesi Gastronomi Fakültesi'nde pastaneler bölümü başı olarak da eğitim verecek. Yetmiyor, ne yapıyorsa, yetmiyor. Yetmiyor bir de kitap hazırlıyor Aytuğ Altundağ ile. O hep daha fazlasını yapmalı, her bir basamak sonrasını yapmalı. Tam da Özgür Bacaksız'ın tarif ettiği gibi "yaşam dolu" bir genç hanım...

Reflü ve lezzet

Reflü. Mide reflüsü ya da boğaz reflüsü, çoğumuzun ortak derdi. Sabah yanmaları, mide şişkinlikleri, boğazda ekşimsi tatlar ve diğer sıkıntılar. Türkiye'de nüfusun çok büyük bir oranı reflü hastası. Nur Şef de Paris'teki eğitimi sonrası döndüğü İstanbul'da yoğun mutfak çalışmaları sırasında kötü beslenerek bu hastalıktan nasibini almış. Tedavi için kapısını çaldığı Aytuğ Altundağ'da hem doktorunu, hem de çalışmalarını birlikte yürütebileceği bir iş arkadaşını bulmuş. Birlikte lezzet üzerine bir kitap yazmaya başlamışlar. Hastane mutfağında minik bir laboratuvar kurmuşlar.

Makaronlar

Fransızların bulduğu, dünyanın ürettiği makaronlar, Nur Şef'in mutfağında yerel olanla bütünleşiyor. Türk kahveli makaronlar dönemin önemli bir dergisinde, Fransızların makaron devisi La Duree'nin makaronlarının önüne geçiyor. Global lezzetlerin yerelin en iyisi ile buluşması, övgüyü hak ediyor elbette. "Niye ben kahveli makaron yaparken İtalyanların 'espresso'sunu kullanayım ki? Neden kendi kahvem kullanmayayım ki? Mesela Mehmet Efendi var elimde. Adana'nın kendine has Gar Kahvesi var. Makaronu Adana'dan getirttiğim gar kahvesi ile hazırlayıp üretiyordum ve birinci oldum. Ben de böyle bir şey beklemiyordum. Aslında çok ağır bir makaron tadı var, fakat demek ki birçok kişi artık farklı bir şeyler denemek istiyor. Doğrusu benim için çok müthiş oldu."

"Birlikte lezzet üzerine ama sağlığa kayan bir çalışma yapıyoruz. Aytuğ Hoca zaten kulak burun boğaz baş boyun cerrahi ve tat-koku hastalıkları uzmanı bu yüzden boğaz reflüsü de onun çalışmalarında önemli bir alan oluşturuyor. Kendisi bu sürecin koku-tat alanıyla ilgilenirken lezzet kısmıyla da ben ilgilendim." Şimdilerde hastalarla çalışmaya başlamışlar. "İlk kitlemiz 10 kişi idi, sonra çoğalttık. Başta ben, zaten hasta olduğum için bir denek gibi, her gün uyandıktan andan itibaren tüm gün boyunca yediğim içtiğim her şeyi yazarak, her şeyi ölçerek, not ederek uzun bir süre üzerinde çalışma yaptık. İki sene boyunca bir birikim oluşturduk ve sonuçta benim kendi hayatımda çok farklı değişiklikler oluştu. Mesela, eskiden güne 3 kahve ile başlarken şimdi günde 1 kahve içiyorum."

Nur Şef'in sözünü ettiği aslında bir diyet değil. O daha çok bir yaşam şeklinden bahsediyor. Bu çalışmalarını, kitabı kaleme almak üzere yaparken, reflü hastalarının yaşam kalitesini nasıl arttırabileceklerini düşünüyorlar. Hazırlamakta oldukları kitap, bir yemek kitabının çok ötesinde, bir sağlıklı yaşam kitabı. "Bir nevi reçete yazıyoruz. Neyi nerede, ne zaman, nasıl, yemek gerektiğini anlatıyoruz" diyor. Bunun için de bir zaman gerekli. Ancak zamansızlık büyük şehirlerde hepimizin sorunu. Yoğun iş temposunda, yeme içme kısmı sıklıkla ikinci planda. "Çok önemsemiyor insanlar bu konuyu. Oysa maydanoza baktığında onun gerçekten maydanoz olduğunu

YEMEKLERİMİZİ NASIL PIŞİRMELİYİZ

Bir lezzet sunmaz aslında iyi bir mutfak, bir var oluş hali sunar. Lezzet, o varoluş halini algılamamızdır. Yemek pişirme yöntemleri varoluş halini oluştururken, yaşam kalitemizi ve sağlığımızı da belirler. Bu yöntemler aslında ilk insanların keşfettikleri yöntemlere dayanır. Sebze ve meyveler çok uzun süre pişirilmemesi gereken yiyeceklerdir. Yüksek ısıda pişirme serbest radikal oluşumuna yol açar, bu da sebzenin asitlenmesine neden olur. Bazı sebzeler soyulmadan bütün olarak fırında pişirilebilir. Haşlama yöntemi en yaygın yöntemler arasında yer almakla birlikte, birçok sebze buharda pişirildiğinde lezzet açısından çok daha iyi sonuç verir, ayrıca reflü için de uygundur.

Meyveler genel olarak çiğ yenir, ama komposto türü yiyecekler elde etmek için kısa süre ve az şeker ile pişirilebilir. Ayrıca komposto, reflüsü olan kişilerin rahatlıkla tüketebileceği bir yiyecektir. Ancak, reflü için iyi veya kötü olan listeye dikkat edilmelidir. Et ve kümes hayvanlarının pişirilmesinde de farklı yöntemler uygulanır. Susuz pişirme yöntemleri olan közleme, ızgara, fırınlama ve kızartma bu yöntemler arasındadır. Kızartma yapılan yiyecekler reflü için iyi değildir. Ancak çok az yağda kızartılmış ürünler az miktarda tüketilebilir. Balığın uzun süre pişirilmemesi gerekir. ızgara, fırında veya buğulama yöntemiyle pişirilmiş balıklar reflüsü olan kişiler için iyidir. Tahıllı ve lifli gıdalar reflü nedeniyle yaşanan ağrı ve sıkıntıları hafifletebilir. Ancak lifli olmasına rağmen tüketilmemesi gereken, asit oranı yüksek olan meyve ve sebzeler vardır. Bu gıda ürünleri reflü şikâyetlerini artırır. Yemek pişirmede tat vericiler kullanılmaktadır. Bunların başında tuz gelir. Bitki, çalı ve ağaçların kuru bölümlerinden çok çeşitli tat vericiler elde edilir, bunlar baharatlardır. Baharatların seçimi ve kullanım miktarına kesinlikle dikkat edilmesi gerekir. Özellikle karabiber ve acı veya tatlı pul biber kullanımı çok düşük miktarda olmalıdır. Ayrıca; pişirme tekniklerinin başında az yağlı pişirme tekniği gelmektedir.

görebilmek gerek. Ve bu sabır istiyor. İnsanlar çalışıyor, belki eve gelip mutfağa girip üretecek zamanı yok. Ya da belki zamanı var ama yapmak istemiyor. Ancak sağlıklı yemek istiyorsan, kendin getireceksin en iyisini, kendin üreteceksin.”
“Her şey hazır artık. Hazır bir çağda yaşıyoruz. Sistem değişmiş. Daha teknolojik bir çağ. Her şey hazır. Ben 26 yaşındayım. Benim yaş grubum hazır çağ yaşı. Ancak, bizden sonraki nesil buna daha çok zaman ayıracak, çünkü insanlar vücutlarını daha çok tanımak istiyor, daha çok spor yapmak istiyor. Kendileri evlerinde bir şeyler üretip pişirmek istemiyorsa bile daha sağlıklı olmak istiyor.”

Bir çıt sesinin değeri

Çıt sesi ya da cızzz sesi...
Nöropazarlamanın öne çıktığı dünya

gıda pazarında, farklı dünya mutfakları, ağız tadımızın ötesinde, tüm sinir sistemimiz üzerinde etki edecek şekilde reklamlarla tanıtılıyorlar. Nur Şef'in bu konuda ilk anısı, belki de çocukluğunun Adana'sında babası ile her hafta gittiği lokantada Künefe sunumu sırasında oluşuyor. “Adana'nın mutfak kültürü çok lezzetli. Her pazar lokantada künefe yerken... Kestiğinizde çıt sesini duymuyorsanız o bayattı babama göre. ‘Arkadaşım, siz sabah getirmişsiniz, tel kadayıfımız şu an taze değil, ben sonra geleyim’ derdi.” Bu gün reklamlara baktığımızda, ses de lezzet algısında önemli bir unsur. Bazan bir çıt sesi, bazan bir ferahlık sesi, ürünü satın alıp tüketme ihtiyacı yaratıyor. Zira tüm bu detaylar aslında tüketicinin sinir sistemi ile alakalı. Nörogastromi. “Gastronomi sinirle doğrudan bağlantılı. Direkt beyin algısı bütün vücut fonksiyonlarını etkiliyor. Sen ona baktığında ‘canım istiyor, daha fazla canım istiyor’ diye düşünüyorsun.

Şef Nur Aktı

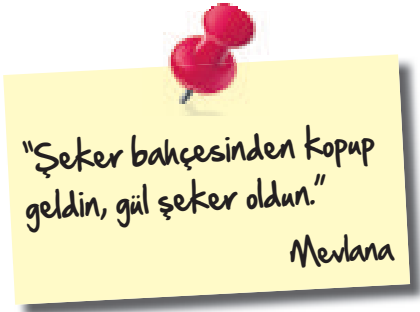
Oysa yaptığımız çalışmalar gösteriyor ki, kişi o sesi duyduğunda, tereyağının o sıcak kokusunu aldığı anda tüm bu veriler beyne ulaşıyor, beyin bütün algıları açıyor ve sinirler aracılığıyla iştah hissi açığa çıkıyor. Şu anda Aytuğ ile birlikte Türk mutfağından İskender, taş kadayıfı ve künefe tarzı çıtır olan ürünlerimiz üzerine bir çalışma yapıyorum.”

“Lezzet bir bilimsel algıdır”

Nur Şef ile sohbet ettikçe onların araştırmalarının soruları da benim yeme alışkanlıklarım üzerine bir kere daha düşünmeme neden oluyor. “İnsanların iştahını açan yiyeceğin tazeliliği o anki sıcaklığı mı, yoksa sadece alışkanlığı mı? Gerçekte kahve içmek mi istiyorsunuz, yoksa ortamdaki kokunun kurbanı veya esiri mi oldunuz?” Buzdolabımdaki köpüğümü çikolatalı musu gidip gelip kaşıklaya kaşıklaya bitirmeye gerçekten ihtiyacım var mı? Yoksa bu da beynimdeki lezzet algısının bana oynadığı küçük bir oyun mu?

Herşey mutfakla alakalı

Temel ilgi alanı tasavvuf öğretisi olan, Anadolu aşığı Türkolog, yazar, Sevgili Ali Canip Olgunlu'nun kapısını aşındırıyorum. Tanıyan zaten bilir, tanımayanlar için demeden geçemeyeceğim, Ali Canip Olgunlu bir aşk insanı, onunla geçirdiği her an aşkın kendisi oluyor insan. İnternette inceleyebilir, kitaplarını okuyabilirsiniz. Ama aslında onu dinlemek gerek. İyisi mi ben de dedikoduyu kısa kesip, sözü ona bırakayım:

Tasavvufta lezzet, kokudan gelir. Zaten yemek deyince akla, göz, burun ve ağız gelir. Göz şekline şemaline bakar ama bizi ona çeken kokusudur. Tasavvufta bu 3 duyu organı arasında koku birinci sırada gelir. Keza şöyle söylüyor Hz. Mevlana: "Burnun öyle hassas olsun ki, leş kokusunu da alsın, gül kokusunu da alsın." Eğer leş kokusunu alırsan, oraya gitmezsin ve kendini oradan korursun: bu bir kalkandır. Ama gül kokusunu alırsan, ki bunu insana indirge, gider oradan beslenirsin. Yemeğin aslında en güzeli insandır; kuzum, insan gibi yemek var mı?

Yemeği lezzetli kılan türülülüğü, çeşitliliğidir. Ne kadar çok baharat koyarsan, o kadar lezzetli olur bir yemek. İnsandan daha güzel bir

yemek olabilir mi? Tevazu bir tat, saygı bir tat, sevgi bir tat. Hoşgörü bir tat, bu anlamda insanı "yemek" olarak ele aldığında, -ki tasavvufun konusu insandır, kokusunu güzelleştirir- Tevazu koku idi ya, onu güzelleştirir. Mevlana'ya sormuşlar "Ne diye herkese yöneliyorsun, kendi meşrebinden olan insanla konuşmak varken, ne diye kendi meşrebinden olmayanlarla uğraşıyorsun?" Cevap ne?

Dünyada bir aşçıya ait olan tek bir türbe vardır. Hz. Mevlana'nın aşçıbaşının türbesi. Konya'da. Adı, Ateşbazı Veli'dir. Ateşbaz ateşle oynayan demektir. Aşevi dedesi, içerideki bütün mutfak malzemelerini ideal kıvamında pişiriyor. Ama orada da bir metafor vardır: "Yemek pişerken, derviş sen de onun gibi piş" derler. Herşey yavaş yavaş.

"Benim işim onlarla. Aynı meşrepte olan insanın tadını ben biliyorum. Bana insan lazım ki, onu tatlandırayım, lezzetlendireyim." Hepimizde her şey var ama farkında değiliz. Benim ona, ne kadar lezzetli olduğunu göstermem lazım. Bunu şekere benzetir tasavvuf. Tatlar arasında şeker çok önemlidir. "Şeker bahçesinden kopup geldin, gülşeker oldun" diyor. Gülşeker. Ama şeker, diyor, kıymetini bil, ne kadar tatlısın. Benim kendi kıymetimi bilebilmem için de sana ihtiyacım var. O anlamda tasavvuf dergâhında en önemli yer aşevidir. Biberi aldın, eti aldın, her şey hamdır. Mutfakta pişer sonra da sunarsın. İnsanoğlu da hamdır dergâha girdiğinde. Mutfakta pişer. Yemeğin en lezzetlisi kıvamında olandır. İnsanı da kıvamına getiren dergâhın mutfığıdır. O yüzden her dergâhta içeriye giren talibi hemen mutfığa alırlar. Yemek yerken, normal yemekler pişerken, kendisi de pişer: Ona göre tuz, ona göre şeker, ona göre ateşin altındaki kor. Mevlana der ya; "hamdım piştim,

Dalia Maya ve Ali Canip Olgunlu

yandım. Yanma hali olgunluk halidir. Yemeğin en kıvamında olduğu halidir. Ama bazen yemek yaparken altını çok az yakarız, kısık ateşte çiğ kalır; çok fazla açarız yanar gider. İnsan da öyledir, o insanı eğer insan-ı kâmil boyutuna getirmeye çalışıyorsan, sözü yerine göre ona vermelisin. Yerine göre bilgi ile donatmalısın. Piştikten sonra yemeği bir de sunmak önemlidir. Yemeği sunarken herkes aynı kaptan yer. Ama herkes önünden yer. O bir paylaşımıdır. Senlik ve benliğin pratik halidir. İnsan tok olduğunda önüne bir kap yemek gelse, birbirine ikram eder. Ama 3 gün aç kalmışsak, önümüze bir yemek gelse, kaşık kaşık yeriz. Dergâhta pişmişse insan, 3 gün sonra yemek geldiği zaman karşısındaki-ne demeli ki: sen ye. Mutfak nedir kuzum? Ben girdim, ama orada sen de varsın. İkimiz de girdiğimiz zaman hem sen sensin, hem de ben benim. Mutfağa girdiğimiz zaman ne sen sensin, ne ben benim. Dergâhtan çıktığımız zaman öyle bir hale geleceğiz

ki, hem ben benim hem de sen ben olacaksın. Bunu yapan mutfaktır; yemektir yani. Pişme hali budur. O yüzden yemek normal koşullar ve anormal koşullarda ben değil, "sen" dedirtebilmenin metaforudur tasavvufta. Ne hoş bir şey değil mi. Yoksa herkes yemek yapar ama önemli olan o yemeğin yenmesidir. Daha da önemli olan, o yemeğin sunulmasıdır. Yemek yapmak nezakettir, yemeği pişirmek zarafettir, yemeği ikram etmek ise letafettir. Hepsinde ben vardır ama letafette sen vardır.

Halil İbrahim Sofrası

Yemekte kaynağımız Hz. İbrahim/ Abraham'dır. Biliyorsun, Hz. İbrahim'in evinde ne varsa koydu gelen meleklerin önüne. Halil İbrahim sofrası demek çeşitli yemekleri misafire sunmak değil, neyin varsa her şeyi sunmaktır. Zenginlik de, "Neyim varsa senindir" diyebilmektir. Letafet, 'sahip oluşum herşey benim değil, bizimdir' diyebilme halidir.

Her şey çiğdir, doğa çiğdir, hayvan çiğdir, insan da çiğdir. Önemli olan senin onu pişirmendir. Hem yemeksin hem de aşçısın. E aşçı var aşçı var. O yüzden Hz. Musa, Hz. İsa, Hz. Muhammed, dervişler, sufiler. Bence bunlar müthiş aşçılar, insanı pişiriyorlar. Hem de beslenmemle. Hani beslenme kabın var ya... Kulaktan besleniyorsun, gözden besleniyorsun. Beslen beslen. Hadi bakalım şimdi yap...

Bu çok önemlidir: Ben sana sunmuyorum, ben beni senin vasıtanla kendime gösteriyorum. Şunu görüyorum kendimde: Her şeyimi sunabiliyor muyum? Sahip olduğum her şeyi misafirime sunabiliyor muyum? Yokluk bilinci değil midir bu? Aynen. Ya da endişen vardır. Yarına dair endişemi yok sayabilmem için sana ihtiyacım vardır. Sen bana gelmezsen ben nerden bileceğim yarına dair endişem olduğunu. Tasavvuf nedir? Dün yok, geldi geçti, yarın meçhul. Tek bir zaman dilimi var, o da, "an". Herşey mutfakla alakalı. Nedir ki tasavvuf? Bir lokma, bir urba. Ben o bir lokmamı yeri geldiğinde hiçbir şey, yeri geldiğinde herşey yapabilirim. O da gelen misafir ile alakalı. Biz hem ev sahibiyiz hem de kiracıyız. Hepsini aynı anda.

“Ekmeğin lezzetini fark etmeden babamı tanımayacaksın”

Rav Mendy Chitrik

FOTOĞRAF: ABDULLAH KIRBAS

Musevi maneviyatı lezzete nasıl bakıyor? Merak ederek, İstanbul'daki Aşkenaz Sinagogu Haham Mendy Chitrik ile randevulaştım. Bir sabah kahvesi için buluştuğumuz House Café'ye son derece sportif bir şekilde geldi. Elinde kaskı ve eldivenleri ile. “Ben birçok işime bisikletle gidiyorum” diyerek. Sportif enerjisi, manevi bilgisi ile bütünleştğinde öyle güzel anlatıyordu ki, sözü burada doğrudan kendisine bırakmayı tercih ediyorum: Talmud'a göre, bir çocuk buğdayın lezzetini tadana kadar “aba” yani “baba” sözcüğünü söyleyemez. Ağzından ilk defa baba sözcüğünün çıkması için ekmeğin yemişi olması ve buğdayın lezzetini fark edecek olgunluğa ulaşmış olması gerekir. Ondan önce, babasını tanıyacak bilişsel olgunluğa ermemiştir. Kabala ise konuyu daha derinlemesine inceler. “Yaşı kaç olursa olsun, her insan bir çocuk gibidir: Kişi, ekmeğin lezzetinin Tanrısal olduğunu fark edene kadar Tanrı'yı tanımaz. Tora'nın dediği gibi: “Tadım al ve göreceksin ki Tanrı iyidir.” Dolayısıyla lezzet çok derin bir şey.

Lezzet düşünsel mi?

Tora bizlere Mısır Çıkışı'nda çölde geçirdikleri 40 yıllık süre boyunca beslenebilmeleri için Tanrı'nın Yahudi halkına ‘manna’yı gönderdiğini söyler. Neydi manna'nın tadı? Kişi, manna'yı yerken neyi hayal ederse onun tadını alıyordu. Düşüncesinde ne varsa, o tat. Demek ki, lezzet düşünsel bir algı... Öyle mi? Düşüncelerinde ne varsa o lezzeti alıyorlar, o yemeği yer gibi hissediyorlardı. Demek ki, lezzet dilin ucunda olduğundan daha çok, beyinde... Ancak tabii lezzet ve koku birbiri ile bütünleşik algılar. Kokusunu almazsan, tadını da alamıyorsun bir yiyeceğin. Bir adım ilerleyelim. Yahudilikte, sadaka vermek, ihtiyaçlı olana yardımcı olmak bir mitsva, yani bir iyi edimdir. Peki, çölde, herkesin yiyeceğini Allah

veriyor idiyken, sadaka verme iyi edimini nasıl gerçekleştirecekti insanlar? Herkesin eşit durumda olduğu bir yerde yardımlaşma nasıl mümkün olacaktı? Hahamlar bu konuya şöyle bir açıklık getiriyorlar: Zengin olanlar, fakir olanlara, hangi yiyeceğin tadını düşünmeleri gerektiğini söylüyorlardı. Mesela et yemişi gibi hissetmeleri için etin lezzetini tarif ediyorlardı.

Elimde olmadan sözünü kesiyorum: “Nasıl? Eğer kişi hayatında hiç et yememişse, etin lezzetini bir tariftan nasıl anlayabilir ki?” Tam da attığı oltaya gelmişim gibi gülüyor Mendy Chitrik bana: “Eğer daha önce tatmışlarsa... İşte bu! Daha önce yemediği, dilinin ucuna değdirmediği bir yiyeceğin lezzetini nasıl düşünebilirler ki? Yoksa lezzet, düşüncede olmanın ötesinde, dilde mi?”

Lezzet konusu Yahudilikte daha dünyevi olanla ilişkilendirilir. Öte yandan, Talmud'a göre “Kişi tuzlu olanı tatmadıkça, tatlıyı tanıyamaz.” Kötünün ne olduğunu bilmeyen kişi iyinin değerini bilemez. Değer verebilmek için öğrenmek gerekir. İstediyin her

YEMEK İÇİN Mİ YAŞAMALI, YAŞAMAK İÇİN Mİ YEMELİ?

Tanınmış bir haham, günün birinde şehre gelir. O kadar ünlüdür ki, şehrin tüm Yahudi nüfusu kendisini birer ev yemeği daveti ile onurlandırmak ister. Bu mümkün olamayacağı için, sinagog salonunda herkesin katkısıyla bir Şabat yemeği düzenlenmesine karar verilir. Kadınlar aralarında yaptıkları iş bölümüne göre çalışmaya girer. Kimi hala'ları pişirir, kimi eti, balığı ya da pilavı pişirir, kimi salataları hazırlar. Hikâye bu ya, büyük kazanlarda pişen çorbanın tuzunu kimin ekleyeceği konuşulmamış, arada kaynamıştır. Bunu fark eden bir kadın, çorbanın tuzunu eker. Kimseye de bir şey söyleme ihtiyacını hissetmez. Biraz sonra başka bir kadın, aynı düşünce ile çorbayı tuzlar. Böylece herkes çorbaya tuz katar. Sinagogda Şabat karşılanmış, sıra ziyafete gelmiştir. Çorba servis edilir. Yenilebilecek gibi değildir. Herkes kaşığına kenara bırakırken, misafir haham çorbasını hiç de orali olmaksızın yudumlar. “Siz neden yemiyorsunuz?” diye sorar. “Çok tuzlu, şap gibi olmuş. Yutulabilir gibi değil. Asıl sen nasıl yemeye devam edebiliyorsun?” Cevap gecikmez: “Tora çalışmaya başladığım andan itibaren, öğretmenim aracılığıyla, tüm lezzet algımı kaybettim.” Yemek o haham için bir zevk ve sosyalleşme aracı değil, bedeninin sağlıklı bir şekilde işlemeye devam etmesi için gerekli bir araçtır, böylece öğretmeni Tanrı'ya daha iyi hizmet edebilecektir.

şeye sahip olduğunda, hiç bir şeyin değerini bilemezsin. Çünkü onların hepsi sana son derece doğal ve sıradan gözükür. Talmud ayrıca Yitshak ve Yaakov'un hikâyesini de anlatır. Çok yaşlanmış olan Yitshak artık kör olmuştur ve oğlunu da görmüyordur. Oğlunu fark edebilmesi için diğer duyu organlarını kullanması gerekmektedir. Dolayısıyla oğlundan, gidip kendisine bir yemek pişirmesini ister. Böylelikle “kendimi sana daha yakın hissedeceğim” der. Görme yetisini yitirmiş ve onu lezzet algısı ile telafi etmek istemektedir. Ve konuşmaya başladığında şöyle der: “Sesini duyuyorum, gel, seni hissetmek istiyorum.” Ellerini onun bedeninde dolaştırdıktan sonra devam eder: “Kokunu alıyorum, arsalar gibi kokuyorsun.” Göremediği için diğer duyularını ön plana almıştır: Sesini duymak, pişireceği yemeği tatmak, hissetmek ve kokusunu almak. Tora bu noktada, her bir duyu algısından özellikle bahsetmektedir. Diğer yetilerimizi unutmamamızı ister gibi. Fiziksel olarak kör olmasak da, yaşamda bazen körleşebiliyoruz. Öyle anlarda tüm duyu organlarımızın ve tüm algılarımızın farkında olmamız gerektiğini, güncel terimle farkındalığımızı yüksek tutmamız gerektiğini, lezzeti deneyim anlamında da kullanarak bize hatırlatmaktadır Tora. ■

GÖKTÜRK

(0212)

322 22 58

Papa John
FOUNDER
PIZZA MAKER

Daha iyiye inanıyoruz

PapaJohnsTurkiye

papajohnstr

papajohnsturkiye

www.papajohns.com.tr

Hayatımın İtalya maçında durumu

2-1

Haziran ayında, yeni açılan bir Yüksek Lisans programına başvuru yaptım. Bu sene ikinci mezunlarımı verecek. Konu: Gıda Yenilikleri. Türkçe yazınca ismindeki tüm seksiliğini kaybetti ama program İngilizce, dolayısıyla ismi de bayağı havalı: 'Food Innovation'. Olay ciddiye bininceye kadar ben İtalya'ya başvurduğumu ve tek kelime İtalyanca bilmediğim gerçeğini göz ardı ettim. İşler ilk konsoloslukta karıştı.

İnternette araştırdığımda, öğrenci vizesi için elimdeki üniversite kabul kâğıdını konsoloslukun 'Eğitim Bölümü'ne onaylatmam gerektiğini okudum. Baktım çalışma saatleri 9-12. Programa kısmi burs ile kabul edilmiş olmanın gururu ile saat 10:30'da, elimde kabulümü ve kalacağım yeri ayarladıklarını gösteren iki 'paçoz' kağıt ile sallanarak konsolosluka gittim. İstiklal Caddesi'nden aşağı doğru merdivenlerden inerken bir terslik olduğunu anladım. Konsolosluğun önünde 60 kişi toplanmış. O kadar eminim ki, onların eğitim bölümünü beklemediğine.

Bir iki kişi ile sosyalleşince anladım ki, meğer aynı şeyi bekliyormuşuz. Eski kulağı kesiklerden kim var. İki kızın, "Saat 7'de gelenler ancak çıktı" lafını duyunca anladım ki, bu sıra bana hayatta gelmez. Bir sonraki gün erkenden gelmek üzere derhal olay mahallini terk ettim. Ertesi gün sabah 7'de dikildim, ancak 8. kişi olabildim. İki saat beklemenin ardından girdim içeri.

"Merhaba, ben öğrenci vizesi için gelmişim."

Adamın cevabı: "Dosya numaranız?"

"Ben ilk kez geliyorum, dosya açılmadı."

Adam yine çok net: "O zaman yardımcı olamıyoruz. Okul başvurunuzu konsolosluk üzerinden yapmanız gerekiyordu. Sayın Konsolosa İngilizce bir mail atıp durumunuzu anlatın. Size ancak kendisi yardımcı olabilir."

İtalya vurdu ve gol oldu. İtalya 1 - Shirley 0. İçeri giren o gururlu genç kızdan hiç bir eser kalmadığı gibi boynu bükük bir şekilde dışarı çıktım. İlk iş e-maili attım. İkinci iş e-maili aldılar mı diye kontrol ettim. Üçüncü, dördüncü ve beşinci iş olarak da kontrol etmeye devam ettim. Cevap yok. Yeniden e-mail sonra kontrol derken bir sabah tanımadığım bir numaradan arandım. En

son yazdığım maildeki "Lütfen yardım edin!"deki ünlem işareti ve yakarış işe yaradı sanırım. Ondan sonrası gerçekten Cem Yılmaz replikleri gibi geçti.

"Sizin probleminiz neydi?"

"Eee, öğrenci vizesi alamıyorum."

"Neden öğrenci vizesi alamıyorsunuz?"

"Öğrenci vizesi vermiyorsunuz, beni oradan gönderdiniz."

"Niye göndermişiz, bir sebebi vardır?"

"Zamanında dosya açtırmadım diye."

"Neden zamanında açtırmadınız?"

"Sizin bahsettiğiniz zamanlarda ben henüz programa başvurmuşum bile."

"Ne okuyacaksınız?"

"Bir senelik Master."

"Aaa siz gelin o zaman. Arkadaşlar karıştırmışlar sizi 2 seneliklerle. Sizin dosya açtırmanıza gerek yok."

Üç saniyelik duraksamanın ardından gerekli evrakı saydı, ki onları toplamam 4 gün sürdü. Kontra atağa kalkan Shirley'nin şutu gol oldu. Durum bera- bere. Bitti mi, bitmedi. Gitmeye bir hafta kala, ayarladıkları apartmanın ruhsatını alamadıklarını, bizi hostele yerleştireceklerini söylediler. Ona da tamam dedim. Her şeyi atlattım derken, uçağın kalkış saati ile varış saatini birbirine karıştırdım. Sabah, uçağı kaçırdım. Tek yön bir bilete 800 TL diyen THY'nin hevesini kursağında bırakıp sevgili Pegasus'tan aldım biletimi. Tek bir problem vardı: Atatürk Havaalanı'ndan Sabiha Gökçen'e gitmek. Havaş'a bindiğimde farkettim ki, güneş gözlüklerimi düşürmüşüm o kargaşada. Daha sonra İtalya'ya varınca yağın yağmurda fark ettim ki, aynı kargaşada şemsiyemi de kaybetmişim. Daha anlatacak çok şey var ama onun yerine buranın dondurması çok güzel diyorum. Eğer yolunuz Reggio Emilia'ya düşerse gelato'lar benden. Bunun şerefine bir sorbet, bir gelato tarifi gelsin. Afiyet olsun... ■

Kahveli Gelato

Malzemeler

- 5 yumurta sarısı
- 200 gr şeker
- 350 gr süt
- 60 gr espresso

Hazırlanışı

Şeker ile yumurta sarısını, şeker eriyene kadar bir kaptaki karıştırın. Bir kaptaki sütü ısıtın. Kenardan kabarcıklar çıkana kadar kaynasın. Bir yumurta çırpacağı yardımı ile sütü yumurta sarısına yavaşça yedirin. Bu süre içinde bir kepçe ile yavaş yavaş sütü eklerken sürekli çırpacak ile karıştırmak gerekiyor. Daha sonra karışımı ocağa alın ve hafifçe ısıtın. Karışımın biraz yoğunlaşması gerekiyor. Yaklaşık 8-10 dakika sürecektir.

Tips and Tricks

- Yumurta sarısı gibi pişebilecek veya yoğurt gibi ayrışabilecek soğuk malzemelere sıcak malzemeleri yavaş yavaş yedirme işlemine temperleme deniyor. Amaç ikisinin sıcaklığını yavaşça aynı dereceye getirip, iki malzemenin birbiri ile tanışmasını sağlamak.
- Karışımın kıvamını aldığını, kaşığı karışımından çıkartıp parmağınızla bir çizgi çizdiğinizde çizginin belirgin bir şekilde kalmasından anlayabilirsiniz.

Dondurma İşlemi

Dondurma genelde aynıdır. Eğer bir dondurma yapma makineniz varsa, harika. Yoksa, benim gibi malzemeyi buzluğa koyuyorsunuz. 15-20 dakikada bir, tüm malzeme aşağıya çökmesin diye karıştırıyorsunuz. Bu işlemi, dondurma kıvamına gelene kadar gerçekleştiriyorsunuz.

Maras Dondurması

Malzemeler

- 1,2 lt süt
- 250 gr şeker
- 100 gr su
- 3 gr saf salep

Hazırlanışı

Sütü bir kaptaki kaynatın, şekeri ekleyip karıştırın. Bir parça sütü kenara alıp içinde salebi karıştırın. Salep topaklanacağı için süzgeçten geçirip kaynayan sütün içine ekleyin. Sütü sürekli karıştırarak ısıtmaya devam edin. Süt kenarlardan kaynamaya başlayınca ocaktan alıp soğuması için karıştırmaya devam edin.

“Aşk avına çıkmak, şahinle avlanmak gibidir.”

GIL VINCENTE

BÜYÜ TOPLAYAN HİKÂYESİ, ÖLÜMSÜZ GABO KIRMIZI PAZARTESİ

Kırmızı Pazartesi “Cronica de Una Muerte Anunciada” toplumun iç dinamiti niteliğini taşıyan namus olgusunu, tüm çıplaklığıyla sorguluyor. Bir cinayetin kitle baskısı sonucu nasıl gerçekleştiğine tanıklık ediyoruz. “Şiddet, tarihimizin en büyük doğurganıdır,” der Marquez, kitabı “Kırmızı Pazartesi”den bahsederken...

Yazar, çocukluğunun geçtiği kasabada tanıklık ettiği kitle insanının kadına, namusa, dine, iktidara bakışını, hukukun değil töre olgusunun üzerinden, bir insanın acımasızca yargılanışını tüm dehşeti ile gözler önüne seriyor. Aslında Gabriel Garcia Marquez asırlarca unutulmayacak bir toplumun portresini çiziyor; kör bir toplumun!

“Her yazar, yazdığı en son romanın en iyi romanı olduğunu sanır. Bu romanım için böyle düşünmemin nedeni, yapmak istediğimi tam olarak gerçekleştirebilmiş olmamdır. Romanlar, yazılırken yazarlarının elinden kaçıp kurtulmak isterler.

Romanın kişileri, kendi öz yaşamlarına dönerler ve sonunda da canlarının istediğini yaparlar. Ben hiçbir romanımda bu romanımdaki kadar ipleri elimde tutmadım...

Konusu çok sert olan ve hemen hemen polisiye roman gibi işlenen bir eser bu. Üstelik oldukça da kısa...

Bundan önce de en iyi romanım, “Yüzyıllık Yalnızlık” değil de “Albaya Mektup Yazan Kimse Yok” adlı eserim idi. Ben öyle sanıyordum ve bunu da sık sık dile getirdim. Şimdi de en iyi romanımın “Kırmızı Pazartesi” olduğunu sanıyorum.”

Gabriel García Marquez

L 981 yılında yayımlanan ve Türkçeye “*Kırmızı Pazartesi*” adıyla çevrilen, “*Cronica de Una Muerte Gabo Anunciada*” yani “*Önceden Bildirilmiş Bir Ölümün Güncesi*” için söylenmiş olan bu sözler, büyüğü gerçekliğin en büyük yaratıcısı olan Gabo için bu kitabın ne kadar özel olduğunu kanıtlar. Haklıydı da!

“Kırmızı Pazartesi”, Gabo'nun eserleri arasında en karamsar olmakla birlikte, aynı zamanda en başarılı romanlarından biri de oldu. İlk olarak; İspanya, Kolombiya, Arjantin ve Meksika’da piyasaya sürülen roman, astronomik satış rakamlarına ulaştı.

23 Ocak 1981 tarihli Excelsior Gazetesi, kitabın İspanyolca konuşan dünya için bir milyondan fazla basıldığını duyurdu. 1982 yılında ise Gabo’yu zirveye taşıyarak, Nobel Edebiyat Ödülü’nü almasını sağladı.

“Dünyada hiçbir ölüm,

bu kadar geliyorum diyerek gelmiş değildi.”

Bu kitap, onun 30 sene boyunca yüreğinde ve kafasında taşıdığı toplumsal bir gerçeğin röntgeni aslında. Bir namus cinayetinin, utancın, kadın olmanın, toplumun kültürel kodları üzerinden ahlakın ve ahlaksızlığın ve tabii yargının, hukuksuz bir toplumun elinde nasıl korkunç bir görünüme büründüğünün resmi “Kırmızı Pazartesi”...

“Santiago Nasar, onu öldürecekleri gün, piskoposun geleceği gemiyi karşılamak için sabah saat 05:30’da kalkmıştı.”

Bu trajik hikâyeyi adeta dantel gibi işleyerek, hem dramatik hem de estetik bir biçimde, insanı sarıp kuşatan sürekliliğinde ise kendi kendini yenerek, hatta alaya alarak, karakterinin ölümünü daha kitabın en başında ilan ediyor Gabo. Bunu yapabilecek kadar yazarlık yeteneklerine güvenen kaç yazar vardır ki?

Bizlere ilan edilmiş bir cinayetten bahsederken, hikâyede önemli olanın son değil, sona giden o yolda olacak olanlar olduğunu ve bunun kullandığı dilin sahip olduğu olağanüstü ironi yanında belirsizlik havası ile büyüleyici bir denge içinde ustaca nasıl taşınacağını gösteriyor.

“Bana bir önyargı verin, dünyayı yerinden oynatayım.”

Hikâyede Marquez, bize toplum baskısı yüzünden, bir namus cinayetinin aslında ne kadar da istenmeden işleneceğini gösterir. Kız kardeşleri Angela’nın namusunu kirlettiğini düşündükleri Santiago Nasar’ı öldürmek için sokağa fırlayan ikiz kardeşlerin, gözü dönmüş bir vahşeti sergilemeden, hatta kasabalılar tarafından durdurulmayı istemeleri ve cinayeti işlemek için ellerinden geleni yapmış olmaları ne yazık ki sonuç vermiyor. Yaptıklarından asla pişman olmasalar da ikizler, Nasar’ı uyarmak ve başka insanlar tarafından durdurulmak için sanki ellerinden geleni yapmışlar. Ancak bu cinayeti gerçekleştirmek için, kendisini görmeyecekleri ama herkesin kendilerini görebileceği bir yerde beklemişler.

Kitabın burada bize göstermek istediği olgu, halkın tepkisi! Bu noktada Santiago’nun kusurlu ya da kusursuz olması da önemini kaybediyor.

Kitle insanının töre insanı oluşu ve yaşananların küçük bir kasabada cereyan ediyor olması, bize hiç bir çıkış yolu bırakmıyor. Delirmiş bir toplum resmi çiziyor Marquez. Bunu yaparken, bizi de tanık kılarak bu resmin içine alıyor. Eylemlerimizden her birimiz sorumluyuz... Peki ya, kaderimiz ne kadar kontrolümüzde?

“Kader, bizleri görünmez kılar.”

Marquez, bu ölümü getiren, kader ve beşerin şaşarlığının birlikteliği ve en önemlisi vurdumduymazlığın rehabetinde, ikisinin birbirine karıştırılması durumunda ne tür felaketlerin doğacağını; medeniyetin olmadığı bir toplumda, töre neyi emrediyorsa koşan bir gürhün -bir günah keçisi seçip- masum insanları nasıl da katledebileceğini gösteriyor. Kitabın sonunda, bizlere cevabı yine Gabo veriyor:

“Beni öldürdüler, Wene Hala.”

Cervantes’ten Borges’e, ustaların yürekleri ve kalemleriyile sulayarak yeşerttiği uçsuz bucaksız La Mancha diyarının yetiştirdiği son büyük hikâye anlatıcısı Gabo...

Karşı koyamadığımız bir büyü, bir masal, bir şiir tüm yazdığı kitaplarda karşılaştığımız. Aracataca’da başlayan bu masal, bugün hala devam ediyor.

Zamanının büyük yazarları vardır, bir de zamanın ötesinde olanlar. Tanrı’nın nefesini hissettiren o ses, “Sevdiğimiz bir dünyaya ait olan” ve o dünyadaki kelimelerden bir kuyumcu titizliğiyle işleyerek bize büyüğü bir dünya yaratan, ölümsüz Gabo!

İyi ki bu dünyadan geçtin! ■

Kaynaklar:

Gabriel Garcia Marquez, Living to Tell the Tale

Excelsior, Ocak 1981

TheFragrance of Guava, Plinio Apuleyo Mendoza

Ayelet Gundar Goshen

ve Aslanları Uyandırmak

Aslanları Uyandırmak adlı romanınızda zengin Yahudi bir doktorun, Eritreli bir göçmene aracı ile çarptıktan sonra kaza yerinden kaçmasını konu ediniyorsunuz. Bu fikir nereden aklınıza geldi?

Kitap kahramanım ile karşılaştığımda 20 yaşındaydım. Hindistan'daydı. Pansiyonda kalyorduk, aramızdan birinin hiç uyumadığının farkına varmamız zaman aldı. Sabah veya geç saatte uyanmamız fark etmiyordu. Onu hep koridorda dolanırken görüyorduk. Bu durum hem merakımızı uyandırıyor, hem de endişelendiriyordu. Sonuçta ona yöneldim ve ne olduğunu sordum. Bir hafta kadar önce motosikletini sürerken Hintli bir gence çarptığını söyledi. Gence ne olduğunu bilmiyordu, çünkü çarptıktan sonra olay yerinden kaçmıştı. Sapsarı lüleli saçları, elinde gitarı ile askerlik görevini yeni tamamlamış kibbutzlu, çok cana yakın bir gençti. Kendime şu soruyu yönelttim: "İsraili bir gence çarpmış olsaydı, kaçmayı seçmek yerine durup yardımcı olmaya çalışmaz mıydı?" Bu öykü peşimi bırakmadı, onu yazmalıydım.

Kitap ayırıcılığa, ötekine karşı beslenen duygulardan yola çıkıyor. Örneğin doktor, kafatası yarılmış adama karşı hiçbir şey hissetmiyor. İnsanlar yabancılara karşı bu denli duyarsız olabilmekte midir?

Saniyorum ki, bize benzeyenlerin acılarına oranla yabancı-

Ayelet Gundar-Goshen İsrailli genç bir yazar. 'One Night, Markovitch' adlı birinci romanından sonra Koton Kitap tarafından Türkçe çevirisi yayımlanan 'Aslanları Uyandırmak' adlı kitabı, yabancılığın kalbinde bir yakınlaşmanın ve zıtlar arasındaki erotik çekimin hikâyesi. Genç yazar ile sığınmacılar, ayırıcılık ve ötekileştirme konularında söyleştik. Genelde "Diğer insanların acılarına karşı ne denli sorumluyuz?" sorusuna yanıt aradık.

ların acılarına karşı daha kayıtsız kalabiliyoruz. Kişi bize ne denli benzemekte ise onunla o denli özdeşleşiyoruz, "Bu olay benim de başıma gelebilirdi" şeklinde düşünüyoruz. Her ülkenin basınında, o ülkede yer alan trajediler, uzak konumdaki ülkelerde gerçekleşen felaketlere oranla daha fazla yer alır. Kitapta Eritreliye çarpan doktor, Eritrelinin durumundan ziyade kendi sorunu ile ilgilenir: "Acaba hapishaneye girer miyim?", "Aileme ne olur?" Bunun da insana özgü bir davranış olduğuna inanıyorum.

Yabancı nefretini sert bir şekilde acımasızca eleştiriyorsunuz. Örneğin doktorun bir sınıf arkadaşı, Yaşam Yürüyüşü sırasında direnç gösteremeyen Yahudileri bir avuç homo olarak nitelendiriyor. Bu şekilde düşünebilen Yahudiler var mı?

İsrail Devleti'nin ilk yıllarında Holokost Kurtulanlarına eleştirel gözle bakıldığını görüyoruz. Yeni, erkeksi ve güçlü İsrailli Yahudi'nin, ezik ve güçsüz Diaspora Yahudi'sine eleştirel bir yaklaşımı vardı. "Nasıl olur da sürüdeki koyun misali ölüme gidilir?", "Nasıl mücadele verilmez?" Okul çağındaki küçük çocuklar hep özdeşleşecekleri Batman, Süperman gibi kahraman bir karakter arayışı içindedirler. Güçsüz Yahudi imajını idrak etmeleri zordur.

Aslanları Uyandırmak kitabınızda suçluluk, pişmanlık ve yerinden yurdundan olmuş kişiler konusunda çağdaş bir ahlak öyküsü mü yaratmaya çalıştınız?

Tabii ki... Ezilen Eritrelinin karısının, doktora şantaj yaptığı, onu her yönü ile ele geçirdiği gerilimli bir roman yazmak istedim. Diğer yandan suçluluk duygusunu ele alırken, ötekine karşı sorumluluğumuzu da irdelemek istedim. Hindistan'da rastladığım genç, toplumun düzeyli bir bireyiydi, psikopat filan değildi. Nitekim kazadan sonra işken-ce derecesinde vicdan azabı çekiyordu. "Gece karanlığında

AYELET GUNDAR-GOSHEN

1982 yılında İsrail’de doğdu ve Tel-Aviv Üniversitesi’nde Klinik Psikoloji alanında yüksek lisans yaptı. Daha sonra Kudüs’te Sam Spiegel Film Okulu’nda film ve senaryo yazarlığı eğitimi aldı. Senaryolar yazdı ve İsrail ve başka ülkelerde film festivallerine katılan kısa filmler çekti. Ayrıca bazı TV dizileri yazdı.

Gundar-Goshen, 2010 yılında Barcelona’da düzenlenen IEMed Kısa Film Yarışması’nda ikinci oldu, yine aynı yıl Gootlieb Senaryo Ödülünü, 2012 yılında kısa film ‘Batman at the Checkpoint’la Berlin Today Ödülü’nü kazandı. ‘One Night, Markovitch’ adlı romanıyla Sapir En İyi İlk Roman Ödülü’nü aldı.

"İNSANLARIN YAŞADIKLARI HER YERDE AYIRIMCILIK VE ADALETSİZLİK OLACAKTIR. İNSANLARIN BULUNDUĞU HER YERDE İYİLİK VE MERHAMET DE OLACAKTIR."

arabanla yol alırken sen farklı mı davranırdın?" Birbirinin benzeri 1000 kişiden birine, örneğin süper markette temizlik işçisi olarak çalışan bir siyahiyeye yanlışlıkla çarpmış olsan ve bunu kimse bilmese, büyük olasılıkla sen de yaralıyı bırakıp çekip giderdin. Belki bu yükü hayat boyu taşırsın, kendini kötü hisseder, belki psikologdan yardım ister, belki de bu acıyı sanata dönüştürürdün. Belki de bu olay eşinle samimi sohbetlerinin ilginç bir konusunu oluştururdu. Fakat her şeye rağmen hayatına ve yoluna devam ederdin.

Eritreli sığınmacıların ayrıcalıklı ve nüfuzlu İsraililer tarafından görünmez oldukları ile ilgili bir izlenim var romanda. Etiyopyalı göçmenlere karşı sözde insancıl bir yaklaşımda bulunan sol kesim insanının dahi Etiyopyalı komşu istemediği olgusu İsrail’de halen geçerli mi? Bunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Gerçekten de Eritreli sığınmacılar görünmez durumdalar. Bu sadece İsrail’e özgü değil. "Aslanları Uyandırmak" kitabımı tamamladıktan sonra iş icabı Kopenhag’a gitmiştim. Kitabımın ön baskısı yanımdaydı ve ansızın kahramanların kıta değiştirdikleri izlenimine kapıldım. Kopenhag’da da onlar gibi siyahiler vardı ve onlar da daha fazla görünür değillerdi. Orada da bir kafede iki beyaz kişinin masalarını toplayan ve boş bardaklarını alan siyahi kominin aynı yabancı gözle izlendiğini fark ettim. Ona, "Ne kadar zavallı, yazık" diyeyim geldi. Ama belki de "zavallı" değildi. Belki de az önce kız arkadaşı ile lokantanın tuvaletinde cinsel ilişki de bulunmuştu. Belki masalardaki konuşmaları

dinliyordu. Belki de mekânı ateşe verip sigortanın ödemesinde bulunması için işvereninden para almıştı. Fakat bunu bilmiyoruz, çünkü onlara bakmak zahmetine bile girmiyoruz.

İsrail’de kamusal alanlarda ötekine karşı zaman zaman ayrımcılık yapılabiliyor... Bu ayrımcılık sadece Eritreli sığınmacılara karşı değil, Etiyopyalılara, İsrail vatandaşı Etiyopyalılara, hatta İsrail’de doğmuş Etiyopyalılara, sokakta beyaz çoğunluktan farklı görünenlere karşı mevcut olabiliyor. Bu durumun insanlık tarihinin ironik gerçeklerinden biri olduğunu düşünüyorum. Tarih boyunca, tüm dünyada farklı olduklarından ayrımcılığa uğrayan Yahudilerin, şimdi kendi ülkelerinde farklı olanlara karşı daha duyarlı olmaları beklenir.

İsrail’de mülteci sorunlarının boyutu nedir?

Temmuz ayı istatistiklerine göre İsrail’de yerleşim izni başvurusunda bulunan 41.477 Eritre ve Sudanlı yaşamaktadır. Açlık, fukaralık, iç savaşlar, katliamlar nedeniyle bu kişiler doğdukları evlerini ve vatanlarını terk ederek kurtuluşu İsrail’e sığınmakta buldular. Sığınmacılardan 5.000 - 7.000 kadarı Sina’da yakalanınca Mısırlı askerler tarafından işkencelere tabi tutuldular ve kamplardan kaçmayı başararak İsrail’e ulaştılar. Bu kişiler çok zor şartlarda ve her türlü insan hakları ihlaline karşı yaşamalarını sürdürmeye çalışmaktalar. İsrail ise bu göçmenleri potansiyel ‘casus’ olarak görmekte ve onlara karşı açık bir yol izlemekten, sığınmacı olarak statülerini ve haklarını belirlemekten kaçınmaktadır. Onlarla doğrudan ilgilenecek resmi bir makam da bulunmamaktadır.

Eritreli mülteciler İsrail’in farklı kentlerinde pek çok sağlık hizmetinden ve sosyal haklar ile çalışma izninden yoksun olarak yaşıyorlar. 2015 yılı verilerine göre sığınma hakkı talebinde bulunan 3.360 mülteci zor şartlarda sığınaklarda yaşamalarını sürdürmekte ve ülkeyi terk etmeleri için kendilerine baskı yapılmaktadır.

Tarihte hep yaşanmış olan mülteci sorunu çok daha geniş boyutlarda Suriyeli sığınmacılar nedeni ile Türkiye’de yaşanıyor. Türkiye’de üç milyon mülteci var ve Avrupa buna karşı duyarsız. Bu durumu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Sorun bizim diğer insanların acılarına karşı ahlaki sorumluluğumuzun ne olduğudur. Sorun diğerlerine yardımcı olmak adına kendi konforumuzdan, lüksümüzden ve maddi olanaklarımızdan ne derece fedakârlıkta bulunabileceğimizdir. Tabii ki İsrail’in Eritreli göçmenlerin tümüne kucak açması beklenemez ancak bu kadar da küçük bir yüzdeyi kabul etmesi oldukça yetersiz. Türkiye sığınmacılar açısından, insani değerlerle halkının ekonomik çıkarları arasında bir denge sağlamaya çalışıyor. Türkiye’nin bu alanda insani değerleri en üst düzeyde tutması örnek bir davranıştır.

İsrail Hükümetinin sığınmacılarla ilgili tutumunda ne tür değişiklikler görmeyi arzu ederdiniz? Genelde dünyada mülteci sorununa karşı nasıl bir değişiklik görmek isterdiniz?

İlkin bize ulaşanların daha geniş bir kesimine sığınmacı

"TÜRKİYE SİĞINMACILAR AÇISINDAN İNSANİ DEĞERLERLE HALKININ EKONOMİK ÇIKARLARI ARASINDA BİR DENGE SAĞLAMAYA ÇALIŞIYOR. TÜRKİYE’NİN BU ALANDA İNSANİ DEĞERLERİ EN ÜST DÜZEYDE TUTMASI ÖRNEK BİR DAVRANIŞTIR."

statüsü vermekle işe başlanabilir. Örneğin Avrupa’da başvuruda bulunan Eritreli göçmenlerin yüzde 84’ne sığınmacı statüsü tanınırken bu oran İsrail’de çok düşük. Eritreliler Sina çölünü geçerek vaat edilen topraklara ulaşmaya çalışıyorlar. Ben, her gelenin otomatik olarak kabul edilmesi gerektiğini ileri sürmüyorum. Ancak mevcut durum iyileştirilmeli...

Çocuklarınızı yetiştirmek için dünyada ayırımcılığın, yabancı nefretinin daha az olduğu bir yer biliyor musunuz?

İnsanların yaşadıkları her yerde ayırımcılık ve adaletsizlik olacaktır. İnsanların bulunduğu her yerde iyilik ve merhamet de olacaktır. İnsanoğlunda her iki özellik mevcuttur ve bu iki özellik kişisel ve toplum olarak içimizde her zaman çelişki halindedir. Bu iki özellik arasında karara varmak insani bir mücadeledir.

Bir psikolog olarak genelde yabancı düşmanlarına ve özelde ayırımcılığa bu kadar maruz kalan Yahudilerin ötekine karşı duyduğu bu hisler hakkındaki mesleki teşhisiniz ne olurdu?

Çok uzun yıllar tarihin kurbanı olduk. Şimdi güçlü konumda olunca gerçekleşen değişimin daha fazla farkında olmamız gerekir diye düşünüyorum.

Psikolog olarak yüksek lisansınız var, aynı zamanda sinema eğitimi aldınız ve pek çok senaryo yazdınız. "Aslanları Uyandırmak" kitabının sinemaya aktarılmasını arzu eder miydiniz?

Sinema sanatını çok seviyorum, günün birinde "Aslanları Uyandırmak" kitabının beyaz perdeye uyarlandığını görmeyi çok isterim. Bir yandan da yarattığım romanın kişilerine çok bağlıyım. Sinemada bu karakterlerin belleğimde yer edenden farklı oyuncular tarafından canlandırılmalarını benimsemeyebilirim. ■

"BİZE BENZEYENLERİN ACILARINA ORANLA YABANCILARIN ACILARINA KARŞI DAHA KAYITSIZ KALABİLİYORUZ. KİŞİ BİZE NE DENLİ BENZEMEKTE İSE ONUNLA O DENLİ ÖZDEŞLEŞİYORUZ."

Enver Arcak'tan Ankara Yahudi Cemaatinin Hikâyesi

Yok olan cemaatler...

Arkalarında, perdesini sonsuza dek kapatan tiyatro misali hoş bir seda bırakan mahalleler, kırık dökük hüznü kokulu evler... Son yıllarda kaybolan toplumların yaşamına duyulan ilgi ciddi bir araştırma konusu haline

geldi. Bu merakın nasibini alan ve Ankara Yahudi Mahallesi'nin tarihsel - görsel izini süren genç belgeselci Enver Arcak'ın gerçekleştirdiği titiz çalışma, Türkiye'nin kültür mirasına artı bir değer katacağı şüphe götürmez.

Ankaradaki Okul - 500. Yıl Türk Musevileri Müzesi Arşivi

'HERMANA...'

Yok olan cemaatler... Arkalarında, perdesini sonsuza dek kapatan tiyatro misali hoş bir seda bırakan mahalleler, kırık dökük hüznü kokulu evler... Son yıllarda kaybolan toplumların yaşamına duyulan ilgi ciddi bir araştırma konusu haline geldi. Bu merakın nasibini alan ve Ankara Yahudi Mahallesi'nin tarihsel - görsel izini süren genç belgeselci Enver Arcak'ın gerçekleştirdiği titiz çalışma, Türkiye'nin kültür mirasına artı bir değer katacağı şüphe götürmez.

Enver Arcak'ı 2013 yılında yolladığı bir e-posta sayesinde tanıdım. Şöyle yazmıştı: "Ankara Yahudi Mahallesi ve Ankara Yahudileri ile ilgili bir belgesel film projesi üstüne çalışıyorum. Konuyla ilgili olarak sizinle iletişimde olmaktan memnuniyet duyacağım."

İki yıl sonra çekmeye devam ettiği belgeselin ilk teaser'ını (tanıtım filmi) yolladı. O kısacık siyah-beyaz görüntüler bile yüreğimde hüznü keleklerini uçurtmaya yetti. Çünkü Ankara sonuncu değildi; zaman içerisinde Türkiye'nin farklı şehirlerinde, çok uzun senelerden beri dili, dini, kültürü ile var olmuş irili ufaklı birçok Yahudi cemaati tarihin tozlu sayfalarına karışmıştı. Bugün geride ıssız kalanlar ise dünün anıları ile avunurken yarın için ümidini yitirmeye çabalamaktadır.

Enver Arcak ile geçtiğimiz günlerde ise "artık tanışalım" deyip bir araya geldik. Uzun uzun Ankara Yahudilerini, mahallelerini ve halen çalışmaları devam eden 'Hermana'yı konuştuk.

Ankara Yahudilerine olan ilginiz nasıl başladı?

Kentsel mirası oluşturan, geçmişten özgün dokusuyla günümüze ulaşmış Ankara'daki tarihi mahalle sayısı oldukça az. Ulus'ta bugünkü adı İstiklal olan ve zamanında Yahudi Mahallesi olarak anılan yer de bunlardan biri... Her şey Yahudi Mahallesiyle ilgili blogumda yazdığım, sonraları gazete ve dergilerin yayınladığı, bazı kitaplara da referans olan yazım ile başladı. Mahallenin tarihi hikâyesiyle ilgili merakım ilerleyen zaman içinde sürdü ve yepyeni bilgilere ulaştım. Nihayetinde bugüne kadar yaptığım araştırmaları bir araya getirerek bir belgesel film yapmaya karar verdim. Yaklaşık dört seneden beri bu projeye uğraşıyorum. Konuyu araştırmaya karar verince rahmetli **Beki L. Bahar**'ın 'Ankara Yahudileri' kitabından başka bir kaynak bulamadım. Var olan birkaç tez de dönüp dolaşıp yine aynı eseri referans gösteriyordu. İşin içine dalmca devasa ve fazla el atılmamış bir konu çıktı karşıma. Ankara Yahudi Cemaati, İstanbul ve İzmir

Cemaatleri'nden daha eski bir topluluk. Beni çok şaşırtan ve ilgimi çeken bir de Romaniyot geçmişi var. İspanya ve Portekiz göçlerinden çok daha önce Yahudiler bu topraklarda yaşamış. Belgeselde daha çok cemaatin 20. yüzyılına odaklandım.

Oldukça kapsamlı bir araştırma yapmışsınız; nelerden ve kimlerden yararlandınız?

Bilkent Üniversitesi Tarih Bölümü'nden **Prof. Özer Ergenç**'ten büyük yardım gördüm. Osmanlı ile ilgili birçok kaynak sundu. Hatta kendisiyle bir de söyleşi gerçekleştirdim. Ergenç aynı zamanda bir süre önce kaybettiğimiz **Halil İnalıcık** Hoca'nın da öğrencisiydi. Sayesinde 15. yüzyıldan itibaren Ankara'daki Yahudi nüfusu, ev ev yaşadıkları yerler, isimler gibi detaylı bilgilere ulaştım. Cemaatin sosyal-ekonomik hayatının arşivlerde yer alan yazılı-görsel malzemelerini, geçmişte yapılmış şehir planlamalarını ve mimari kayıtları inceledim. Artık Ankara'da yaşamayan, eski Ankaralılarla yurt içi ve dışında görüşmeler yaptım, videolar çektim.

Bu proje için kaç kişi ile konuştunuz?

Yüzden fazla kişiyle görüştim. Aralarında 15 Ankaralı aile de var. Öncelikle en yaşlı nesile ulaşmak istedim. Bu insanlar genelde İstanbul ve İsrail'de yaşıyor. İsrail'de 6-7 şehir dolaştım. Randevulaşıp onları evlerinde ziyaret ettim. Pek çoğu hâlâ iyi hatırlıyor Ankara'yı. Bana çok yardımcı oldular. Ankara iyi anımsanan bir yer, yanı sıra Varlık Vergisi sebebiyle farklı bir durumu da mevcut. Çoğunun kişisel albümü vardı. Bunları bir araya getirip 40 dakikalık bir belgesel için yola çıktım ama hikâye bu süreye sığacak gibi değil, yine de sıkıcı olmamak adına fazla da uzatmamak gerektiğini düşünüyorum.

Proje için kişisel albüm ve aktarılan anıların yanı sıra başka neler size rehber oldu?

Proje zaman içinde büyüdü; çalışma bir dijital arşiv ve sözlü tarih projesi olarak gelişmeye başladı. Belgesel

Ankara Sinagogu - 1960'lar
Avram Kohen Arşivi

Ankara Kızılay Meydanı Zafer Anıtı
Viktor Albukrek Arşivi

henüz tam olarak bitmedi, sürekli eklenecek yeni malzemeler, görülecek insanlar çıkıyor. Ote yandan çoklu ekran sergi çalışmalarım da sürüyor. Konu ile ilgili çalışan kurumların özellikle görsel arşivlerinden faydalandım: Ankara'daki Milli Kütüphane, Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi, Vehbi Koç Ankara Araştırmaları Merkezi gibi... Mesela içinde mikvesi bulunan Şengül Hamamı'nın (Samanpazarı), orada yaşamış Yahudiler için anısı büyük. Kurumsal arşivlerinin dışında görüştüğüm kişilerin arşivleri özellikle fotoğraf, günlük, mevcutsa video, şirket kayıtları gibi her türlü materyali dijital bir hale getiriyorum. En geç 2017'de bunlar bir sergiye dönüşecek.

İsrail'de yaşayan Ankaralıların elinde çok resim var mıydı?

Çok... Müthiş fotoğraflar gördüm. Her yerde rastlayamayacağımız çok özel görüntüler...

Eski Yahudi Cemaatleri ile ilgili yapılan araştırmalar daha çok Trakya ve özellikle Edirne üzerine yoğunlaşmış...

İlle de bir araştırma yapılması gerekmiyor; mevcut fotoğraf ve belgelerin düzenlenmesi, arşivlenip kayıt altına alınması bile bir adım. Ankara Yahudi tarihinde belli aşamalar var; mesela 1899'te Ravza-i Terakki Türk-Musevi Muhelit Okulu'nun ve 1907'de sinagogun açılışı gibi. Ravza-i Terakki, Alliance Israélite tarzında bir okul. 1940'lara kadar burada eğitim devam etmiş.

Cumhuriyet'in ilk kuruluş yıllarında Ankara çok göç alıyor. Osmanlı zamanında genelde 500 civarında olan nüfus, 5.000 kişiye kadar çıkıyor. Daha sonraları İkinci Dünya Savaşı, İsrail'in kurulması ve İstanbul'da artan iş imkânları, ABD'ne göç Yahudi nüfusunun azalmasına yol açıyor. Bu arada okul binası günümüzde artık yok. Arsası boş bir halde duruyor. Okul Fransız ekolü olduğu için sabahları Fransız Milli Marşı ile açılıyormuş, bu bilgi Beki Hanım'ın kitabında da var. Ayrıca fotoğraflarda Fransız bayrağını da gördüm. 30'lu yıllar cemaatin altın çağı. Sinagog yenilenmiş, okul eğitim vermekte. İlk başlarda okula sadece Yahudi çocuklar devam ederken, sonraları diğer dinlere mensup öğrenciler de eğitim almaya başlamış.

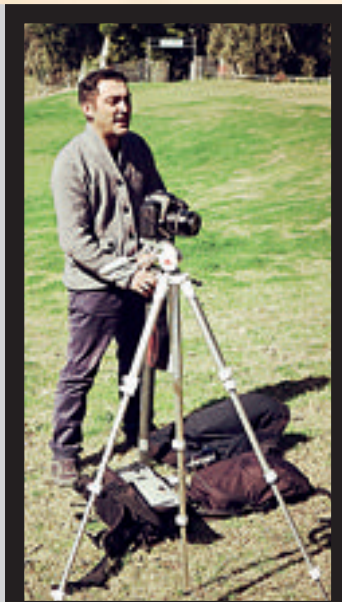

Rav İsaak Haleva - 1960'lar
Avram Kohen Arşivi

Sinagoga gelince; yapımı 1905'te başlayıp 1907'de bitmiş. Aslında Ankara'da tam olarak kaç sinagog olduğunu bilmiyoruz, mevcut sinagog da muhtemelen 15. yüzyıldan kalma. Bu kanyaya nereden varıyoruz? Hemen yakınında 15. yüzyıl tarihli bir camii var. Genelde camiinin bu kadar yakınına sinagog yapılmaz. Demek ki, sinagog o tarihte zaten oradaymış. Tabii daha sonraları yenilenmiş. Müthiş güzel, rokoko tarzı bir sinagog. Aynı şekilde karşısında iki konak var; biri **Araf** diğeri **Albukrek** ailesine aitmiş. Bunlar aynı zaman dilimine ait binalar. İnşaattı yapan İtalyan bir mimardan bahsediliyor ama kim olduğu belli değil. Onun izini sürüyorum hâlâ, hatta bu konuda İtalyan Büyükelçiliğiyle temasa geçtim.

Elinizde birçok eski ve değerli kişisel fotoğraf var; bunlara nasıl ulaştınız?

İsrail'de yaşayan eski Ankaralılar çok yardımcı oldular. Başlarda fotoğraftan çok söyleşilere odaklanmıştım ama albümleri görünce büyüledim, hepsine de bakmaya vaktim olmadı. Bir haftalığına gitmişim, yedi gün çok yoğun geçti. Çok güzel fotoğraflar gördüm. Dolayısıyla tekrar gitmem gerekecek gibi. Başka malzemeleri kayıt altına alacağım. Daha yakın dönemlere odaklanacağım bu sefer. Cumhuriyetin anısına bir 40. yıl vitrini düzenlenmişti **Leyla ve Yusuf Ağlamaz** tarafından Ankara'daki mağazalarında. Onların da şöyle bir soyadı hikâyeleri var: Soyadlarını Güler olarak değiştirmek istemişler ama nüfus memuru aynı anlama geldiğini varsaydığı Ağlamaz soyadını ver-

Enver Arcak

Foto: Moris Ender Albukrek

Enver Arcak ve Viki Mitrani

Foto: Moris Ender Albukrek

Çalışırken nasıl bir yol izlediniz, insanlara nasıl temas kurdunuz, yolunuzun İsrail'e kadar gittiğini düşünecek olursak özellikle...

Bu çalışmanın bir sabır işi olduğunu fark ettim; bir sene sürebileceği gibi dört yılda da tamamlanabileceğini anladım. Konuştuğum her insan beni başka birine yönlendirdi, böylece yolum İsrail'e kadar gitti. Zincirler bu şekilde kuruldu. Cemaat dışından biri olduğum

için görüşmeler konusunda zorlanacağımı söylediler ama hiç de öyle olmadı. Genelde hep memnuniyetle karşılandım. İnsanlar işbirliği yapmayı kabul edip beni seve seve bilgilendirdiler, ellerindeki belge ve görselleri paylaştılar. İşimi kolaylaştırdılar. Tabii işin en can alıcı bölümü İsrail'e gitmekti. Oradaki bütün işi; röportaj, çekim, kayıt gibi, kendim yaptım. **Moris Ender** her anlamda bana çok yardımcı oldu İsrail'de.

Tel Aviv'deki Beit Hatfutsot Müzesi ile de görüştim, çalışmamdan söz ettim. Daha önce müzenin database'lerine (veri tabanlarına) baktım ama Ankara ile ilgili bir belge yoktu. Hatta şimdi onlar benden bekliyor bir şeyler. Bunun yanı sıra film ile ilgili olarak Tel Aviv Film Okulu'yla temasa geçtim. Çok ilgilendiler proje ile. Tesadüfen orada da Türkiye'den gidenlerle karşılaştım. İstanbul'da da eski Ankaralılar yaşıyor. Mesela yaşı itibarı ile Yusuf Blok'un çok değerli yardımları oldu. Sonuçta cadde üstünde bir tekstil mağazası (Markiz) olması nedeniyle oldukça çok hatıraları var. Bana da bir tanesini anlattı: İşyeri vitrinini, İtalya'dan getirdiği mankenlerle süsleyince, TRT yılbaşı programı olarak Semiramis Pekkan'a klip çekmiş orada. Ben de şimdi Blok'a vermek üzere bu klipi TRT arşivinde bulmaya çalışıyorum. 81'de Ankara'da yapılan bir ses kaydına da ulaştım. Bazı cemaat bireylerine eski Judeo-Espanyol dilinde şarkılar söyletmişler. O da oldukça ilginç.

Sonuçta bu çalışma neler doğuracak?

İlk önce 45 dakikalık bir belgesel gerçekleşecek, bu anlamda uluslararası festivallere katılacak evrensel bir proje hazırlamaya çalışıyorum. Böyle bir çalışmanın lokal (yerel) kalmasını istemiyorum. Yanı sıra sergiye de dönüştürmeyi hedefliyorum ama sadece fotoğrafların yer aldığı klasik bir sunuşun dışında çoklu ekran denilen yöntemi kullanmayı düşünüyorum; yani ziyaretçiler, görüştüğüm kişilerin videolarını ayrı bir odada izleyebilecekler. Örneğin 90'lı yıllarda Viki Mitrani'nin, mahallesini ziyaret ettiği başlı başına bir sanat eseri, bir arşiv. Dolayısıyla araçlar tam olarak belli olmasa da **SALT Araştırma**'nın bu konudaki desteği bu sergiyi bana öncelikli olarak onlarla kotarmayı düşündürüyor.

Zaten Aralık ayında projenin dijital arşiv kayıt kısmının sunumu orada olacak. Özellikle ben 20. yüzyıla odaklandım. Sonuçta Osmanlı döneminden de kaynaklarımız var ve sergide elbette ki, o 20. yüzyıl öncesi zamanı da anlatmak gerekir bir giriş gibi, çünkü elimizde çok detaylı kayıtlar mevcut.

SALT'tan bir burs kazandınız; o iş nasıl gelişti?

Bu burs benim için büyük bir motivasyon oldu. Sonuçta birilerinin yaptığınız işi fark edip değer vermesi çok önemli, bu bana projeye devam etme gücü verdi. Miktar çok önemli değil, çalışmanın küçük bir kısmını karşılıyor ancak SALT'ın desteğinin prestijini unutmamak lazım. Bugüne kadar projenin bütün giderlerini kendim karşıladım ama bazen işleri bir ekiple yapmak gerekliliği oluyor, ayrıca film işi para işi, araştırmanın aşamaları da aynen öyle. O yüzden bir sponsora ihtiyacım var. İlgi duyanlara buradan duyurulur. Bu süreçte başka kurumlar nezdinde de fon arayışım sürmekte. Kaliteli bir iş çıkarmak için sebat etmek lazım. Bu arada belgesel için özel bir müzik de hazırlıyoruz, aynı zamanda eski İspanyolca şarkılardan da cover'lar yapacağız.

Enver Arcak'ı tanıtır mısınız biraz?

Arkeoloğum, Arkeoloji ve Sanat Tarihi okudum, Bilkent Üniversitesi mezunuyum. Uzmanlık alanım su altı arkeolojisi, batık kazılarında çalıştım. Bodrum, Çeşme, Kuzey Ege ve Doğu Akdeniz'de The Institute of Nautical Archaeology ile çalıştım. Ancak kent kültürü her zaman ilgimi çekti, yanı sıra üniversite zamanında film konusuyla da ilgiliydim. Bu konuda İletişim Bölümü'nden video prodüksiyon dersleri aldım. Mezuniyetten sonra kurslara gittim, atölye çalışmalarına katıldım, hep biriktirdim. Ankara Yahudileri de, az doku- nulmuş bir konu olduğu için denk geldi. Sanat Tarihi okumanın estetik seçim, arkeolojinin de araştırma ruhu anlamında bana çok katkısı oldu.

Ankara Sinagogu - Avram Kohen Arşivi

Projenizin adı 'Hermana'; nereden aklınıza geldi bu başlık?

Hermana kelimesini ilk kez Beki L. Bahar'ın kitabında gördüm. Hermana, bildiğiniz gibi Judeo-Espanyol dilinde kız kardeş demek ama Ankara'da aynı zamanda 'hemşerim, bacım' anlamına geliyor. Çok tipik, çok Ankara'ya özgü bir hitap şekli. Mesela balkondan balkona kadınlar birbirini "hermana, hermana" diye çağırıyorlarmış. Yakında 'Hermana' isminde bir web sitesi de hazırlayacağız.

Enver Arcak ulaşamadığı yurtiçi ve yurtdışındaki Ankaralıları çağırarak kendisiyle iletişime geçmelerini istiyor. Ankara'ya ait ellerinde ne varsa belgesel katkısı olur düşüncesinde. ■

"Bir iyilik yapacaksan sonuna kadar yapacaksın."

Araştırma esnasında tanıştığım Ankaralı Musevilerin çoğu 60 yaş üstündeki kişilerden oluşuyordu. Gerek İstanbul'da tanıştıklarım gerekse İsrail'in çeşitli şehirlerinde evlerine konuk olduğum kişilerin hepsinin kusursuz bir Türkçeyle konuşuyor olmaları -ki bazıları 50-60 yıl önce göç etmiş kişiler- şaşırtıcıydı. Gençlik yıllarımdan bu yana Ankara'da yaşayan anne babama aynı yaş gurubu tanıdığım Ankaralıları kişiliklerini çokça hatırlatmaları, ortak noktanın Cumhuriyet nesli insanları olmaları ve kent kültürünün şehrin sakinlerine yansımaları olduğunu düşündü bana. Çok sayıda insanla proje boyunca tanıştım, hepsinde Türkiye sevgisi ve iyi dileklerini fazlasıyla hissettim. Araştırmam boyunca tanıştığım kişilerin yardımsever ve mütevazı tavırlarının projenin daha başarılı olmasına katkısını elbette ki unutamam. İsrail'de bana rehberlik edip seyahatim boyunca yanımda olan sevgili **Moris Ender Albukrek**'in desteği, işin daha kısa sürede organize yapılması adına çok değerliydi.

Çekim esnasında ses kaydıyla ilgili yaşadığım sorun sebebiyle Ankara'da 7 yıl kadar hahamlık yapmış ve muhteşem sesiyle söylediği Türk Sanat Müziği şarkılarıyla filme renk katan **Avram Kohen**'le söyleşimizi, üç defa tekrar etmek durumunda kaldık. Kendisi müthiş sabırla beni rahatlatırken söylediği de aklımda kaldı; "Bir iyilik yapacaksan sonuna kadar yapacaksın."

Toledo'nun kapıları

“Kerido TOLEDO” Ola, Şalom veya Selam

Sevgili Toledo, seninle bu üç lisanda konuşabilirim zira sen üç dinden ve üç dilde konuşan insanları yüzyıllarca bağrında yaşattın, onları birlikte sarıp sarmaladın; birlikte yaşadılar, dua ettiler, sofralarında yemeklerini paylaştılar.

Sefarad tarihimizin en eski şehirlerinden birisin, barış içinde yaşamın sembolü oldun. Kim bilir pave taşlarıyla döşenmiş o daracık sokaklarında kimleri barındırdın, kimlerin neşe ve hüznüne tanık oldun. Atalarımın yarım asrı geçmiş tarihini, geçmişin renk ve kokularını bulmaya geldim bugün...

Farklı yerleri görüp keşfetmek, gezmek her zaman bana keyif vermiştir. İspanya'ya doğru yola çıkmadan önce ise, bambaşka bir heyecanla uyandım. O sabah erkenden oğlum ve annemle birlikte Sefarad kökenlerimizin ülkesine, Madrid'e oradan da Toledo'ya gidiyorduk. Oğlum daha önce Toledo'yu ziyaret etmiş ve çok etkilenmişti. Bu nedenle ben de, âdetim üzerine her seyahatimden önce gideceğim yer hakkında ön bilgi edinmek yerine, kendimi bilinmeyene teslim etmek istedim. Yıllardır sadece yazışıp, henüz tanışmadığım çok eski bir dostla buluşmaya gidiyordum. Toledo: Her köşesinden tarih yansıyan, hüznü ve neşe duygusunu bir arada yaşayan, büyükannemin mutfağının kokusunu taşıyan şehir... Madrid'te başlayan gezimizin ikinci durağı olan

Toledo'ya trenle gittik. Trenden indiğimizde İspanya'nın bilinen ilk başkenti ve en eski dinî başkenti sayılan Toledo adeta bir ortaçağ masalından çıkmış gibi, dimdik ayakta karşımızda duruyordu. Bahsettikleri kadar özel bir ihtişamı, uzaktan bakılınca bile hissedilen gizemli bir havası vardı.

Sizlere, çoğumuz tarafından bilinen, Toledo'nun Sefarad geçmişi ve tarihçesini anlatmak yerine, bu şehirle ilgili anılarımı ve duygularımı dile getirmeyi tercih ettim. Şehre vardığımızda ilk yaptığımız, tepelerden inip, kent surları boyunca yürümek oldu. Anlatılanlara göre bu surlar Emeviler zamanında, 8'inci yüzyılda yapılmış. Öncesinde Roma, Vizigot surları varmış. Müslümanlar, yerleşimi genişletip 4 kilometrelik güçlü sur inşa etmişler.

Surlar boyunca birbirinden güzel birçok kapı mevcut. Ortaçağda, hava kararınca bu kapılar kapanır, gün doğmadan açılmazmış. Toledo, eski şehir ve yeni şehir olarak ikiye ayrılıyor.

Eski şehir turistik ve tarihî kısmı, yeni şehir ise genç nüfusun, modern yerleşim yerlerinin merkezi. Eski şehrin mimarisi ve tarihî dokusu o kadar korunaklı ki, bir çivi çakmak ya da pencere pervazına bir tabela asmak yerel makamlardan zorlukla alınan özel izinlere bağlı. Bunca yıl şehri muhafaza edebilmenin sırrını onu bu şekilde korumakla keşfetmişler. Toledo uzaktan tam bir masal şehri andırıyor, çevresini su kanalları ve tarihî taş köprüler sarıyor. Hava pırl pırl içimizi aydınlatıyor. Geçmiş keşfetmeye, adeta bir zaman tüneline girilip geçmesine Yahudi Mahallesi'ne geldiğimizde, kendimi senelerdir bu yollarda gezmişim gibi hissettim. Karşıma gelen simaların her birinde birer Tante Rosa veya Tiyo Marko havası vardı. Sokaktaki tüm yüzler aşına, bizim insanlarımız... Hele dar sokaklar Şişhane'nin ve Kuledibi'nin arka sokaklarının devamı gibi geldi bana. O zamanlarda da yan yana dizilen evlerde yaşamışlar. Sokaklar hiç değişmemiş. Atalarımızın canı hala bu evlerde atıyor sanki. Arkeolojik araştırmalarda, evlerde Yahudi elementlerine rastlanıyor. Evlerin girişlerinde kendi ellerinin izlerini çimentoya batırıp "Hamsa" nazar, koruyucu niyetine koymuşlar. Bu mahallede, Roma öncesi dönemden beri yaşayan çok önemli bir Musevi topluluğu, el sanatları ve kuyumculukla uğraşmış. Juderia sokaklarında yoğunlaşmış geleneksel hediyelik eşya mağazaları da onların mirasymış. Damasquinado (Şam işi) olarak adlandırılan çelik zemin üzerine işleme kolyeler, broşlar, takılar dünyaca tanınıyor. Beni ve bir yemek editörü olan oğlumu daha çok etkileyen, Toledo'nun aynı zamanda bir gastronomi başşehri olduğunu anlatan kocaman afişleriydi: "Toledo 2016 Capital de la Gastronomía". Bunun yanında, masapan üzerine yazıların çokluğu ve masapan satan pek çok özel mağazanın varlığı

Juderia'nın dar sokakları

Juderia mahallesini gösteren yol simgesi - Hay

hemen dikkat çekiyordu. Müslümanlar geldiğinde İspanya'da zaten bol miktarda badem bahçesi varmış, ama badem ezmesinin diğer malzemesi olan şeker maalesef yokmuş. Müslümanların işgalini takip eden 50 yıl içinde, İspanya'nın güneyinde şeker kamışı yetiştirilmeye başlanınca 11. yüzyılda badem ezmesi artık Toledo'ya ait bir yiyecek haline gelmiş. Bu şekerlemeyi tatmadan yolumuza devam etmek istemedik... İspanyolların deyimiyle 'mazapán' satan bir dükkânda sohbet ederken, satıcı Sefarad olduğumuzu öğrenince hemen birkaç çeşit badem ezmesi ikram etti. Bize, Yahudilerin bu masapanları sofralarına sıklıkla kattıklarını ve yemek kültürlerine girmiş bir lezzet olduğunu anlattı. Biraz daha ilerlediğimizde, bir kilisenin bahçesinde bu kez hem masapan hem bisküvi satan şirin bir dükkân gördük. Yaklaşık içeri girdiğimizde satılan bisküvilerin, büyükannelerimizden kalma, tadını çok iyi bildiğimiz 'biskochos de raki' (anasonlu kurabiye) olduklarını fark ettik. Ortaçağdan günümüze gelmeyi başaran bu Sefarad lezzetini bu ufak mağazada bulmak beni hem çok çok mutlu etti hem de biraz hüznlendirdi... Demek ki, atalarımızdan kalan lezzet hazi-

Toledo

El Transito

neleri, geçen yıllara ve göçlere rağmen kaybolmamıştı, Toledo'yla hâlâ aynı damak tadını paylaşıyorduk. Biz ailece senelerdir pişirilen yemek ve tatlılarda zaten İspanyayı yaşatmaya devam etmişiz.

Öğle vakti yaklaştığında, bir gastronomi yemeğine davetli olan oğlumdan ayrılarak, halk yemekleri sunan bir lokantaya gitmeyi tercih ettim. Gitarla harikulade İspanyol ezgileri eşliğinde yan yana birkaç kafenin bulunduğu meydanda annemle yerleştik. Menüdeki yemekler içinde bildiğimiz yeşil Ayşe fasulyesi resmine rastlayınca bizi yine bir gülümseme aldı. Ayşe fasulyenin yanında yine bildiğimiz albondigas, köftikas kon patata yani patatesli köfte yedik. Bu mahallede hiçbir şey bize yabancı değildi. Yemekten sonra Yahudi Mahallesi'nde gezintimize devam ettik.

Juderia Sokağı'ndan inerken, ünlü ressam El Greco'nun bir dönem yaşadığı Casa Museo de El Greco'nun (El Greco Müze Evi) hemen aşağısında Transito Sinagogu ve Sefarad Müzesi karşımıza çıktı. Koskoca Yahudi topluluğundan geriye sadece iki sinagog kalmış. El Transito, 1357 yılından kalma bir mabet. O devrin hazinedarı Tesorero Real Samuel Halevi Abulafia tarafından inşa edilmiş. Sinagogun duvarlarının üzerindeki süslemelerde, İbranice yazılar ve mezmurlardan alıntılar mevcut.

Elda Sasun, oğlu Roy ve annesi Sibel

1492'de sürgünden sonra sinagog kiliseye dönüştürülmüş. Koyu Katolik bir inançla gelişen ülkenin Hıristiyanları tarafından verilen isim olan "El Transito" adını almış. Orijinal adı ise meçhul. 19. yüzyılda bu bina ulusal bir anıt olarak ilan edilmiş. 1964 yılında ise, İspanya'daki Yahudiler için tarihî bir müze haline getirilmiş. Hem si-

Toledo'nun Ayşe fasulyesi

El Transito Sinagogu

nagog hem müzeyi gezerken orada yaşanmış hayatları anmamak ve hissetmemek mümkün değil. O esnada içimden geçenleri en iyi anlatabilecek şeyin bir Sefarad şarkısı olan "Adios"un melodisi olduğunu düşünüyorum. Bir veda şarkısı olan Adios, burada kalan anıları, neşeyle geçen günlerin sonunda duaları ve göçten sonra arta kalan maziyi anlatıyor.

Müzeden çıktuktan sonra kahve içmek için bir yer ararken çoğunluğu Sefarad kültürüne ait kitapların yer aldığı bir kitapevinin önünden geçtik. İçeri girdiğimde mağazanın çeşitli dallarda Ladino, İbranice ve İspanyolca kitaplardan oluşan ciddi bir kitap hazinesine sahip olduğunu keşfettim.

Toledo'nun adeta göğe açılan bir kapısı var. Sesini ta göklere duyuran tarihî, mistik bir kapı. Burada yaşamış Yehuda Halevi'nin dediği gibi Toledo'dan şu cümlelere ayrılıyoruz: "Kon su dolor, kon su amor; Toledo seni sevgimiz ve acımızla selamlıyoruz." ■

**'Biskochos de raki'
(anasonlu kurabiye)**

'Yüzme bebeklikten başlar'

■ Kendinizi tanıtır mısınız?

Çocukların doğduğunda onları götürebileceğim çocuk havuzu bulamayınca, bunun ne kadar büyük bir eksiklik olduğunu fark ettim. Kendi başıma bu işe girişmekten, yurtdışından tecrübeli ve büyük bir firmanın "franchise"ını almaya karar verdim. Etiler'deki ilk havuzumu Haziran 2013'de, bu yıl Nisan ayında ise Göktürk'te ikinci Aqua-Tots'umu açtım.

■ Havuzunuza devam eden üyelerinizin yaş profili nedir?

Aqua-Tots'da 4 aylık bebeklerden 16 yaşındaki çocuklara kadar değişik yaş grupları için uyguladığımız sekiz farklı eğitim seviyemiz mevcut. Üyelerimizin arasında 3 - 4 - 5 yaş aralığında olan pek çok minikimiz ve 6 yaş üstü birçok öğrencimiz de mevcut. Eğitim sistemimiz, sadece bebeklere değil, büyük çocuklara profesyonel yüzme öğretme üzerine de kurulu. Göktürk'te hizmet verdiğimiz havuzumuz oldukça büyük olduğundan, 10 yaş ve üstü birçok çocuğumuza da performans yüzme konusunda eğitim veriyoruz.

■ Yüzme neden çok önemli ve kazanımları?

Aqua-Tots'ta bizim felsefemiz "Safety First, Fun Every Second", yani "Önce Güvenlik, Her An Eğlence"dir. Yüzme eğitiminin ilk esası suda güvenlidir. Suyu daha çok erken aylarda kurulan bu doğal güvenlik ortamında, 30 aya kadar bebeklerimize, suya güvenli giriş ve sudan güvenli çıkış başta olmak üzere, suyun altında nefes verme, sırtüstü duruş, su altı geçiş gibi onları yüzmeye hazırlayan 28 farklı beceri öğretiyoruz. Bu nedenle, bebekler havuzla ve yüzmeyle ne kadar erken tanıştırlarsa, o kadar hızlı yol kat ediyorlar. Ancak yüzme teknik bir spordur ve yüzmeyi öğrenmek için vücudun gerekli fiziksel gelişimini tamamlaması gerekir. Çocukların gerçek anlamda yüzme öğrenmeye başlama yaşı, 2,5

yaştır. Bu yaştan itibaren çocuklar suda bağımsız olarak yüzmeyi öğrenebilirler.

Çocuklarda korku kavramının 2 yaşından sonra oluşmaya başladığını düşünürsek, suyla "güvenli" ve "eğlenceli" ilişkileri ne kadar erken başlarsa, yüzmeyi öğrenmeleri ve sevmeleri o kadar kolay olacaktır.

Bebek ve çocukların 4 yaşına kadar yapabilecekleri tek spor yüzmedir.

Ve hepimizin bildiği gibi spor, bir çocuğun sadece bedensel değil, sosyolojik ve psikolojik gelişiminde de yeri doldurulmaz bir rol oynar. Ve yüzme hayat kurtaran tek spordur. Yüzme bedende bulunan bütün kasların aynı ve eşit oranda çalıştığı tek spordur.

Çocukların erken evrede yüzme öğrenmeleri, ileride başka sporlara yönelindiklerinde onlara bu açıdan çok faydalı oluyor.

Yüzme ayrıca bebek ve çocuklarda iskelet yapısının doğru gelişiminde en önemli rolü oynayan bedensel egzersizdir.

Yüzmeyle, çocukların kendilerine olan güvenleri artar, korkuları yok olur, bir beceri öğrenmek için gerekli olan dikkat ve konsantrasyon eşikleri yükselir.

Ve yüzme, çocukların sakatlanmadan yapabilecekleri tek spordur.

■ Havuzlar hakkında bilgi verebilir misiniz, anne - babalar yüzücüleri beklerken nasıl ağırlanırlar?

Göktürk ve Etiler'deki havuzlarımız, bebek ve çocuklar için tasarlanmış Türkiye'deki ilk ve tek havuzlardır. Havuzumuzda suyu özel olarak çocuklar için uygun su sıcaklığı olan 31-32 dereceye ısıtıyoruz. Bunun dışında, havuzun bulunduğu bölmenin oda sıcaklığı da 31 derece. Böylece bebeklerin vücutlarının suyun içinde ve dışında kalan kısımları aynı ısıda olduğun-

dan kesinlikle üşümüyorlar. Ayrıca bu ayrılmış havuz bölmemizin nem oranı da özel bir nemlendirici ile sabit olarak %50'de tutuluyor.

Havuzlarımızın çevresi tamamen camlarla çevrili olduğu için, hem içerideki gerekli ısı, nem ve hijyen şartları sağlanmış olur, hem de bütün ders göz önünde gerçekleşir. Böylece aileler çocuklarının derslerini rahatça gözlemleyebildikleri gibi, çocuklar da istedikleri gibi anne ve babalarıyla göz teması kurabilirler.

Aqua-Tots'da 30 aya kadar bebeklerimizin katıldığı Seviye 1 ve 2 sınıflarımızda bebeklerimiz suya ebeveynlerinden biri ile birlikte girerler. Etiler'de olduğu gibi, Göktürk'teki de kendi havuzumuz olduğundan haftanın her günü, Pazar günleri de dâhil olmak üzere, sabah 9'dan akşam 7'ye kadar açığız. Böylece ailelerimize ders gün ve saatlerini diledikleri gibi planlama ve değiştirme özgürlüğü tanyabiliyoruz. Göktürk şubemiz havuzumuzun bakımlarının yapılması ve bütün ekibimizin dinlenebilmesi için sadece Pazartesi günleri kapalı.

■ Yüzme takımınız var mı?

Dünyadaki birçok Aqua-Tots Yüzme Okulu'nun kendi yüzme takımı var. Bu, yakın gelecekte bizim de hedeflerimizden biri. Daha bebekken bize başlayıp artık son seviyelerimize ulaşmış birçok çocuğumuz olduğu gibi, yüzmeyi bizde öğrenip artık kendi okullarının ya da profesyonel kulüplerin yüzme takımlarında devam eden çok sayıda yüzücümüz var. Ailelerin izniyle o görüntüleri kendi sosyal medya ağlarımızdan paylaşıyoruz.

■ Son olarak, ortamı nasıl sağlıklı muhafaza ediyorsunuz?

Havuzlarımız sadece bebekler ve çocuklar için tasarlanmış olup, yine sadece onlar tarafından kullanılmaktadır. Havuzumuza kesinlikle klor ya da türevi kimyasal madde koymuyoruz. Suyumuzun temizliği tuzlama ve ozonlama ile yapılır. Havuzun suyu günde beş kez analiz edilir, ayrıca ayda iki kez Türkiye'nin Sağlık Bakanlığı tarafından onaylı en büyük laboratuvarlarından biri sudan örnek alarak çok ayrıntılı

tahliller yapar. Bunların güncel sonuçları havuzumuzun girişinde her zaman asılıdır.

Bu anlamda, Türkiye'deki en temiz ve bakımlı havuzların Aqua-Tots havuzları olduğunu gönül rahatlığı ile söyleyebiliriz. ■

Şubelerimizde ücretsiz bir deneme dersi hediye ediyoruz.

AQUA-TOTS Etiler
Seher Yıldızı Sk. No:23
Etiler/İstanbul
(0212) 271 71 70

www.aqua-tots.com.tr

AQUA-TOTS Göktürk
Kayın Sk. No:2 Larus Palas
Göktürk/İstanbul
(0212) 322 40 00
0530 069 61 85

Bir Kaunos Öyküsü...

Akdeniz'in mavi suları uykuya dalmış gibi... Sessiz ve sakin...
Bu durumdan Mavi Tur'a çıkan yolcular da, kaptan da mutlu...
Çünkü Poseidon'un yardımına gerek duymadan yolculuklarına devam edebilecekler... Kaptan, teknenin burnunu İztuzu sahiline kıvrırırken, yavaş-yavaş hızını azaltır ve özenle sahile ulaşmaya çalışır. Merak edersiniz ne oldu diye... Kaptandan hemen bir açıklama gelir:
"Caretta-carettaların ana vatanına geldik."

Burası İztuzu, caretta-caretta'ların üreme alanı. Çevre, Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından doğal ve arkeolojik sit alanı olarak koruma altına alınmış. Muğla Üniversitesi'nin bilimsel denetimi ve yönetimi altındaki caretta-carettaların, yaşamsal düzeninin sürekliliği için ayrılmış bir alan. Bu alana ancak, insan boyu derinliğine kadar yanaşılabilir. Ondan sonra ise sahile sadece yüzerek çıkılabilir. Aranızdan caretta-carettaları merak eden olursa; deniz gözlüğü ile dalıp, şansı el verirse onları görebiliyor. Kaptanın açıklamasını takiben, sahile yaklaşıyoruz ve 11 km. uzunluğundaki İztuzu Plajı'na yüzerek çıkıyoruz. Soluklandıktan sonra; kaptan bizleri caretta-carettaların yumurtalarını bıraktığı koruma alanına götürüyor. Arka ayakları ile yumurtalarına nasıl bir yuva açtıklarını, nasıl güven altında tuttuklarını, nasıl gizlediklerini anlatıyor. Daha önemlisi, yumurtadan çıkan yavruların, gelişimlerini tamamladıktan sonra, bir daha aynı yere gelip yumurtalarını bıraktığını anlattığında şaşkınlığımızı gizleyemiyoruz. Sorguluyoruz...
40-50 kg. arasındaki bu deniz kaplumbağaları, hangi bilgelikle bunları yapabiliyor? Bu sorunun yanıtını doğa yasasına bırakıp, İztuzu Plajı'nın hemen arkasında yer alan göletten elde edilen tuz üretimine göz atalım.

Kaunos'lular, MÖ 2. yüzyılda göletin su seviyesine yakın dağ yamacına bakan kısımda, çapları yaklaşık 4 m.

genişliğinde, 15 cm. derinliğinde, zemini çakıllarla döşenmiş, yayvan bir çukur tabağı andıran bir yapılandırma sistemi ile deniz suyundan tuz elde ediyorlardı... Gereksinimleri dışında ürettikleri tuzu 1-1,5 tonluk taşıma kapasitesi olan ticaret gemileriyle dönemin görkemli adaları Rodos, Girit ve Kıbrıs'a ihraç ediyorlardı.
Teknemiz İztuzu Plajı'ndan çıkıp Kaunos Antik Kenti'ne yol alırken... Köyceğiz Gölü'nü Akdeniz'in mavi sularıyla buluşturan, bir sarmalı andıran kanallar...
Mavinin yeşille karıştığı bir huzur bizleri karşılıyor.
Denizden esen rüzgâr, bir taraftan İztuzu'nun iyot kokusunu bizlere ulaştırırken, diğer taraftan kanalda gezinen teknelerin bıraktığı dalgacıklar, kanal sazlıklarını bir sağa bir sola sallayarak bizleri selâmlıyor...
Teknemizin etrafında dolaşan balıklar, Kaunos Antik Kenti'nin kuruluşuna neden olan acıklı öyküyü anlatmak için birbirleri ile yarışcasına suya dalıp çıkıp bize eşlik ediyorlar. Bu isteklerini kıramıyor ve onları dinliyoruz...
"Tanrı Apollon'un oğlu Karia Kralı Miletos'un biri erkek, diğeri kız ikiz çocukları olmuş. Erkek çocuğunun ismini Kaunos, kızın ismini Bibilis koymuş.
Öykü bu ya, birlikte büyümüşler; zamanla birbirlerine âşık olmuşlar. Aşkılarını herkesten saklayarak... Zamanla bu yasak aşklarından bir de çocukları olmuş. Böylece herkes-

Köyceğiz'e giriş labirenti

ten sakladıkları yasak aşkları açığa çıkmış. Bunu öğrenen Miletos çok sinirlenmiş ve Kaunos'u ülkesinden kovmuş. Ülkesinden kovulan Kaunos yakın arkadaşları ve sevenleriyle birlikte Likya sınırlarında bugünkü adı Dalyan olan yere gelmiş ve kendi adını taşıyan Kaunos kentini kurmuş. Bibilis'e gelince...

Kaunos'un hasretinden gözyaşı dökmüş.

O kadar gözyaşı dökmüş ki... Bugün Köyceğiz Gölü'nü Akdeniz'e bağlayan, adeta bir labirent andıran su kanalları oluşmuş."

Öyküler gerçek midir? Bilinmez! Ama her öykünün içinde bir gerçek aranmaya çalışılır...

Kaunos öyküsünün gerçeğe ilintisini ilk merak eden İngiliz asıllı Rd. Hoskyn, 1840 yılında, bu antik kente gelir.

Yaptığı ziyaret sırasında, bir taş blokun üzerinde "Kaunos Halkı ve Meclisi" yazısını bulur. Böylece burasının Kaunos Antik Kenti olduğuna karar verir.

Daha sonra bu izi sürerek 1876 yılında Fransız Collignon ve 1920 yılında İtalyan A. Maiuri buraları ziyaret eder. Ziyaretleri yalnızca yüzey araştırmaları ile sınırlı kalır.

Kaunos Antik Kenti hakkında ilk önemli detay bilgileri, yine bir İngiliz olan G.E. Bean verir.

Bean, İstanbul Üniversitesi'nde görevliyken 1946-1952 yılları arasında kenti birçok kez ziyaret eder. Bu ziyaretleri sırasında, Kaunos'un topografyasını inceler, yüzeydeki epigrafik malzeme-yi ilk kez toplu olarak değerlendirir. Kaunos Antik Kenti'nin, kültürel ve sanatsal gelişim sürecinin önemini vurgulayan ilk araştırmacıdır.

Kaunos Antik Kenti

Arkeolog
Jozef Naseh

Bean'in ardından kaya mezarlarını ilk araştıran, İsveçli P. Aström'dur. Aström'u takiben yine bir İsveçli olan Paavo Roos, 1964-1970 yılları arasında ilk özenli araştırmayı yapar ve bunları yayımlar.

Bilimsel anlamda arkeolojik kazılara ilk kez 1966 yılında, Ankara Üniversitesi, Dil, Tarih ve Coğrafya Fakültesi, Klasik ve Çağdaş Anadolu Arkeolojisi Bölümü öğretim üyelerinden Prof. Dr. Baki Öğün başkanlığında, Asistan Cengiz Işık ve Mimar Seyhan Doruk'un eşliğinde başlanır. 1974 yılında, öğrenciyken stajyer-arkeolog olarak bu ekibe beni de alırlar. Böylece birlikteliğimiz 1979 yılına kadar sürer.

Kaunos arkeolojik kazı başkanlığını 1966-2000 yılları arasında 34 yıl boyunca aralıksız sürdüren Prof. Dr. Baki Öğün, yorgun düştüğünde, başkanlığı Kaunos'ta kendisiyle birlikte yola çıkan o zamanki asistanı Prof. Dr. Cengiz Işık'a bıraktıktan bir yıl sonra yaşama veda eder.

Prof. Dr. Baki Öğün arkeolojik kazılara kesintisiz devam eden ilk Türk arkeolog olması sebebiyle, kendisini onurlandırmak isteyen öğrencileri, yetiştirdiği arkeologlar ve bilim insanlarının katılımıyla 1-3 Eylül 2016 tarihleri arasında "50. YILINDA KAUNOS - KBİD" konulu Sempozyum düzenlendi.

Sempozyum'da Apollon Kutsal Alanı, Demeter kültü, Kaunos'un cam sanatı, tiyatrosu, kente hizmet edenlerin isim ve anıtlarının bulunduğu onurlandırma alanı, liman agorası, kaya mezarları, şehir surları, sultanıye yöresinde bulunan Leto Kutsal Alanı, Iztuzu'da bulunan tuz tesisleri, özetle

Kaunos'un 50 yıllık kazı süreci, bilimsel olarak değerlendirildi.

En önemli bulgu ise, gün ışığına kavuşan Likçe^[1] metinden, Kaunos'u kuranların, Anadolu'nun yerli bir halkı 'Kbidi'lerin^[2] olduğunu öğrenmek oldu!

Yunanca metindeki Kaunos'un karşılığının, Karca metinde "KBİD" olduğunu öğrenmiş olduk.

Anlaşıldığı üzere günümüz bilgileri uyarınca Kaunos'lular kentlerinin yerel adını en azından MÖ 4. yüzyıl sonlarına kadar kullanmışlar.

50 yıllık bir arkeolojik kazının, gün doğuşundan gün batımına kadar onurla çalışarak kazanılmış bilimsel verilerini, aynen Kaunos'luların yaptığı gibi, hiçbir karşılık beklemeden, coşku dolu sofralarında taçlandırdık. Mesleğini gönülden seven meslektaşlar olarak, 50'nci yıl çalışmalarını sevgi birliğine dönüştürdük.

Kaunos'luları ve yaşam kültürlerini daha yakından tanımak için ünlü tarihçi Herodot'a kulak vererek kentin

kuruluş yıllarına gidelim.

Herodot şöyle der...

"Kaunos'lular bana kalırsa buranın yerlisidir, ama kendileri Girit'ten geldiklerini söylerler.

Dillerinde Kayra etkisi var... Veya Kayra dilinde onların etkisi! Bu iyice açılığa kavuşturamadığım bir konudur..."

Herodot'un aktardığına göre kendilerine özgü bir Kayra dili kullanmaktalar.

Herodot gelenek, görenek ve inançları konusunda bizleri bilgilendirir:

"Bunların gelenekleri, Kayralıların ve diğerlerinin gelenek ve göreneklerinden ayrılır. Bunların en çok saygı gösterdikleri geleneklerden biri, dostlarının veya yaşça akran olanların ister erkek, ister kadın, ister çocuk olsunlar bir arada toplanıp şarap içmeleridir." "Kaunosluların yabancı tanrılara tapmadığını..." belirtir. Hatta yabancı tanrıları, mızrak uçlarını onlara doğru tutarak, korkuttuklarını anlatır...

Kente Akdeniz istikametinden tekneyle giriş yaptığımızda sizi, güneye bakan ticaret limanı ve muhtemelen tersane olarak kullanılan iç liman (Sülüklü Göl'ün bulunduğu alan) olmak üzere iki liman karşılar... Ünlü coğrafyacı Strabon'dan öğrendiğimize göre, onlar "kapatılabilen bir limana ve tersanelere sahipti."

Anadolu'da iki limanı olan nadir kentlerden biriymiş. Bu limanlar kentin kuruluşundan olasılıkla Helenistik Çağın (MÖ 30) sonuna kadar, sorunuz kullanılmış. Bu limanlar zamanla karalaşarak gemilerin limana yanaşmalarını güçleştirmiş. Böylece ticari yaşam da büyük ölçüde etkilenmiş. Bu yüzden Kaunos'lular bu soruna çözüm aramış. Liman agorası çeşmesinin limana bakan dış yüzeyine yazdıkları yeni nizamnamelerle, gemici tüccarlara Kaunos Limanı'nı kullanmaları için büyük avantajlar sağlamışlar. Bu yöntem ile ticaretlerini geliştirmeye çalışmışlar.

Görüldüğü üzere Kaunos, adeta insan yaşamının bir labirenti.

Bu labirente nerden girip nerden çıkacağınızı, kendi kendinize sorguluyor! Kaunos Antik Kenti, kültürü, sanatı, yapıtları ve muhteşem doğasıyla 2600 yıldan bu yana hep sorgulanmayı bekliyor... ■

[1] Likya lisanı.

[2] Kökeni Antik Yakın Doğu'da yaşamış olan İsrailoğulları veya İbranilere dayanan, bir dinsel etnik grup olan Yahudi halkının üyelerine verilen isim.

Photobooth Türkiye

“Yeni nesil fotoğraf aktivitesi”

▶ Photobooth

Özel Günleriniz için
Yeni Nesil
Fotoğraf Aktiviteleri

▶ Photobus

▶ Wallbooth

▶ Taxibooth

▶ Mirrorbooth

▶ Retrobooth

▶ Barbaros Bulvarı Mazharpaşa Sok. 13/1 Beşiktaş/İSTANBUL 0212 258 25 31 • info@photobooth-tr.com

www.photoboothturkiye.com

[f](#) [i](#) photoboothturkiye

BULGAR ASILLI SELANİK GÖÇMENİ

ELENA KOVACI UYGAN

Söyleşimizi, gece vakti, Burgazada'nın tepelerinde ağaçların çevrelediği evimin balkonunda, lacivert bir gökyüzü ile pırl pırl bir dolunay eşliğinde yaptık. Bu güzel ortamdaki sohbetimize kahkahalarımız eşlik etti. Kardeşi Sandra ise, röportajımızın gizli kahramanıydı. Birçok yerde boşlukları dolduran o oldu.

Elena'nın, 3 yaşında kayboluşuyla gelişen olaylar...

Bakırköy, o zamanlar köy, ama İstanbul'un bir sayfiye köyü. Bir gün babam arkadaşlarıyla kart oynarken, birkaç arkadaşı 'Elena'yı Florya plajına götürülim,' demişler ve her nasıl olduysa, beni kaybetmişler. Yarım saat süren panik dolu bir arayıştan sonra, beni sahilde balıkları kovalarken bulmuşlar. O günden sonra, bir daha babam hiçbir şekilde ne kimseye çocuk emanet etti ne de bizi gözünün ucundan ayırdı. Bu sebepten, beni hemen yanımızdaki Rum okuluna yazdırdılar. İyi bir eğitim aldık, 6-7 Eylül olayları haricinde, mutlu bir çocukluğum oldu. Saint Benoit'ya sörlerin kıyağıyla girebilmişim.

Selanik köylerinden, tarihte kayıtlara geçmiş, az buçuk da romanlara konu olabilecek bir hikâye ile göçen Bulgar asıllı bir ailenin iki kızından biridir Elena Kovaçi Uygan. Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra, dedeleri ekme parası için Türkiye'ye göçer ve Bakırköy'e yerleşir. 1949 Kasımında, Alman Hastanesi'nde dünyaya gelir, Elena. Hepsi gibi sevgi dolu, ancak sevgisi düşkünlüğe dönüşmüş bir anne-babaya sahiptir. Dört yıl sonra, kız kardeşi Sandra doğduğunda, babasına sorarlar: 'Bir erkek evladın olsun istemez miydin?' diye. O da 'Erkek adamın, erkek damadı olur,' der. Gerçekten de, hikâyenin devamında, baba İstefan, harika iki damat sahibi olur.

Elena'yı farklı kılan onunla yüz yüze sohbete başladığınızda sizi derin bir yerlere çektiğini hissediyor olmanız. O kadar büyük bir hayat tecrübesi ve birikimi var ki, pırl pırl zekâsıyla harmanlanınca karşınıza dünya tatlısı, mütevazı ve espri dolu bir kadın çıkıyor. Hem de 6 dil biliyor: Türkçe, Bulgarca, Fransızca, İngilizce, İtalyanca, Rumca.

Bu travma sonra da devam etti mi?

Hem de nasıl. Saint Benoit'nun Lisesi yoktu. Pappillon'a (bugünkü Pierre Loti) gidebileceken, evimize neredeyse yüz adım mesafesindeki Bakırköy Lisesi'ne gittim. Üniversiteye yollamayı ise hiç düşünmüyordu babam. 'Kız kısmına bu kadar yeter' derdi. Zamanı gelince, ondan üniversite sınavına girmek için 100 lira istedim. Nasılsa kazanamam diye düşünerek parayı verdi. Ama filolojiyi kazanınca, bana 2 ay küstü. Kontrol elden gidiyordu! Sonra bir gün üniversitede edindiğim 'Cudyo' arkadaşarımla dükkâna uğrayınca, içi rahatladı. Artık, kızı üniversiteye gidiyor diye gururla konuşmaya başladı.

İtalya'da eğitim...

Ben hep 'potansiyel tehlike' oldum. Babam 82 yaşında ve artık çok hastaydı, bir gün sohbet ederken bana itiraf etti: 'Sen beni çok uğraştırdın. Aklına koyardın bir şey, gelirdin dükkâna, istiyorum da istiyorum.' İtalyan Kültür'de sınava girip burs kazanmıştım. Babama demişim ki: 'Burs kazandım, İtalya'ya gideceğim. He de!' O da: 'Düşünürüz.' dedi. Düşünecek bir şey yoktu ki! Pazartesi doğum günümdü ve ısrarla 'he de, he de' diye gırtlığına sarılmışım. 'Sen hiç bekleyemezdin.' dedi. Sonunda gittim tabii.

Eşiniz de Bulgar mıydı?

Hayır, değildi. Babam uzun yıllar Bulgar cemaatinde başkanlık yaptı. Doğal olarak, bizden birisiyle evlenmemizi isterdi. Ben Grek biriyle evleneceğim diye gittiğimde, yine büyük bir şok yaşadı. Ama sonunda, ona da 'he' dedi. Otuz üç yaşında evlendim. İstanbul Büyükde-reli bir Rum'du kocam.

Manevi miraslar...

Babamın bir lafı vardı: 'Benden kötü tohum çıkmaz!' derdi. Gerçekten babam da, annem de çok doğrucuydular. Onlar için söz, senetti. Babam evi alırken bile, (birkaç taksitte almıştı), para verdi ama karşılığında bir kâğıt istemedi. Bir sözü daha vardı: 'Ben az konuşacağım, sen çok anlayacaksın' derdi. Biri borç istiyorsa, ihtiyacı var demek diye düşünür, verirdi. Kimseye de bana borcu var demezdi. Bunlar ailemizin bizlere aktardığı en güzel miraslar. Annemden de bize çok önemli bir öğretimi miras kaldı: 'Soğukkanlılığı kaybetmemek'. Bir kiracılarının babaannesi, evde küçük torunuyla iken ölmüş, saatler sonra fark edilmiş. Bu olaydan hareketle bize, 'Hayatta her şey olabilir, ters şeyler de yaşayabilirsiniz. İşte o zaman, asla paniğe kapılmayın. Bir durup düşünün, şimdi ne yapabilirim, nasıl üstesinden gelebi-

Miryam Şulam, Elena Kovaçi Uygan ile

lirim diye' derdi. Gerçekten de, o kadar zor şeyler geldi ki başımıza; bence annem sayesinde ayakta durabildik.

Neydi bu zor şeyler?

Aslında şanslıydık, örnek bir babamız vardı. Misafir gelsin ağırlansın, çok bonkördü. Bir sıkıntımız olsa, 'korkmayın, ben buradayım!' der, bizi güvende hissettirirdi. Oğlum Geo, lise sondaydı. Kardeşim Sandra'nın kızlarından biri üniversitede, diğeri evliydi. Babamın karnı su toplamaya başladı; daha onun ne olduğunu anlamadan, Sandra'nın kocasından hastalık haberi geldi. İltihap dediler. Meğer kemiklerde metastaz başlamış bile. Az zaman verdiler. Babam

da, eniştem de bu şekilde hastayken, sağlıklı ve sağlam olan eşim Dimitri'nin kazada ölüm haberi geldi. Henüz 50 yaşındaydı. Bir anda kalabalık doluştu eve. Ne ağladım, ne bir şey. Sadece kısa bir çılglık çıkmış ağzımdan. Camdan dışarı bakıp ne olacak şimdi diye düşündüğümü hatırlıyorum. O kadar berbat bir durumdu ki; ölüye mi yanarsın, aileyi mi toparlarsın, işi mi. Ailenin tüm erkeklerini beş ay içinde kaybettik. Ağlama lüksümüz bile yoktu. Ben işi hiç bilmiyordum. Yirmi yıllık elemanlar: 'Biz işi götürürüz, siz varsanız,' dediler ve hayatımda ilk defa, üstelik bilmediğim bir çalışma hayatına girdim. İstanbul Tohumculuk'ta çalışmak, hayatımın en büyük dönüm noktası oldu.

Kâbus gibiymiş...

Aynen. İki hasta, yeğenim hamile, borçlar... ve babama hiçbir şey hissettirmedik. Babam damadının öldüğünü hiç bilmedi. Yeğenimin kocası ile ailesinde sıkıntılar çıktı, oğlum tendonlarını kopardı, bir başka gün evde sular patladı. Artık arka arkaya geliyordu. Canlı kanlı korku filmi gibiydi yaşadıklarımız. Şirkette işi bilen yönetici konumundakilerin, işe zarar gelmesin diye, uzun yıllar patrandan çok patron tavırlarına tahammül etmek zorunda kaldım. Ta ki bir şekilde hepsi ayrıldı, oğlum Geo yönetime geçti ve çok şükür tohumculuk sektöründe bugün iyi bir yerdeyiz.

Elena Kovaçi Uygan 8 yaşında, bebeği Libelüla ile

Elena Kovaçi
Uygan (ortada)
ailesiyle

Aile birliği kutsaldır ve evimiz mabedimizdir!

günlerinde 'open house' olur. O isimdeki-lerin evine gidilir veya telefonla kutlanır. Örneğin, 21 Mayıs, Elena ve Kosta'lar günü, Sandra'lar ise 30 Ağustos'a denk gelir.

Yılbaşı; yılbaşı gecesi tüm aileyi bir araya topluyoruz. Bizim ailede, Katoliklerin Noel hediyeleri ananesi, yılbaşında yapılır. Geleneksel çörebimize para koyarız. Keserken, paralı dilim kime çıkarsa, o para onun uğuru olur. Özur Günü; sanırım sadece Makedon'lara özgü, Paskalya orucuna girmeden önce, kalp kırmışsak 'Reçeno prosteno' yani 'söylenen affola' günümüz var. Büyüklere gidip el öpülür. Ama gençler için, bu da artık unutulmuşlar arasında. Nuna, nunko (erkek); bir çifti evlendiren veya çocuğu kilisede vaftiz eden kişidir. Yaşadığı sürece, o çocuktan ikinci anne/baba gibi sorumludur. Düğünde geline tacını takar. Masrafları da üstlenir. Tek kriter, sadece erkek veya sadece kız vaftiz etmeli ki, ileride birbirleri ile karşılaşarlarsa evlenebilsinler.

Ailenizde en çok ilgimi çeken, yaşadığınız komün hayat...

Komün hayat şimdilerde pek de rastlanmayan bir durum. Bizi, bir binada ama ayrı dairelerde toplamak, babamın yaptığı en güzel şeydi. Hem beraber, hem ayrıydık. Her akşam yemeğinde bir araya gelirdik. Burgazada'da da aynı tarz yaşamı devam ettirdik. Ailemize katılan damatlar da hızla uyum sağladılar. Evde herkesin bir rol dağılımı var fakat kararları her zaman tüm aile birlikte alırız. Aile birliği kutsaldır ve evimiz mabedimizdir!

Renkli ve anlamlı Makedon gelenekleri...

Ailenin kökenlerine sahip çıkabilmesi için geleneklere bağlılığın rolü büyüktür bence. Makedonca; bir Slav diyalektidir (Kiril alfabesi) öncelikle onu muhafaza ettik. Evde mümkün olduğu kadar Makedonca konuşuyoruz. Paskalya; biz Ortodokslarda bayramlarımız arasında en önemlisidir. Takvim olarak mutlaka sizin Pesah'ın bitmesini bekleriz Paskalya için. O hafta Perşembeden itibaren kiliseye gidilir, sadece zeytinyağlı ve haşlama yemekler yenir. Yumurta, yağ, et gibi hayvansal olan hiçbir şey yemeyiz. Babam bakardı; biz de şimdi çocuklara öğretmek için bu geleneği devam ettiriyoruz. Noel; Katoliklere nazaran ikinci sıradadır bizim için. Noel ağacı kurulur. Biz, gece bir Katolik kilisesine gideriz, ertesi günü ise kiliseden sonra, soy-sülale birlikte yemek yeriz. Meryem Ana Günü; her sene, 15 Ağustos'ta Meryem Ana'nın ölüm günü vesilesiyle oruç tutulur. Biz, ailece bu orucu tutmayız. Anneannem derdi ki: 'Ağıza giren değil çıkan önemlidir; yani kalbi temiz tutmak önemli, en büyük perhiz o!' İsim Günü; Azizlerin adları ne ise, onların doğum veya ölüm günleri o adı taşıyan kişilerin isim günüdür. İsim

Kadere inanır mısınız?

Kesinlikle. Hayatımda çok önemli dönüm noktalarında, kaderin payı olduğuna inanırım. Bunlardan birini örneklemem gerekirse, İtalya'da okuduğum yıllarda, İtalyan bir flörtüm olmuştu. Yaz tatilinde gelip ailemle tanışacaktı, evlenelim dedi. Ancak ben o kış kocamla tanıştım. Çıkma teklif etti. Ben ona aslında 'free' olmadığımı söylediğimde, 'Ben sana onu unuttururum' diyecek kadar iddialı konuştu! Unutturdu da!! Bu kader değil de ne?

Batıl inançlarımız var mı?

Batıl değil, ama inançlarımız var. Kim ders ki 'bu iyidir, uğur getirir' onu alırım, inanırım. İnanmadığımız için, olumsuz herhangi bir şeyin bizi etkilemeyeceğine inanırız. Mesela nazara inanmam.

Kaleminiz çok güçlü. Paros'ta yazmaya nasıl başladınız?

Paros'un kurucu ortaklarından biri ile birgün Kabataş'tan aynı vapura biniyoruz, o Kınalı'ya ben Burgaz'a. 'Aylık bir mecmua yayınlıyoruz, yazar mısınız?' diye soruyor. Ben de hiç matematik kafalı olmadım, ama edebiyat yanım, ifadem her zaman güçlüydü. Daha önce, Facebook'ta 'Burgaz-Reunion' sayfasında paylaştığım ada anılarımı, yazar dostum Engin Aktel çok beğenmiş, yazdıklarımı paylaşmaya teşvik etmişti. Bundan da güç alarak, Paros için 'peki' dedim ve 2012 Aralık sayısında, yazılarıma babamı anlatarak başladım. ■

Anneannem derdi ki: 'Ağıza giren değil çıkan önemlidir; yani kalbi temiz tutmak önemli, en büyük perhiz o!'

MAKEDON USULÜ FIRINDA KURU FASULYE

Malzemeler

½ kilo kuru fasulye (tercihen dev boy)
1,5 su bardağı zeytinyağı
3 büyük boy rendelenmiş kuru soğan
6 diş doğranmış sarımsak
3 büyük boy doğranmış domates
6 adet tatlı sivri biber
1'er çorba kaşığı domates ve
biber salçası
2 çorba kaşığı tatlı kırmızıbiber
1 çorba kaşığı Vegeta (tuzot)
1 tatlı kaşığı tuz
1 tatlı kaşığı şeker
½ limon suyu
Bolca kuru nane

Yapılışı

Kuru fasulye biraz yumuşayana kadar (fırında da pişecek çünkü) haşlanır, süzülür. Suyu saklanır.

Tencerede, zeytinyağında soğan kavrulur, sarımsak ve sivri biberler de eklenir. Salçalar, domatesler, (nane hariç) diğer tüm malzeme eklenir. Ağır ateşte, domatesler eriyene kadar pişirilir. Pişirme kabına göre göz kararı fasulyenin suyu dökülerek bir taşım kaynaması bek-

lendikten sonra ateşten alınır. Ateş kapatılmadan, bolca kuru nane de üzerine ekilir; bir karıştırıp bırakılır. Geniş-

çe ve az buçuk yüksek bir tepsiye veya ateşe dayanıklı cama süzülen kuru fasulye dökülür, üzerine de salçası dökülüp (fasulyenin üzerine çıksın salça) fırında suyunu çekene kadar pişirilir. Pişerken arada bir-iki defa hafifçe ileri-geri kaşıkla karıştırılır ki, fasulye salçanın tadını iyice çeksin.

CEVİZLİ TARÇINLI YUFKA

Malzemeler

2 yufka
2 bardak dövülmüş ceviz
1 bardak şeker
Yufkaları yağlamak için zeytinyağı
Tarçın (zevke göre)
Şurup İçin:
3,5 su bardağı şeker
4,5 su bardağı su

Yapılışı

Yufkalar ortadan ikiye bölünüp fırça ile üzerlerine zeytinyağı sürülerek, yarım parçalar ikişer ikişer üst üste konur. Üzerlerine bolca ceviz, tarçın ve şeker serpilir. Kesilmiş kenardan başlayarak yavaş yavaş yarım yufkalar, cevizleri dökülmeden, akordeon gibi büzülür, sonra da bir ucundan tutulup çevrilerek gül böreği şeklinde sarılıp tepsiye alınır. (Üst üste konmuş ikişer yufka ile iki tane büyük gül böreği elde edilmiş olunur.) Fırında üzeri pembeleşmeye başlayınca çıkarılır; sıcak yufkanın üzerine soğuk veya tam tersi soğumuş yufkanın üzerine sıcak şurup dökülür.

Meral Erduran Ilgaz

ile astrolojiye dair...

"Kiminle ne zaman evleneceğiz?"
"İşimizde ne zaman terfi edeceğiz?"
"Ne kadar para kazanacağız?"
...Ve cevap arayabileceğimiz benzeri soruların karşılığını bulacağı bir metot değildir, astroloji.
Peki, nedir astroloji?
Bu konunun eğitimini almış Danışman - Astrolog Meral Erduran Ilgaz ve merak ettiklerimizle baş başayız...

Bu alana girişiniz nasıl oldu?

Astroloji hayatıma 15 yaşında hobi olarak girdi. O zamanlar bu ilginin hobinin ötesine geçip, mesleğim haline geleceğine hiç ihtimal vermiyordum. Üniversitede okurken, ders aralarında zamanımı kütüphanede astroloji, metafizik ve astronomi okuyarak değerlendirirdim. Üniversite bitip finans hayatına girdikten sonra bu hobiyi derinleştirmek için İstanbul'da Klasik Batı Astrolojisi eğitimi almaya başladım.

Astrolojinin kökleri nereye dayanır?

Astroloji çok eski çağlardan günümüze gelmiş bir sistem; M.Ö. 5000'lere, Babil'e kadar uzanıyor. O zamanlar kralların haritasına bakılır, savaş kazanılacak mı, yeni bir vefat gelecek mi gibi soruların cevabı gökyüzündeki sembollerle çözülmeye çalışılırmış. Tüm uygarlıklarda yöneticiler

(yönetici sınıf / asiller) astrolojiye başvurmuş: Mısır, Uzak Doğu, Çin, Hint (Vedik), Yunan, Osmanlı gibi... Daha sonra halka inmiş. 1600'lerde İngiltere'de William Lilly zamanında seçim astrolojisi çok popülermiş, sonra da 1980'lerden itibaren psikolojik astroloji yaygınlaşmaya başlamış. **Astroloji konusunda pek çok farklı görüş var. Getirisi bazen azımsanıyor, yeterince araştırılmadan önyargıyla karşılanıyor ya da tam tersi, 'astroloğuma danışmadan hiçbir önemli karar almam' deniyor...**

Astroloji bize sadece öngörü sağlar, ne zaman ne olacağını söylemez.

Ama bize kendi gücümüzü ele alıp insan olma sorumluluğunu üstlenmemize yardımcı olacak bir ilimdir. Hayatımızda önemli dönüm noktalarına geldiğimizde, bilinmez getirdiği bir korkunun içine gireriz. Konfor alanımızdan çıkmak, değişim, çoğu zaman bizim için rahatsız edici bir hal alır. Bu noktada gelecekte ne olacağını bilmeyi arzu ederiz. Bunun bir nedeni de sorumluluğu paylaşmak ya da karar verme sorumluluğunu üzerimizden atmaktır. Bu sorumluluk devri konusunun iyi yönetilmesi gerekir; başarılı bir astrolojik danışmanlık seansı sonrası kişi, her duru-

mun artı ve eksilerini görebilir ve kendi iradesini kullanarak bir seçim yapar.

Seanslar sırasında danışanın korku ve endişelerinin derininde yatan asıl sebebe inebilir, böylelikle çözüm yolunu bulmasını kolaylaştırabiliriz. Bazı durumlarda danışan o an için adım atmaya hazır olmayabilir, astroloğun bunu anlaması önemlidir. Kişi, beklemesi ya da çözmesi gereken konular üzerinde daha fazla çalışması gerektiğini bir seans sonra anlayabilir. Sonuç olarak seansa gelen bir kişinin pek çok bilinçaltı konusu bilince taşınarak, güdüsel hareketlerinin kaynağını görmesi sağlanır. Kişi kendini tanıyıp anladıkça hayatını daha iyi kavrar ve yönetir hale gelir. Böylece bir iyileşme ve gelişim olur. O kişideki gelişim çevresine de yansır.

Astrolojiyle ilgilenenlerden bazıları, yükselen burcunu biliyor ve sanıyor ki, burcumuz ve yükselen burcumuzun özellikleri bizi özetlemeye yeterlidir. Böyle olsaydı dünya üzerinde 12 ya da 144 çeşit insan olurdu. Hâlbuki her doğum haritası, içinde 10 farklı arketipi (gezegeni) barındırır ve yaşayan bir dinamiktir. Bu gezegenlerin yerleşimlerinin birbirleriyle farklı açıları ve etkileşimleri var. Bir de tabii ki özgür irademiz var. Doğuyoruz, yaşıyoruz ve ölüyoruz. Doğduğumuz gün, anne babamız belli. Bunlar parmak izimiz gibi özel.

İster genetik deyin, ister DNA, sistemik, karakter, huy deyin; ister geçmiş yaşamları da işin içine katın, bazı eğilim ve isteklerimiz var. Biz bu istek, arzu ve eğilimlere kendimizi kaptırarak da gidebiliriz -ki bazen bunlar bizim hediyelerimizdir, içinde yeteneklerimizi de barındırır- ya da bunlara rağmen farklı bir yöne gitmeyi de seçebiliriz. İşte bütün bunları anlamak için astroloji çok güçlü ve hızlı ilerleyebileceğimiz bir araçtır.

Bizi biraz da yöntem olarak kullandığınız Psikolojik Astroloji danışmanlığı konusunda bilgilendirebilir misiniz?

Başlangıcı 1936'larda Dane Rudhyar'e dayanır. Daha sonra 1980'lerde Liz Greene ve Stephen Arroyo'nun katkılarıyla geliştirildi. 1983 senesinde Carl Gustav Jung analisti Liz Greene'le, psikosentezci ve psikoterapist Howard Sospertas tarafından Londra'da, Center of Psychological Astrology'nin (CPA) kurulmasıyla Psikolojik Astrolojinin temelleri atılmış oldu.

Psikolojik Astroloji, gezegen etkileri-

MERAL ERDURAN ILGAZ Kimdir?

Danışman Astrolog Meral Erduran Ilgaz, üniversite eğitimi Bilkent İktisat Bölümü'nde tamamladı. Finans sektöründe çalıştıktan sonra asıl tutkusu olan astrolojide derinleşmek istedi ve eğitimine 2003 yılında, İngiltere'deki Faculty of Astrological Studies'de devam etti. 2005'de sertifika programını tamamladı ve aynı sene "En İyi Yorumlama Projesi"ne verilen Lindsay Rademacher Award ödülünü almaya layık görüldü. 2011'de aynı okuldan diploma olarak Faculty of Astrological Studies'in tavsiye edilen astrologlar listesinde yer aldı.

nin bazı eğilimlere sebep olduğundan bahseder. Kişi özgür iradesiyle seçim yapar ve buna göre ilerler. Klasik Astroloji, gezegenlerin ve haritaların "iyi" ve "kötü" etkilerinden bahsederken, Psikolojik Astroloji her şeye potansiyeller dâhilinde bakar. İç ve dış şartlar ne olursa olsun kişi özgür iradesini kullanarak haritasının ötesine geçebilir.

Doğum haritası bir yol rehberidir ve özüme dönme yolculuğunda bize, nasıl bir yoldan gideceğimizden bahseder. Psikolojik Astroloji, hayatın akışında bizi zorlayan alanları görmemize, anlamamıza ve altında yatan sebepleri fark etmemize yardımcı olur.

Türkiye'deki ilk ve tek uygulayıcısı olduğunuz Astrodrama metodu, danışanlara nasıl bir fayda getiriyor?

Psikodrama benzeri bir çalışma olan astrodrama, astrolojik haritanın tiyatroya bir şekilde grup çalışmasıyla ortaya konmasıdır. Bu seminer katılımcıyı, sol beynin fonksiyonu olan analitik, yorumlayıcı, rasyonel durumun ötesine, sağ beynin yaratıcı, oyuncu ve deneyimsel dünyasına taşıyor. Mitoloji, müzik, oyun, kostüm, ritüel ve sanatsal ifade sayesinde gezegen arketiplerini daha derin anlayabilme fırsatı buluyoruz. Yani haritanızdaki kavramsal boyut gözle görülür şekilde vücut bularak canlanıyor.

Bazen edindiğimiz bilgiler bizi kısıtlar. Bu konuda bir deneyimimi pay-

laşmak isterim. Astrodrama seminerlerimin birinde, astroloji eğitimi almış bir katılımcı, haritasındaki Ay'ın durumunun çok negatif olduğundan ve bunun, ilişkilerini olumsuz etkilediğinden bahsetmişti. Yani kadercı bir yaklaşımla 'Bu etkiye sahibim ve bu etki iyi değil' demiş oldu. Ben de, 'Bakalım gerçekten de öyle mi?' diye cevap verdim. Tüm harita açılımı sonunda, olumsuz olarak düşündüğü özelliğinin aslında ne kadar sevgi ve şefkat barındırdığını görerek şaşırıldı. Bu onun içinde duran ama dışarıdan edindiği bir bilgiyle bastırıldığı bir özelliği idi. Bunu gördü, kabul etti ve önyargısı kırıldı.

Doğum haritamız bir kader değil, bizim potansiyellerimizi ve eğilimlerimizi gösteren bir araçtır. Bu haritayı deşifre edip anlamaya çalıştığımızda

aslında kendi potansiyelimizin sınırsızlığını görüyoruz. Alışkanlıklarımız ve eğilimlerimize rağmen her an farklı bir yöne gitmeyi seçme özgürlüğümüz var. Bunun farkında olarak yaşamak hayatı zenginleştiriyor bence...

Danışmanlık sürecinde nasıl bir yöntem uyguluyorsunuz?

Danışan kişinin de katıldığı interaktif bir süreç oluyor. Aile, iş, para, kariyer, ikili ilişkiler, kişisel gelişim, eğitim gibi... Daha sonra bir hazırlık süreci oluyor. Bu ön çalışmada doğum haritasının detaylı bir analizini çıkarttıktan sonra, danışan kişiye en faydalı nasıl bir yol izleyebilirim, bunu planlıyorum. Dönemsel astrolojik döngüleri farklı teknikler kullanarak çıkartıyorum: ara noktalar, harmonik haritalar, ilerletimler, transitler, güneş dönüşü ve güneş arkı haritaları gibi. Ayrıca önümüzdeki dönem gerçekleşecek ay ve güneş tutulmalarının kişiyi hangi alanlarda etkileyeceğini araştırıyorum.

İlk görüşmeler iki saat sürüyor ve görüşmeyi kaydedip danışan kişiye veriyorum. Kişi danışmanlık aldığı bir senelik döngülerin hepsini konuşmuş oluyoruz ve sene içinde danışan kişi ile bir saatlik bir ara seans daha yapıyoruz. Ara dönem-

de neler oldu, bu süreç nasıl işliyor, bunları soru cevap gibi geçiyoruz ve gerekirse dönemlere tekrar bakıyoruz.

Danışmanlık sırasında etik anlamda nelere dikkat edersiniz?

Faculty of Astrological Studies'in, her astroloğun uymasını istediği çok sıkı etik kuralları var. Ben de bu önemli ve gerekli etik kuralları onaylıyorum ve danışmanlıklarımda uyguluyorum. En önemlisi danışanın özelini gizli tutmak ve güvenini suiistimal etmemek. Etik kurallara göre seans sırasında konuşulanlar hiçbir şekilde üçüncü şahıslarla paylaşılamaz. Aynı şekilde üçüncü şahısların haritası seans sırasında konuşulamaz. Yani kişi seansa eşinin, sevgilisinin ve hatta çocuğunun haritasını getirip

bunun üzerinden yorum isteyemez. Ben çiftlerle de çalışıyorum. Bir çiftin ilişkisi üzerinden konuşacak olsak, iki kişi de seansa gelmek durumunda. Bu, iş ortaklıklarında da geçerli. Çok önemli etik kurallardan biri de, seans sırasında sağlık ve ölümle ilgili konuşulmaması. Eğer astrolog özel olarak sağlık eğitimi almamışsa, astrolojik olarak bu konuda konuşması uygun değil.

Şu sıralar siyaset yorumları çok gözde. Bu konuda sizin duruşunuz ve değerleriniz nelerdir?

Siyaseti siyasetçilere bırakmak gerek, diye düşünüyorum. Astrolojiyi kişisel gelişim ve iyileşme aracı olarak kullanmayı seviyorum. Geleceği hiçbirimiz bilemeyiz. Gelecek henüz şekillenmedi ve biz kendi irademizle geleceğimizi şekillendiriyoruz. Biz birey olarak belki tek başımıza büyük bir grubu etkilemiyor gibi görünsek de, aslında bütünü parçası olarak her yaptığımızın bütüne etkisi var. Dolayısıyla birey iyi olursa toplum da iyi olur. Birey - aile - toplum, küçükten büyüğe doğru bir iyileşme olabilir. Dolayısıyla ben bireye odaklı çalışmayı seviyorum. Astrolojinin kendimizi ve çevremizi anlamamız ve hayatımızın kalitesini artırmamız konusunda katkısı sonsuz. Yani her dönem insan olarak ihtiyaç duyulan temel olgulara hizmet veriyor. ■

BURÇLARIN FİLMLERİ VE ÖZELLİKLERİ

KOÇ: EDDIE THE EAGLE
Ne olursa olsun, önüne ne engel çıkarsa çıksın, kafasına taktığını yapmak

BOĞA: TALENTED MR. RIPLEY
Hayatın kremasının tadına bakmak

İKİZLER: WHEN HARRY MET SALLY
Arkadaşlığın ve iletişimin önemi

YENGEÇ: ETERNAL SUNSHINE OF THE SPOTLESS MIND
Geçmişe bağlı kalmak, bazen takılıp ilerleyememek

ASLAN: PRETTY WOMAN
Kendini ifade etmek ve göstermek

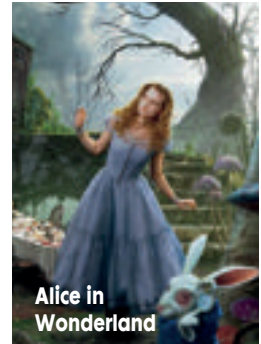
BAŞAK: ABOUT A BOY
Başkalarına faydalı ve yararlı olmak

TERAZİ: LOVE ACTUALLY
Aşk her şeydir

AKREP: BLACK SWAN
Tutku her şeydir, ölümü bile göze alabilirsin

YAY: THE NEW WORLD
Yepyeni hayatları keşfetmek, farklı dünyaları anlamak

OĞLAK: MARGARET THATCHER
Azmedersen her şeyi başarırısın

KOVA: ALICE IN WONDERLAND
Beklenilmeyeni beklemek

BALIK: TRUMAN SHOW
Hiçbir şey aslında görüldüğü gibi değildir

Bir semti kalıcı kılan o semtin yerleşik kültürüdür. Mahalle sakinlerinin, esnafın, seyyar satıcının, sanatçının, dilencinin ve sokaklarda koşturan çocukların sesleri, renkleri, kokularıdır semti yaşatan.

Moda'da kırk yılı aşkın bir süredir işte bu zenginlikten beslenen İzel Rozental, tarihimizin kanayan yarası 6-7 Eylül olaylarında yaşananlardan, dünyaca ünlü Modalı sanatçıların hayatlarına kadar semtin fazla bilinmeyen yönlerine yer veriyor. Farklı etnik kökenleri ve farklı sınıflardan insanlarıyla ülkemizin kültürel çeşitliliğini yansıtan Moda'nın değişen atmosferinin nabzını tutuyor.

20\$'lık banknot ile kölelik üzerine...

“Musa adlı bir kadın”

Harriet Tubman

*“Her görkemli rüya bir hayalperest ile başlar.
...Ve her birinizin içinde sizi dünyayı değiştirecek o yıldızlara ulaştıracak o güç, o sabır, o tutku vardır.”*

Harriet Tubman

D

ünyanın en büyük gücü; politik, ekonomik ve askeri gücü, ABD! Şüphesiz şimdilerin haber dinamikleri arasında ABD seçimleri de

manşetleri çokça doldurmakta.

Birkaç on-yıl öncelerinde ABD’de siyahî bir başkan olacağını söyleseler, belki “fena halde itiraz” etmesem de... Kesin, o amansız şüpheyi yansıtıp büküverirdim dudaklarımı.

Şimdilerde ise, ABD’nin kadın bir başkanı olursa artık ne itiraz ederim, ne de dudak bükerim.

Genel anlamda, onca yaşanmışlığın ardından... Artık diyebiliyorum ki:

“Her şey olası!”

Bu sayfaların konusuna gelince...

ABD’nin yedinci Başkanı Andrew Jackson’ı yerinden edecek Harriet Tubman’dan söz edelim, diyorum.

Şimdilerde 20\$’lık banknotta Jackson’un fotosu yer almakta.

ABD’de tedavüle girecek olan yeni 20\$’lık banknotta yer alacak olan ilk kadın - Harriet Tubman’a değinelim, diyorum.

Neden mi Harriet? Neden mi “Musa adlı bir kadın”?

Neden mi siyahî bir kadın?

Kanımca, özgürlüğe bir çağrı olsun, diye!

ABD’nin Bağımsızlık Savaşı’nda rol alan, asker kökenli 7. başkanı Andrew Jackson (Mart 1828 - Mart 1837) Güney Carolina’da doğdu, 15 Mart 1767’de.

Yaşamının büyük bölümünü Nashville, Tennessee’de geçirdi ve orada da öldü.

Eğitilmiş kesimden gelmeyen ilk başkan, Jackson!

Toplumu kutuplaştırıcı bir figür...

Kendi zamanında Amerikan Merkez Bankası’nı ortadan kaldırması ile güneydoğudan Mississippi’nin batısına kadar olan alan içindeki Kızılderililerin zorunlu tehciri ve yerleştirilmesini başlatmasıyla tanınmakta.

İrkçi, ayrıştırıcı, kölelik karşıtlarına düşman!

Takipçileri ise daha sonralarında Demokrat Parti’yi kurdu.

Geçtiğimiz günlerde yayınlanan haberlere göre Harriet Tubman adı, Amerika’nın tarihine, özelde siyahî ve ırkçı

tarihine geri dönülmesine sebep oldu. 100 yılı aşkın bir süreden bu yana ilk kez, Afrika kökenli-Amerikalı ve üstelik bir kadın - Harriet Tubman'ın 20\$'lık banknotta Andrew Jackson'ın yerini alacağı Amerikan Hazinesi tarafından bildirildiğinde...

"Azat edin kendinizi, zihinsel kölelikten," diye vaaz etmişti, Maryland'de, 1820'de bir köle olarak doğan Harriet Tubman.

"Dindarlık" ölçütlerinde inançlı idi. "Tam-olarak-Hıristiyan" sayılmadı, çünkü İncil'in sadece ilk bölümüne... Yani Kutsal Kitap'ın sadece ilk kısmına - Eski Ahit'e inanç bağlamış bir Hıristiyan idi.

Köle olarak doğdu, Harriet. Onun ve bütün ailesinin "sahibi" Edward Brodess idi. Kölelerinin çoğunluğunu tütün plantasyonunda çalıştıran Brodess.

Harriet'in çocukluğu çok kısa sürdü. İlk işi bebek bakıcılığıydı, beş yaşlarında.

Sonra Harriet altı - yedi yaşlarında iken satıldı. Bayan Cook adlı bir kadın için çalışmak üzere ailesinden ayrı düşürüldü.

Sadece altı - yedi yaşlarında idi. Çalıştığı evde kesinlikle bebek ağlamamalıydı. Bebeği ağladığında sahibesi tarafından kırbaçlanırdı Harriet, o zayıf - çelimsiz ve kıt beslenmiş minik kız.

"A Woman Called Moses" - "Musa Adlı Bir Kadın" Harriet Tubman'ın hayatını anlatan filmin adı! Xenon Entertainment'ın bir filmi.

1978'de Paul Wendkos'un yönettiği filmde Harriet rolünde - Cicely Tyson, Orson Welles, Will Geer (...ve daha niceleri) rol aldı.

Onu anlatan filmde hayatından kesitler izledim, o karanlıkların karelerinde.

Orada Harriet Mısır'daki kölelik günlerindeki İsrail Oğulları'ndan biri olarak betimlenirken...

Kölelik günlerindeydi.

Şiddet de yüksek dozda.

Kafasına bir darbe aldı.

Demir bir ağırlık ile...

On iki yaşlarındaydı. Artık tarlada çalışacak kadar güçlü olarak addedilmişti.

Zaten kendisi de ev işinden ve beyaz-kadınların zulmünden bezmişti. Ağır işçilik de olsa açık havada çalışmayı benimsemişti.

Günlerin birinde bakkaldaydı. Bir köle ile kâhyası da (gözetmeni) etraftarda. Kölenin kaçma eğilimini sezinledi, Harriet. Kâhyasının gözünden kaçacağını umarak. Ama kölenin kaçmakta olduğunu farkedince kâhya, Harriet kolları ile bacaklarını açarak kapıyı tutmaya çabaladı - o çelimsiz haline aldirmaksızın. Ve işte o anda kafasına, o kocaman ağırlığı yedi.

Çok daha sonralarında o ânu şöyle paylaşmıştı, Harriet: "Bir anda kafatasımın ufacık parçalara dağıldığını hissettim. Beynime saplanmıştı o demirden ağırlık. Sonra da kanlar içinde, bayılmışım. Beni eve doğru taşıdılar. Ama bir yatağım bile yoktu benim. Oraya, ahurın girişindeki bir tezgâha seriverdiler bedenimi..."

Köle bir kızın yaşamı veya ölümü çokça önem taşımıyordu, o zamanlarda.

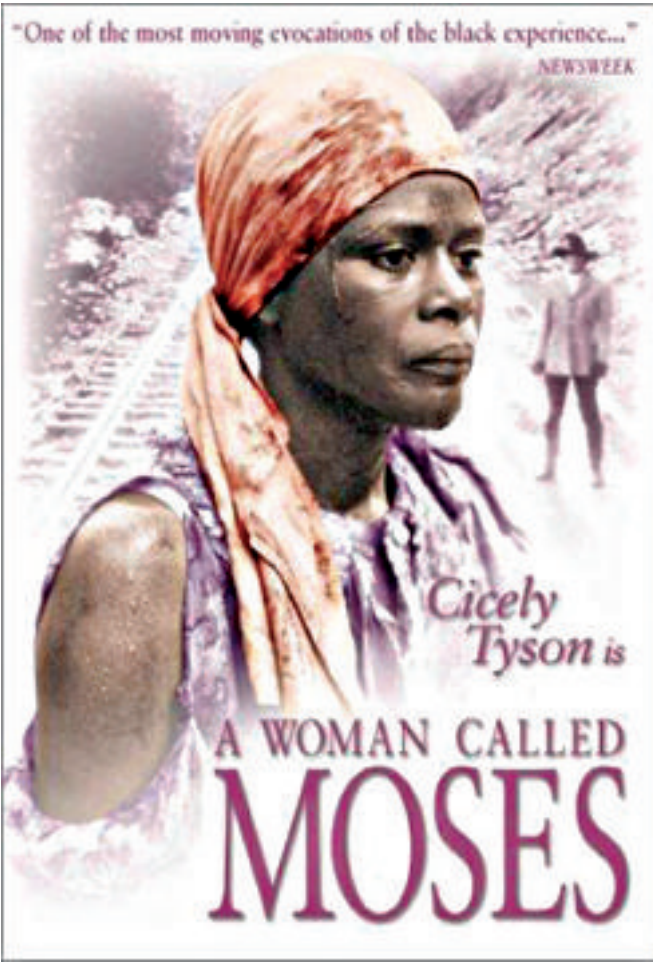
Günlerce bilincini yitirmiş halde. Ve çok sonralarında yaşama döndü, Yaradan'ının emriyle...

Ama o travmanın karanlık gölgesi onu hep en derinlerinde takip etti. Son gününe değin, halüsinasyonlar ile yaşadı.

Tanrı inancının kalbinden kaynaklandığını da yaşadığı mekân-zaman içinde kanıtlamakta zorlanmadı.

Zamanının ve mekânının çerçevesinde, kendi halkını kölelikten kurtarma çabasındaki kilit rolü bu efsanevi kadına "Moses", yani "Musa" adını (lâkabını) kazandırmakta gecikmedi.

"Underground Railroad" - "Yer Altı Demiryolu" örgütü, kölelerin icadı, hayali bir kaçış hattı idi. Yüz binlercesinin kaçış yolu olarak seçtiği. Harriet de önemli bir kondüktörü oldu bu hattın! Çünkü o da bu hat ile kuzeye kaçtı.

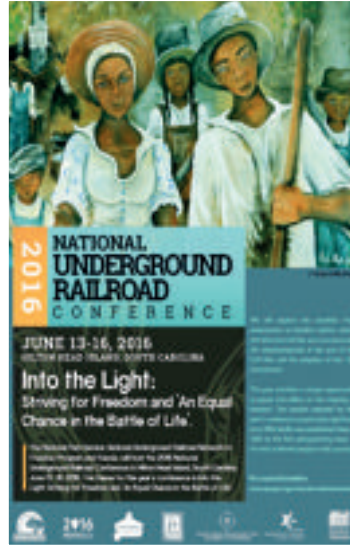

şöyle anlatıyor:
Kölelik-karşıtı kahra-
man Harriet, özgür-
lüğe kavuştuğunda
ailesi hala köle idi,
Maryland'de. Ezinç
duyguları onu kahre-
derken, ailesini kurtar-
maktı yegâne amacı.
...Ve tabii ki bu amacın
yegâne çözümü de para
bulmak idi.
Yürüdü, New York'a.
Kölelik karşıtı Oliver
Johnson'un odasına
daldığında açlık grevini
başlatmıştı bile.
Amacı gerekli maddi
kaynağa ulaşmaktı.

Kendine özgü bir
Güneyli-Siyahî aksanı
ile konuşuyor, Oliver
Johnson ile.

"Bayım, yirmi dolar istiyorum."
"Yirmi dolar mı? Sana kim yirmi
dolar için buraya gelmeni söyledi?"
"Tanrı söyledi, Bayım."
"Sanırım bu kez Tanrı yanıldı."
"Hiç sanmıyorum, Bayım. Her ne ise,
onu elde edene
kadar burada
oturacağım, Ba-
yım."

Tanrı ona gidip
yirmi dolar is-
temesini söyle-
mişti... Johnson
ise onu göz ardı
etmişti.
Sonra... Oracık-
ta, oturma eyle-
mini başlattı.
Sonra da oldu-
ğu yerde uyuy-
acakları Harriet.
Ertesi sabah
uyandığında
cebine tıkkıştırılarak doldurulmuş
parayı, 60\$'ı buldu.
Göklerin yakarışı yanıtını bulmuştu.
O, hemen Güney'e gitti ve babasını
özgürlüğe taşıdı.
...Ve halkının özgürlüğe geçişi öy-
lece başlamış oldu.
Halkının Musa'sı hiç durmaksızın
hizmette kaldı, son nefesine değin.

HARRIET'İN DOĞUM TARİHİ KAYIT ALTINA BİLE ALINMAMIŞTI

Gözlerini köleliğe açtığı zaman-
larda doğmuştu, Harriet Green.
Hiç kimse onun doğum tarihini
kayda almamıştı. Kendi tahmin-
lerine göre 1825 doğumlu idi.
Emeklilik başvurusundaki ifade-
sine göre 1892'de 67 yaşında
olduğunu savunmuştu.
Tabii ki bu sadece bir tahmin-
di, hiç kimse onun doğumunu
(onun gibi binlercesinin - yüz
binlercesinin) kayda almamıştı.
Ha vardılar - ha yoktular!
Doğduğunda anne-babası
ona Araminta "Minty" Ross
adını verdi. Köle-annesi
büyük bir malikânede ahçı
idi. Anneannesi köle ticareti
yapan bir transatlantik ile Yeni
Kıta'ya getirilmişti, Afrika'dan.

Tahminlere göre
Gana'nın Ashanti böl-
gesinden veya Fildişi
Sahili'nden.

Minty'nin diğer ataları-
nın geçmişleri hakkın-
da hiçbir bilgiye ulaş-
lamadı.

Minty'nin babası, Ben
Ross da köle idi. Bir
gemi yapımcısının
kölesiydi ve kereste
doğramacısı idi.

Minty'nin annesi Harriet
"Rit", Mary ile Joseph
Pattison Brodess'lerin
kölesiydi. Mary'nin
babası Athow
Pattison'dan kızına

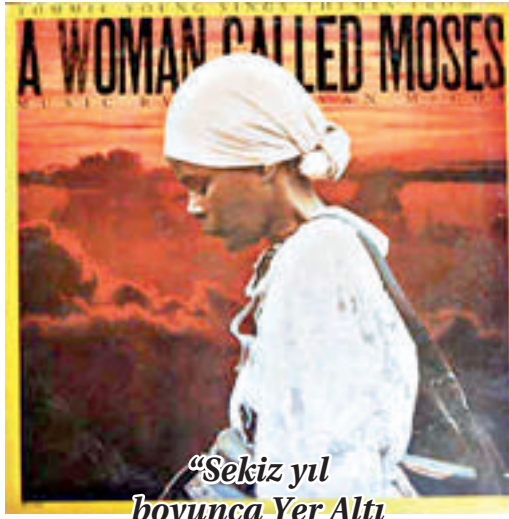
miras olarak kalmıştı.

Köleler tabii ki mal varlıklarının
önemli unsurları!

1849'da "özgür bir kadın" oldu-
ğunda annesini onurlandırmak
üzere adını aldı: Harriet!

1844'te evlendiği ilk kocasının
da soyadını: Tubman.

Büyürken babası ona Kuzey
Yıldızı'nu öğretmişti, ormanda, ka-
ranlıkta yol almayı da.
Harriet, 1849'da Philadelphia'ya
ulaştığında "özgür bir kadın" olmak
ona yetmemişti. Gizlice ve defalarca
geri dönüp - dönüp halkını kurtar-
mayı durdurmamıştı. O hayali hattın,
"Yer Altı Demiryolu" nun hem yol-
cusu, hem de kondüktörü oldu.
Kölelik karşıtlığı davasının en önem-
li savunucularından biri.
Musa gibi... Halkını kölelikten öz-
gürlüğe taşıdı.
Kızıl Deniz'i değil de, Yer Altı
Demiryolu'nu geçerek.
Şüphesiz bu yüz binlerle olmadıysa
da, binlerce insan onun sayesinde
özgürlüğe geçiş yaptı.
Biliyordu Harriet, özgürlüğün zi-
hinsel bir hâl de olduğunu. Çünkü
o, köle iken bile aslında özgür ol-
mayı bildi!
Siyahî bir ikona, Harriet!
Tarihte gerçekten bir ilk!
Onun 20 \$'lık banknotta yer alması-
nın taşıdığı abidevî değere göz ata-
cak olursak:
Tarih, ABD'nin yedinci başkanı
Jackson'u kölelik savunucusu ve ırk-
çı olarak anımsıyor. Amerika'da en
çok kullanılan banknotta Harriet'in
görselinin yer almasının farklı bir
öyküsünü onun biyografisini kale-
me alan Sarah Hopkins Bradford

Harriet "20\$ istiyorum" demişti. Şimdilerde ölümünü takip eden 100 yılı aşkın bir süreden sonra, Amerikan 20\$ banknotunun üzerine yerleşmesi de Tanrı'nın özgürlüğe yanıtı mı?

Onun biyografisini kaleme alan bir beyaz, Sarah Hopkins Bradford. Okurlarına kavuştuğu o günlerde yerleri yerinden oynatan bu kitap, 1869'da "Scenes in the Life of Harriet Tubman" ("Harriet Tubman'ın Yaşamından Sahneler") adıyla yayımlandı.

Yazar Bradford, Harriet'i kişisel olarak tanıdı. Kitabı ile onun halkını kurtarmak için giriştiği kampanyayı madden ve mânen desteklemek istemişti.

Bu kitabın bünyesinden yansıyan gerçek ise, Harriet'in portresinin 20\$ ile taşıdığı anlam: Rakam olarak da halkın kırbaçlanmış, dövülmüş, istismara uğramış siyah bedenlerini kurtarmak, satın almak için gereksinimi olan miktar olması.

Sadece kölelik karşıtı değildi, Harriet. Siyahî halkının tamamen özgür olmasıydı asıl hedefi. Özgürlük savaşçısı Harriet, Amerikan İç Savaşı'nda da önceleri hemşire olarak çalıştı. Daha sonralarında ise "UNION" - "Birlik Ordusu" için casusluk bile yaptı! Süfrajette oldu - kadın hakları ve kadınlara oy hakkı peşinde. Savaş sonrasında, 1865'te New York'taki evine döndüğünde Harriet, yakınlarındaki bir hastanede yaşlı anne-

**"Sekiz yıl
boyunca Yer Altı
Demiryolu'nun
kondüktörlüğünü
yaptım. Birçok
kondüktörün
söyleyemeyeceğini
ben
söyleyebiliyorum:
Yolculuklarımız
boyunca tek
bir yolcu bile
yitirmedim."**

Harriet Tubman

babasına baktı. Üç yıl sonrasında, kocası öldüğünde maddi açıdan çok zor duruma düştü. Devlete hizmetinden dolayı alması yasal olan tazminatı elde etmek için çokça mücadele ettiyse de gerçekleştirdiği "görevleri" belgeleyen "gerekli" evraklara sahip olmadığından reddedildi. Federal hükümetlere defalarca başvuruları, mahkemelere de ileri-geri koşuşturmalarının neticesinde "Emekliler Birliği" Harriet Tubman'ın maaşını ayda 20\$ olarak tespit etti. 1913'te ölmeden önce Harriet, yakınlarına şöyle dedi:

"Gidiyorum... Sizin yerinizi de hazır edeceğim..."

Bir asker gibi onurlandırılarak, New York Fort Hill Mezarlığı'na gömüldü.

Bugün bile Amerikalıların büyük bir bölümü, bulunduğu zaman ve mekân çerçevesinde Harriet'in cesaretine ve irade gücüne hayran. Sembolik açıdan,

kölelikten kaçan devrimci siyahî bir kadının 2030 yılında tedavüle girecek Amerikan kâğıt banknotunda yer almasını belki siyahî bir başkana - ABD Başkanı Barack Obama'ya borçlu olabiliriz.

Kanımca, önemli olanı "görünüyor" olmak...

Sonra da "tanınıyor olmak"...

Ardından da "kabul görüyor olmak"!

Harriet de göründü ve tanındı.

Kabul görülürlüğü ise en nihayetinde 2030 yılın-

da tedavüle girecek olan banknot ile gerçekleşecek.

Savunduğu özgürlük iken... İçerimize dönüp bakmamıza neden oldu.

"Biz ne denli özgürüz?" sorusunu günümüze ulaştırır iken.

Yoksa yeni kölelikler mi icat ede durmaktayız?

Medeniyetin yarattığı yeni esaretlerin içinden kendimizi kurtarıp özgürleştirebiliyor muyuz?

Asıl "ben"imize ulaşabiliyor muyuz, özgürce? ■

Kaynakça:

www.huffingtonpost.com

www.harriet-tubman.org

**"1.000 kadar köleyi
özgürleştirdim.
1.000 kişiyi daha
özgürleştirebilirdim,
şayet köle olduklarını
bilmiş olsa idiler..."**

Harriet Tubman

Nedir bu

Cadılar Bayramı?

Her 31 Ekim'de...

Ülkemizde, bazı çocuk yuvalarından başlayarak sosyete evlerine kadar uzanan geniş bir yelpazede Cadılar Bayramı kutlana-geliyor.

Pagan ve Şaman bir bayram, aslında...

Keltlerin hasat bayramı.

Cadılar Bayramı'nda kullanılan tüm ritüeller aslında antik çağlarda yaşanıldığını anlatan efsanenin güncelleşmiş hali.

Daha sonra Hıristiyanlığın etki alanı genişleyince tek tanrılı bir bayram oluveriyor "Halloween".

Aslında son derece renkli...

En bilinen özelliği ise havanın kararmasıyla sokaklara dökülen değişik kostümlerde çocuklar, gençler.

Dilimizde Cadılar Bayramı olarak adlandırılırken dünyada "Haloween" olarak anılıyor.

İlk olarak ne zaman mı kutlandı “Haloween”?

Tam tamına bilinmemekle birlikte aslen “Samhain”¹ olarak bilinen kadim bir Kelt² Festivali.

Bir Pagan festivali olarak İrlandalılar, İskoçlar ve Galliler tarafından İngiltere’de kutlanmaya başlanan Cadılar Bayramı, 19. yüzyılda Kuzey Amerika’ya göçmenler tarafından da sürdürülmüş...

Böylece Amerikan topraklarında da kutlanır olmuş.

Amerikalılar tarafından çok sevilip benimsenmesiyle birlikte her geçen yıl çok daha görkemli kutlamalara sahne olan Cadılar Bayramı, zamanla Hıristiyanlığa adapte edilerek Azizler Günü’nün arifesi olarak kabul edilmiş.

Böylece Cadılar Bayramı’nın Pagan kökleri zamanla unutulmuş ve 20. yüzyıla geldiğinde doğduğu topraklarda bile bir Amerikan popüler kültürü olarak tanınmaya başlamış.

Günümüzde neredeyse dünyanın her yerinde bilinen bu bayram için düzenlenen kutlama ve etkinliklerin en gösterişlileri de kuşkusuz Amerika’da yer almakta.

Cadılar Bayramı’nda kullanılan tüm ritüeller aslında, antik çağlarda yaşandığını anlatan efsanenin güncelleşmiş halidir.

Örneğin maskeler...

Cadılar Bayramı’nda takılan maskeler efsaneye göre aslında Samhain’in, insanları fark edememesi için yani ondan saklanmak için kullanılmaktaydı; kapıya bırakılan şekerler Samhain’in karnını doyurmak için ve son olarak evlerin önüne konulan balkabağından kafalar ise, ona tapınanların evlerini göstermek için kullanılıyordu. Balkabakları, Samhain’in müritlerini tanıması ve onlara zarar vermemesi için bir işaretti. Bir geleneğe göre balkabak-

larının içindeki mum üç gün boyunca söndürülmezmiş. Aksine davranılırsa Samhain o evi alt üst edermiş. Söyleneceğe göre Samhain yüzyıllar önce cehenneme gönderilmiş olmasına rağmen ritüeller devam etti.

Halloween adı nereden geliyor?

“All Hallows’ Eve” veya “All Saints’ Eve” denen bu isim zamanla Halloween’e dönüşmüş.

Tarih öncelerinin azizlerini ve iyi birer inanan olan tüm ölüleri hatırlamak ve kutsamak içinmiş...

Cadılar Bayramı’nın gerçek hikâyesi, çocukları sevindirmeyi istemekten biraz daha uzaktır.

Neden mi 31 Ekim?

Keltler’den bu yana, kutlamaların yapıldığı 31 Ekim tarihi hiç değişmeden günümüze kadar gelmeyi başardı. 31 Ekim, hasat mevsiminin bittiği gün olarak bilinir ve tek geçim kaynağı toprak olan dönem insanları için yaşamaya devam edebilecek olmanın garantisi gibi...

Hasatlarından son derece memnun olanlar olduğu kadar o yılı, beklentilerinin çok daha altında ürünle tamamlayanlar da oluyormuş, tabii. Takip eden yılı zor geçirecekleri, hasat miktarlarından belli olan çiftçiler, bu durumun yegâne suçlularının, ölümlerinin ardından bir türlü huzur bulamayan ruhlar olduğuna inanırlarmış.

Bu doğaüstü inanışa göre, cinayete kurban gidenler, dünyadaki işlerini tamamlayamadan ölenler ya da hayatlarını günahkâr olarak geçirenlerin ruhları, her yıl yine 31 Ekim tarihinde dünyayı ziyarete gelerek insanları lanetliyorlarmış. Bir önceki gelişlerinde onları korkutup kaçırmayı başaramayan çiftçilerse bu lanetten paylarını aldıklarından hasatları beklediklerinin altında geliyormüş.

Neden korku? Neden korkunç?

Cadılar Bayramı korku üzerine inşa edilmiş bir bayram da ondan! Ancak, korkmaktan çok eğlenmek için kutlanıyor günümüzde. Şimdilerde korkanlar var mı? Var!

Hatta bunun fobisi bile var. Cadılar Bayramı fobisi: “Samhainophobia”.

Cadılar Bayramı’nda giyilen ‘korkunç’ kıyafetlerin ve ilginç ev süslemelerinin aslı, bu geleneğe dayanıyor. Evlerinin dışına astıkları korkutucu figürlerin ve havanın kararmasıyla birlikte giydikleri korkunç maskeli kostümlerin, bu kötü niyetli ruhları korkutup kaçırmak gibi bir amacı varmış.

Festival boyunca insanlar, yaklaşan kış aylarına hazırlık olması için kestikleri hayvanların kemiklerini de meydanlarda yaktıkları büyük ateşlere atıp, yayılan kötü kokuların ‘huzursuz ruhları’ uzaklaştırmasına çabalıyorlarmış.

Neden bal kabağı oyuluyor?

İçi oyulup fener yapılan sebzelere ilk olarak 700 yıl önce Yeni Zelanda yerlilerinden Maoriler’de rastlanmıştır. Cadılar Bayramı için bal kabağı oymak ise 19. yüzyılda İrlanda’da yapılmaya başlanmıştır. Eskiden daha korkunç görünümlü olan bu kabakların kötü ruhları kaçırmak için kullanıldığı söyleniyor.

Oyulan kabağın isimleri neden ‘Jack-O-Lantern’?

Bu oyulan kabakların ismi, “Jack” adında bir İrlandalıdan geliyor. Çok cimri olan Jack şeytana bile pabucunu ters giydirip kandırması. İşte bu yüzden hem cennetten, hem de cehennemden kovulmuş.

Sonsuza kadar dünyada gezmekle lânetlenmiş.

Elinde bir fener taşıyıp insanları doğru yoldan saptırmaya çalıştığına inanılmış.

Cadılar Bayramı'nda ne yenir?

Filmlerde izleriz...

Çocuklar ev-ev gezip şekerleme toplar. Bu âdet Pagan dönemlerinden kalma...

O zamanlar sokakları dolaşan ruhları memnun etmek için etrafa şekerler ve tatlı ürünler bırakılmış. Kabuklu fıstık, elma şekeri, şekerli mısır, kabak çekirdeği gibi bazı yiyecekler, özellikle Britanya'da olmak üzere Cadılar Bayramı'yla özdeşleşmiş...

Cadılardan kısmet uman bakireler...

İskoç genç kızları Cadılar Bayramı için yakılan ateşte çarşaf kuruturlarsa müstakbel kocalarının kendilerine görüneceğine inanırlarmış. Bazıları da aynı gece evin merdivenlerinden inerken aynaya bakarlarsa sevdiklerini göreceklerini düşünürlermiş.

Ama tabii bunu gece yarısı yapmak koşuluyla...

Kim bu cadılar?

İngilizcedeki cadı anlamına gelen "witch" kelimesinin kökeni, anlamı bilge kadın olan "wicce" sözcüğünden türetilmiş. İşte bu kadınlar, bir zamanlar sözü dinlenen saygın kişiler iken, dinin ve Kilise'nin baskısıyla istenmeyen insanlar haline gelip yakılmaya başlanmışlar. ■

KAYNAKÇA:

<https://onedio.com>

<http://www.teknokulis.com/>

¹Efsaneye göre, Samhain aslında Keltlerin bir festivallerin oluşumunu sağlayan bir çeşit şeytandır. Keltlere göre, 31 Ekim gecesi, yılda bir kere ölümler âlemi ve canlılar arasındaki sınırları oluşturan perde incelmektedir; o gece, Samhain'in gecesidir. Samhain'in uyandırılması için 29 - 30 ve 31 Ekim'de üç ayrı kurban verilmesi gerekmektedir. Böylelikle Samhain yeryüzüne çıkar, buradaki ölüleri diriltir, hayaletleri canlandırır ve bu şekilde kıyama başlar.

²Keltler tarih öncesinde ve ilk çağlarda yaşayan Avrupa kavimlerinin bir bölümü. Dört bin yıl kadar önce Keltler, anavatanları olan Avrupa'dan göç ederek özellikle Britanya Adaları'na, İspanya'ya ve Galya'ya yerleştiler. Demir Çağı'nda Britanya ve İrlanda'nın sakinlerini Keltler oluşturuyordu.

İsveç'teki "Cadı Okulu"na Naziler tepkili

İsveç Göteborg Üniversitesi'ne bağlı Valand Sanat Akademisi'nde, gençlere ve çocuklara yönelik 'Cadı Okulu' adıyla bir kurs açılacak.

Genç kadın ve çocuklara yönelik olması planlanan bu kurs konusunda Valand Akademisi'nden yapılan açıklamaya göre, kurslar genç kadınların kimlik edinmelerini ve tabuları konu edinecek.

Kursun hedeflediklerinden biri de, 'cadı' algısını değişime uğratmak. Çıgıllıklarına göre seçilecek olan kursiyerler, aynı zamanda 'kadın özgürlüğü' konusunda yazdıkları eserler üzerinde de okumalar yaparak tartışmalar sürdüreceklere.

Direnişçi cadılar

Valand Akademisi, Edebiyat Bölümü Başkanı Sofia Grasberg, söz konusu kursların, yazı yazmaya yeni başlayan ve 'cadı' imgesini 'direnişçi' bir şahsiyet olarak gören kişilere yönelik olduğunu ifade etti.

Adından ötürü medyanın olduğu kadar kamuoyunun da

çokça ilgisini çeken "Cadı Okulu" kursları, ilk kez, geçtiğimiz yıl Danimarka'nın başkenti Kopenhag'da başlatılmıştı.

Nazilerin kurs öğretmenlerine açtığı 'Cadı Avı'

Grasberg, Kopenhag'daki kurslara ilginin fazla olduğunu bu yüzden de benzer kursları İsveç'te de yapmayı kararlaştırdıklarını ifade etti. Kursların çok olumlu tepkiler almasına karşın, bazı gruplar tarafından ise aşağılandıklarından söz eden Sofia Grasberg, "Naziler kursa büyük tepki gösterdiler ve aşağıladılar. Kurs öğretmenlerinin, 'Bir 'Cadı Avı'na maruz kaldıkları da söylenebilir,'" dedi.

Kurs öğretmenlerinden Olga Ravn ise, Cadı Okulu'nun bir edebiyat kursu veya yazı atölyesi olarak algılanmasını, yazmaya yeni başlayan gençlere yönelik kursların iki paralel ögesi olduğunu açıkladı.

Ravn, "Bir bölümde katılımcılar kendi yazdıkları metinleri yer aldıkları grup içinde okuyacak, diğer bölümde de 'cadı'yı nasıl bir direniş figürü olarak kullanabileceklerini tartışacaklar," dedi.

Kaynakça:

Murat Kuseyri/Stockholm
<https://www.evrensel.net>

St. Petersburg’da Yasak Aşk ve Beyrut’ta Düet’in yazarından

Nefes kesici bir casus romanı, etkileyici bir hayat dramı ve Mossad tarafından dünyanın her yerinde sürdürülen tehlikeli operasyonların gerisinde yaşanan büyük bir aşkın hikâyesi.

TÜM
KİTABELERİNDE...

%100
Koton
Kitap

[instagram.com/kotonkitap](https://www.instagram.com/kotonkitap)

twitter.com/KotonKitap

facebook.com/KotonKitap

%100
OKUNAN
KİTAPLAR
www.kotonkitap.com

Hayat Kurtarıcı Giyilebilir Teknoloji:

Bu Tişört Kalbinizi ve Yaşamsal Belirtileri İzliyor

Sizin veya sevdiğiniz birinin kalp hastalığı varsa, erken teşhisin ne kadar önemli olduğunu bilirsiniz.

Bu nedenle, genç ve yenilikçi firma HealthWatch, kalp faaliyetini ve yaşamsal belirtileri izleyen, yüksek tekstil teknolojisiyle üretilen hWear'i geliştirdi.

hWear her türlü bluz, gömlek ya da elbisenin altına giyilebilen kolsuz bir tişört. Kumaşına hastanın durumunu izleyen EKG sensörleri yerleştirilmiş. Kişinin hayati fonksiyonlarında sıra dışı bir durum oluştuğunda, tişört Bluetooth veya Wi-Fi aracılığıyla hem hastaya hem de doktoruna anlık bilgiler gönderiyor. Böylece her şey anında tespit edilip müdahale edilebiliyor.

Kalple ilgili problemler pek çok farklı şekilde kendini gösterebileceğinden, hastalar çoğunlukla kalp sağlığı ile ilgili bir sorun oluştuğunu fark etmezler. Rahatsızlık, tesadüfen veya bir sonraki doktor kontrolünde ortaya çıkana kadar hasta tedavi edilmez. Bu sebeple çoğu kez geç kalınmış olunur.

hWear'in sorunlara çözüm getirmediğini özellikle belirtmek gerekir. Ürünü giyen kişi herhangi bir kalp sorunu yaşadığında, hWear sorunları yalnızca bildirir, bunları düzeltmez. Kişi bildirim aldığında hemen bir doktora başvurabilir. Böylece, hWear'i giyen hastalar, sağlık sıkıntıları hayati boyutlara ulaşmadan, ani oluşan sorunlara hızla müdahale etme şansına sahip olurlar.

hWear'in geliştiricisi HealthWatch, İsrail'in Ra'anana şehrinde yer almaktadır. Şirket 2010 yılında, son yirmi-otuz senesini tıbbi cihazların tasarımına ve üretimine adanmış olan CEO Uri Amir tarafından kuruldu. Amir, şirketini "günlük hayata sağlık dokuyan şirket" olarak tanımlamakta.

Yıkanabilir ve FDA onaylı hWear, pazardaki ilk kalp izleme gömleklerinden biri. Bu alanda rekabetçi firma sayısı az. "D-shirt" ve "NuMetrex" gibi giyilebilir teknolojilerden birkaçı

kişinin kalp atış hızını izlerken, hWear nabız, vücut ısısı, solunum sayısı ve tansiyon gibi tüm yaşamsal belirtileri izliyor ve hem doktora hem de hastaya çok daha fazla bilgi sağlıyor.

Potansiyel hayat kurtarıcı olan bu ürün ileri düzey bir teknolojiye sahip olmasına rağmen, kullanımı oldukça basit. Deri üzerinde herhangi bir hazırlığa ya da tıraş olmaya gerek yok. FDA onaylı bu giysi giyildiği anda kullanıma hazır oluyor. Ayrıca diğer giysilerle birlikte çamaşır makinesinde de yıkanabiliyor! Sağlık bilincine sahip olmak sabahları giyinmek kadar kolay.

Giyilebilir teknoloji hızla büyüyen bir sektör. Araştırma firması Gartner'a göre bu yıl sektörün yüzde 18'in üzerinde büyümesi bekleniyor.

Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezi'ne göre Amerika'da her yıl yaklaşık 610.000 kişi kalp hastalığı nedeniyle yaşamını kaybediyor.

Neyse ki hWear, sağlık bilinci edinmeyi sabahları giyinmek kadar kolay bir hale getirip binlerce hayat kurtarma potansiyeline sahip. ■

HAYATINIZI DEĞİŞTİRİN!

ZONE
TRAINING · SPA

PERSONAL
TRAINER

"ZONE'a üye olduktan sonra yaşam kalitem yükseldi, çok iyi hissetmeye başladım."

Basak

Sıkıcı egzersiz rutinlerini unutun. **ZONE**'da size özel yenilikçi fitness programları ile yepyeni bir yaşam alışkanlığı kazanın. Hiçbir risk ve sorumluluk almadan **Deneme Üyeliği** ile istediğiniz değişimi başlatın.

GÖKTÜRK
0212 777 66 00

BRANDIUM ATAŞEHİR
0216 574 05 05

ZORLU CENTER
0212 213 52 52

[f](#) [i](#) [t](#) /zonetrainingspa • www.zoneclub.me • info@zoneclub.me

Neden UMUT?

*Geleceğe dair umutlu
olmakta gitgide daha
fazla zorlandığımız
günler yaşıyoruz. Bu
duruma her tanık
oluşumda, ister
istememez annemin bir
şiiri* gelir aklıma.
Bu şiir, onun adeta
bütün iyi insanlara
vermiş olduğu
ve yanlarında
taşımalarını dilediği
minik bir hediye
gibidir...*

* UMUT

*Baştanbaşa kapkara
bulutlarla
Örtülse de ruhunuz
Bir yerinde küçücük bir
mavilik arayın,
Bulursunuz...
(Cavidan Tümerkan)*

Peki, o 'maviliği' yani umutsuzluğun içindeki 'umut'u nerede arayacağız? Önce 'umutsuzluk'ta arayacağız. Eğer çoğu insan 'umutsuz' ise, umutsuzluğun umuda dönmesi için büyük bir enerji birikiyor demektir. Bu enerji umutsuzluğu umuda çevirecek insanları tetikleyecektir. Adeta eksi bir sayı ile bir başka eksi sayıyı çarptığınızda sonucun artı çıkması gibi... Sonra umudu, bireylerin toplumu ayakta tutma dinamiğinde arayacağız. Toplum, bireylerin altından destekleyerek ayakta tuttıkları bir köprü gibidir. Bazen bu destek yeterinden fazla olur. Böyle dönemlerde bazıları, desteklemeseler de köprünün ayakta kalacağını öngörür ve güçlerini sakınırken, bazıları üzerinde dahi gezinebilirler. Bu durumda bazı insanların üzerine çok fazla yük biner ve bu yük umutsuzluk doğurur. Ancak köprü sallanmaya başlayınca, desteğe daha fazla insan gelecek, köprü yeniden sağlamlaşacaktır. Bu değişim 'derhal' olmayacaktır ama otoyol çıkışında önünde az otomobil olan gişeyi tercih edişimizdeki doğallıkla olacaktır. Umudu, gerçekçiliğimizde de arayacağız. İnsanlar doğrudan çıkarları ve toplumdan

yansıyacak çıkarları arasında ikilem yaşarlar. Bu ikilemi, topluma hatta dünyaya karşı sorumluluk duymadan yönetemeyiz. İletişimle dünya küçülünce bu sorumluluğun gereğini yerine getiremediğimiz hissi çok arttı. Öyle ya; küçük bir toplulukta, örneğin bir ailede veya bir şirkette alacağınız bazı kararlarla sorumluluğunuzu yerine getirebilir ve sorunları çözebilirsiniz. Oysa küçülen dünyada sorumluluk hissimiz devasa ama yetkimiz yok denecek kadar az. Madem öyle, gerçekçi olacağız ve sorumluluk hissimizi kontrol etmeye çalışıp, düzeltmeye gücümüz yeten şeylere odaklanacağız ve bununla yetinmeyi öğreneceğiz.

Umudu akılda ve iyilikte arayacağız. Yüz iyi insandan oluşan bir topluluğa katılan tek bir kötü iyilere karşı önemli bir avantaj sağlar. Üstelik, iyi insanların tek bir kötü ile mücadelesi bile ister istemez çoğu zaman kötünün yöntemlerinden ilham alır. Bu nedenlerle kötülük, gerçekte olduğundan çok daha yaygınmiş gibi görünür. Kötülüğü gerçek boyutu ve potansiyeli ile algılayıp, gitgide daha fazla izole etmeyi aklımızla başaracağız.

Umudu, insanın en önemli seçiminde de arayacağız. Her an farkında olmadığımız bir soru soruyor ve cevabını veriyoruz. "Yaşam mı, ölüm mü?" Bu soruyu sordüğümüzün farkında değilsek, 'Yaşam' diye cevap verdiğimiz içindir. Seçimimiz yaşamak olduğu sürece, yaşamdan mümkün olduğunca daha fazla hoşnut olmaya çalışmak mantık gereğidir. Bu da ancak umudu ayakta tutmakla olur. Bizler umudu seçmiş oldukları için nesilleri devam edebilmiş insanların torunlarıyız; sırf bu nedenle bile 'umut'a mecburuz. ■

KEMAL TÜMERKAN, 1952'de İstanbul'da doğdu. Boğaziçi Üniversitesi Kimya Mühendisliği Bölümü'nden mezun oldu. 1979 yılında aynı üniversitede lisans üstü derecesini tamamladı. Tümerkan'ın 1986 Enka Sanat Vakfı Şiir Yarışmasında Melih Cevdet Anday, Necati Cumalı gibi değerli isimlerle birlikte aldığı mansiyon, yazma uğraşı ile bağıntılı en güzel anısı. İlk kitabı "Hiç Gülümsenmemiş Güşümseyişimle" 1999 yılında, ikinci kitabı 'Biri' 2006'da yayınlandı.

*Kaliteli,
Zamanında,
Doğru Baskı...*

PSO
Fogra tarafından belirlenen ISO
12647-2 standardı, sürdürülebilir
ve tekrarlanabilir baskı sağlar.

Kodak

KBA

gezegen10
basım yıl

100. Yıl Mah. Matbaacılar Sit. 2. Cad. No:202/A Bağcılar/İstanbul

Tel: 0212 325 71 25 Fax: 0212 325 61 99

www.gezegenbasim.com.tr

DÜNYA SİNEMALARI - 41 MACAR SİNEMASI - 5

1950 ve sonrasında doğan, sinemaya seksenlerin sonlarında ve doksanların başında atılan ve hâlâ film çekmeye devam eden daha genç kuşağı incelemeye, geçen yazımızda bıraktığımız yerden devam ediyoruz.

1955'de Budapeşte'de mülteci bir Türk ailesinin oğlu olarak doğan, çocukluğu Almanya'da geçen oyuncu, senaryo yazarı, şair, yönetmen (**János Can Togay**), oyuncu olarak **Isabelle Huppert**, **Hanna Schygulla**, **Tom Berenger** gibi ünlü aktris ve aktörlerle birlikte önemli roller oynamış, **Erden Kıral**'ın "**Mavi Sürgün**" filminde **Cevat Şakir**'i canlandırmış, "**Bir Sonbahar Hikâyesi**"nin başrollerini **Zuhal Olcay** ile paylaşmıştır.

Can Togay'ın yazıp yönettiği ilk film "**A nyaraló / Tatildeki Adam**" (1992) Macar kırsalında ilginç bir deneysel çalışmadır. 1999'da çektiği "**Egy tél az Is-ten háta mögött / Gözden Irak Bir Kış**", ücra bir dağ köyünde yaşayan iki yeniyetme arkadaşın gözünden Macaristan'da komünizmin son yıllarına bakar.

1955 yılında Budapeşte'de doğan **Ildikó Enyedi**'nin çektiği çok sayıda kısa ve yedi uzun metrajlı film, ulusal ve uluslararası festivallerde ödüller kazanmıştır. Cannes'da Altın Kamera alan ilk uzun metrajı "**Az én XX. századom / Benim Yirminci Yüzyılım**" (1989), tüm zamanların en iyi 12 Macar filminden biri seçilmiştir.

1880 yılında **Edison** New York'ta ilk elektrik ampülü gösterisini gerçekleştiren, tek yumurta ikizi **Dora** ve **Lili**, Budapeşte'de doğarlar. Çocuk yaşta öksüz kalan kızlar önce dilenmek zorunda kalırlar, sonra da farklı aileler tarafından evlat edinilerek ayrılırlar. 1899'un yılbaşı akşamında, birbirlerinden habersiz, Şark Ekspresiyle Budapeşte'ye gelmektedirler. Zengin bir iş adamının metresi olan **Dora** birinci mevkide en iyi hizmetten yararlanırken, anarşist yeraltı savaçısı **Lili** üçüncü sınıftaki kalabalığın arasındadır. Yaşam yolculukları bir yüzyıldan diğerine, parlak bir başlangıçtan karan bir gökyüzüne yönelerek devam edecektir. "**Benim Yirminci Yüzyılım**", modern dünyada kadının yerine ve kimliğine, tarihsel olaylardan çok, kusurları, sakarlıkları ve sevgileriyle insanları ele alarak odaklanan şen ve alımlı bir çalışmadır.

Beş yıl sonra, "**Der Freischütz**" operasından serbestçe esinlenen "**Büvös vadász / Sihir Avcısı**" (1994) gelir. **Enyedi**, II. Dünya Savaşından günümüze, oradan Macar ortaçağına, oradan da yeniden çağımıza gidip gelen öyküsünde, kültürel, tarihsel ve dramatik öğeleri şaşırtıcı bir biçimde harmanlayarak ilginç tematik bağlantılar elde etmektedir.

Altı yönetmenin 20. yüzyılın sonuyla ilgili hayallerini anlattıkları "**...in Gözünden 2000**" projesinin bir bölümü olan "**Tamás és Juli / Tamás ve Juli**" (1997), genç madenci **Tamás** ile utangaç yuva öğretmeni **Juli**'nin aşk öyküsünü anlatır. **Enyedi**'nin 1999'da çektiği "**Si-**

'Ruh ve Beden / A Teströl és Lélekröl'

mon Mágus / Büyücü Simon", Fransız polisinin çözemediği bir cinayeti aydınlatmak için Budapeşte'den getirttiği öngörü sahibi bir büyücünün gerçeküstücü öyküsüdür.

Sinemaya uzun bir ara vererek İsraili **Hagai Levi**'nin, "**In Treatment**" adıyla bütün dünyada ünlenen "**Be'Tipul**" dizisini "**Terápia**" adıyla Macaristan televizyonuna uyarlayan ve büyük bir bölümünü yöneten **Ildikó Enyedi**, 2016'da, her zamanki gibi senaryosunu da yazmış olduğu, günümüzde geçen ve uyku-uyanıklık, ruh-madde karşılıklarına alışılmadık tarzda bakan öyküsü "**A Teströl és Lélekröl / Ruh ve Beden**" ile sinemaya dönecektir.

Budapeşte Tiyatro ve Film Akademisi'nden 1984'de mezun olan, 1957 doğumlu yazar yönetmen **Attila Janisch**, düşünle gerçeğin sınırındaki serbest ilişkilere odaklanan, **Hitchcock**, **Bergman** ve **Buñuel** sine-

malarından etkiler içeren gerçeküstücü bir sinema yapmaktadır.

Kırsal kesimin görkemli ve şiirsel manzaralarında çektiği, "Árnyék a havon / Kar üzerinde Gölge" (1991), "Hosszú alkony / Uzun Alacakaranlık" (1997) ve "Másnap / Sonraki Gün" (2004) filmlerinden oluşan üçlemesinde karakterleri, bastırılmış özlemleri, sırları günahları ve isyanlarıyla yüzleşmeye çalışmaktadırlar.

1958 Budapeşte doğumlu senarist, film ve tiyatro yönetmeni **János Szász**, Tiyatro ve Film Sanatları Akademisi'nde drama ve tiyatro yönetmenliği eğitimi aldıktan sonra Budapeşte Ulusal Tiyatrosu'nda çok sayıda oyun sahnelemiştir. Sinemaya 1990'da ilk uzun metrajı "Szédülés / Rahatsız Etmeyin" ile geçen Szász, bunun ardından **Georg Büchner**'in oyununun bol ödüllü başarılı uyarlaması "Woyzeck" (1994) ve 20. yüzyılın başlarında, soğuk ve ilgisiz annelerinin derin bir psikoza sürüklediği iki erkek kardeşin öyküsü "Witman fiúk / Witman Kardeşler" (1997) filmlerini yönetmiştir.

Bir süre için tiyatroya dönen Szász, 2001 ilâ 2003 yılları arasında ABD'de *American Repertory Theater Institute*'un müdürlüğünü yapmış, 2007'de, senaryosuna katkıda bulunduğu ve yönettiği, akıl hastanesinde çalışan uyuşturucu bağımlısı hekimin, hastalardan birinin yetenekli bir yazar olduğunu keşfedişinin öyküsü, "Ópium: Egy elmebeteg nő naplója / Opium, Bir Akıl Hastası Kadının Güncesi" ile sinemaya dönmüştür.

Sinema ve tiyatro arasında gidip gelen Szász, yine uzunca bir aradan sonra, **Agota Kristof**'un aynı adlı romanından uyarladığı "A nagy füzet / Büyük Defter" (2013) filmini çekmiştir.

2014 Oscar ödülleri Yabancı Dilde En İyi Film Kategorisinde Macaristan'ı temsil eden "Büyük Defter", II. Dünya Savaşı'nın sonlarına doğru, Alman orduları, direnişçiler ve Rus ordusu arasında tam bir kargaşa ortamına dönüşen Macaristan'da, zarar görmemeleri için babalarının isteğiyle anneleri tarafından anneannelerinin köy evine bırakılan ikiz erkek kardeş iki çocuğun öyküsüdür.

1960 Budapeşte doğumlu **Gábor Herendi**, sinemaya reklamcı olarak başlamış ve yurt içinde ve dışında, kendisine çok sayıda ödül getiren 400'ün üzerinde reklam filmi çekmiştir.

'Sadece Seks / Csak szex és más semmi'

İlk uzun metrajı "Valami Amerika / Bir Tűr Amerika" (2002), senaryosunu yazmış olduğu uzun sinema filmi ni yapmayı düşleyen bir reklam ve video yönetmenin hikâyesidir. Bu çılgın ve gerçekten komik güldürünün ciddi ticari başarısı

yönetmeni 2008'de, "Valami Amerika 2 / Bir Tűr Amerika 2" adlı, ilki kadar beğeni toplamış olan devam filmi ni yapmaya yöneltecektir.

Herendi ikinci filmi "Magyar vándor / Gezginci Macar" da, yedi 19. yüzyıl kahramanının, zamanda yaptıkları, günümüze kadar ulaşan eğlenceli serüvenlerini kültürel ve tarihsel referansları zekice kullanarak anlatır.

Üçüncü filmi "Lora" (2007) aynı kadına âşık olan iki kardeşle, trajik bir olay sonrasında psikolojik körlük yaşayan sevdikleri kadının öyküsüdür. Psikolojik travmadan önce de sevgilisinin sadakatsizliklerini, arkadaşının ihanetini ve en önemlisi, "diğer" kardeşin gerçek sevgisini gör(e)memiş olan Lora, **Herendi**'nin bakış açısıyla, hem gerçek hem de sembolik anlamda görme yetisini kaybetmiştir.

Herendi, 2015'de hâlen post-produksiyonunu bitirmek üzere olduğu, bugüne dek Macaristan'da yapılmış en pahalı film olan "Kincsem" i çekmiştir. Kincsem, 1874 - 1887 yılları arasında yaşamış olan, dört sezonda girdiği 54 yarışta da kazanarak at yarışları tarihinde henüz kırılmamış bir rekora sahip olan bir safkan kısırağın adıdır. **Herendi**'nin filmi şampiyonluk öyküsünün paralelinde, Macar aristok-

rat Erno Blaskovich ile Avusturyalı subay Otto von Oettingen arasındaki kan davası boyutlarına ulaşan husumeti ve Oettingen'in başına buyruk kızı Klara ile Blaskovich'in fırtınalı aşk ilişkisini anlatmaktadır.

1968'de Budapeşte'de doğan **Krisztina Goda**, Beaconsfield Ulusal Film ve TV Okulu'nda yönetmenlik ve kurgu eğitimi almış, kazandığı bursla UCLA'da senaryo yazarlığı okumuştur.

Yönettiği ilk film, tüm beraberlikleri süresince nişanlısının başka bir kadınla evli olduğunu öğrendikten sonra erkeklerle her türlü duygusal ilişkiyi reddeden Dora'nın, çocuk sahibi olmak için ilân vermesiyle başlayan "Csak szex és más semmi / Sadece Seks" dir (2005). İkinci filmi "Szabadság, szerelem / İhtişamın Çocukları", 1956'da, Melbourne Olimpiyatları sırasında Macaristan ve Rus su topu takımları arasında oynanan, spor tarihinin en kavgalı ve kanlı maçlarından biri üzerinden, aynı yıl Macaristan'ın Sovyetlere karşı başarısız olduğu ayaklanmayı anlatır.

Her kişiliğe kolaylıkla bürünerek yalnız ve paralı kadınları dolandıran manipülasyon ustası yakışıklı Gábor'un, geçirdiği kazadan sonra yeniden mesleğine dönme çabasındaki zengin dansçı Hanna'yı baştan çıkarma çabalarına odaklanan "Kameleon / Bukalemun" (2008), Gábor'un kıza âşık olmasının işleri nasıl karıştırdığını anlatmaktadır.

Krisztina Goda'nın son çalışması "Vesztetek / İç Güvenlik" (2015), yasa dışı işlere girişmemek için, biraz da gurbun karizmatik liderinin etkisiyle, yasal bir örgüte giren beş parasız iki gencin, güvenlik polisine katıldıklarında yaşadıklarının öyküsüdür.

Macaristan'da 1970 ve sonrası doğan en genç sinemacı kuşağını başka bir yazımızda ele alacağız. ■

SİNEMAYLA Şiir Yazanlar

Siir, çok az sözcükle yoğun anlamlar üretebilen özelliğiyle, insanlığın bireysel coşkularının, aşklarının, toplumsal trajedilerinin, acılarının ifade edildiği bir sanat olarak, popüler yerini her zaman korumuştur. Bunun yanı sıra, insanlık durumlarını canlandıran, dramatize eden, tiyatro, dans ve sinema gibi sanatlar da gelişmiştir. Teknolojinin ve estetik bilincinin gelişmesiyle birlikte, sinema sanatı daha çok gelişmiş, birçok sinema anlayışı ortaya çıkarken, adeta görüntülerle şiir yazan sinema anlayışı da bu süreçte yerini almıştır. İşte bu sayfalarda, sinema ile şiir yazan, hatta neredeyse sinemayı şiir olarak gören iki yönetmeni, Tarkovski ve Angelopoulos'u tanımayla çalışacağız.

**Sonsuzluk ve Bir Gün, 1998,
Theo Angelopoulos**

Tarkovski ve Angelopoulos'un kendi sinemaları ile şiir arasında ilişki kurmaları ve şiiri sinema için bir olanak olarak keşfetmeleri şiir sanatıyla doğrudan ilişkilerinin olmasına dayandırılabilir. Tarkovski ünlü Rus şair Arseniy Tarkovski'nin oğludur ve çocukluğu babasının şiirlerini ezberleyerek geçmiştir. Bununla kalmayıp Japon "Haiku" şiiriyle de ilgilenmiştir. Şiirle erken yaşta karşılaşması,

Şiir, anlatılamaz olan anlamları anlatabilme sanatı olarak, insanlığın en eski ifade biçimlerinden biridir. Yeryüzündeki birçok toplumun sanat tarihinin şiirle başlaması, belki de bundandır.

yaşamının yönünü belirlemede önemlidir. Tarkovski, sinema ve hayat üzerine düşüncelerinin yer aldığı Mühürlenmiş Zaman (Die Versiegelte Zeit) kitabında, şiir ile sinema arasındaki ilişkiyi şöyle açıklar: "Sinemada beni çeken, alışılmamış şiirsel bağlantılar, şiirselliğin mantığıdır. (...)" Bu söz Tarkovski'nin sinemasının şiirle olan bağı anlamamızı sağlar. Şairin şiir yazma süreciyle, Tarkovski'nin film çekme süreci arasındaki benzerliği ortaya koyabilmek için şu sözleri iyi bir örnektir:

"(...) Film ikide bir çöküyor, bir türlü ayakta durmak istemiyor, gözlerimizin önünde dağılıp gidiyordu; hiçbir bütünlüğü, içsel bağlılığı, tutarlılığı yoktu, mantığı yoktu. Ama son bir umutsuz denemeye kalkıştığım güzel bir gün, birden ortaya filmsel olarak bütünlüğe sahip bir görüntü birimi çıktı. Malzeme birden canlandı, filmin tek tek her bir bölümü karşılıklı ilişki içine girerken belirgin, organik bir sistem içinde birleşti. Odada bu son umutsuz çabama göz gezdirdiğimde birden filmin gözlerimin önünde şekillendiğini fark ettim. Uzun süre bu mucizeye inanamadım, ama filmin kesin kurgusu gerçekten de tamamlanmıştı."

**Ağlayan Çayır (2005)
Theo Angelopoulos**

Angelopoulos da şiirle olan ilişkisini şöyle anlatır: "Benim gelişmemi edebiyat etkiledi. Şiir ve hikâye yazmaya başladım, ancak ondan sonra film çekmeye geçtim. Bu yüzden, yazma eyleminin oyunun hâkim kuralı olduğu farklı bir

mekânın etkisindeyim. Dolayısıyla, sinemada da aynı şeyi aradım. Hala şiir yazarım. Şiiri her zaman romana tercih ederim."

Şiir dili ve sinema dili birçok açıdan çakışmaktadır. Örneğin metafor, şiirde anlamsal yoğunluğu arttırmak için başvurulan önemli bir dilsel tekniktir. Metafor sayesinde farklı bağdaşmalar kurularak ve farklı dilsel bağlamlar oluşturularak yeni ve özgün anlamlar yaratılır. Eğretileme, şiir dilinde olduğu kadar sinema dilinde de çok önemli bir anlatım öğesidir. Metafor, sinemayı, gerçek yaşamda olanların basit kopyası olmaktan kurtarır, ona sanatsal bir nitelik kazandırır. Böylece

aralarındaki benzerliklerden yararlanarak bir olay ya da olgu, bu olayın gerçekte kendisi olamayan olay ya da olguyla anlatılır; görünmeyen varlıklar, görünen varlıkların görüntülerine anlam bakımından dönüştürülerek gösterir. Tarkovski ve Angelopoulos filmlerinde gerçek olaylar ve gerçek mekânlar metaforlarla yeniden üretilir. Sigmund Freud, çocuk ile yaratıcı yazarlık arasında ilişki kurarken, çocuğun oyun oynarken yaptığı tüm davranışların, yaratıcı yazar için de geçerli olduğunu, yazarın da

"Metafor, sinemayı, gerçek yaşamda olanların basit kopyası olmaktan kurtarır, ona sanatsal bir nitelik kazandırır."

hatırladım; tüm bu olaylar ülkemizin tarihi bağlamında kendi kişisel tarihçemi gözden geçireceğim malzemeyi sağladı bana" demektedir. Bu nedenle Angelopoulos'un filmlerinde baba imgesi sıkça karşımıza çıkmaktadır. Anılarından öğrendiğimiz haliyle, Angelopoulos'un babası 1967-1974 yılları arasında tutuklanmış ve ortadan kaybolmuştur.

"Yunanistan'ın ortalarında bir yerde birkaç ay hapiste tutulmasının ardından salıverildiğinde eve kadar ülkenin yarısını yürüyerek gelmiş. Sokakta çocuklarla oynarken sokağın başında bize doğru yürüdüğünü hatırlıyorum. Eve koşup anneme seslendim. Eve geleceğini biliyorduk ama onu gördüğümüzü söyleyince annem sokağa fırladı. Eve girdiğimizde hiçbirimiz tek kelime konuşacak halde değildik. Masanın çevresine oturduk, çorbamızı içtik ve sessizce birbirimize baktık. Hepimiz

ağlamak istesek de gözyaşlarımızı tutuyorduk."

Ağlayan Çayır filmindeki "kayıp baba" figürü; tutuklanan, sürgüne gönderilen ve öldüğü düşünülürken ortaya çıkan baba, kendi babasının

THEODOROS ANGELOPOULOS

27 Nisan 1935 - 24 Ocak 2012

Yunan sinemasının öncü yönetmenlerindedir. Şiirsel sinemanın temsilcilerindedir. Filmleri:

- ÖTEKİ DENİZ
Modern Yunan Üçlemesi 3 (2012)...
Gösterime Verilmedi
- ZAMANIN TOZU
Modern Yunan Üçlemesi 2 (2009)
- AĞLAYAN ÇAYIR
Modern Yunan Üçlemesi 1 (2004)
- SONSUZLUK VE BİR GÜN
Sınırlar Üçlemesi 3 (1998)
- ULIS'İN BAKIŞI
Sınırlar Üçlemesi 2 (1995)
- LEYLEĞİN GECİKEN ADIMI
Sınırlar Üçlemesi 1 (1991)
- PUSLU MANZARALAR
Sessizlik Üçlemesi 3 (1988)
- ARICI
Sessizlik Üçlemesi 2 (1986)
- KİTERA'YA YOLCULUK
Sessizlik Üçlemesi 1 (1984)
- BÜYÜK İSKENDER (1980)
- AVCILAR
Tarih Üçlemesi 3 (1977)
- KUMpanya
Tarih Üçlemesi 2 (1975)
- '36 GÜNLERİ'
Tarih Üçlemesi 1 (1972)
- YENİDEN YARATMA (1970)

ciddiye aldığı ve duygu yüklediği, gerçeklikten tümüyle ayrı bir fantezi dünyası yarattığını belirtir. Burada söz konusu olan durum yönetmen için de geçerlidir. Tarkovski ve Angelopoulos filmlerinde, çocukluğa dair pek çok iz rastlamaktayız. Her iki yönetmen de sık sık kendi çocukluk anılarından yola çıkarak, ya da o anılara bir biçim vermek, derleyip toparlamak için, çocukluğuna başvurmuştur. Theo Angelopoulos, "Ben, anlam çabasıyla tarihe ya da tarihin yansımalarına dayanan film yapıyorum. Bir yerin

Nostalji, 1983
Andrey Tarkovski

tasviridir. Tatbikat, filmi de babanın dönüşüyle başlar.

Tarkovski de çocukluğa çok önem verir. Bu konuda şunları aktarır:

“Çocuk olmamız gerekiyor; tesadüfe bakın ki, çocuklar filmlerimi gayet iyi anlıyorlar, o çocuklara taş çıkartabilecek tek bir eleştirmenle karşılaşmadım şimdiye kadar.”

İmge, sanatçının duyarlılığının yitip gitmesine engel olur ve o duyarlılığın aktarılmasında önemli bir işlev görür. İmge sanatçı için, maddi evrenin sunduğu gerçeklerden bağımsız olarak, kendi benliğinin, kendi gerçeklerinin ifadesidir.

Klasik sinemada anlam Tarkovski ve Angelopoulos sinemasına kadar, başlayan, gelişen ve biten bir çizgisellik içerisinde anlatılan öyküye dayanır. Bu öykü genellikle Aristo’dan bu yana bağlamları ve ilişkileri formüle edilmiş olan, zaman ve kişilerin çizgisel olarak geliştiği olaylar etrafında biçimlenir.

"Şiir dili, diğer bütün sanatların arka planını oluşturur."

Oysa Tarkovski ve Angelopoulos sinemasında usun ve mantığın sınırlarında alışlagelmiş alımlama süreci kırılacaktır. Bunun yerine iç içe geçen zaman parçacıkları, bağlamlarından koparılmış mekânlar, seyircinin kendiyle bütünleştirmekte zorlanacağı anonim olmayan karakterler, ses ve renk etkileriyle yaratılan şiirsel atmosfere bırakmıştır. Bunun nedeni, bu yönetmenlerin kitle duyarlılığını onaylayan ticari sinema yapmaktan vazgeçen ve tikel duyarlılığı sinemanın nesnesi yapmak isteyen sanatsal yaratım güdüleridir. Bundan dolayı kendini şiirin diliyle ifade eden bir sanat sineması ortaya çıkacaktır. Çünkü şiir dili diğer bütün sanatların arka planını oluşturur. Bunun nede-

ni ise gündelik, sıradan tek boyutlu anlamlar yerine yönetmenin derin ve çok boyutlu anlamlar yaratma isteğidir. Daha doğrusu “anlatılamayana anlatma” isteğidir.

İki yönetmen de yaşamıyor olsa bile, insanlar onların sinemayla yazdıkları şiirleri okumaya devam edecekler, dünyanın duyumsadıkları anlamlarla sınırlı olmadığını heyecanla anlayacaklardır. ■

ANDREY ARSENYEVİÇ TARKOVSKI

4 Nisan 1932 - 29 Aralık 1986

Rus film yönetmeni, yazar ve aktör,
Ünlü Rus şair Andrey Tarkovski'nin
oğlu,

Şiirsel sinemanın önde gelen
isimlerindedir. Filmleri:

KURBAN (1986)

TEMPO Dİ VIAGGIO (1983)

NOSTALJİ (1983)

İZ SÜRÜCÜ (1979)

AYNA (1975)

SOLARİS (1972)

ANDREY RUBLEV (1969)

İVAN'IN ÇOCUKLUĞU (1962)

SİLİNDİR VE KEMAN (1960)

BUGÜN KİMSE İŞTEN

ÇIKARILMAYACAK (1959)

KONSANTRE (1958)

KATİLLER (1958)

Ayna, 1975
Andrey Tarkovski

Kaynaklar:

Bachelard, G. (2006), “Su ve Düşler”, (çev: OlcayKunal) İstanbul, YKY.

Eagleton, T. (2011), “Şiir Nasıl Okunur?”, (çev: Kaya Genç) İstanbul, Agora.

Fainaru, D. (2006), “Theo Angelopoulos”, (çev: Mehmet Harmancı) İstanbul, Agora.

Freud, S. (1995), “Sanat ve Sanatçılar Üzerine”, (çev: Kamuran Şipal), İstanbul, YKY.

Tarkovski, A. (2010), “Mühürlenmiş Zaman”, (çev: Füsün Ant), İstanbul, Agora.

berkendoner@gmail.com

ERAN KATZ • ÇEVİREN: LİNA FİLİBA

Jerome nasıl dahi oldu?

**Bellek Geliştiren ve Beyin Gücünü Arttıran
Olağanüstü Yahudi Teknikleri**

**Eran Katz tarafından
uluslararası ödül kazanmış
liste başı kitap...**

'Jerome Nasıl Dahi Oldu?',
Yahudiler ve Yahudi zekâsı
hakkında oluşmuş efsanelere ilgi
duyan üç arkadaşın, kendi kendini
geliştirme ile ilgili hikâyesidir.
Kitapta, kapalı Yahudi toplumların
içinde kuşaktan kuşağa aktarılan,
Yahudilerin bireysel olarak
olağanüstü zekâ ve kayda değer
bellek geliştirmelerine yardımcı
olan Yahudi yöntem ve teknikleri
de açıklanmakta.

GÖZLEM YAY.
344 sayfa

(212) 231 92 82

www.gozlemkitap.com – kitabevi@salom.com.tr

VEDA

Leyla ÖZALP*

Tarık Akan

ve unutulmaz oyunculuk örneklerinden “Adak”

Tarık Akan'la 1979 yazında, Atf Yılmaz'ın yönetmenliğini yaptığı ve benim ilk kez bir sinema filminde asistanlık yaptığım "Adak"

filmde çalıştım. Daha sonra 1984'de yönetmenliğini Zeki Ökten'in yaptığı "Pehlivan" ve 1996'da yönetmenliğini Ali Özgentürk'ün yaptığı "Mektup" filmlerinde de çalıştık ve birlikte çalıştıkça iş arkadaşlığımız dostluğa dönüştü. Hani uzun süre görüşmeseniz de bir gün karşılaştığınızda sanki daha dün bir aradaymışsınız gibi hissettiğiniz dostluklar vardır ya, onlardan... Hastalığını bilsem de, Tarık'ın böyle ani ve erken aramızdan ayrılacağını hiç düşünmemiştim.

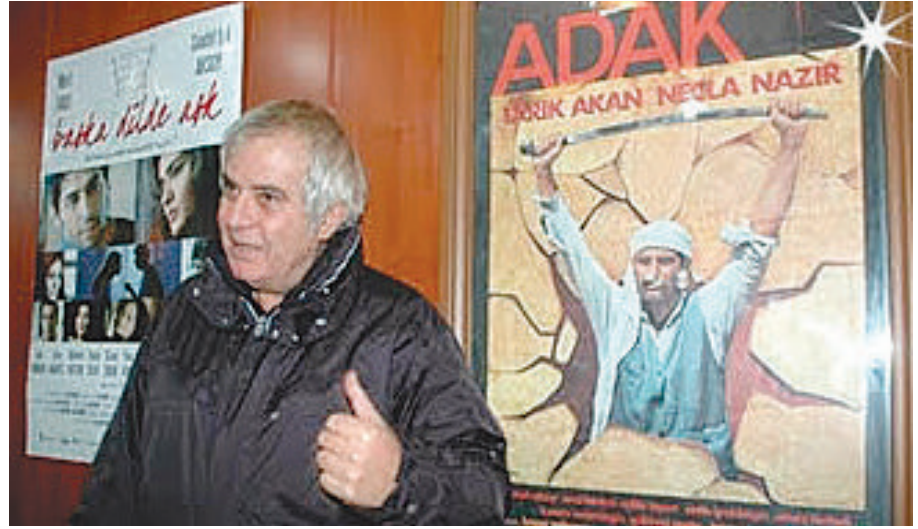
Tarık'la "Sürü", "Adak", "Pehlivan" gibi birçok filmde birlikte oynadığı canı arkadaşı Yaman Okay ve "Sürü" ile "Pehlivan" filmlerinin yönetmeni sevgili dostumuz Zeki Ökten ve aramızdan ayrılan tüm dostlarımız için birlikte ağladık, acımızı paylaştık... Şimdi, onun aramızdan böyle ani ve erken ayrılışının acısını tüm Türkiye ile paylaşıyorum...

İyi bir oyuncu olmanın ötesinde toplumsal olaylara yaklaşımındaki sorumluluk tavrı ile tüm Türkiye'nin kalbini kazandığını, ne kadar çok sevildiğini sayıldığını görmek duyduğum acının yanı sıra buruk bir mutluluğa neden oldu.

Duygularımı paylaşmak için fotoğraflarını araştırırken "Adak" filminin afişi önünde bir fotoğrafımı buldum. Altında, "Tarık Akan'ın en sevdiği filmi Adak" yazıyordu. Tarık, "Adak, en sevdiğim filmlerimden biri, çünkü din eğitiminin ne kadar yanlış verildiğini ilk kez başarıyla anlatan bir film," demiş röportajında.

Ben de, onun da en sevdiği filmlerden bir olan "Adak" filminin çekimi ile ilgili anılarımı sizlerle paylaşarak onu sonsuzluğa uğurlamak istedim. Tarık Akan, "Maden" ve "Sürü" filmlerinde oynayarak, salon filmlerindeki yakışıklı jön rollerini bırakıp, toplumdaki sorunlarla ilgilenen filmlerde oynamaya başlamış ve oyunculuğunun farklı bir dönemine geçmişti.

"Adak"ın senaryosu, Faruk Erem'in "Bir Ceza Avukatının Anıları" adlı kitabında anlattığı gerçek bir olaydan yola çıkılarak Başar Sabuncu tarafından yazılmıştı. Tarık Akan, uğradığı iftardan kurtulmak için doğacak ilk erkek çocuğunu adayıp bunu gerçekleştiren, Müslüm Koca adlı Anadolu'nun küçük bir köyünde yaşayan genç bir köylüyü oynuyordu. Her işte çalışarak ailesini geçindirmeye çalışan, namazında niya-

zında mazlum bir köylü... Bu rol son iki filmdeki rollerinden de çok farklıydı. Çok küçük nüanslarla, neredeyse hiç konuşmadan, vücudunu çok iyi kullanarak, sadece yüz ifadeleri ve gözleriyle oynayan Tarık, bambaşka bir oyunculuk örneği sergiledi. Filmde olaylar, bir televizyoncu kadının yaptığı röportajlarla bağlanarak anlatılıyordu. Ben de asistanlığım yanı sıra, filmdeki röportajları yapan televizyoncu kadın rolünü oynuyor, olayı yaşayan gerçek kişilerle de röportajlar yapıyordum. Onunla da, tutuklandıktan sonra mahkemeye getirilirken röportaj yapmaya çalıştığım bir sahnem vardı. Benim oyunculuk deneyimim hiç yoktu, filmde çalışabilmek için ve rol bence çok fazla oyunculuk gerektirmediği için Atf Yılmaz'ı kıramayıp oynama cesaretini göstermiştim. İlk kez oynadığım için de çok heyecanlanmıştım. Tarık hem oynadığı rol ile ilgili olarak hem de kendi kişiliği nedeniyle sette çok sakin oluyordu ve bu tüm sete yayılıyordu.

Çekim mekânı Antakya - Reyhanlı'ya gittiğimizde Tarık Akan'ın askere çağrıldığını ve teslim olmak için 2 hafta süresi olduğunu öğrendik. Tüm ekip oradaydı ve çekim iptal edilemezdi. Gece gündüz çalışarak, 12 günde Tarık'ın çekimlerini, 14 günde de filmin çekimini bitirdik. Bu tarz bir film için rekor sayılabilir. Sabah gün ışığıyla çalışmaya başlıyor ve programdaki sahnelerin çekimi bitene kadar çalışıyorduk; bazen 23.00'de bazen de gece 02.00'de bitirebiliyorduk çekimleri. Çekimlerde en unutamadığım ve çok zorlanarak çektiğimiz sahne tarlalarda soğan toplayarak ırgatlık yapan üç arkadaş Tarık Akan, Yaman Okay ve Gökhan Mete'nin kasabanın çarşısında alışveriş yaptıkları sahnedir. Kamerayı mümkün olduğu kadar gizleyerek çarşının günlük yaşamı içinde çekimleri yapmaya çalışıyoruz. Biraz sonra, köylü kıyafetleri içinde başında kasketi

olmasına rağmen Tarık Akan'ı tanıyan kasaba halkı büyük bir kalabalık oluşturmaya başlıyor ve çekimleri yapamaz hale geliyoruz. Çekimi durdurup biraz ara veriyoruz, Tarık'ı bir arabaya bindirip uzaklaştırıyoruz, çekim ekibi de yerimizi değiştirip tenha bir yer bulup çekime hazırlanıyoruz. Tarık sete geliyor çekim başladıktan az sonra kalabalık yine toplanıyor... Kaça kovalaya defalarca çekimi durdurup yer değiştirdik ama sonunda bütün çekilmesi gereken planları çekmeyi başardık. Küçük büyük her yaştan insan Tarık'ı görünce onu yakından görmek, dokunmak ve konuşmak istiyordu.

"Adak" filmi sinemamızın klasik filmlerinden oldu. Tarık'ın aramızdan ayrılışından önceki hafta televizyonda yine "Adak" gösteriliyordu, her zamanki gibi hayranlıkla filmi ve Tarık'ı seyrettim... Tarık Akan'ın filmlerinde ustalıklı canlandırdığı karakterler ve örnek sanatçı kişiliği ile sonsuza kadar yaşayacağından hepimiz eminiz ama onu çok özleyeceğiz... ■

* Leyla Özalp, 1954 yılında Ankara'da doğdu. Ankara Hacettepe Üniversitesi Psikoloji Bölümü'nü bitirdi. 1979 ve 2004 yılları arasında, 28 uzun metraj sinema filmi, 2 belgesel, 2 televizyon dizisinde, yardımcı yönetmen, yürütücü yapımcı ve yapımcı olarak çalıştı. Türk film ve televizyon endüstrisinin aktif bir üyesi oldu. 1993'te "Mozaik", adlı belgeseli yönetti. "Seni Seviyorum Sinema" ve "Bir Film Yapmak" adlı kitapları yayınlandı. Birçok ödülün sahibi olan Leyla Özalp, 2007-2010 yılları arasında çeşitli üniversitelerde, kurs ve festivallerde Film Yapımcılığı dersi verdi. Birlikte çalıştığı yönetmenler; Atf Yılmaz, Yusuf Kurçenli, Ali Özgentürk, Cüneyt Arkın, Türkan Şoray, Erden Kıral, Zeki Ökten, Başar Sabuncu, Reha Erdem, Ferzan Özpetek, Sinan Çetin, Semih Kaplanoğlu ve Yavuz Turgul'dur.

& Giora Feidman Rastrelli Cello Dörtlüsü

Tam bir müzisyen. Usta müzik anlayışı ile, ustalığını kalbiyle buluşturmasıyla... Klarnet Festivali kapsamında, 19 Eylül akşamı CRR Konser Salonu'nda, ilk defa canlı dinleme fırsatı bulduğum usta müzisyen Giora

Feidman, 1936 senesinde Buenos Aires - Arjantin'de doğmuş. Ailesi, Besarabya Yahudilerinden. Zulümden kaçarak Feidman doğmadan evvel Buenos Aires'e göç etmişler. Babası, büyükbabası ve büyük büyükbabası, Yahudi düğünlerinde, Bar Mitzva'larda ve çeşitli bayramlarda müzik yaparlarmış. Böyle bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gelmiş olan Giora Feidman, kaçınılmaz olarak müziğe başlamış ancak aile büyüklerinden farklı olarak müziğini virtüözlüğe kadar götürüp, bu işte çok başarılı olmuş. Müziğe, Buenos Aires'te başlayıp, 2 sene kadar kısa bir süre sonra göç ettiği İsrail'de, en genç klarnetçi olarak İsrail Filarmoni Orkestrası'na girdi ve 20 yıl bu önemli Orkestra'nın üyesi olarak kaldı. Yine dünyaca önemi bilinen Berlin Senfoni, Kronos Quartet ve daha niceleriyle konserler verdi, Yönetmen Steven Spielberg, dokunaklı filmi Schindler's List'te, sanatçıdan solo klarnet çalmasını istedi.

19 Eylül akşamki konserde, Feidman ile birlikte yer alan Rastrelli Cello Dörtlüsü ise, Kira Kraftzoff, Sergio Drabkin, Mikhail Degtjareff ve Kirill Timofeev olmak üzere, dört Rus çelistin bir araya gelmesinden oluşuyor. Tınlarıyla, müziği derinlemesine yaşatmalarıyla çok kaliteli ve özel bir dörtlü. Kira Kraftzoff'un önderliğinde kurulmuş olan Rastrelli Cello Quartet, dünyada haklı bir üne sahip. Sadece müziği ile değil, zulümün ne olduğunu çok iyi bilen bir ailenin çocuğu olarak, verdiği barış mesajları ile de beni çok etkileyen Feidman, sahneye bizlerin içinden, klarnetini çok hafif ama bir o kadar da güçlü anlatımıyla çalarak çıktı. Gözleri kapalı, hiçbir acelesi olmadan, her notayı konuşarak, her notanın ne dediğini bizlere duyurarak. O sırada sahneden ona eşlik eden Rastrelli Quartet, o konuşmaya, o konuşmanın

dinleyici ile buluşmasına son derece saygılı bir şekilde, onunla çaldılar. Bu yürüyüşün sonunda, Giora Feidman'ın sahnede yerini almasıyla, hep birlikte büyük bir coşku başladı müzikte. Feidman'ın uzmanlık alanı olan Klezmer Halk tınları, caz standartlar, siyahların kilise müziği olan Spiritual'lar, sanatçının menajerliğini de yapan eşi Ora Bat-Caim'in bir bestesi, Louis Armstrong'un "What a wonderful world" şarkısı bu konser için seçmiş oldukları, duygulu repertuarından sadece bazıları.

O gece, hem soprano hem de kalın ve yanık sesiyle son derece duygulu bas klarnet çalan Feidman, bu repertuarı seçmiş, çünkü, dünyadaki zulümlerin, canlılara yapılan haksızlıkların, ayrımcılıkların üstesinden ancak sanat gelir, diyor. "Biz müzisyen olduğumuz için bugün burada müzikten konuşuyoruz ama sanatın bütün formları bunların üstesinden gelecektir," diyor. Bana öyle geliyor ki, barışı kalbinde hisseden müzisyenler, müziği, hatta yaşamı da bir başka yaşıyor sanki. Canlıyı ve yaratılmış her şeyi büyük bir sadelikle görüp tüm kalbiyle kucaklamak istiyor. Bizlerin arasında çalarak başladığı andan itibaren bütün konser boyunca, bu sadelik ve sevgiden gelen dinginliğini bizlere yaşattı Feidman. Onu sadece bir enstürmantist değil, büyük koskocaman bir müzisyen yapan, sanki dünyayı içine sığdıran koskocaman kalbiyle, bir çocuk meraklılığında ve tatlılığında, aynı zamanda derin bilgi ve bilgeliğiyle bir arada, o gece o kısıcak zaman diliminde bizlere çok şey öğretmiş, hatırlatmış, hayran olunası insanlığı... ■

Bir Simha Tora Anlatısı: Asker ile Çocuk

1945 yılı, Simha Tora günü, savaşta iki kez yaralanmış bir Sovyet askeri bugünkü Litvanya'nın başkenti olan Vilnius'taki terk edilmiş bir sinagogda küçük bir Yahudi çocuğuna rastlamış.

Küçük çocuk savaş boyunca Hıristiyan dadısı tarafından saklanarak Nazilerin ölüm kamplarından kurtulmayı başarmıştı. Dadısının evinde yaşadığı dönemde, kilisenin önünden geçerken haç çıkarmayı, bir sinagog veya Yahudi gördüğünde de yere tükürmeyi öğrenmişti.

Ailesine savaş sonrasında kavuşan çocuk, o kadar acı ve ıstıraptan sonra neşeli bir Yahudilik deneyimi yaşamak adına sinagoga götürülmüştü. Ailesinin tercihi doğrudu çünkü Simha Tora, Yahudilere gurur ve mutluluk veren neşe dolu bir bayramdır. Sovyet askeri, çocuğu görünce ona Yahudi olup olmadığını sormuş. Çocuk da Yahudi olduğunu söylemiş. Bunun

Simha Tora (Tevrat ile neşelenmek), bir yıllık toplu Tora okuma döngüsünün sona erdiğini ve yeni döngünün başladığını işaret eden kutlamadır

üzerine asker: "Buralarda artık hiç bir Yahudi çocuğun kalmadığını, çoğunun öldürüldüğünü, hayatta kalanların da artık Yahudi milletine ait olmak istemeyeceklerini düşünüyordum," demiş. Gözleri dolan asker, çocuğu omuzuna oturtup dans etmeye başlamış...

Çünkü sinagogda hiç Sefer Tora kalmamış ama asker için bunun pek

önemi yokmuş: "Evlad, sen şu anda hem benim hem de Yahudi halkının Sefer Tora'sısın," diye açıklamış.

Yıllar geçmiş, hem çocuk hem de asker bu olaydan fazlasıyla etkilenecek bu hikâyeyi ailelerine anlatmışlar. Bir süre sonra, bu olayın gerçekliğinden bizzat kendileri de şüphe duymuşlar. Bugün artık bir yetişkin olan ve ismi Abe veya ADL Başkanı Abraham Foxman olan bu çocuk, birgün başından geçen bu olayı İsrail'de Yad Vashem'de bir grup insana aktarmış. Bu olayı dinleyen bir müzisyen, bu hikâyeyi anlatan bir şarkı yazmış. Michigan'ın tanınmış hahamlarından Rav Goldman'ın torunu ise, dedesinin ona defalarca anlattığı bir olayı bir şarkının sözleri olarak duymuş. Artık bu bilmecenin de çözülme vakti gelmiş ve "Asker ile Çocuk" yıllar sonra tekrar bir araya gelmişler. ■

*Aşkenaz Cemaati Hahamı

SESSİZLİKTE DİYALOG

Dünyada milyonlarca kişi tarafından ziyaret edilen Sessizlikte Diyalog sergisi, Turkcell Diyalog Müzesi'nde sizlerle... Sıra dışı bir deneyim için 60 dakikanızı Sessizlikte Diyalog Sergisi'ne ayırın, hayatınızın deneyimini yaşayın! Özel bir alana kurulmuş sergide işitme engelli rehberleriniz ile birlikte, tamamen sessiz bir ortamda sözsüz iletişimi keşfedeceksiniz. Empati kurma yeteneğiniz ile birlikte farkındalığınızın da artmasını sağlayacak bu sergi, hayatınız boyunca yaşayabileceğiniz en olağanüstü deneyimlerden biri olacak! Özel bölümlerden oluşan sergide; yüz ifadelerinizi ve vücut dilinizi nasıl etkin kullanabileceğinizi, işitme dışındaki duyularınızla neler başarabileceğinizi göreceksiniz. Zorlukları fırsata dönüştürme yeteneğiniz güçlenirken, kendiniz ve çevrenizle ilgili tüm önyargılarınızı sonsuza dek geride bırakacaksınız.

31 Ekim 2016 tarihine kadar
Gayrettepe Metro İstasyonu

Pitoresk İstanbul Seyahatnameler Dijital Sergisi

Dünyaca ünlü ressamların eserleri günümüz teknolojiyle buluşuyor, eşsiz eserler canlanıyor.

19. yy. ressam seyyahlarından Melling, Schranz, Allom, Bartlett, Lewis ve ressam Ayvazovski'nin İstanbul'u, "dijital seyahatnameler" olarak dev boyutlu perdelerde canlanıyor. Pitoresk İstanbul dijital sergisi 200 yıl öncesine gizemli ve çok özel bir yolculuk.

Romantik dönem sanatçılarının İstanbul'u resmeden eserleri CodexArt tekniği ile hayat buluyor. İstanbul'u keşfetmek üzere yola çıkan seyyahların gözünden eşsiz bir İstanbul paylaşımı.

Anjelina Akbar müzikleri ile kendinizi tabloların içinde hissedeceğiniz gizemli bir yolculuk...

İstanbul Deniz Müzesi

28 Ekim 2016 - 10:00-17:00 / 30 Ekim 2016 - 10:00-18:00

Gündüz, Işık, Gece

Temsilcisi olduğu tasarım odaklı markalar ile alanında öncü mimar, tasarımcı ve sanatçıları bir araya getiren sergi, Türkiye'de salt IŞIK alanında düzenlenmesi bakımından bir ilk. Küratörlüğünü ışık tasarımcısı Ulrike Brandi'nin üstlendiği "Gündüz, Işık, Gece", davetli katılımcılar tarafından özel olarak tasarlanarak üretilen aydınlatma odaklı özgün işlerden, çeşitli yerleştirmeler ve ışık nesnelere dönüşüyor.

Küratörün farklı saatler ve hava şartları altındaki ışıkları ile değişerek bambaşka duygulara bürünen İstanbul'un atmosferinden esinlenerek oluşturduğu kavramsal çerçeve kapsamında davetli katılımcıların "doğal ışık" kavramına yoğunlaşan işleri izlenebilecek. Sunulan dokuz farklı yerleştirme ile izleyicilerin "doğal ışığı" yeniden düşünerek yorumlamalarına olanak sağlanacak. Brandi, serginin kapsama alanını şöyle özetliyor: "Doğal ışığı taklit etmekten değil, ondan ilham almanın peşinde olalım."

İstanbul Modern
19 Ekim 2016 - 22 Ocak 2017

Ron Carter

Ron Carter Akbank Caz Festivali

Kazandığı sayısız ödül arasında iki Grammy Ödülü de bulunan Ron Carter, Fransız Hükümeti tarafından "Sanat ve Edebiyat Nişanı"yla da onurlandırıldı. Jaki Byard ve Eric Dolphy ile kariyerine başladıktan sonra Miles Davis Quintet'in daimi bir üyesi oldu. 2.500'e yakın albümde yer alarak cazın üretken müzisyenlerinden olan Carter, Tommy Flanagan, Bill Evans, Dexter Gordon, B. B. King, Kronos Quartet gibi farklı disiplinlerin duayen isimleriyle aynı sahneyi paylaştı. "Round Midnight" gibi çok sayıda kült filmin müziklerinde de imzası bulunan sanatçının yazarlık ve eğitim üzerine çalışmaları tüm çevrelerce saygınlıkla izlenmekte. Uluslararası alanda kabul görmüş bir müzisyen ve besteci olarak müzik tarihine yaptığı katkılara devam eden Ron Carter, uzun süredir beraber çalıştığı Golden Striker trioyla festivali onurlandırıyor.

Zorlu Performans
Sanatları Merkezi,
Drama Sahnesi
20 Ekim 2016 20:30

Imany

TED BUNDY

Dünya bu ismi asla unutmadı! Ted Bundy, Ekim ayında Borusan Oto Dolmabahçe Sahne'de... İnsanlığın gördüğü en zalim seri katil... 1989'da elektrikli sandalyede idam edilmeden önce 78 kadını öldürdükten sonra tecavüz etmişti. Hepsi onu terk eden kız arkadaşına benziyordu. Gelmiş geçmiş en azılı seri katil ve nekrofil Ted Bundy'nin ölmeden önce celladıyla geçirdiği son 1 saat... Tiyatro Keyfi'nin gerçek bir hikâyeden yola çıkan, oldukça gerilimli ve sürprizlerle dolu bu yeni eserini Nesimi Kaygusuz yönetti. Reha Özcan ve Kemal Başar oynuyor.

Borusan Oto Dolmabahçe
Sahne (Süzer Plaza)
20 Ekim - 29 Aralık 2016 20:30

Vivaldianno City of Mirrors 3 boyutlu konser

İtalyan Barok klasik müzik bestecisi Antonio Vivaldi'nin eserlerini yeniden yorumlayan

"Vivaldianno City of Mirrors", seyirciyi 3 boyutlu eşsiz bir müzikal deneyimi sunuyor.

Vivaldianno, özgün ve çağdaş yorumunun yanı sıra teknolojinin sahne ve ışıklar ile birleşmesiyle izleyiciye unutulmaz anlar yaşatacak. Yapımcılığını ünlü Çek besteci, söz yazarı Michael Dvorak'ın yaptığı "Vivaldianno City of Mirror" da kemanda ünlü Çek virtüöz Jaroslav Sveceny yer alıyor. Usta virtüöze muhteşem bir orkestra da eşlik ediyor. 500'den fazla konçerto besteleyen Vivaldi'nin eserlerinin çağdaş düzenlemelerle 3 boyutlu olarak sahnede devleştiği "Vivaldianno City of Mirror" klasik müzikseverlerin yanı sıra her yaştan müzikseveri heyecanlandıracak.

Ülker Sport Arena / 5 Kasım 2016 21:00

VIVALDIANNO

THE CITY OF MIRRORS

MICHAL DVORAK JAROSLAV SVECENY

IMANY

İdollerini Billie Holiday, Nina Simone ve Tracy Chapman gibi caz, soul ve folk müzikten beslenen Imany, müzik kariyerine devam etmek için döndüğü ülkesi Fransa'da daha önce Ayo ve Grace ile çalışan yetenekli yapımcı Malik Ndiaye'yle tanıştı. 2011'de yayınladığı ilk albümü "Shape of a Broken Heart" ile üç ülkede platin plak ödülü kazanırken geniş bir hayran kitlesi edindi. "Sous Les Jupes des Filles (Fransız Kadınları)" filmine yaptığı bestelerle 1,5 milyona yakın sinemaseverlere ulaşan sanatçı, üç kıtaya yayılan uzun soluklu bir turne gerçekleştirdi. Şarkılarında aşktan kadın hakları mücadelesine, iklim değişikliğinden siyasi mücadelelere kadar pek çok konuya değinen Imany huzur, umut ve hüznü bir arada yaşattığı yeni şarkılarıyla festivalin özel performanslarından birine imza atacak.

Volkswagen Arena, İstanbul
21 Ekim 2016 21:00

8. Uluslararası Hrant Dink Ödülleri Diyarbakır Barosu & Malavi'li Kabile Reisi Theresa Kachindamoto'nun*

22 Eylül akşamı, Hrant Dink Vakfı tarafından sekizinci düzenlenen "Uluslararası Hrant Dink Ödülü" bu yıl, suikasta uğrayan başkanı Tahir Elçi'nin anısına Diyarbakır Barosu'na ve bir Afrika ülkesi olan Malavi'de çocukların insan hakları ve eğitim hakları konularında çalışan, çocukların erken yaşta evlendirilmelerine karşı kıyasıya mücadele veren Theresa Kachindamoto'ya verildi.

Vakıf, ödülü "ayrımcılıktan, ırkçılıktan, şiddetten arınmış, daha özgür ve adil bir dünya için çalışan, bu idealler uğruna bireysel risk alan, ezber bozan, barışın dilini kullanan, insanlara mücadeleye devam etme yolunda ilham ve umut veren kişi veya kurumlara" verdiğini belirtmekte.

Arkadaşımız Suzi Sabaner'in Malavi'li Kabile Reisi Theresa Kachindamoto ile yaptığı söyleşi Şalom DERGI'nin gelecek sayısında...

*www.hrantdinkodulu.org

SERRA YILMAZ VE "LA BASTARDA DI ISTANBUL" İTALYA'NIN EN PRESTİJLİ ÖDÜLÜNÜ ALDI*

İtalya'da tiyatro sanatı ile ilgili çok önemli bir yere sahip "Premio Persefone 2016" ödül töreni, geçtiğimiz Eylül ayında gerçekleşti. Serra Yılmaz, İtalyan tiyatro sanatının en saygın ödülllerinden birini aldı. "Premio Persefone 2016"da, deyim yerindeyse bu yıl Türk rüzgârı estî. Serra Yılmaz "en iyi kadın oyuncu" ödülüne layık bulunurken, Elif Şafak'ın "Baba ve Pic" adlı romanından tiyatroya uyarlanan "La Bastarda di İstanbul" adlı oyun ise "en iyi performans" ödülünü aldı. Premio Persefone 2016 ödül töreni Persefone Tiyatrosu'nda düzenlendi. XV.

PREMIO PERSEFONE ödülleri için bu yıl "tiyatro, sinema ve edebiyat arasındaki ilişki" teması belirlendi. Ödül dağıtımında da bu tema üzerinde duruldu. Tiyatroya edebiyattan uyarlanan oyunlar değerlendirilmek suretiyle ödüller dağıtıldı.

Yayınlandığı yıl 'çok satanlar' listesinde yer alan Elif Şafak'ın "Baba ve Pic" adlı romanını, Angelo Savelli İtalya'da tiyatroya uyarladı. Başarılı uyarlama, İtalyan seyirciler tarafından olduğu kadar, tiyatro sanatının duayenleri tarafından da hayli beğenildi. İtalya'da, "La bastarda di İstanbul" adıyla sergilenen oyunda Serra Yılmaz başrolde oynuyor. Teatro di Rifredi tarafından sahnelenen oyun, bu yıl 21 Şubat'ta İtalya'da turneye çıktı.

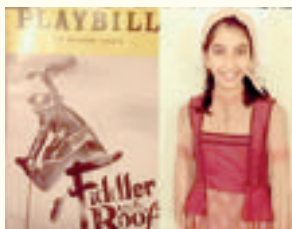
Ünlü yönetmen Ferzan Özpetek, Serra Yılmaz'ın ödül fotoğrafını Instagram'da paylaştı. Ferzan Özpetek ve Serra Yılmaz'ın yakın dostlukları biliniyor. Her iki sinema sanatçımız da İtalya'da önemli işlere imza atarlarken, sanat hayatlarının önemli bir bölümünü de orada geçiriyorlar.

*www.gzone.com.tr

BROADWAY'DE BİR TÜRK KIZI*

Şimdilerde Broadway'de sahnelenmekte olan "Fiddler on the Roof" müzikalindeki tek Türk oyuncusu, 12 yaşındaki Nerghiz Şarkî. Genç kız, Broadway'de sahnelenen müzikalde dinamik sesiyle "Bielke" rolünde...

Nerghiz, Amerika'da doğdu ve iki yıl önce New York'taki "Kids of the Arts" (Çocuklar Sanatta) grubuna katıldı.

Böylece değişik amatör Broadway sahnelerinde roller aldı.

"Fiddler on the Roof" ise, Nerghiz Şarkî'nin ilk profesyonel oyunu oldu.

Boonton New Jersey'de ortaokula giden Nerghiz, "Fiddler on the

Roof"taki 'Bielke' rolünü elde etmek için çok çalıştığını belirtti. Nerghiz'i izlemek için son tarih 23 Aralık 2016.

*www.amerikalitürk.com

Cumhuriyet ALTERNATİF NOBEL ÖDÜLÜ BU YIL CUMHURİYET'İN*

Alternatif Nobel Ödülü - "Right Livelihood Award" dünyanın en saygın insan hakları ödülleri arasında olup, 1980 yılından beri insan hakları, fakirlikle mücadele ve çevre sağlığı için örnek çalışmaları olanlara veriliyor.

"Alternatif Nobel Ödülü" bu yıl Cumhuriyet Gazetesi'ne verildi. Cumhuriyet ödüle, "tüm baskılara karşın", gerçekleştirdiği bağımsız, korkusuz yayıncılık, araştırmacı gazeteciliğe ve fikir özgürlüğüne verdiği önem nedeniyle layık görüldü.

Right Livelihood Award Vakfı'nın kurucusu Jacob von Uexkull, Nobel Komitesi'ne, insan hakları ve çevre ödülleri para katkısında bulunmayı önermiş, önerisi ret edilince de Alternatif Nobel olarak da adlandırılan kendi vakfını kurmuştu. Resmî Nobel ödülleri neredeyse sadece beyaz Anglosaksonlara verilirken, Alternatif Nobel ile uluslararası alanda tanınmamış ve elit zümreden olmayan, ancak küresel gelecek üzerinde olumlu etki yaratabilen şahsiyetler ödüllendiriliyor.

Alternatif Nobel Ödülü'ne layık görülenler, 21 Eylül'de, Right Livelihood Vakfı İcra Kurulu Başkanı Ole von Uexkull ve Kurul Üyesi Marianne Andersson tarafından açıklandı. Bu yıl ödüle 50 ülkeden 125 kişi ve kurum aday gösterilmişti.

Ole von Uexkull yaptığı açıklamada, "Ülkenin geçirdiği bu zor dönemde, büyük riskleri göze alan Cumhuriyet Gazetesi, Türkiye'de ifade özgürlüğünün bayrağını taşımaktadır. Right Livelihood Ödülü, Cumhuriyet'in Türkiye'de ve tüm dünyada basın özgürlüğüne sunduğu katkıyı alkışlarken, gazetenin araştırmacı gazeteciliğe verdiği önemin de altını çizmektedir" diyerek Cumhuriyet'i kutladı.

Alternatif Nobel Ödülü bu yıl dört kişi ve kuruma verildi. Cumhuriyet Gazetesi'nin yanı sıra, 'Suriye'deki sivilleri savaş felaketinden kurtarmak için gösterdikleri olağanüstü cesaretlerinden dolayı' Beyaz Kaskılar örgütü; 'şiddet, suiistimal ve ayrımcılık ortamında kadınların haklarını savunan' Nazra adlı dernek ve derneğin kurucusu Mozn Hassan; ayrıca 'Rus insan hakları savunucusu' Svetlana Gannuşkina da ödül aldılar. Gannuşkina, on yıllardır, kurduğu 'Halk Yardımı' adlı örgütüyle göçmenlere, mültecilere ve etnik azınlıklara yardım ediyor.

"Alternatif Nobel Ödülü" 1980 yılından bu yana veriliyor. Ödül daha iyi bir yaşam için çaba harcayan, küresel sorunların köklerine inen, öngörülü, örnek olabilecek çözümler geliştiren kişi ve kurumlara veriliyor. Ödüle bugüne dek 68 ülkeden 166 kişi layık görüldü.

Cumhuriyet Gazetesi'nin ödülü almasıyla birlikte Alternatif Nobel Ödülü, Birsal Lemke (2000) ve Hayrettin Karaca'nın (2012) ardından 3. kez Türkiye'ye verilmiş oldu.

*www.cumhuriyet.com.tr

EVİ ÇÖP DEĞİL,
MİS KOKSUN İSTEYENLER

Koroplastı seçer

1 TÜRKİYE'NİN
NUMARASI

Hayatı Kolaylaştırır

KOROPLAST

Yeni BMW 740Le xDrive
iPerformance

www.bmw.com.tr

Sheer
Driving Pleasure

GELECEĞE YOL GÖSTERENLERİN YENİ OTOMOBİLİ.

YENİ BMW 740Le xDrive iPERFORMANCE PLUG-IN HYBRID.

Lüks için elektrik çağı başlıyor. BMW TwinPower Turbo Motor ve şarj edilebilir elektrikli motorun mükemmel uyumuyla 326 beygir gücü üreten Yeni BMW 740Le xDrive iPerformance Plug-in Hybrid, eşsiz performansı ve üstün teknolojisiyle şimdi Türkiye'de.

iPERFORMANCE

Borusan Otomotiv
İnce zevkler, yüksek standartlar.